DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

ESRA ÖZKAN KARAOĞLU

2026 KPSS

Vatandaşlık

VİDEO DERS NOTLARI

HOCA Kafası YAYINLARI

ÜCRETSİZ VİDEOLAR Burada

/HocaKafası

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

HOCA Kafası YAYINLARI

KPSS VATANDAŞLIK
VİDEO DERS NOTLARI

Genel Yayın Yönetmeni
Arzu ALAN SAVICI

Yazar
Esra ÖZKAN KARAOĞLU

ISBN
978-625-5938-21-3

Yayıncı Sertifika No: 48571
Matbaa Sertifika No: 50019

Dizgi / Grafik Tasarım
Hoca Kafası Yayınları Dizgi Birimi

Baskı
4 Renk Grup Matbaacılık Ltd. Şti.
Kazım Karabekir Cad. Murat Çarşısı No: 39/11
Altındağ/ANKARA
Tel: (0507) 717 94 16

İletişim
Tel: 0541 809 75 07

Düşünce ve Önerileriniz İçin;
www.hocakafasi.com

© COPYRIGHT HOCA KAFASI DİJİTAL VE İNTERAKTİF YAYINCILIK

Yayım Hakkı

Bu kitabın her türlü yayım hakkı Hoca Kafası Dijital ve İnteraktif Yayıncılık Ticaret ve Limited Şirketi'ne aittir. Bu kitabın baskısından 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası hükümleri gereğince kaynak gösterilerek bile olsa alıntı yapılamaz, herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, genel ağ ve diğer elektronik ortamlarda yayımlanamaz.

BU KİTAP T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI BANDROLÜ İLE SATILMAKTADIR.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI 7

2. ÜNİTE: ANAYASA HUKUKUNA GİRİŞ 51

3. ÜNİTE: 1982 ANAYASASI GENEL ESASLARI 69

4. ÜNİTE: TEMEL HAK VE ÖDEVLER 81

5. ÜNİTE: YASAMA 87

6. ÜNİTE: YÜRÜTME 107

7. ÜNİTE: YARGI 121

8. ÜNİTE: İNSAN HAKLARI HUKUKU 139

9. ÜNİTE: İDARE HUKUKU 149

HUKUK SÖZLÜĞÜ 178

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

1. ÜNİTE

HUKUKUN TEMEL KAVRAMLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

SOSYAL HAYATI DÜZENLEYEN KURALLAR

İnsan yaratılışı gereği yeryüzünde toplu olarak bir arada yaşayan "medeni" bir varlıktır. Yaşadığı zorlu tabiat şartlarına karşı koyabilmek ve temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için, insan toplulukları dayanışma ve birlikte yaşama gereği duymuşlardır.

Bir arada bulunma gerçeği, "aile", "toplum" ve "devlet" dediğimiz sosyal birimlerde yaşanır. İnsanların kavgasız, kargaşasız, barış, huzur, güven, eşitlik ve özgürlük içinde bir arada yaşayabilmeleri, tüm toplum üyelerini bağlayan kuralların varlığı ile mümkündür.

Sosyal Hayatı Düzenleyen Kurallar

Din Kuralları

Allah tarafından konulmuş, peygamberler ve kutsal metinler aracılığıyla insanlara iletilmiş birtakım emir ve yasaklar içeren kurallardır. Din kuralları çoğunlukla Allah ile insanlar arasındaki uhrevi ilişkileri düzenler. Bununla beraber insanlar arasındaki dünyevi ilişkileri de düzenler.

Örnek: Namaz kılmak, oruç tutmak, zina yapmamak, kul hakkına girmemek gibi.

Yaptırımın niteliği: Manevi yaptırım

Yaptırımı: Günahkâr sayılma, cehennem korkusu gibi.

Ahlak Kuralları

Bir kimsenin kendi nefsine veya başkalarına karşı nasıl davranması gerektiğini belirleyen kurallardır.

a) **Subjektif Ahlak Kuralları:** Kişilerin kendi nefislerine karşı nasıl davranması gerektiğini belirleyen ahlak kurallarıdır.
   Örnek: İyi insan olmak, yalan söylememek, kötü hisler beslememek gibi.

b) **Objektif Ahlak Kuralları:** Kişilerin birbirlerine karşı nasıl davranmaları gerektiğini belirleyen ahlak kurallarıdır.
   Örnek: Yardımsever olmak, verilmiş söze sadık kalmak gibi.

Yaptırımın niteliği: Manevi yaptırım

Yaptırımı: Kınama, ayıplama gibi.

Görgü Kuralları

Bir kimsenin belirli bir olay karşısında nasıl davranması gerektiğini belirleyen kurallardır.

Örnek: Yemek yeme şekli, hitap etme şekli gibi.

Yaptırımın niteliği: Manevi yaptırım

Yaptırımı: Alaya alma, görgüsüz sayılma gibi.

Hukuk Kuralları

Kişilerin toplum içindeki davranışlarını düzenleyen uyulması devlet gücü ile desteklenen kurallardır.

Örnek: Taciz, cinayet, hırsızlık, hileli işlem gibi.

Yaptırımın niteliği: Maddi yaptırım

Yaptırımı: Ceza, cebrî icra, tazminat, hükümsüzlük, iptal gibi.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Hukuk Kurallarının Özellikleri

- Genel olma
- Nesnel olma
- Sürekli olma
- Kişilik dışı olma
- Bağlayıcı olma
- Soyut olma

NOT

1. Hukuk kurallarının tek bir olay için değil, aynı özelliği gösteren tüm olaylar için uygulanması soyutluk, aynı durumda bulunan herkese uygulanması genellik özelliğinin sonucudur.
2. Hukuk kurallarının somut, öznel ve süreli olmadığını unutmayalım.

Hukuk Kurallarının Amaçları

- Barış
- Güvenlik
- Yeni oluşum ve gelişmelere cevap vermek
- Adalet

NOT

Hukuk kurallarını diğer sosyal düzen kurallarından ayıran en temel özellik maddi yaptırımlar içermesidir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

HUKUK KURALLARININ YAPTIRIMLARI (MÜEYYİDELERİ)

Hukukun yap dediğini yapmadığında ya da yapma dediğini yaptığında karşılaşılan tepkiye **yaptırım (müeyyide)** denir. Bu maddi yaptırımlar:

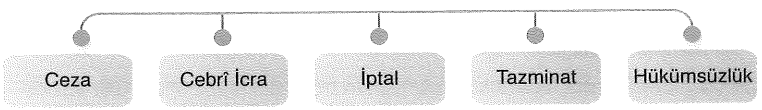

CEZA: Suç teşkil eden eylemleri gerçekleştiren kişilere uygulanan yaptırımdır. Bir başka ifadeyle ceza, faile uygulanan, onu hürriyeti (hapis cezası) ve mal varlığı değerleri (adli para cezası) yönünden birtakım yoksunluklara uğratan bir tepkidir.

Türk Ceza Kanunu'nda yer alan ceza türleri:

Adli Para Cezası:
5 günden az, kanunda aksi belirtilmeyen hâllerde 730 günden fazla olamaz. Para cezasının miktarı kişinin ekonomik ve diğer şahsi durumları göz önünde tutularak hâkim tarafından takdir edilir. Bir gün karşılığı en az 100, en fazla 500 TL olarak takdir edilir.

Hapis Cezaları:

Süreli Hapis Cezaları: Kanunda aksi belirtilmeyen hâllerde bir aydan az, yirmi yıldan fazla olamaz. Hükmedilen bir yıl veya daha az süreli hapis cezaları, kısa süreli hapis cezasıdır.

Müebbet Hapis: Hükümlünün hayatı boyunca devam eder.

Ağırlaştırılmış Müebbet Hapis: Hükümlünün hayatı boyunca kanunda belirtilen sıkı güvenlik rejimine göre gerçekleştirilir.

NOT

Disiplin cezaları TCK'de yer almaz. Disiplin cezaları belli statülere sahip kişilerin iç düzen kurallarına aykırı davranması hâlinde verilir.

Örnek

Okan, kumar borcunu ödeyebilmek için, komşusu Taner'in evine girmiş ve Taner'in eşinin altın kolyesini çalmıştır.
Okan, Ceza Kanunu gereği "hırsızlık" suçunu işlemiştir ve yaptırımı cezadır.

CEBRÎ İCRA: Hukuki yükümlülüklerini yerine getirmeyen kişilerin devlet zoru ile yükümlülüklerini yerine getirmesinin sağlanmasıdır.

Örnek

Esra, evlilik işlemleri öncesi çeyiz alışverişi yapmış ve 30.000 TL değerindeki alışveriş için 5 senet imzalamıştır. 6.000 TL'lik bu beş senedin iki tanesini ödemiş ancak, üç senet için herhangi bir ödeme yapmamıştır. Senet alacaklısı, Esra hakkında icra takibi başlatmış ve Esra'nın kalan senet borçları için mal varlığına haciz konulmuştur.

İPTAL: Yapılan bir idari işlemin hukuka aykırılık gerekçesi ile mahkeme kararıyla ortadan kaldırılmasıdır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, Karşıyaka ilçesinde bulunan bazı evlerin yıkılması işlemini başlatmış ve bunun için harekete geçmiştir. Yıkım işleminin hukuken geçerli olabilmesi için yıkılacak evlerin maliklerine ihtarda bulunması gerekirken bu ihtar yapılmamıştır. Bu nedenle yıkım kararı **İPTAL** yaptırımına tabidir.

NOT

İki kişi arasında yapılmış olan sözleşmenin ortadan kaldırılmasına fesih denir, iptal işleminde ise ortada devlet vardır.

YouTube/Hocakafası Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

TAZMİNAT: Herhangi bir sebeple bir başkasına maddi ya da manevi zarar veren kimselerin yol açtığı zararı ödeme yükümlülüğüdür.

Maddi Tazminat: Zarar gören kimsenin mal varlığında meydana gelen eksilmenin, zarar veren tarafından giderilmesidir.

Manevi Tazminat: Zarar görenin kişilik değerlerinde meydana gelen eksilme sebebiyle çekilen manevi üzüntülerin telafisi için ödenir.

Örnek

Berk ile Arzu uzun süren bir flörtün ardından nişanlanmışlardır. Gelinlik provası için terziye gitmekte olan Arzu'ya dikkatsiz bir şoför çarpmış ve ağır yaralanmasına sebep olmuştur. Tedavisi tamamlanan Arzu'nun yüzünde ve vücudunda kalıcı yara izleri meydana gelmiştir. Berk, Arzu'nun bu yaralar sonucunda güzelliğinin yok olduğunu düşünmeye başlamış ve bu durumu kabul edemeyerek nişanlılığı tek taraflı olarak sona erdirmiştir. Arzu kaza sonucu yüklü bir tedavi masrafının yanı sıra (maddi tazminat), nişanın bozulmasından dolayı da derin üzüntü (manevi tazminat) yaşamaktadır. Arzu tüm bu zararlarını kazanın sorumlusu olan şoförden talep edebilir.

HÜKÜMSÜZLÜK: Hükümsüzlük taraflarca istenmiş olan hukuki işlemin geçersiz kılınması, onun etkisiz bırakılması anlamına gelir; işlemi silip süpürücü bu özelliğiyle en tipik hukuki yaptırımlardan biridir. Öteki yaptırımlar gibi kişiyi hedef almayıp, işlemi hedef alan bir yaptırımdır.

Yokluk: Yokluk kavramı, bir hukuki işlemin kurulması için gerekli kurucu unsurların (karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarının varlığı gibi) bulunmaması durumunu ifade eder.

Yokluk hâlinde sözleşme için gerekli içerik, görünüş bakımından bile meydana gelmemiştir. Örneğin, (A) ile (B) evlilik sözleşmesini oturdukları mahallenin imamı önünde yaptıklarında, birbirine uygun irade açıklamalarını evlilik sözleşmesinin kurucu unsurlarından biri olan kanunun öngördüğü resmî memur önünde gerçekleştirmediklerinden, yapılan (yapıldığı zannedilen) evlilik hukuk nazarında hiç kurulmamış olacağından yokluk ile hükümsüz sayılacaktır.

Mutlak Butlan: Kurucu unsurları mevcut olduğu için bir sözleşme kurulmuş olmakla beraber, geçerlilik şartlarından kamu düzenini ilgilendirecek önemde bulunanların gerçekleşmemiş olması hâlinde karşılaşılan yaptırımdır.

Bir sözleşmenin kesin hükümsüzlüğünü (butlanın) gerektiren sebepler genel olarak şunlardır:

- **Kanunun emredici hükümlerine aykırılık** (Yasak derecede bulunan hısımların evlenmesi)
- **Kişilik haklarına aykırılık** (Bir kimsenin böbreğini satacağına dair sözleşme yapması)
- **İmkânsızlık** (Sözleşme yapılmadan önce yanarak yok olan Mona Lisa tablosunun satılması)
- **Tam ehliyetsizlik** (Ayırt etme gücü olmayan bir kimsenin satım, kira vb. sözleşme yapması)
- **Muvazaa** (Bağışlanmak istenen bir tarlanın tapuda satış olarak gösterilmesi)
- **Şekle aykırılık** (Taşınmaz satışının geçerli olabilmesi için sözleşmenin resmî şekilde düzenlenmesi gerekirken bu şarta uygun yapılmaması)

Butlana tabi olan bir işlem kural olarak sonradan düzelmez; (baştan batıl olan, hep batıl kalır) ancak taraflarca yeni baştan yapılabilir.

Nispi Butlan (İptal Edilebilirlik): Bir sözleşme ilişkisinde, taraflardan birinin iradesinin sakat olması hâlinde, bu kimseye sakat iradesi ile kurmuş olduğu sözleşmeyi iptal edebilme hakkı tanınmaktadır. Bu hak, Borçlar Kanunu'nun genel hükümlerinde yer alan;

- Yanılma (Hata),
- Aldatma (Hile),
- Korkutma (Tehdit),
- Gabin (Aşırı Yararlanma)

hâllerinde, sözleşmenin geçmişe etkili olarak ortadan kaldırılmasını sağlayan bozucu yenilik doğuran bir haktır.

İptal edilebilir sözleşme, başından itibaren geçerli bir sözleşme olduğundan, taraflardan birinin irade açıklamasıyla veya mahkeme kararıyla ortadan kaldırılır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Tek Taraflı Bağlamazlık: Velayet ya da vesayet altında bulunan kimselerin velilerinin ya da vasilerinin onayını almadan hukuki bir işlem yapması sonucu ortaya çıkan hükümsüzlük türüdür.

Örnek

- Ahmet ile Zeynep birbirini seven, 25 yaşını doldurmuş iki gençtir. Ailelerinin izin vermemesine rağmen evlenme konusunda ısrar eden gençler evden kaçarak imam huzurunda nikâh kıymışlardır. Tarafların yaptıkları bu evlilik ilişkisi **YOKLUK** ile hükümsüzdür.
- Yasak derecede bulunan hısımların evlenmesi
- Bir kimsenin böbreğini satacağına dair sözleşme yapması
- Sözleşme yapılmadan önce yanarak yok olan bir atın satılması
- Ayırt etme gücü olmayan bir kimsenin satım, kira vb. sözleşme yapması gibi durumlar **BUTLAN** ile hükümsüzdür.
- 15 yaşındaki Akın babasından, yeni çıkan X marka drone almasını istemekte ancak babası drone kullanmak için yaşının küçük olduğunu söyleyerek bu talebi reddetmektedir. Akın biriktirdiği harçlıklarıyla velisinin izni olmadan bu droneu satın almıştır. Yapılan satım sözleşmesi **TEK TARAFLI BAĞLAMAZLIK** ile hükümsüzdür.

HUKUKUN DALLARI

Kamu Hukuku Dalları	Özel Hukuk Dalları	Karma Hukuk Dalları
• Anayasa Hukuku	• Medeni Hukuk	• Hava Hukuku
• İdare Hukuku	• Borçlar Hukuku	• İş Hukuku
• Ceza Hukuku	• Ticaret Hukuku	• Toprak Hukuku
• Vergi Hukuku	• Devletler Özel Hukuku	• Çevre Hukuku
• Yargılama Hukuku		• Banka Hukuku
• İcra ve İflas Hukuku		• Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku
• Devletler Umumi Hukuku		

1. KAMU HUKUKU DALLARI

a. Anayasa Hukuku

Devletin şeklini, yapısını, temel organlarını, bu organların (yasama-yürütme-yargı) birbirleri arasındaki etkileşimini, kişilerin temel hak ve özgürlüklerini ve bu özgürlüklerin devlet karşısındaki durumunu inceleyen hukuk dalıdır.

b. İdare Hukuku

İdarenin faaliyet ve örgütlenmesine ilişkin kurallar öngören, kamuya tanınan üstünlük ve ayrıcalıklar ve bireye tanınan hak ve hürriyetlerin dengelenmesini sağlayan, kamu kurum ve kuruluşları ile bunların işleyişlerini, idari eylem ve işlemleri düzenleyen hukuk dalıdır.

c. Ceza Hukuku

Türk Ceza Kanunu'nda suç olarak tanımlanan fiilleri ve bunlara bağlı yaptırımları ele alarak, suç işlenmesini önlemeyi, kamu düzenini ve güvenliğini, çevreyi korumayı, kişi hak ve özgürlüklerini korumayı amaçlayan hukuk dalıdır.

NOT

Yürürlükte bulunan Türk Ceza Kanunu 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

You Tube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Suç ve Suçun Unsurları

Türk Ceza Kanunu'nun yasakladığı fiillere **suç** denir. Suçun ortaya çıkması için birtakım unsurlar gerekir.

Suç Unsurları

Kanunilik (Tipiklik)

Bir fiili suç sayan ve buna yaptırım öngören bir kanun maddesinin var olmasıdır.

"Kanunsuz suç ve ceza olmaz."

Maddi Unsur (Hareket)

Dış âlemde bir değişiklik meydana getirmeye yönelik icrai veya ihmali bir hareketin var olmasıdır.

Hareket: Kanunun suç saydığı neticeye sebep olan, insan bedeninin iradi davranışıdır. Hareket yapılarak suçun ortaya çıkması icra, yapılması gereken hareketin yapılmayarak suçun ortaya çıkması ihmal olarak adlandırılır.

Netice (Sonuç): Kendisine hukuken değer ve önem tanınan, icrai veya ihmali hareketle meydana gelen dış âlemdeki değişikliğin kendisidir.

Nedensellik Bağı: Hareket ile netice arasında bulunması gereken neden-sonuç ilişkisidir.

Manevi Unsur (Kusurluluk)

Kast: Suçun kanuni tanımındaki unsurlarının bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.

Taksir: Dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesini öngöremeyerek gerçekleştirilmesidir.

Taksir şekilleri:

- Tedbirsizlik
- Dikkatsizlik
- Meslek ve sanatta acemilik
- Nizam ve talimatlara uymamak
- İhtiyatsızlık

Hukuka Aykırılık

İşlenen ve kanundaki tarife uygun bulunan fiile hukuk düzenince onay verilmemesi, bu fiilin uygun bulunmaması durumudur.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz izle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Hukuka Uygunluk Sebepleri

Kanun hükmünü yerine getirme

TCK'nin 24. maddesinin birinci fıkrasında; "Kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilemez." denilerek hukuka uygunluk sebebine yer verilmiştir.

Örnek: A borçlarını ödemediği için alacaklı icra takibi yapmış ve haciz kararı çıkartmıştır. İcra memuru A'nın mal varlığı içinden borç miktarı kadar malı A'nın rızası olmadan alırsa bu durum suç oluşturmaz.

Hukuka uygun emri yerine getirme

TCK'nin 24/2. maddesinde; "Yetkili bir merciden verilip yerine getirilmesi görev gereği zorunlu olan bir emri uygulayan sorumlu olmaz." denilmektedir.

Meşru savunma

Hukuka uygunluk sebebi olan meşru savunma hakkı TCK 25/1'de şöyle düzenlenmiştir: "Gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırıyı o anda hâl ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek zorunluluğu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez."

Örnek: Ahmet ile Mehmet alacak verecek nedeniyle aralarında husumet olan iki eski arkadaştır. Ahmet mahalle kahvehanesinde otururken Mehmet gelmiş ve kendisine olan borcunu ödemesini Ahmet'e söylemiştir. Aralarındaki konuşma kavgaya dönüşmüş ve Mehmet küfretmiş ve "Seni öldüreceğim." diyerek tehdit etmiştir. Olaydan 3 gün sonra işten dönen Ahmet'in karşısına çıkan Mehmet belindeki kurusıkıyı çekerek Ahmet'e doğrultmuştur. Mehmet tarafından daha önce ölüm tehdidi alan Ahmet daha hızlı davranarak ruhsatlı silahı ile Mehmet'i vurarak yaralamıştır. Ahmet'in davranışı meşru müdafaadır. (Ahmet, Mehmet'in silahının kurusıkı olduğunu bilmemektedir.)

Hakkın kullanılması

Hukuka uygunluk sebepleri arasında yer alan hakkın kullanılması TCK'nin 26/1. maddesinde şu şekilde düzenlenmiştir: "Hakkını kullanan kimseye ceza verilmez."
Örnek: Doktorun tedavi yükümlülüğü gibi.

İlgilinin rızası

TCK'de bu durum; "Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilemez." denilerek ifade edilmiştir.

Örnek: Geçirdiği trafik kazası nedeniyle ağır şekilde yaralanan ve bilinci kapalı olan kazazedeye müdahale edilerek ameliyat edilmesi durumunda kişinin vücut bütünlüğüne yapılacak olan müdahaleye rızasının olduğu kabul edilir.

YouTube/hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ceza Ehliyeti

a) Ayırt Etme Gücü: Akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol ve uyuşturucu madde etkisi altında olma gibi sebeplerle ayırt etme gücü olmayanlara ceza verilmez. Haklarında güvenlik tedbiri uygulanır.

b) Yaş Küçüklüğü:

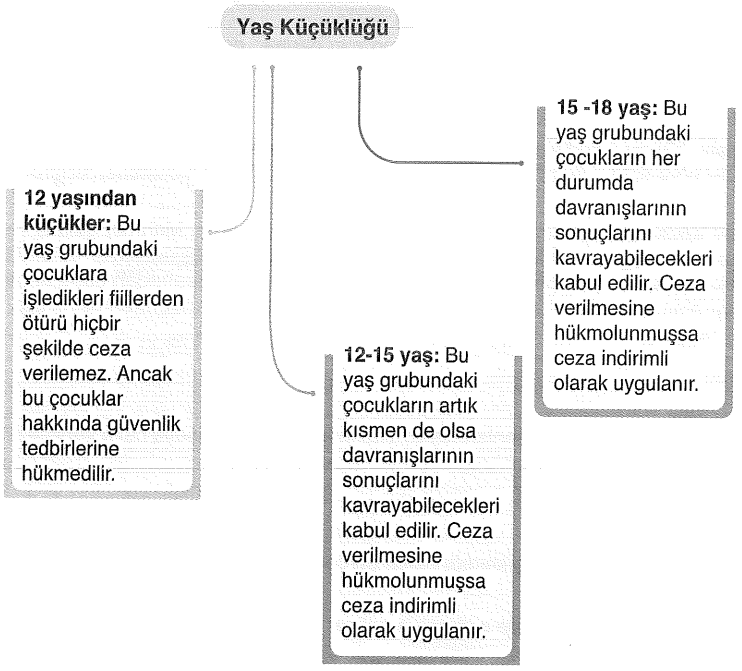

c) Sağır ve dilsizlik: TCK hükümlerine göre, bu kanunun, fiili işlediği sırada **on iki yaşını** doldurmamış olan çocuklara ilişkin hükümleri, **on beş yaşını** doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında; on iki yaşını doldurmuş olup da **on beş yaşını** doldurmamış olanlara ilişkin hükümleri, **on beş yaşını** doldurmuş olup da **on sekiz yaşını** doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında; **on beş yaşını** doldurmuş olup da **on sekiz yaşını** doldurmamış olanlara ilişkin hükümleri, **on sekiz yaşını** doldurmuş olup da **yirmi bir yaşını** doldurmamış olan sağır ve dilsizler hakkında da uygulanır.

Suç ve Cezalara İlişkin Esaslar

- Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılamaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.
- Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.
- Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz. **(Masumiyet Karinesi)**
- Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz.
- Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez.
- Ceza sorumluluğu şahsidir.
- Hiç kimse, yalnızca sözleşmeden doğan bir yükümlülüğü yerine getirememesinden dolayı özgürlüğünden alıkonulamaz.
- Ölüm cezası ve genel müsadere cezası verilemez.
- İdare, kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulayamaz. Silahlı Kuvvetlerin iç düzeni bakımından bu hükme kanunla istisnalar getirilebilir.
- Uluslararası Ceza Divanına taraf olmanın gerektirdiği yükümlülükler hariç olmak üzere vatandaş, suç sebebiyle yabancı bir ülkeye verilemez.
- Suç ve cezalar geçmişe yürütülemez.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Ceza Yargılama Hukukunun Temel Kavramları

- **Soruşturma:** Yetkili mercilerce suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evredir.
- **İddianame:** Soruşturma evresi sonunda toplanan delillerin, suçun işlendiği konusunda yeterli şüphe oluşturması hâlinde Cumhuriyet Savcısı tarafından hazırlanan belgedir.
- **Kovuşturma:** İddianamenin kabulüyle başlayıp hükmün kesinleşmesine kadar geçen evredir.
- **Gözaltı:** Henüz tutuklama kararı olmadan önce, kişinin özgürlüğünün kaldırılmasıdır.
- **Tutuklama:** Kuvvetli suç şüphesi varlığını gösteren olguların ve bir tutuklama nedeninin bulunması hâlinde, şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilebilir.
- **Şüpheli:** Soruşturma evresinde, suç şüphesi altında bulunan kişiye denir.
- **Sanık:** Kovuşturmanın başlamasından itibaren hükmün kesinleşmesine kadar, suç şüphesi altında bulunan kişiye denir.
- **Müdafi:** Şüpheli veya sanığın ceza muhakemesinde savunmasını yapan avukata denir.

d. Vergi Hukuku

Vergi: Kamu ihtiyaçlarının karşılanması için devletin mükelleflerden hukuki zorlama ile aldığı paradır.

Vergiye Hâkim İlkeler

Kanunilik	Genellik	Adalet
Vergi ve benzeri mali yükümlülükler ancak kanunla konulup kaldırılabilir.	Herkesin vergi ödemekle yükümlü olmasıdır.	Herkesin mali kazancı oranında vergi ödemesidir. (Artan oranlı vergi)

Vergi Türleri

Gelir Üzerinden Alınan Vergiler	Gider Üzerinden Alınan Vergiler	Servet Üzerinden Alınan Vergiler
• Gelir Vergisi • Kurumlar Vergisi	• Katma Değer Vergisi • Özel Tüketim Vergisi • Banka ve Sigorta Muamele Vergisi • Damga Vergisi • Özel İletişim Vergisi • Şans Oyunları Vergisi	• Motorlu Taşıt Vergisi • Emlak Vergisi • Veraset ve İntikal Vergisi

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

e. Yargılama Hukuku

Mahkemelerin yargı görevini yerine getirirken uyguladıkları yol ve yöntemlerle ilgili hukuk kurallarını içerir.

Türk Yargı Sistemi

- **Anayasa Yargısı:** Kamusal işlemlerin anayasaya uygunluğunun denetimi ile ilgilenen bir yargı koludur.
- **Adli Yargı:** İdari yargının görev alanı dışında kalan ve genel olarak hukuk mahkemelerinin özel hukuk alanındaki yargı faaliyetlerini ve ceza kanunlarına göre suç sayılan fiiller hakkında devletin cezalandırma yetkisini kullanması ile ilgili faaliyetleri kapsar. Adli yargı, medeni yargı (hukuk yargısı) ve ceza yargısı olmak üzere ikiye ayrılır.
- **Medeni Yargı:** Özel hukuk alanlarında ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümlenmesi ve özel hakların gerçekleştirilmesi yollarını çizer. Medeni yargı; çekişmeli yargı ve çekişmesiz yargı olmak üzere ikiye ayrılır.

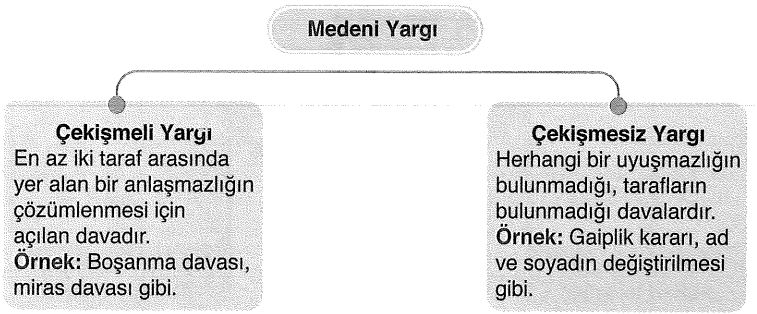

- **Ceza Yargısı:** Ceza hukuku kurallarıyla ilgili uyuşmazlıklardan doğan davalardır.
- **Uyuşmazlık Yargısı:** Adli ve idari yargı mercileri arasında ortaya çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının giderilmesini konu alır.
- **İdari Yargı:** İdari kuruluşların idare hukuku kapsamında olan faaliyetleri arasında ortaya çıkan uyuşmazlıkların giderilmesini konu alır.
- **Seçim Yargısı:** Seçimlerden önce ve seçimlerden sonra seçim kanunlarıyla ilgili tüm yolsuzluk iddialarını, şikâyetlerini ve itirazlarını karara bağlamaya yönelik konuları esas alır.
- **Hesap Yargısı:** Genel ve katma bütçeli dairelerin gelir ve giderleri ile mallarının denetlenmesi sonucunda, sorumlulukları görülenlerin hesap ve işlemlerinin kesin bir biçimde hükme bağlanmasını konu alır.

f. İcra ve İflas Hukuku

Medeni yargılama hukukunun tamamlayıcısı olarak ortaya çıkmıştır. Borcunu ödeyemeyen borçlunun borcunun, alacaklının talebi üzerine, devlet zoruyla taşınır ve taşınmaz varlıklarına el konarak karşılanmasını konu alan hukuk dalıdır.

g. Devletler Umumi (Genel) Hukuku

Uluslararası hukuktur. Egemen en az iki devlet arasındaki ilişkileri düzenleyen hukuk dalıdır. En temel kaynağı milletlerarası anlaşmalardır.

Yöu Tüüp /hocakafası Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

2. ÖZEL HUKUK DALLARI

Özel hukuk, sosyal yaşamda ortaya çıkan eylem, davranış ve olguları bireylerin benzerleri ile olan çeşitli ilişkilerini düzenleyen hukuktur.

a. Medeni Hukuk

Kişilerin toplum hâlinde yaşaması bakımından bir hüküm ve değer ifade eden eylem ve davranışları düzenleyen hukuk kurallarının tümüdür. Medeni Kanun değiştirilerek 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Medeni hukuk, özel hukukun en geniş dalıdır.

Medeni Hukukun Alt Dalları

Kişiler Hukuku

- Ehliyet kavramı
- Kişi türleri
- Kişisel durum
- Hısımlık
- Yerleşim yeri
- Kişiliğin başlangıcı, sona ermesi
- Kişilik hakları ve kişiliğin korunması

NOT

Hısımlık, kişiler hukuku bölümünde düzenlenmiştir. Soybağı ile karıştırmayalım. Soybağı aile hukuku bölümünde düzenlenmiştir.

Aile Hukuku

Dar anlamda aile: Sadece eşlerden oluşan aile birliğini ifade eder.

Geniş anlamda aile: Ana, baba ve çocukların oluşturduğu topluluğu ifade eder.

En geniş aile: Bir ev başkanının yönetiminde aynı çatı altında hep birlikte aile hâlinde yaşayan bireylerden oluşmuş bulunan insan topluluğudur.

- Aile ilişkileri
- Evlenme
- Nişanlanma
- Velayet
- Eşlerin Hak / Borçları
- Soybağı
- Aile fertlerinin ilişkileri
- Boşanma

Eşya Hukuku

- Kişilerin eşya üzerindeki hâkimiyet ve tasarruflarını düzenler.

Ayni Hak: Sahibine eşya üzerinde doğrudan mutlak egemenlik yetkisi veren, herkese karşı ileri sürülebilen haklardır.

Zilyetlik: Bir kimsenin herhangi bir eşyayı kullanmasını, onu elinin altında bulundurmasını ifade eder. Hukuk anlamında zilyetliği ise, bir kimsenin, bir eşyayı makul bir süre, kendi iradesiyle fiili hâkimiyetinde bulundurması olarak tanımlamak mümkün ve doğru olacaktır.

Miras Hukuku

- Bir gerçek kişinin ölümünden sonra tüm hak ve borçlarının kime nasıl geçeceğini düzenler.

Muris: Miras bırakan kişidir.
Tereke: Murisin hak ve borçlarının tamamıdır.
Mirasçı: Bir gerçek kişinin muris sıfatını almasıyla (ölümüyle) terekesinin intikal edeceği (geçeceği) kişidir. Mirasçı olabilmek için, gerçek kişinin hak ehliyetine sahip olması şarttır. Bu anlamıyla mirasçı olabilmek için hak ehliyetinin varlığı yeterlidir, ayrıca fiil ehliyetinin bulunması gerekmez.
Mirasçı olabilecek kişiler: Gerçek ve tüzel kişiler, tam ve sağ doğmak koşuluyla cenin, tescil edilmemesine rağmen vakıflar.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

HOCA Kafası

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

KİŞİLER HUKUKU

Hukukun haklara ve borçlara ehil kıldığı, yani hakları ve borçları olabilen varlıklara **kişi** denir. Kişilik kavramı ise daha kapsamlıdır. Kişi, haklara ve borçlara sahip olabilen varlıkken; kişilik, kişinin bütün hukuki ehliyetlerini, maddi ve manevi değerlerini ve kişisel durumlarını içine alır.

Hukuk sistemi içerisinde "gerçek ve tüzel kişiler" olmak üzere iki kişilik türü kabul edilmiştir.

Kişi Türleri

- **Gerçek Kişiler**
- **Tüzel Kişiler**

I. Gerçek Kişiler

Gerçek kişiler insanlardır.

Kişiliğin Başlangıcı

Türk Medeni Kanunu'na göre; kişilik, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başlar.

Tam Doğum:	+	**Sağ Doğum:**	=	**Gerçek Kişilik Başlangıcı**
Çocuğun ana rahminden tamamen ayrılmış olmasını ifade eder.		Çocuğun bir an bile yaşamış olmasını ifade eder.		

Kişiliğin Sona Ermesi

a) Ölüm

Kişiliğin sona ermesinin en doğal hâlidir. Ölüm kişiliği sona erdiren hukuki bir olaydır. Ölümle birlikte kişilik sona erer. Ölümle kişinin kişiliğine bağlı hakları son bulurken diğer hakları (mal varlığı hakları) mirasçılarına geçer.

Karine: Birtakım somut bulgulardan yola çıkılarak bilinmeyen bir olgunun sonuçlarının çıkarılmasıdır.

b) Ölüm Karinesi

- Cesedin bulunmamasına karşılık kişi, ölümüne kesin gözüyle bakılan bir durumda kaybolmuşsa, kanun koyucu, burada ölüm karinesinden yararlanır. Bir kimse ölümüne kesin gözle bakılmayı gerektiren durumlarda kaybolursa, cesedi bulunmamış olsa bile ölmüş sayılır.
- Ölüm karinesinin varlığı hâlinde, cesedi bulunamayan kişinin künyesine, mahallin en büyük mülki amirinin emriyle ölü kaydı düşürülür. Ölüm karinesi adi bir karine olup aksi ispat edilebilir.
- Ölüm karinesi ile kişinin mal varlığı mirasçılara geçer. Mirasçılar, teminat vermek zorunda değildir. Hakkında ölüm karinesi olan bir kimsenin ölmüş olduğuna karar verilmişse, kişinin evliliği kendiliğinden son bulur. Kişilik hakları sona erer.

Örnek

Avukat Elif, hukuk semineri vermek üzere Ankara'dan İzmir'e aracıyla yola çıkmıştır. Elif'in yanında, seminerde görevli olarak çalışmak üzere arkadaşı Sevgi de bulunmaktadır. Elif, direksiyon hâkimiyetini kaybetmiş ve keskin virajı alamayarak aracı yoldan çıkarmış ve kayalıklara doğru takla atmışlardır. Araç, taklalar esnasında motordan aldığı darbe sonucu alev almış ve patlamıştır. Ayrıca uçurumun altında yer alan baraj gölüne düşmüştür. Yapılan tüm araştırmalar sonucu Sevgi'nin cesedine ulaşılsa da, Elif'in cesedine ulaşılamamıştır. Elif'in yaşadığı kaza çok ciddi ve ölüme kesin gözle bakılacak bir hadisedir. Sevgi'nin de cesedinin bulunmasının etkisiyle Elif hakkında ölüm karinesine hükmedilecektir.

You Tube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Birlikte Ölüm Karinesi

- Hangisinin önce veya sonra öldüğünün tayini mümkün olmaksızın ölenler, aynı zamanda ölmüş kabul edilir.
- Birlikte ölüm karinesinin en önemli sonucu, bu kişilerin birbirlerinin mirasçısı olamamalarıdır. Birlikte ölüm karinesi ölüm zamanına ilişkin bir karinedir.
- Haklarında birlikte ölüm karinesi işletilen kişiler kanun gereği aynı anda ölmüş kabul edileceklerinden birbirlerinin mirasçısı olamayacaklardır. Her birinin mirası (terekesi) kendi mirasçılarına geçer.

Örnek

Yeni evlenen Arda ile Çiğdem balayı için kendi araçları ile yola çıkmışlardır. Yol çalışması nedeniyle tek şeride düşen yolda karşıdan gelen bir tır ile kafa kafaya çarpışmışlar ve çıkan yangın sonucu feci şekilde yanarak can vermişlerdir. Bu durumda Arda ile Çiğdem'den hangisinin diğerinden daha önce öldüğünün tespiti yapılamadığından her ikisinin de aynı anda öldükleri sonucuna varılarak birlikte ölüm karinesine hükmedilir.

c) Gaipiik

Medeni Kanun'a göre, ölüm tehlikesi içinde kaybolma veya kendisinden uzun zamandan beri haber alınamayan bir kimsenin ölümü hakkında kuvvetli olasılık varsa kişinin gaipliğine karar verilmesi hâkimden istenebilir.

Örnek

Yüzme öğretmeni Ferit ve nişanlısı Emel hobi olarak su sporları yapmaktan hoşlanırlar. Rafting yapmak için bindikleri bot alabora olur. Emel olayın olduğu yerin 1500 metre ilerisinde sağ olarak bulunur ancak Ferit'e tüm aramalara rağmen ulaşılamaz. Ferit'in yüzme biliyor olması, Emel'in sağ olarak kurtulması ve yaşanan olayın kişiyi kesin olarak öldürmekten uzak olması durumları göz önüne alındığında Ferit hakkında gaiplik kararının verilmesi yerinde olacaktır.

Ölüm tehlikesi hâlinde kaybolma

Ölüm tehlikesi içinde kaybolunması durumunda ilgililerin gaiplik talebinde bulunabilmeleri için ölüm tehlikesi içinde kaybolduğu tarihin üzerinden bir yılın geçmiş olması gerekir.

Kişiliği sona eren kişinin mal varlığı, teminat vermeleri karşılığında mirasçılarına geçer. Teminat süresi bu durum için terekenin mirasçılara tesliminden itibaren 5 yıldır.

Uzun zamandır haber alamama

Uzun zamandan beri haber alınamaması durumunda ilgililerin gaiplik talebinde bulunabilmeleri için son haber alma tarihinin üzerinden beş yılın geçmiş olması gerekir.

Miras için verilecek teminatın süresi ise en son haber alma tarihinden itibaren 15 yıldır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

HOCA Kafası

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Gaiplik kararının verilmesiyle birlikte gaibin mevcut evliliği kendiliğinden ortadan kalkmaz. > Gaiplik kararını mahkeme verir.

Gerçek Kişilerde Ehliyet Kavramı

Ehiyet Türleri

a. Hak Ehliyeti: Hak ve borç sahibi olabilme yani medeni haklardan yararlanabilme gücüdür.

b. Fiil Ehliyeti: Fiil ehliyeti kişinin kendi başına hak kazanabilmesi, borç altına girebilmesidir.

NOT

Hak ehliyeti yararlanma sağlar ve pasif bir ehliyettir. Fiil ehliyeti kullanma sağlar ve aktif bir ehliyettir.

a. Hak Ehliyeti

Hak ve borç sahibi olabilme yani medeni haklardan yararlanabilme gücüdür. Hak ehliyeti tam ve sağ doğmak şartıyla ana rahmine düşüldüğü an kazanılır.

Hak Ehliyetine Hâkim İlkeler

Genellik: Herkese hak ehliyeti tanınmıştır.
Eşitlik: Herkesin aynı kapsamda hak ehliyetine sahip olmasını ifade eder.

b. Fiil Ehliyeti

Bir kişinin kendi iradesiyle hak edinmesi ve borç altına girebilmesi durumuna fiil ehliyeti denir. Fiil ehliyetine sahip olmak için kanunen aranan bazı şartlara da sahip olmak gerekir.

Fiil Ehliyeti Şartları

- Ayırt etme gücüne sahip olmak
- Ergin olmak
- Kısıtlı olmamak

Ayırt Etme Gücüne Sahip Olmak: Kişinin makul surette hareket edebilme, fiillerinin sebep ve sonuçlarını algılayabilme yeteneğine ayırt etme gücü denir.

Ayırt Etme Gücünü Ortadan Kaldıran Haller

- Akıl hastalığı
- Akıl zayıflığı
- Yaş küçüklüğü
- Sarhoşluk

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

Ergin Olmak: Erginlik, belli bir yaşa gelmiş olmak ya da belli hâllerde kişinin ergin olduğunun kabulü ile gerçekleşir.

Erginlik

Normal Erginlik

Fiil ehliyetinin bir diğer şartı da belli bir yaş düzeyine erişmiş bulunmak, yani "ergin olmak"tır. Medeni Kanun, "Erginlik on sekiz yaşın doldurulmasıyla kendiliğinden, kanun gereği kazanılır." demektedir. Kişinin ergin olması ile velayet ve vesayet durumları kendiliğinden sona erer.

Evlenme Erginliği

Olağan Evlenme Erginliği

Olağan durumlarda kadın ve erkeğin evlenerek ergin olabilmeleri için 17 yaşını doldurmuş olmaları gerekir. Yapılan evliliğin geçerli olabilmesi için ayrıca küçüklerin yasal temsilcilerinden izin almış olmaları gerekir.

Olağanüstü Evlenme Erginliği

Evlenme ile erginliğin bir başka türü ise "olağanüstü durumlarda" yapılan evliliktir. Olağanüstü bir durum ve pek önemli bir sebebin varlığı, bazen henüz olağan evlenme yaşını doldurmamış olan kimselerin de evlenmelerini zorunlu kılabilir. Kanun koyucu bu olasılığı da göz önünde tutarak hâkime evlenme yaşını daha da aşağıya çekme yetkisi vermiştir. Medeni Kanun ilgili maddesinde "... hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple 16 yaşını doldurmuş olan kadın ve erkeğin evlenmesine izin verebilir, olanak bulundukça karardan önce ana ve baba veya vasisini dinleyebilir." demiştir.

Mahkeme Kararı ile Erginlik

Mahkeme kararı ile ergin kılınma, henüz on sekiz yaşını doldurmamış olan ayırt etme gücüne sahip bir küçüğün mahkeme kararı ile erginliğine karar verilmesidir. Bu ergin kılınma türü özellikle küçüğün menfaatinin bir gereğidir. Hakkında ergin kılınma kararı verilen küçük, mahkeme kararı ile ergin kılındığında tam fiil ehliyetine sahip olur çünkü küçüğün bu karar verilirken ayırt etme gücüne de sahip olması şarttır. Küçüğün mahkeme kararı ile ergin kılınabilmesinin bazı şartları vardır.

Bu şartlar:

- 15 yaşın doldurulmuş olması
- Küçüğün istemi
- Küçüğün menfaati
- Velayet altında ise veli onayı
- Vesayet altında ise vesayet makamının izni
- Yetkili mahkemenin kararı

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Kısıtlı Olmamak: Kısıtlı olmamak, fiil ehliyetinin olumsuz şartını oluşturur. Kısıtlılık, bir kimsenin kanunda belirtilen koşulların varlığına dayanarak kısmen ya da tamamen fiil ehliyetinden yoksun bırakılmasıdır. Kısıtlanmış olan kimsenin, kendi fiilleriyle kendi lehine hak ve aleyhine borç yaratabilme ehliyeti mahkeme kararıyla kısmen veya tamamen ortadan kaldırılmış olur.

Kısıtlanmış kişiye mahkeme kararıyla bir vasi atanır. Şayet kısıtlama kararı verilen kişi aynı zamanda ergin bir çocuk ise kural olarak vesayet altına alınmayıp ana ve babasının velayeti altında bırakılır.

Ergin bir kimsenin hangi sebeplere dayanılarak kısıtlanabileceği kanun tarafından tek tek sayılmıştır.

Kısıtlanma Sebepleri

- Akıl hastalığı ve zayıflığı
- Savurganlık
- Alkol ve uyuşturucu madde bağımlılığı
- Kötü yaşam tarzı
- Kötü yönetim
- Toplam 5 yıl veya daha fazla kesinleşmiş hapis cezası almak
- İsteğe bağlı kısıtlama

NOT

Sarhoşluk ve yaş küçüklüğü kısıtlama sebebi değildir. Yaşlılık, isteğe bağlı kısıtlama sebebidir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz izle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Gerçek Kişilerde Fiil Ehliyeti Türleri

Tam Ehliyetliler

Kısıtlı olmamak şartıyla ergin olan ve ayırt etme gücüne sahip bulunan kişilerin fiil ehliyeti tamdır; yani bunlar "Tam ehliyetli"dir. Bu kişiler kendi fiilleriyle her türlü hukuki işlemi kendi başlarına yapabilirler. Aynı şekilde hukuka aykırı fiillerinden (haksız fiil) de sorumludurlar.

Sınırlı Ehliyetliler

Ergin ve ayırt etme gücüne sahip olan ve aynı zamanda da kısıtlı olmayan kişilerdir. Yani bu kişiler aslında fiil ehliyetine tam olarak sahiptirler. Ancak bunlara sınırlı ehliyetli denmesinin sebebi bazı işlemleri izin/icazet ile yapmalıdır. Medeni Kanun'a göre sınırlı ehliyetliler "kendilerine yasal danışman atanmış" kişilerdir.

Sınırlı Ehliyetsizler

Ayırt etme gücüne sahip olan ancak"ergin olmayan" ya da ayırt etme gücüne sahip olan ancak "kısıtlanmış olan" kimseler bu grupta yer alır.

Tam Ehliyetsizler

Ayırt etme gücünden yoksun bulunan kişilerdir. Ayırt etme gücünden yoksun olan kişilerin fiilleri kural olarak hukuki sonuç doğurmaz.

Kendi Başlarına Yapabilecekleri İşlemler

- Karşılıksız kazanç sağlayan işlemler yapmak (Bağış kabul etmek)
- Serbest mallarıyla ilgili işlemler yapmak
- Temsilci olmak
- Bir meslek ya da sanatın icrası için lüzumlu harcamalar yapmak
- Kendilerini yükümlülükten kurtaran işlemler yapmak
- Kişiye sıkı sıkıya bağlı hakları kullanmak
- Kefil almak

İzin/Onay ile Yapılabilecek İşlemler

Sınırlı ehliyetsizler; satış, kira, sınırlı ayni hak kurma gibi birçok işlemi yasal temsilcilerinin işleme katılması ile yapabilirler, izin/onay almadan yapılan işlemler "tek taraflı bağlamazlık" yaptırımına tabidir.

Yasak İşlemler

- Vakıf kurmak
- Kefil olmak
- Önemli bağış yapmak
- Rekabet yasağı sözleşmesi yapmak

Bu işlemler sınırlı ehliyetsiz veya temsilcisi tarafından yapılmış olsa dahi "kesin hükümsüzdür."

YouTube /hocakafasi Abone Ol ücretsiz izle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Hısımlık

Hısımlık, bir kişinin belli bir kişi grubu içinde belirli hâle gelmesini sağlayan önemli bir ilişkidir ve esas itibarıyla bir kişinin bir soya bağlılığını ifade eder. Bir başka ifadeyle hısımlık, doğal ya da belirli ilişkiler sonucu, kişi ile belirli kimseler arasında kurulan ve hukuki sonuçlar doğuran bir bağdır.

Hısımlık Türleri

Kan Hısımlığı: Kan bağından doğar. Kan hısımlığı, birbirinden üreyen veya ortak bir asıldan (kökten) üreyenlerin aralarındaki bağı ifade etmektedir. Medeni Kanun'a göre kan hısımlığının oluşması iki şekildedir.

Kan Hısımlığı Türleri

Üst Soy- Alt Soy (Usul - Füru) Hısımlığı

Biri diğerinden gelen, yani birbirinden üreyenlerin hısımlığına üst soy-alt soy hısımlığı adı verilir. Bu hısımlık hem ana hem de baba tarafından olan bir hısımlıktır. Bu nedenle de bir kimse ile ana ve babası, onların ana ve babaları (büyük analar ve babalar), kendi çocukları, çocuklarının çocukları (torunları) ve torunlarının çocukları arasındaki sınırsız nitelikteki bağı meydana getirir. Yukarıdan aşağı veya aşağıdan yukarı düz bir çizgi şeklinde sınırsız olarak düz bir çizgi üzerinde uzayıp gider. Bu nedenle doktrinde üst soy-alt soy hısımlığına "düz çizgi hısımlığı" da denilmektedir.

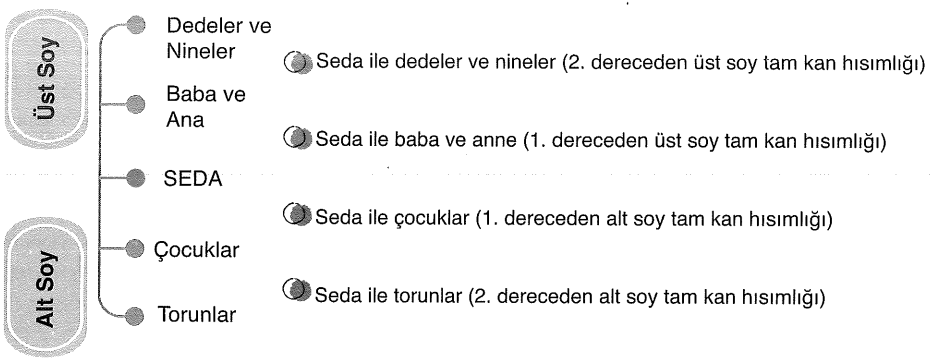

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Yan Soy (Civar) Hısımlığı

Medeni Kanun yan soy hısımlığını (civar hısımlığını) biri diğerinden gelmeyip de ortak bir kökten gelen kişiler arasındaki hısımlık şeklinde tanımlamaktadır. Daha yalın bir ifadeyle ortak bir soydan gelenler arasındaki hısımlıktır. Ortak kök, erkek olabileceği gibi kadın da olabilir.

Yan soy hısımlığı hem ana hem de baba tarafından söz konusu olur. Yani normal olarak yan soy hısımları arasında ister kadın ister erkek olsun, soylar (kökler) ortaktır. Örneğin, ana baba bir kardeşler (öz kardeşler) aynı ana ve babanın çocukları olduklarından, ortak kökleri ana ve babalarıdır.

Bununla beraber, bazen sadece bir tek soyun (kökün) ortak olması da mümkündür. Örneğin, ana bir veya baba bir kardeşlerde durum böyledir. İşte bu bakımdan yan soy hısımlığı iki türe ayrılır.

Tam Kan Yan Soy Hısımlığı

Tam kan yan soy hısımlığı, aynı ortak kökten gelen kişiler arasındaki hısımlıktır. Ana ve babaları bir olan kardeşler bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Halk arasında "öz" kavramı ile kullanılır. "Öz kardeş", "öz amca", "öz teyze" gibi.

Yarım Kan Yan Soy Hısımlığı

Yarım kan yan soy hısımlığı, köklerden sadece birinin ortak olduğu yan soy hısımlığıdır. Anaları bir babaları ayrı ya da babaları bir anaları ayrı kardeşler arasında veya bunların yeğenleri arasındaki hısımlık bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Halk arasında "üvey" kavramı ile kullanılır. "Üvey kardeş", "üvey dayı", "üvey hala" gibi.

Hısımlık Derecesi

Hısımlık derecesi, doğum sayısına göre belirlenir.

I. derece hısımlar; anne, baba, çocuk

II. derece hısımlar; kardeş, büyükanne, büyükbaba, torun

III. derece hısımlar; amca, hala, dayı, teyze, yeğen

IV. derece hısımlar; kuzen

NOT

Kan hısımlığında dikkat edilmesi gereken en önemi husus kendisini evlenme yasağında gösterir. Kan hısımlığında üçüncü derece dâhil olmak üzere hısımlar birbirleriyle evlenemezler. Yani ilk üç derece kan hısımları arasında evlenme yasağı vardır. Örneğin; dayı ile yeğen evlenemez. Kuzen ile evlenilebilir. İlk üç derece kan hısımlarının evliliği mutlak butlan ile hükümsüzdür.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

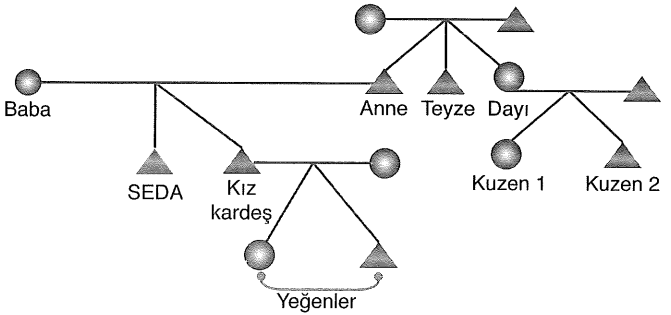

- Seda ile kız kardeş (2. dereceden yan soy tam kan hısımlığı)
- Seda ile yeğenler (3. dereceden yan soy tam kan hısımlığı)
- Seda ile teyze ve dayı (3. dereceden yan soy tam kan hısımlığı)
- Seda ile kuzen 1 ve kuzen 2 (4. dereceden yan soy tam kan hısımlığı)

Kayın Hısımlığı (Sıhri Hısımlık)

Eşlerden her biri ile diğerinin kan hısımları arasında evlenme sonucunda meydana gelen hısımlıktır. Karı veya kocadan her birinin bütün kan hısımları, diğerinin kayın hısımlarıdır. Kayın hısımlığı tıpkı kan hısımlığı gibi sürekli olan bir hukuki bağdır, bir kez doğduktan sonra ortadan kaldırılması mümkün değildir. Bir başka ifadeyle kayın hısımlığının doğmasına neden olan evlilik, sonradan bir sebeple sonlanmış olsa bile kurulan bu hısımlık sona ermez, devam eder. Kayın hısımlığı da kan hısımlığı gibi ebedî bir hısımlıktır. Eşlerden birinin önceki evliliğinden olan çocukları ile diğer eş arasında da evlenmeyle birlikte kayın hısımlığı kurulmuş olur.

NOT

Kayın hısımlığı oluşturan evlilik herhangi bir nedenle sona erse dahi, devam eder. Bu nedenle bir eş, diğerinin alt ve üst soyuyla evlenemez. Özetle, eşler boşansa dahi, bir eş diğerinin annesiyle veya babasıyla ya da çocuğuyla evlenemez.

Evlat Edinmeden Doğan Hısımlık (Yapay Hısımlık)

Mahkemece evlat edinme kararının verilmesiyle birlikte evlatlık ile evlat edinen arasında kanun gereği doğan hısımlıktır.

Evlat Edinme

Tek Başına (Bekâr)

Evlat edinmek isteyen kişinin 30 yaşını doldurmuş olması gerekir.

Birlikte (Evli)

Eşlerin 30 yaşını doldurmuş olması, ikisinin ya da herhangi birinin bu koşulu sağlamıyor olması durumunda en az 5 yıl evli olmaları gerekir.

Evlat edinenler ile evlatlık arasında en az 18 yaş fark bulunması gerekir. Evlat edinme işlemi mahkemece verilen evlat edinme kararıyla birlikte tamamlandığı anda, evlat edinen ile evlatlık arasında kanundan ötürü birinci dereceden bir üst soy-alt soy hısımlığı oluşur.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Yerleşim Yeri

Yerleşim yeri, kişilerin bir ülkenin belli bir yerinde oturmak, aile ve iş ilişkilerini orada toplamak suretiyle âdeta hayat ilişkilerinin merkezi durumuna getirdikleri yerdir. Medeni Kanun ise yerleşim yerini, sürekli kalma niyetiyle oturulan yer olarak tanımlamıştır.

Yerleşim Yeri

Teklik İlkesi
Yerleşim yerinin tekliği ilkesi, hiç kimsenin birden çok yerleşim yerine sahip olamaması demektir. Bu nedenledir ki yeni bir yerleşim yeri seçen kimse, eski yerleşim yerini terk etmiş kabul edilir.

Zorunluluk İlkesi
Yerleşim yerinin zorunluluğu ilkesi, herkesin mutlaka bir yerleşim yerine sahip olması demektir. Önceki yerleşim yeri belli olmayan ya da yabancı ülkedeki yerleşim yerini terk etmiş fakat henüz Türkiye'de bir yerleşim yeri edinmemişse, oturduğu yer onun yerleşim yeri kabul edilir.

Kişisel Durum Sicilleri

Kişisel Sicil Kütükleri	
Doğum Kütüğü	Bir gerçek kişinin doğumu ve soybağıyla ilgili kayıtları içeren kütüktür.
Ölüm Kütüğü	Görevliler tarafından tutulan ölüm tutanaklarının aile kütüklerine işlendiği kütüktür.
Evlenme Kütüğü	Evlenme sözleşmelerinin tescil edildiği ve evlendirme memurları tarafından tutulan kütüktür.
Boşanma Kütüğü	Mahkemeler tarafından verilmiş olan boşanma kararlarının tescil edilmesinden oluşan kütüktür.
Yer Değiştirme Kütüğü	Yerleşim yeri değişikliklerinin işlendiği kütüktür.
Kayıt Düzeltmeler Kütüğü	Mahkemelerce her çeşit kayıt düzeltmelerine ilişkin olarak verilen kararların aile kütüğüne işlendiği kütüktür.

NOT

Medeni Kanun'da kişisel durum sicili olarak başlıca üç kütük öngörülmüştür. Bunlar; doğum kütüğü, ölüm kütüğü, evlenme kütüğüdür.

II. Tüzel Kişilik

Belli bir amacı gerçekleştirmek maksadıyla ve başlı başına bağımsız bir varlığa sahip olmak üzere örgütlenmiş ve hukuk düzenince kendilerine haklar ve borçlar edinebilme iktidarı tanınmış bulunan kişi ve mal topluluklarıdır.

Tüzel Kişilik Türleri

- **Özel Hukuk Tüzel Kişileri**
  - **Kâr Amacı Güden**
    - Şirketler
    - Kooperatifler
  - **Kâr Amacı Gütmeyen**
    - Dernekler
    - Vakıflar
- **Kamu Hukuku Tüzel Kişileri**
  - Devlet
  - Belediye
  - Köy
  - İl Özel İdaresi
  - YÖK
  - SGK
  - Üniversite
  - TRT
  - Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları

NOT

Tüzel kişiler hak ehliyetlerini tabi olduğu kuruluş sistemine uygun olarak kuruldukları an kazanırlar. Fiil ehliyetlerini ise zorunlu organlarını (yönetim kurulu, genel kurul gibi) oluşturdukları an kazanırlar.

Dernek	Vakıf
Kişi topluluğudur.	Mal topluluğudur.
En az 7 gerçek / tüzel kişi tarafından kurulur.	En az 1 gerçek / tüzel kişi tarafından kurulur.
Genel Kurul, Yönetim ve Denetim Kurulu olmak üzere 3 zorunlu organı vardır.	Yönetim Kurulu tek zorunlu organıdır.
Tek bir amaç için kurulabilir.	Birden çok amaç için kurulabilir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz izle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

b. Borçlar Hukuku

Borçlar hukuku, Medeni hukukun kişiler arasındaki borç ilişkilerini düzenleyen kısmıdır.

Borç İlişkisinin Unsurları

Alacaklı: Alacaklı taraf borç ilişkisinin aktif tarafını oluşturur. Yani alacaklı, borç konusunun ifasını talep etme yetkisine sahip olan kişidir.

Borçlu: Borçlu taraf borç ilişkisininpasif tarafını oluşturur. Yani borçlu, borç konusunu ifa etmekle yükümlü olan kişidir.

Edim: Borç ilişkisinin konusudur. Yani, alacaklının ifasını talep etme yetkisine sahip olduğu, borçlunun da ifa altına girdiği borç konusuna verilen isimdir.

Borç İlişkisinde Sorumluluk

...den sorumluluk
- Hukuki işlemden doğan sorumluluk
- Haksız fiilden doğan sorumluluk
- Sebepsiz zenginleşmeden doğan sorumluluk

... ile sorumluluk
- Şahıs varlığı ile sorumluluk
- Mal varlığı ile sorumluluk

NOT

Şahıs varlığı ile sorumluluk günümüz modern hukuk sistemlerinde uygulanmamakta hatta çok istisnai hâller dışında uygulanması yasaklanmış bulunmaktadır. Günümüzdeki sistemde "şahsi sorumluluk" söz konusudur. Şahsi sorumluluk kişinin borçtan bizzat kendisinin mal varlığıyla sorumlu olmasıdır.

Borç İlişkisi Doğuran Hâller

Hukuki İşlem (Sözleşmeler)

Tarafların karşılıklı ve birbirlerine uygun irade beyanında bulunmalarıyla yapılan işlemdir. Satım sözleşmesi, kira sözleşmesi gibi.

Haksız Fiil

Hukuka aykırı bir fiille ve kusurlu davranışlarıyla bir başkasına zarar vermektir.

Unsurları
- Hukuka aykırılık
- Kusur
- Zarar
- İlliyet bağı

Sebepsiz Zenginleşme

Bir kimsenin mal varlığında haklı bir sebep olmaksızın diğer bir kimsenin mal varlığı aleyhine meydana gelen zenginleşmedir.

Unsurları
- Zenginleşme
- Fakirleşme
- İlliyet bağı
- Haklı bir nedenin bulunmaması

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Borçlar Hukukuna Hâkim Olan İlkeler

Sözleşme Özgürlüğü İlkesi	Sözleşme taraflarının dilediği konuda, dilediği kişiyle, dilediği şekilde sözleşme yapabilmesini ifade eder. "Bu ilke gereği" sözleşme tarafları eşit güçlere sahiptirler.
Nispilik İlkesi	Borç ilişkilerinden doğan alacak hakkı hukuki nitelik itibarıyla nispi bir haktır. Alacaklı, bu hakkı, sadece borçluya karşı ileri sürebilir. Üçüncü kişiler, borç ilişkisiyle kural olarak borç altına girmedikleri, bir hak kazanamadıkları için, bu hakkın onlara karşı ileri sürülmesi, istisnai hâller dışında söz konusu olmaz.
Dürüstlük İlkesi	Medeni Kanun'a göre "Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır." Bu ilke uyarınca borç ilişkisinin taraflarını oluşturan alacaklı ve borçlu, dürüstlük kuralına uygun davranmak zorundadır.
Kusurlu Sorumluluk İlkesi	İstisna olan kusursuz sorumluluk hâlleri dışında, ortaya çıkan zararların tazmin edilebilmesi için failin kusurlu olmasının şart olduğunu ifade eden ilkedir.
Üçüncü Kişi Aleyhine Borç Kurulamaması İlkesi	Kural olarak bir sözleşmenin tarafı olabilmek için kişinin bizzat kendisinin iradesini açıklaması gerekir. Bundan dolayı, istisna hâller dışında hiç kimse sözleşme veya başka bir sebeple borç altına sokulamaz.
Karşılıklılık (İvazlılık) İlkesi	Borçlar hukuku, sözleşmeden doğan borç ilişkilerinde karşılıklılık ilkesini kabul etmiştir. Buna göre alacaklı ve borçlu taraflar birbirlerine karşı birtakım edimleri yerine getirmekle yükümlüdürler.
Borçlunun Yerleşim Yerinde İfa İlkesi	Kural olarak borçlu, borçlandığı edimi kendi yerleşim yerinde ifa etmek zorundadır. Burada söz konusu yerleşim yeri, borcun doğumu sırasındaki yerleşim yeridir. Para ve parça borçları dışındaki borçlar bu kural gereği borçlunun yerleşim yerinde ifa edilmelidir.
Eşitlik İlkesi	Taraflar eşittir. Taraflardan hiçbiri daha üstün değildir.

Borcu Sona Erdiren Hâller

İfa	Borcun borç ilişkisine uygun olarak yerine getirilmesidir.
İbra (Aklama)	Alacaklının kendi iradesiyle borçludan olan alacağından vazgeçmesidir.
Birleşme	Alacaklı ve borçlu sıfatının aynı kişide birleşmesi durumudur.
Yenileme (Tecdit)	Mevcut bir borcun yeni bir borç yaratmak suretiyle sona erdirilmesidir.
Takas	İki kişinin vadesi gelen, karşılıklı ve aynı cinsten olan borçlarının, birbirini karşıladığı oranda sona erdirilmesidir.
Kusursuz İmkânsızlık	Borç ilişkisi kurulduktan sonra ortaya çıkan ve borçlunun kusuru olmayan nedenlere bağlı olarak borcun ifasının imkânsız hâle gelmesidir.

ZAMAN AŞIMI: Borcu eksik borç hâline getirir. Alacaklının, alacağını dava yoluyla talep etme hakkını ortadan kaldırır. Eksik borç; tahsil imkânı bulunmayan borç mantığını taşımaktadır. Zaman aşımına uğramış borçlar, kumar borçları gibi borçlar eksik borçtur. Genel zaman aşımı süresi 10 yıldır. (İstisnalar saklıdır.)

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

c. Ticaret Hukuku

Ticaret hukuku ticari iş ve işletmelere uygulanan kurallar bütünü olarak tanımlanabilir.

Ticaret Hukukunun Alt Dalları

Ticari İşletme Hukuku

Esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan, faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletmeye **ticari işletme** denir. Ticari işletmeler kural olarak tacir tarafından işletilir. Tacir ise "bir ticari işletmeyi kısmen veya tamamen kendi adına işleten" kişidir.

Şirketler Hukuku

TTK'de sayılan şirketler şunlardır:
Anonim Şirket: En az 1 kişi ile kurulur.
Limitet Şirket: En az 1 kişi ile kurulur.
Kolektif Şirket: En az 2 kişi ile kurulur.
Adi Komandit Şirket: En az 2 kişi ile kurulur.
Paylı Komandit Şirket: En az 5 kişi ile kurulur.
Kooperatif: En az 7 kişi ile kurulur.

Kıymetli Evrak Hukuku

Hak ile senedin birbirinden ayrı olarak ileri sürülemediği evraklara denir. En önemli kıymetli evrak türleri; "çek, bono ve poliçedir".

Deniz Ticaret Hukuku

Deniz yoluyla eşya taşımak için yapılan sözleşmeye **navlun sözleşmesi** denir. Taşıma işlerinde ödenen paraya **navlun** denir.

Sigorta Hukuku

- Sigorta ettiren ile sigortacı arasında düzenlenen belgeye **sigorta poliçesi** denir.
- Sigorta ettirenin sigortacıya ödediği ücrete **sigorta primi** denir.
- Risk gerçekleştiğinde sigortacının sigorta ettirene ödediği ücrete **sigorta tazminatı** denir.

Taşıma Hukuku

- Eşya ve insan (yolcu) taşımacılığına ilişkin genel kural ve kavramların belirlendiği Ticaret Hukuku kısmıdır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

NOT

Adi şirketler TTK'de değil, Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiştir ve en az 2 kişi ile kurulur.

d. Devletler Özel Hukuku

Devletler özel hukuku çeşitli devletlere bağlı bulunan kişiler arasındaki özel hukuk ilişkilerine hangi devletin kanununun uygulanacağını belirleyen kurallardır.

Uyrukluk (Tabiyet) Bağı

Kişileri ve şeyleri devlete bağlayan hukuki ve siyasi bağdır. Bir devlete uyrukluk bağı ile bağlanan gerçek kişilere **vatandaş** denir.

Kanunlar İhtilafı

Farklı uyruklardaki kişiler arasındaki uyuşmazlıklarda uygulanacak olan kanunlar ile bu uyuşmazlığın hangi ülkenin kanunlarına göre çözüleceğini düzenler.

Yabancılar Hukuku

Yabancılar kamu haklarının tamamından yararlanamazlar. Özel hakların tamamından yararlanırlar.

Türk Vatandaşlığı

Türk vatandaşlığı, anayasanın siyasi hak ve ödevler kısmında düzenlenmiştir. 1982 Anayasası'na göre,

- Türk Devleti'ne vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür.
- Türk babanın veya ananın çocuğu Türk'tür.
- Vatandaşlık, kanunun gösterdiği şartlarla kazanılır ve ancak kanunda belirtilen hâllerde kaybedilir.
- Hiçbir Türk, vatana bağlılıkla bağdaşmayan bir eylemde bulunmadıkça vatandaşlıktan çıkarılamaz.
- Vatandaşlıktan çıkarma ile ilgili karar ve işlemlere karşı yargı yolu kapatılamaz.

NOT

- Türk vatandaşlığı kazanmak isteyen yabancılar Türkiye'de 5 yıl ikamet etmelidir.
- Evlenme yolu ile Türk vatandaşlığı kazanmak isteyen yabancılar en az 3 yıl evli kalmalıdır.

Vatandaşlığın Kazanılması

Aslen Kazanma

Türk ana veya babadan doğan çocuk Türk'tür.

Sonradan Kazanma (Müktesep)

Evlenme, evlat edinme.

Vatandaşlığın Kaybedilmesi

Yabancı bir devletin, Türkiye'nin menfaatlerine uymayan herhangi bir hizmetinde bulunup da bu görevi bırakmaları kendilerine yurt dışında dış temsilcilikler, yurt içinde ise mülki idare amirleri tarafından bildirilmesine rağmen, üç aydan az olmamak üzere verilecek uygun bir süre içerisinde kendi istekleri ile bu görevi bırakmayanlar, Türkiye ile savaş hâlinde bulunan bir devletin her türlü hizmetinde Cumhurbaşkanı'nın izni olmaksızın kendi istekleriyle çalışmaya devam edilmesi gibi durumlarda Türk vatandaşlığı Cumhurbaşkanı kararı ile kaybettirilebilir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

HUKUKTA HAK KAVRAMI VE TÜRLERİ

Hukuk düzeni tarafından kişilere tanınmış olan yetkiye **hak** denir. Haklar düzenleme alanlarına göre farklı sınıflandırmalara tabi tutulmaktadır. Bu anlamda haklar öncelikle "kamu hakları" ve "özel haklar" olarak ayrılır.

Kamu haklarını özel haklardan belirgin bir şekilde ayıran bazı farklar vardır. Bu farklar daha çok haklardan yararlanabilme açısından ortaya çıkmaktadır. Buna göre;

Kamu haklarından yararlanabilmek için, o ülkenin vatandaşı olma gereği vardır. Yabancılar bir kısım kamu haklarından yararlanamazlar. Örneğin; Türkiye'de yaşayan bir yabancı seçme ve seçilme hakkından faydalanamadığı gibi kamu hizmetlerinde çalışma hakkından da kural olarak yararlanamaz.

A. KAMU HAKLARI

Anayasada yer alan temel hak ve hürriyetler üç gruba ayrılır: negatif statü hakları (kişisel haklar), pozitif statü hakları (sosyal ve ekonomik haklar), aktif statü hakları (siyasi haklar).

Kamu Hakları

Kişinin Hak ve Ödevleri

Bu haklara koruyucu haklar veya önleyici haklarda denir. Kişisel haklar ve özgürlükler, kişinin belirli hayat alanını saklı tutar ve dolayısıyla devletin bu alana karışmasını önleyici nitelik taşır.

Örnek: Kişi dokunulmazlığı, özel hayatın gizliliği, yaşama hakkı, düşünce özgürlüğü

Sosyal ve Ekonomik Hak ve Ödevler

Sosyal devlet ilkesinin bir gereği olan bu haklar, kişinin toplum hayatı içindeki sosyal ve ekonomik faaliyetleri ile ilgili olan kamu haklarıdır.

Örnek: Ailenin korunması hakkı, sağlık hakkı, öğretim hakkı, sosyal güvenlik hakkı

Siyasi Haklar ve Ödevler

Anayasada "siyasi haklar ve ödevler" bölümünde düzenlenen siyasal kamu haklarının amacı, herhangi bir şekil ve derecede devletin siyasal kuruluşuna ve yönetimine katılmaktır.

Örnek: Vatandaşlık hakkı, seçme ve seçilme hakkı, siyasi partilerle ilgili haklar bunlardan bazılarıdır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

B. ÖZEL HAKLAR

Genellikle kişilerin birbirleri ile olan ilişkilerinden doğan ve daha çok özel hukuk alanını ilgilendiren haklara özel haklar denir.

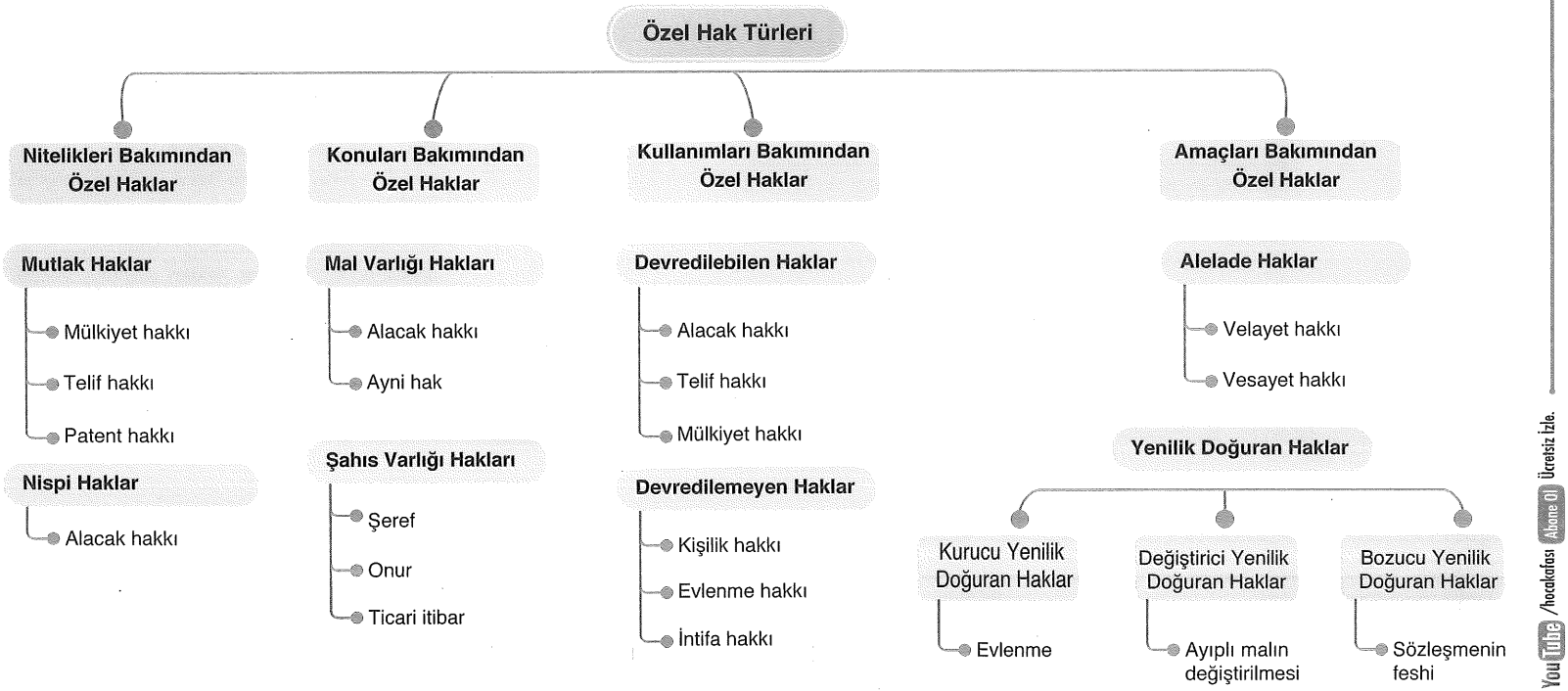

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

1. Nitelikleri Bakımından Özel Haklar

Bu haklar genellikle etki doğurduğu alana göre değerlendirilirler. Bunlardan mutlak haklar herkese karşı ileri sürülüp etkili olurken, nispi haklar sadece ilgili kişi ya da kişilere karşı ileri sürülebilir ve etkili olur. Mutlak haklar kendi arasında alt gruplara ayrılırlar.

Nitelikleri Bakımından Özel Haklar

Mutlak Haklar

Bu haklar, sahibine maddi ve maddi olmayan mallar ile şahıslar üzerinde en geniş yetkileri veren ve hak ihlal edildiğinde herkese karşı ileri sürülebilen haklardır. Mutlak hakların herkese karşı ileri sürülebilmesi, bunlara herkesin uyma zorunluluğu anlamına gelir. Mutlak haklar da kendi aralarında bir sınıflandırmaya tabi tutulur.

Şahıslar Üzerindeki Mutlak Haklar

Kişinin Kendi Şahsı Üzerindeki Mutlak Hakları

Bu haklar, kişinin kendi bedensel ve manevi varlığı üzerinde tanınmış haklardır. Bu nedenle kişi, bedeni ve manevi varlığına saldırıdan kaçınılmasını herkesten isteyebilir. Bu haklar para ile ölçülemediği gibi başkasına da devredilemez ve miras ile geçmezler.

Örnek: Kişinin sağlığı, vücut tamlığı, şeref ve haysiyeti, ismi, aile itibarı, sırları kendi şahsı üzerindeki mutlak haklarıdır.

Kişinin Başkalarının Şahsı Üzerindeki Mutlak Hakları

Velayet hakkı
Vesayet hakkı

Mallar Üzerindeki Mutlak Haklar

Maddi Mallar (Eşyalar) Üzerindeki Mutlak Haklar

Maddi mallar; otomobil, kalem, telefon, bina gibi taşınır ve taşınmaz mallar olarak, insan hâkimiyeti altına alınıp tasarrufa konu edilebilen eşyalardır.

Maddi Olmayan Mallar Üzerindeki Mutlak Haklar

Genellikle düşünce ve sanat ürünü olan eserler maddi olmayan mallardan kabul edilmektedir. Örneğin, marka ve patent, sanat eserleri, figür eserleri, ticari işletme, ticaret unvanı, maddi olmayan mallardandır. İşte maddi varlığı olmayıp, mal gibi düşünülen bu konular üzerindeki haklar da herkese karşı ileri sürülebilmesi bakımından mutlak haklar kategorisinde yer alırlar.

Nispi Haklar

Mutlak haklar "herkese karşı ileri sürülebilme" özelliğine sahiptir. Buna karşın nispi haklar herkese karşı değil, sadece belli kişi veya kişilere karşı ileri sürülebilen haklardır. Nispi hakların en önemli örneğini **alacak hakları** oluşturur. Alacak hakkı herkese değil, yalnız borçluya karşı ileri sürülebildiği için nispi haklardandır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz izle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

2. Konuları Bakımından Özel Haklar

Konuları bakımından haklar ikiye ayrılır. Ayrımın temelinde hakkın değerinin para ile ölçülüp ölçülememesi yatar. Bunu göre konuları bakımından haklar "mal varlığı hakları" ve "şahıs varlığı hakları" olarak ayrılır.

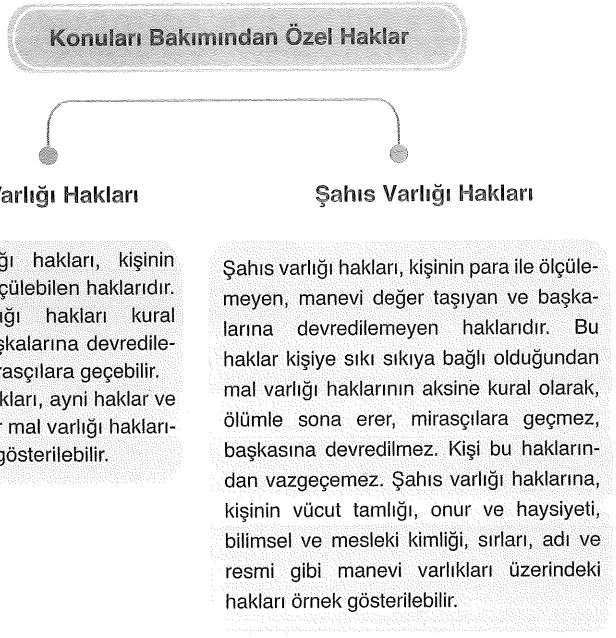

3. Kullanımları Bakımından Özel Haklar

Devredilebilme bakımından haklar, kişiye bağlı haklar ve kişiye bağlı olmayan haklar olarak ayrılabilir. Kişiye bağlı haklara devredilemeyen haklar, kişiye bağlı olmayan haklara ise devredilebilen haklar denir.

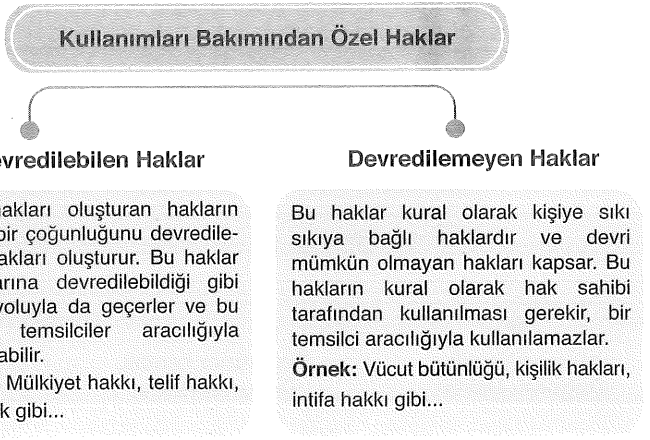

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

4. Amaçları Bakımından Özel Haklar

Hakların bir kısmı kullanıldıklarında yeni bir hukuksal durum yaratırken, bir kısmının kullanılması yeni bir hukuksal durum ortaya çıkarmaz. Bu anlamda haklar kullanılmalarına göre **yenilik doğuran haklar** ve **yenilik doğurmayan haklar** olmak üzere iki gruba ayrılırlar.

Amaçları Bakımından Özel Haklar

Yenilik Doğuran (İnşai) Haklar

Yenilik doğuran haklar, hak sahibine tek taraflı irade açıklaması ile yeni bir hukuksal ilişki kurmak, var olan bir hukuksal ilişkiyi değiştirmek veya sona erdirmek yetkisini veren haklardır.

Yenilik Doğurmayan (Alelade) Haklar

Yenilik doğurmayan haklar, kullanılmakla yeni bir hukuksal durum yaratmazlar. Bunlara hâkimiyet içeren haklar da denir.

Örnek: Anne - babanın velayet hakkını kullanmaları hâlinde yeni bir hukuksal durum ortaya çıkmaz.

Kurucu Yenilik Doğuran Haklar

Bir hakkın kullanılması yeni bir hukuksal ilişkinin doğmasına yol açmakta ise buna kurucu yenilik doğuran hak denir.

Örnek: Evlenme

Değiştirici Yenilik Doğuran Haklar

Var olan bir hukuksal durumun tek taraflı irade açıklaması ile değiştirilmesini sağlayan haklara değiştirici yenilik doğuran haklar denir.

Örnek: Ayıplı malın değiştirilmesi

Bozucu Yenilik Doğuran Haklar

Kişilere, var olan bir hukuksal durumu sona erdirme yetkisi tanıyan haklara ise bozucu yenilik doğuran haklar denir.

Örnek: Sözleşmenin feshi

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

HAKLARI MEYDANA GETİREN (DOĞURAN) OLGULAR

Hukuki Olay

Hukuk düzeninin insan iradesinin sonucu olup olmadığına bakmaksızın bizzat olayın kendisine sonuç bağlamamasına "**hukuki olay**" denir.

Hukuki Fiil

İnsan iradesi sonucu oluşan davranışlara "**hukuki fiil**" denir. Bunlar hukuka uygun fiil veya hukuka uygun olmayan fiil olarak oluşabilir. Örneğin, ikametgâh değiştirmek gibi.

Hukuki İşlem

Hukuka uygun fiillerin bir kısmında hukuk düzeni fiili gerçekleştirenin irade beyanını göz önünde tutarak hukuki bir neticeye bağlanmıştır. Bunlara **"hukuki işlem"** denir.

HAKLARIN KAZANILMASI

Bir hak aslen, devren veya tesisen kazanılabilir.

Aslen Kazanma

Daha önce hiç kimsenin üzerinde mülkiyet hakkına sahip olmadığı bir eşya üzerinde mülkiyet hakkının kurulmasıdır.
Örneğin (A)'nın ormanda tavşan yakalaması sonucu kazanımı aslen kazanımdır.

Devren Kazanma

Bir kimsenin, sahip olduğu hakkını bir başkasına devretmesi ile devralan kişinin hakkı kazanma durumudur.
Örneğin (A) kendisine ait kolyeyi (B)'ye satarsa veya bağışlarsa (B)'nin hak kazanımı devren kazanma ile gerçekleşmiş olur.

Tesisen Kazanma

Eşya üzerinde mülkiyet hakkına sahip olan bir kimsenin, bu hakkını saklı tutmak koşuluyla başka bir kişiye eşya üzerinde hak tanımasıdır.
Örneğin (A) evini (B)'ye kiraladığında (B) kiracılık hakkını tesisen kazanmış olur.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Hakların Kazanılmasında Geçerli İlke (Subjektif İyi Niyet)

Hakların kazanılması için aranan iyi niyet, hakkın geçerli surette kazanılması için gerekli olan bir şartın veya hakkın geçerli surette kazanılmasını önleyen bir durumun hak kazanılırken olayda varlığı veya yokluğu hakkında kişide mevcut olan hatalı ve yanlış bilgidir. Kısaca iyi niyet, hakkı kazanması söz konusu olan kişideki mazur görülebilir bilgi eksikliğidir.

Hakların Kullanılmasında ve Borçların Yerine Getirilmesinde Geçerli İlke (Objektif İyi Niyet)

Dürüstlük kuralı, hakların nasıl ve hangi kurallara uyularak kullanılacağını ve borçların nasıl ve nelere uyularak yerine getirilebileceğini gösterir; böylece hakların içeriğini ve kapsamını belirler.

Dürüstlük Kuralının Uygulama Alanı

- Hakların kullanılmasında
- Borçların ifasında
- Kanunun yorumlanmasında ve boşlukların doldurulmasında
- Sözleşme öncesi görüşmelerde
- Hukuki işlemin kurulmasında
- Hukuki işlemin yorumlanmasında
- Hukuki işlemin tamamlanmasında
- Hukuki işlemin tahvilinde (dönüştürülmesinde)
- Hukuki işlemin uyarlanmasında

NOT

Hakların kazanılmasında geçerli ilke iyi niyet, hakların kullanılması ve borçların yerine getirilmesinde geçerli ilke dürüstlük kuralıdır.

HAKLARIN KORUNMASI

A. DEVLET ELİ İLE KORUMA

Talep hakkı: Bir kişinin hakkını elde etmek veya hakkına saygı gösterilmesini sağlamak üzere karşısındaki kişiye yönelttiği isteme yetkisidir. Hak sahibi ilk önce talep hakkını kullanarak hakkını elde etme yoluna gider. Eğer bu yoldan hakkını elde etme imkânını bulamazsa, o zaman dava hakkını kullanma zorunluluğu ortaya çıkar.

Dava hakkı: Bir kimsenin devletin bağımsız ve tarafsız yargı organlarına, yani mahkemelere başvurarak hakkının elde edilmesini isteme yetkisidir. Bir kimsenin yetkili makama başvurarak hakkının korunması veya elde edilmesi için devletin harekete geçmesini istemesine dava denir. Bir kimsenin hakkını elde edebilmek için mutlaka dava açması gerekmez.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Kişiliği Dışa Karşı Koruyan Davalar

Tespit Davası
Mevcut bir fiil ve davranışın, kişiliğe yönelik hukuka aykırı bir saldırı mahiyetinde olduğunun mahkemece karar altına alınmasını sağlayan davadır.

Önleme Davası
Henüz mevcut olmamakla beraber, birtakım eylem ve belirtilerden çok yakın bir gelecekte kişilik hakkına karşı gerçekleşmesi pek mümkün ve olası görülen hukuka aykırı saldırılara karşı açılan davadır.

Saldırıya Son Verme (Men) Davası
Kişilik hakkına yönelmiş ve hâlâ devam etmekte olan saldırının durdurulması ve tekrarının engel olunması amaçlanır. Bu dava, gerçekleşmiş olup davanın açıldığı tarihte hâlâ devam etmekte olan saldırılar için açılır.

Tazminat Davaları
Kişilik hakkı hukuka aykırı bir saldırıya uğrayan kimsenin, bu saldırı yüzünden mal varlığında ya da manevi varlığında meydana gelmiş olan eksilmenin giderilmesi amacıyla açılan davalardır. Tazminat davaları "maddi ve manevi" tazminat davaları olarak iki türlüdür.

B. HAK SAHİBİ TARAFINDAN KORUMA

Hak Sahibi Tarafından Koruma

Meşru Müdafaa (Haklı Savunma)

Kişinin kendisinin ya da başkasının canına veya mallarına yönelen, hâlen var olan haksız bir saldırıyı orantılı güç kullanarak başından defetmesidir. Borçlar Kanunu'na göre; meşru müdafaa hâlinde saldırganın kişiliğine veya mallarına yapılan zarardan dolayı tazminat ödenmez. Meşru müdafaada sınır, ölçülü ve uygun savunmadır.

Örnek: Alkollü sürücünün ekip otosundaki polisle tartışıp, belindeki silahı polise doğrultmak suretiyle yaptığı harekete karşı polis memurunun arkadaşlarının sürücüye tek el ateş ederek onu etkisiz hâle getirmesi.

Zaruret Hâli (Iztırar Hâli - Zorda Kalma)

Kişinin kendisini veya başkasını derhâl ortaya çıkabilecek tehlikeden kurtarmak için başkasına veya başkasının malına zarar vermesi hâlidir. Kişi başkasına verdiği zararı ödemekle yükümlüdür.

Örnek: Ormanda arkadaşlarıyla piknik yapan A'yı ayı kovalaması sebebiyle A'nın B'nin dağ evine kapıyı kırarak girmesi gibi.

Kuvvet Kullanma

Devlet müdahalesinin zamanında yetişmediği durumlarda kişinin, hakkını korumak için kuvvet kullanmasıdır.

Örnek: Hırsız H, S'nin çantasını yolda giderken kolundan çekmeye çalışmış ve bunun üzerine S direnmiş ve hırsız H'yi biraz hırpalayarak çantasını geri almıştır.

NOT

Bir hakkın, ona uymak zorunda olanlar tarafından ihlal edilmesi, "hakların korunmasını" gündeme getirir. Hakkın korunması bizzat ihkakı hak yoluyla olmaz. İhkakı hak, kişinin hakkına yönelmiş saldırıyı kendi eliyle defetmesidir. İhkakı hak yasaktır. Ancak bu durumun bazı istisnaları vardır. **Bunlar:** Meşru müdafaa, zaruret hâli, kuvvet kullanmadır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

HUKUKUN KAYNAKLARI

Hukukun Kaynakları

Yazılı (Asli) Kaynaklar
- Anayasa
- Kanun
- Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
- Milletlerarası Antlaşma
- Yönetmelik
- Adsız Düzenleyici İşlemler

Yazısız (Tali) Kaynaklar
- Örf ve Âdet Hukuku

Yardımcı Kaynaklar
- İçtihatlar (Yargısal Karar)
- Bilimsel Görüşler (Doktrin, öğreti, tez, makale)

I. Yazılı Kaynaklar

Devletin yetkili makamları tarafından oluşturulmuş hukuk kurallarıdır. Bu kuralların diğer adı mevzuattır.

Yazılı kaynaklar arasındaki hiyerarşi yandaki şekildeki gibidir.

NOT

İçtihadı Birleştirme Kararları Resmî Gazete'de yayımlanır ve bağlayıcı niteliktedir ve asli kaynaklar arasında yer alır.

Normlar hiyerarşisinde en genel, bağlayıcı ve soyut norm "Anayasa"dır.

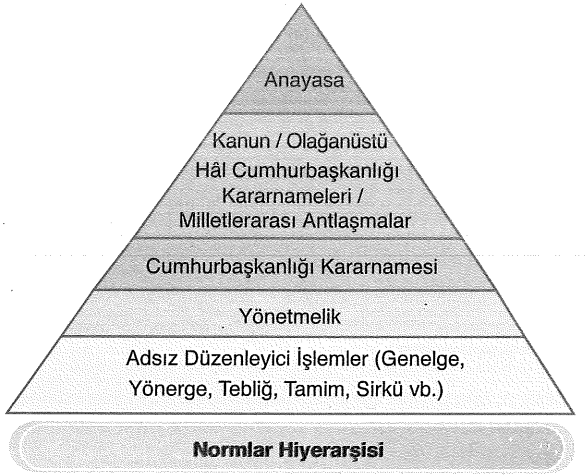

YouTube /hocakafesi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

ii. Yazısız Kaynaklar

Yazısız kaynak olarak kabul edilen örf ve âdet hukuku ile "örf ve âdet" kavramları aynı şey değildir. Bir örf ve âdetin hukuk kaynağı hâline dönüşebilmesi için üç unsurun bir arada bulunması gerekir.

Maddi Unsur	Manevi Unsur	Hukuki Unsur
Süreklilik ve Tekrarlanma	Genel İnanç	Maddi Yaptırım
Söz konusu âdetin ilk defa kimin tarafından uygulanmış olduğunun bilinmemesi ve uzun bir süreden beri uygulanıyor olmasıdır.	Söz konusu âdetin toplumun genelinde öyle davranılması gerektiğine dair inancın oluşmasıdır.	Uzun zamandan beri tekrarlanan ve toplumun kendisini uymaya mecbur hissettikleri âdetin, devlet gücüyle desteklenmesidir.

iii. Yardımcı Kaynaklar

- **İçtihatlar:** Mahkemelerin verdiği kararlarda hukuki bir sorunun çözümü için izlediği yolu ifade eder.
- **Bilimsel görüşler:** Hukuk bilimi ile uğraşan kişilerin çeşitli araçlarla ortaya koydukları görüşlerdir.

NOT

Medeni hukukun kaynakları arasında yer alan yardımcı kaynakların (içtihat, doktrin) uyuşmazlıkların çözümünde hâkimi bağlayıcı niteliği yoktur.

BOŞLUK KAVRAMI VE TÜRLERİ

Herhangi bir eylem, davranış veya ilişkinin çözümlenmesine yarayacak bir hükmün kanundan yorum yoluyla dahi çıkarılamadığı durumlar "boşluk" olarak tanımlanır.

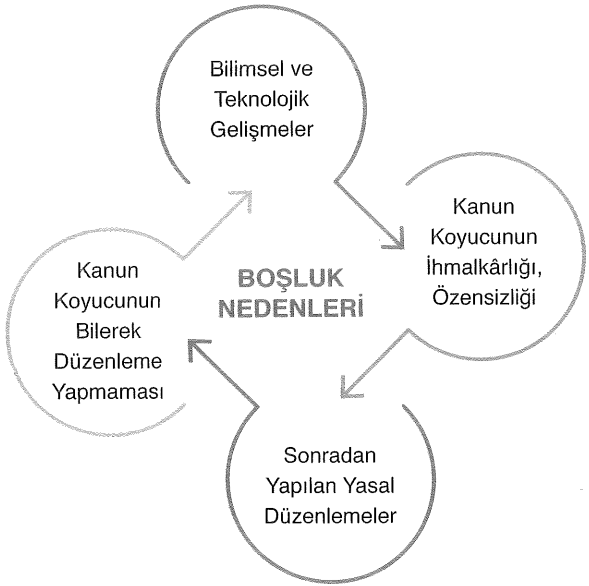

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Boşluk Türleri

Kanun boşluğu ve hukuk boşluğu olmak üzere iki boşluk türü vardır.

Boşluk Türleri

Kanun Boşluğu

Kural İçi Boşluk

Kural içi boşluklarda aslında kanunda somut olaya uygulanacak bir hüküm vardır ancak bu düzenleme sadece genel hatları belirleyici niteliktedir. Kanun koyucunun bu şekilde davranması somut olayın çözümünde adalet ve hakkaniyet ilkelerine göre sonuca ulaşmaktır. (Kural içi boşluk, yazılı kaynaklarda bilerek ve isteyerek bırakılan boşluktur.) Bu şekilde düzenlenen kanun hükümlerinde hâkime takdir yetkisi tanınmıştır.

- Bu tür boşluklar hâkimin "takdir yetkisi"ni kullanması ile doldurulur.

Kural Dışı Boşluk

Örtülü Boşluk

Bu tür boşluklarda aslında kanunda somut olaya ilişkin bir kural yer almakla beraber, bu kural yanlışlıkla fazla geniş tutulmuştur. Somut olaya ilişkin sınırlandırıcı istisna kuralı gözden kaçırılmıştır.

- Bu tür boşluklar hâkimin kuralı somut olayı daraltarak yorumlaması ile doldurulur.

Açık (Gerçek) Boşluk

Hukuken bir çözüme varılması gereken bir konuda uygulanabilir hiçbir hukuk kuralının bulunmadığının açıkça belli olması durumunda ortaya çıkan boşluktur.

- Bu tür boşluklarda örf ve âdet hukukuna başvurulur.

Hukuk Boşluğu

Bir hukuki uyuşmazlığın çözümlenmesinde yazılı ve yazısız kaynaklarda hüküm bulunmaması durumunda karşılaşılan boşluk türüne "hukuk boşluğu" adı verilir.

- Hukuk boşluğu, hâkimin hukuk yaratması ile doldurulur.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

Boşlukların Doldurulması Yöntemleri

Hâkimin Hukuk Yaratma Yetkisi

Hâkim, yazılı kaynaklarda önünde bulunan anlaşmazlığı çözüme kavuşturacak bir hüküm bulamazsa, öncelikle bu konuda kendisine yardımcı olacak bir örf-âdet hukuku kuralının mevcut olup olmadığını araştıracaktır. Şayet somut olaya uygun düşen bir örf - âdet kuralı bulursa o kuralı uygulayarak sorunu çözüme kavuşturacaktır. Ancak uygulanabilir bir örf - âdet kuralı bulamazsa ki günümüz koşullarında böylesi bir kural yok denecek kadar az olduğundan, aranan kural hâkim tarafından bulunamayacak ve ortaya bir hukuk boşluğu çıkacaktır.

Hukuk Yaratma Yetkisinin Özellikleri

- Hukuki ilişkiye uygulanabilir yazılı ve yazısız hukuk kuralının bulunmaması gerekir.
- Hâkim hukuk yaratırken önce kıyas yoluna başvurmalıdır.
- Hâkim hukuk yaratırken genel ve soyut nitelikte kural koymak zorundadır.
- Hâkim hukuk yaratırken kanun koyucu gibi hareket ederek, tarafların karşılıklı menfaatlerini tespit etmelidir.
- Hâkim hukuk yaratırken mevcut hukuk düzeni ile bağdaşacak bir kural koymalıdır.
- Hâkimin hukuk yaratarak koyduğu kural kanun hükmünde değildir.
- Hâkimin hukuk yaratma yetkisi kuvvetler ayrılığı ilkesi ile çelişmez.
- Hâkimin hukuk yaratarak koyduğu kural üst yargı denetimine tabidir. (İstinaf, temyiz)
- Hâkimin hukuk yaratarak koyduğu kural bağlayıcı değildir. (Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararları bu kuralın istisnasıdır.)

HUKUKUN FARKLI ANLAMLARI

Mevzu Hukuk (Mevzuat)	Bir ülkede belli bir dönem yürürlükte olan hukuk kaynaklarının sadece yazılı olanlarıdır. Mevzu hukuk, yetkili bir makam tarafından konulmuş kuralların tamamıdır. Anayasa, kanunlar, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, yönetmelik gibi kaynaklar mevzu hukukun içeriğini oluşturur. Bunlara kısaca mevzuat da denir.
Pozitif Hukuk (Müspet Hukuk)	Belli bir ülkede belli bir dönem yürürlükte bulunan, yazılı ve yazısız kaynakların tamamıdır. Örf ve âdet hukuku pozitif hukuk kapsamında yer alır.
Objektif Hukuk	Yazılı kaynaklar içerisinde herkes tarafından uyulması gereken kuralları içeren hukuktur.
Subjektif Hukuk	Yazılı kaynaklar içerisinde hak ve yetki tanımlayan kurallardan oluşan hukuktur.
Maddi Hukuk	Hukuki uyuşmazlığın çözümüne yönelik hükümlerin tamamıdır.
Şeklî Hukuk	Hukuki uyuşmazlığın çözümünde izlenecek yolu gösteren hükümlerin tamamıdır.
Tabii (İdeal-Doğal) Hukuk	Pozitif hukuktan bağımsız olan, onun üstünde ya da yanında olan, ulaşılması istenen hukuktur. Bu hukuk her zaman yürürlüktedir.
Tarihî Hukuk	Belirli bir toplumda, belirli bir dönemde yürürlükte bulunan, belirli bir süre yürürlükte kalıp uygulandıktan sonra zaman içinde toplumun gelişimi ile değişerek yürürlükten kalkmış olan hukuk kurallarıdır.

Ücretsiz İzle. Abone Ol /hocakafasi YouTube

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

HUKUK KURALLARININ ÇEŞİTLERİ BAKIMINDAN SINIFLANDIRILMASI

Hukuk Kurallarının Çeşitleri

Emredici Kurallar

Uyulması mecburi olan, başka bir ifadeyle kişilerin bu nitelikteki kuralların aksini kararlaştıramayacağı kurallardır. Bu kurallara aykırılığın yaptırımı kesin hükümsüzlüktür. Hangi hükümlerin emredici nitelikte olduğu, kanundaki hükmün amacından veya yazılış bi çiminden anlaşılabilir. Genelde hüküm olumsuz şekilde düzenlenmiştir. Örneğin, hukuki sonucu "doğurmaz", "yapılamaz", "yasaktır", "yükümlüdür", "yapamaz" gibi ifadeler yazılış biçiminden hükmün emredici olduğunu gösterir.

Tanımlayıcı Kurallar

Belirli bir kavramın veya kurumun anlamını, ayırt edici şartlarını, unsurlarını göstermek amacıyla getirilmiş kurallardır. Örneğin nişanlanmanın ne olduğunu açıklayan Medeni Kanun hükümleri bu kapsamda değerlendirilir.

Yedek Kurallar

Tamamlayıcı Kurallar

Kişilerin yaptıkları hukuki işlemlerde eksik bıraktıkları, serbest iradeleri ile düzenlemedikleri hususları tamam layan kurallardır. Örneğin, borcun ifa yerinin taraflarca belirlenmemesi durumunda ortaya çıkan çözümsüz lüğün kanun koyucu tarafından giderilmesi bu kapsamda değerlendirilir.

Yorumlayıcı Kurallar

Bir hukuki ilişkideki taraf iradelerinin anlamlandırılmasına yarar. Tarafların, çoğu zaman hukuki ilişkilerde kullandıkları ifadeler açık ve anlaşılır değildir. Yorumlayıcı hukuk kuralları, hukuki ilişkilerde kullanılan kavramla ne kastedilmek istendiğini açıklar. Örneğin, tarafların borcun ifa zamanına ilişkin olarak kullandıkları ifadenin iki taraf için de farklı anlamlar taşıması durumunda (ayın ortası ifadesinden kastedilenin ayın on beşi mi yoksa on dördü mü olduğu gibi) kanun koyucunun ifadeden ne anlaşılması gerektiğini belirtmesi bu kapsamda değerlendirilir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

BOŞLUK DOLDURMA

Aşağıdaki boşlukları verilenlerle ilişkilendirerek doldurunuz.

1. Bireylerin kendi nefislerine ve topluma karşı nasıl davranmaları gerektiğini belirleyen kurallardır.

.....

2. Yürürlükte bulunan yazılı ve yazısız kaynakların tamamıdır.

.....

3. Yazılı kaynaklarda bilerek ve isteyerek bırakılan boşluklardır.

.....

4. Kişilerin özel hukuktan doğan yükümlülüklerini yerine getirmemesinden dolayı devlet ya da yetkili kıldığı makamların zorla bu yükümlülüğü yerine getirmesini sağlamasıdır.

.....

5. Hukukun emredici hükümlerine aykırı bir şekilde yapılan hukuki işlemin başından itibaren geçersiz sayılmasıdır.

.....

6. Devletin yürütme organı içinde yer alan kamu hizmetlerinin görülmesi ile ilgili teşkilatı ve işleyişini, şahısların teşkilat ile olan ilişkilerini ve kamu hizmetlerinin görülmesine dair usul ve esasları düzenleyen hukuk kurallarıdır.

.....

7. Kişinin mahkemelerde davalı ve davacı sıfatıyla bulunup her türlü yargılama hukuku işlemlerini bizzat veya atadığı bir temsilci aracılığıyla yapabilmesini ifade eder.

.....

8. Ölüm tehlikesi içinde kaybolan veya kendisinden uzun zamandan beri haber alınamayan kimse için alınan karardır.

.....

9. Miras bırakanın ölmesi veya gaipliğine karar verilmesi hâlinde, mirasçılarına geçen ve para ile ölçülebilen hak ve borçları ile hukuki ilişkileridir.

.....

10. Kişileri ve şeyleri devlete bağlayan hukuki ve siyasi bağdır.

.....

11. Bir kimsenin, kendi şahsına veya malına yapılan ve hâlen devam eden, hukuka aykırı bir saldırıyı önlemek için orantılı güç kullanarak yaptığı karşı saldırı niteliğindeki eylemlerdir.

.....

12. Hukukun kendisine hukuki sonuç bağladığı insan davranışlarıdır.

.....

13. Sahibine mallar ve kişiler üzerinde geniş yetki veren ve herkese karşı savunulabilen haklardır.

.....

14. Suçluluğu hükmen sabit oluncaya dek kimsenin suçlu sayılmaması durumudur.

.....

15. • Ceza • Cebrî icra • Tazminat • Hükümsüzlük • İptal

Yukarıda verilen kavramları hukuk kuralları ile ilişkilendiriniz.

.....

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz izle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

16. • Anayasa Hukuku • İdare Hukuku • Ceza Hukuku
• Vergi Hukuku • Yargılama Hukuku • Devletler Umumi Hukuku
Yukarıda verilen kavramları hukuk sistemimizle ilişkilendiriniz.
.....

17. Suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen süredir.
.....

18. Eşyalar üzerinde sahibine geniş yetkiler veren ve herkese karşı ileri sürülen haktır.
.....

19. Normlar hiyerarşisine göre en genel, bağlayıcı ve soyut normdur.
.....

20. • Erginlik • Ayırt etme gücüne sahip olma • Kısıtlı olmama
Yukarıdaki kavramları ehliyet kavramı ile ilişkilendiriniz.
.....

21. • Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı
• Alkol ve uyuşturucu madde bağımlısı olma
• Kötü yaşam tarzı veya kötü yönetim
• Savurganlık
Yukarıda verilen kavramları fiil ehliyeti ile ilişkilendiriniz.
.....

22. • Tespit Davası • Men Davası
• Önleme Davası • Tazminat Davası
Yukarıda verilen kavramları kişiler hukuki ile ilişkilendiriniz.
.....

23. • Alacaklı • Borçlu • Edim
Yukarıda verilen kavramları borçlar hukuku ile ilişkilendiriniz.
.....

24. • İfa • Yenileme • Birleşme • Kusursuz imkânsızlık
• Takas • İbra
Yukarıda verilen kavramları hukuk kuralları ile ilişkilendiriniz.
.....

25. • Hukuk kurallarını diğer sosyal düzen kurallarından ayıran en temel özelliktir.
.....

YANITLAR:

1. Ahlak kuralları
2. Pozitif hukuk
3. Kural içi boşluk
4. Cebri icra
5. Mutlak butlan
6. İdare Hukuku
7. Dava ehliyeti
8. Galiplik
9. Tereke
10. Uyruklık
11. Meşru müdafaa
12. Hukuki fiil
13. Mutlak hak
14. Masumiyet karinesi
15. Hukuk kurallarının yaptırımları
16. Kamu hukuku dalları
17. Soruşturma
18. Ayni hak
19. Anayasa
20. Fiil ehliyeti şartları
21. Kısıtlılık sebepleri
22. Kişiliği dışa karşı koruyan davalar
23. Borç unsurları
24. Borcu sona erdiren haller
25. Maddi yaptırım

YouTube /hocakafası Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

DOĞRU - YANLIŞ

Aşağıdaki ifadelerden doğru olana "D", yanlış olana "Y" harfini yazınız.

		D	Y
1.	Sosyal hayatı düzenleyen kurallar; din, ahlak, görgü ve hukuk kurallarıdır.		
2.	Hukuk kurallarını diğer sosyal düzen kurallarından ayıran fark yaptırımının maddi olmasıdır.		
3.	Bir ülkede yetkili bir organ tarafından konulmuş olan ve yürürlükte bulunan hukuk kurallarının tamamına mevzu hukuk denir.		
4.	Ölüm cezasının kaldırılmasıyla birlikte bu kural artık tarihî hukuk kapsamında değerlendirilmektedir.		
5.	Tazminat, TCK'de yer alan ceza türlerinden biridir.		
6.	Devletin şeklini, yapısını, temel organları ile bunların kuruluş ve yetkilerini, bu organların birbirleri arasındaki etkileşimini, kişilerin temel hak ve özgürlüklerini ve bu özgürlüklerin devlet karşısındaki durumunu inceleyen hukuk dalı devletler umumi hukukudur.		
7.	Hak ehliyeti medeni haklardan yararlanmayı, fiil ehliyeti ise medeni hakları kullanmayı ifade eder.		
8.	Kardeşler arasındaki hısımlığa yan soy hısımlığı denir.		
9.	Mağdurun zarara önceden rıza göstermesi hukuka aykırılığı ortadan kaldıran bir sebeptir.		
10.	Kişileri ve şeyleri devlete bağlayan hukuki ve siyasi bağ uyrukluk bağıdır.		
11.	Hakların kullanılmasında geçerli olan ana ilke subjektif iyi niyet ilkesidir.		
12.	Sözleşmede öngörülen bir hakkın kazanılmasında dürüstlük kuralı uygulanmaktadır.		
13.	Aralarında var olan borç ilişkisi dolayısıyla alacaklının borçludan isteyebileceği, borçlunun da yerine getirmekle yükümlü bulunduğu davranış biçimine edim denir.		
14.	Kusursuz imkânsızlık borcu sonra erdiren hâllerden birisidir.		
15.	Borçlar kanunumuzda borcun kaynakları, hukuki işlemler ve haksız fiil olmak üzere iki sınıfa ayrılmıştır.		
16.	Bir gerçek kişinin doğumu ve soybağıyla ilgili kayıtlar içeren kütüğe doğum kütüğü denir.		
17.	Ölüm tehlikesi nedeniyle gaiplik kararının alınabilmesine ilişkin dava açabilmek için ölüm tehlikesi içinde kaybolmanın ortaya çıktığı tarihten itibaren beş sene geçmiş olması gerekir.		
18.	Velayet altında bulunan 3 yaşındaki çocuk sınırlı ehliyetsizdir.		
19.	Kazancı paylaşma amacı gütmeyen ve en az yedi kişinin bir araya gelmesiyle kurulan tüzel kişiliklere dernek denir.		
20.	Miras hukuku, ticaret hukukunun alt dallarından birisidir.		
21.	Kamu davası açma görevi, Cumhuriyet savcısı tarafından yerine getirilir.		
22.	Yazılı kaynaklarda olayla ilgili genel ya da özel hiçbir hükmün bulunmaması durumunda ortaya çıkan boşluk açık boşluktur.		
23.	Sağır ve dilsiz kişilerin tam ceza ehliyeti 15 yaşını doldurmakla başlar.		
24.	Ceza hukukunda benimsenen temel ilke kısastır.		
25.	1982 Anayasasına göre Anayasa'da bulunan madde kenar başlıkları Anayasa Metnine dâhildir.		
26.	Velayet veya vesayet hakları alelade haklardır.		
27.	Ortaya çıkan bir uyuşmazlık ile ilgili yazılı kaynaklar içerisinde genel veya özel hiçbir hükmün bulunmamasının yanı sıra yazısız kaynakların da hiçbir kural içermemesi durumunda ortaya çıkan boşluk kanun boşluğudur.		
28.	Hukuk boşluğu ortaya çıktığında hâkim takdir yetkisini kullanabilir.		
29.	KDV, servet üzerinden alınan bir vergidir.		
30.	Hukuken hak ve borç sahibi olabilen varlıklara kişi denir.		

YANITLAR:
1.D 2.D 3.D 4.D 5.Y 6.Y 7.D 8.D 9.D 10.D 11.Y 12.Y 13.D 14.D 15.Y 16.D
17.Y 18.Y 19.D 20.Y 21.D 22.D 23.Y 24.Y 25.Y 26.D 27.Y 28.Y 29.Y 30.D

YouTube /hocakafasi Abone ol Ücretsiz izle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://ranter.org

BULMACA

Bulmacayı uygun şekilde tamamlayınız.

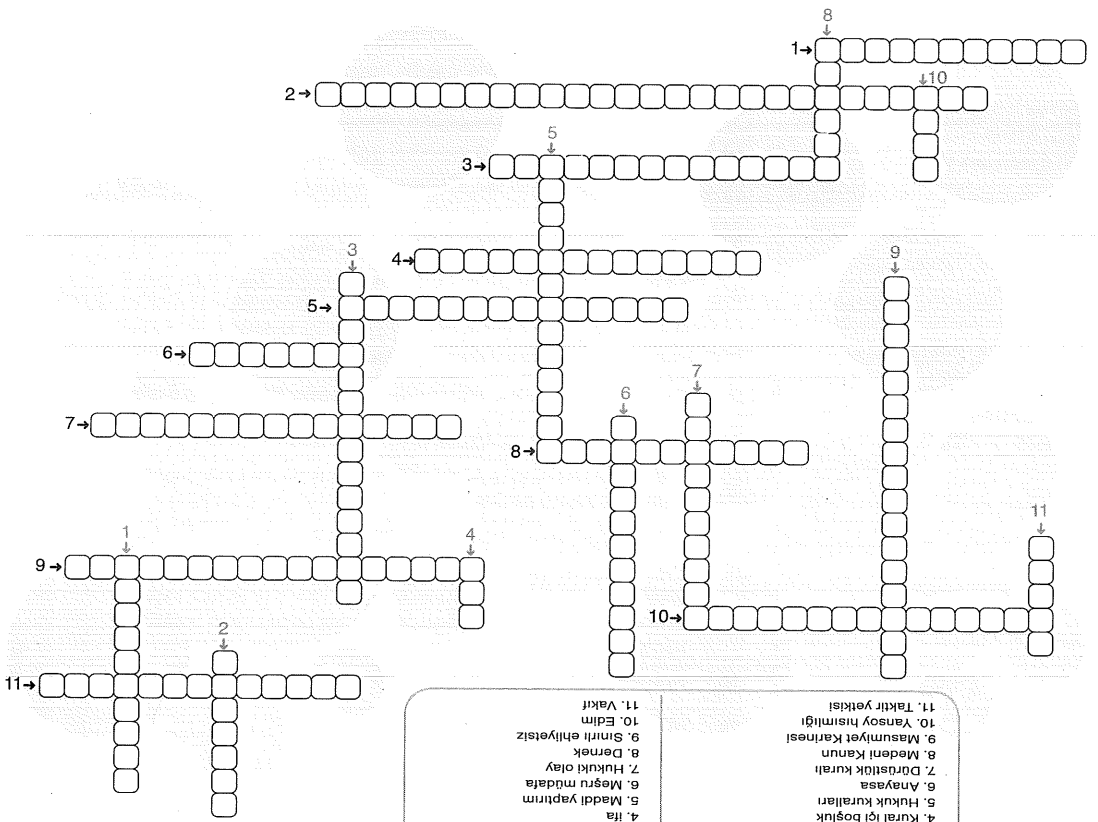

Soldan Sağa

1. Bir gerçek kişinin doğumu ve soybağı ile ilgili kayıtları içeren kütüktür.
2. Hukukun yazılı kaynaklarından biridir.
3. Gerçek kişiliğin başlangıç zamanıdır.
4. Yazılı kaynaklarda bilerek ve isteyerek bırakılan boşluktur.
5. Kişilerin toplum içindeki davranışlarını düzenleyen, uyulması devlet gücü ile desteklenen kurallardır.
6. Normlar hiyerarşisinden en genel, bağlayıcı ve soyut normdur.
7. Hakların kullanılmasında geçerli olan ilkedir.
8. Özel hukukun en geniş dalıdır.
9. Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar kimsenin suçlu sayılamaması hâlidir.
10. Kardeşler arasındaki hısımlıktır.
11. Kural içi boşlukların doldurulması yöntemidir.

Yukarıdan Aşağıya

1. Suç şüphesinin öğrenilmesinden iddianamenin kabulüne kadar geçen evredir.
2. Yetkili merciler tarafından konulan kaynakların tamamıdır.
3. Kişilerin kendi nefislerine ve başkalarına karşı nasıl davranmaları gerektiğini belirleyen kurallardır.
4. Borcun yerine getirilmesidir.
5. Hukuk kurallarını diğer sosyal düzen kurallarından ayıran temel özelliktir.
6. Kişinin kendisine ya da bir başkasına karşı yapılan ve devam etmekte olan saldırıyı orantılı güç kullanarak başından defetmesidir.
7. Hukukun insan iradesi dışında sonuç bağladığı durumlardır.
8. En az 7 kişinin bir araya gelmesi ile oluşturulan ve kâr amacı gütmeyen özel hukuk tüzel kişiliğidir.
9. Ayırt etme gücü olan ancak henüz ergin olmamış kimsenin ehliyet durumudur.
10. Borç ilişkisi sebebiyle alacaklının borçludan talep edeceği, borçlunun da yerine getirmekle yükümlü olduğu davranıştır.
11. Mal topluluğu olan ve 1 kişi ile bile kurulan tüzel kişiliktir.

YANITLAR:

Soldan Sağa
1. Doğum kütüğü
2. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
3. Tam ve sağ doğmak
4. Kural içi boşluk
5. Hukuk kuralları
6. Anayasa
7. Dürüstlük kuralı
8. Medeni Kanun
9. Masumiyet Karinesi
10. Yansıy hısımlığı
11. Taktir yetkisi

Yukarıdan Aşağıya
1. Soruşturma
2. Mevzuat
3. Ahlak kuralları
4. İta
5. Maddi yaptırım
6. Meşru müdafa
7. Hukuki olay
8. Örnek
9. Sınırlı ehliyetsiz
10. Edim
11. Vakıf

YouTube Avcıkafası Abone Ol Ücretsiz izle.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

2. ÜNİTE

ANAYASA HUKUKUNA GİRİŞ

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ANAYASA VE ANAYASA HUKUKU

Anayasa, bir devletin temel yapısını, kuruluşunu, iktidarın devrini ve devlet iktidarı karşısında bireylerin özgürlüklerini düzenleyen temel metindir. Dünyadaki ilk anayasa 1787 tarihli ABD Anayasası, ikinci anayasa 1791 Fransız Anayasası'dır.

Anayasa Türleri

Yazılı Anayasa
Yetkili bir organ tarafından hazırlanan ve bir belge altında toplanan anayasadır.
ABD, Türkiye gibi.

Yazısız (Teamüli) Anayasa
Toplumda uzun süredir uygulanan, bağlayıcı olduğuna inanılan, yazıya dökülmemiş olan anayasadır.
Tipik örnek İngiltere'dir.

Çerçeve Anayasa
Genel hükümleri düzenleyen, az sayıda maddeden oluşan ve ayrıntıya yer vermeyen anayasadır.

Kazuistik Anayasa
Ayrıntılı bir şekilde, detaylara inerek hazırlanan anayasadır.

Yumuşak Anayasa
Normal kanunlarla aynı usul ve esaslara dayanarak değiştirilebilen anayasadır.

Sert (Katı) Anayasa
Normal kanunlardan farklı organlarca ya da daha zorlayıcı usullerde değiştirilen anayasadır.

Bir anayasayı sert (katı) yapan özellikler

- Değiştirilemeyecek maddeler içermesi
- Halk oylaması usulüne yer verilmesi
- Değiştirilmesi için nitelikli bir çoğunluğun aranması
- Anayasanın kabulünden sonra belli süre değiştirilmesinin yasaklanması
- Özel görüşme usullerinin olması

1921 Anayasası

- Tek yumuşak ve çerçeve anayasadır.

İKTİDAR TİPLERİ (ANAYASAYI YAPAN GÜÇ)

İktidar, yönetme gücünü elinde bulunduran kişi ya da kişilerdir.

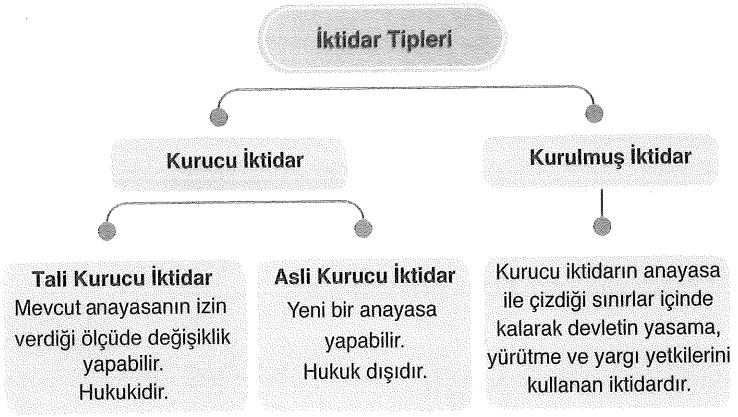

Anayasa hukukunun konusunu devletin organları ve temel hak ve hürriyetler oluşturur.

Devlet Organları + Temel Hak ve Hürriyetler = **ANAYASA HUKUKUNUN KONUSU**

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz izle.

DEVLET VE DEVLET ŞEKİLLERİ

Belirli bir toprak parçası üzerinde yaşayan ve belli bir otoriteye bağlı olan insan topluluklarının örgütlenmiş biçimine **devlet** denir.

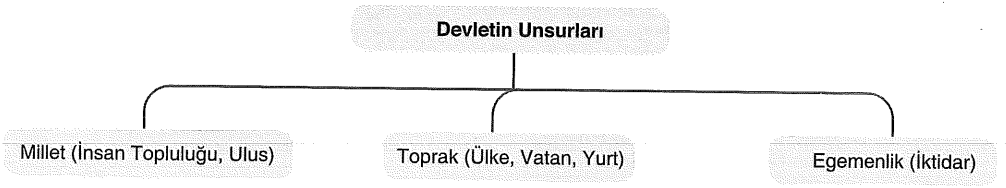

A. EGEMENLİK KAYNAĞINA GÖRE DEVLET

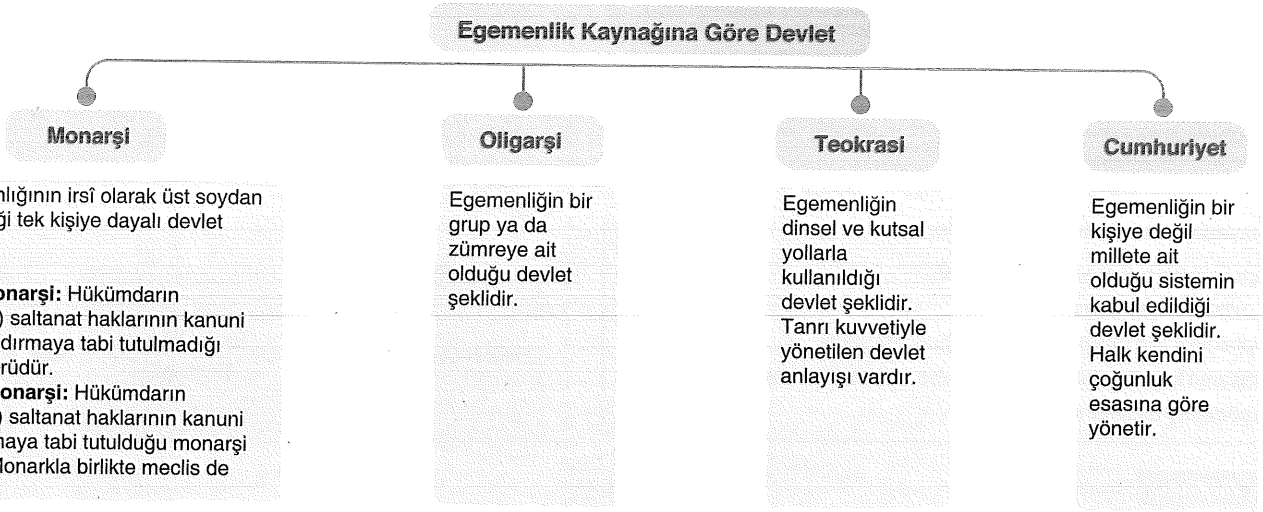

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

B. HUKUKİ YAPILARINA GÖRE DEVLET

Hukuki Yapılarına Göre Devlet

Basit (Tek) Yapılı Devlet

Üniter Devlet

Tekçi devlet modelidir. Devlet ile millet bölünemez bir bütündür. Tek devlet, tek millet, tek bayrak, tek vatan.
Örnek: Türkiye, Fransa, İngiltere, İsveç gibi.

Bölgeli Devlet

Ülkenin bölünmez bütünlüğünün korunmasının yanı sıra milletlerin özerkliklerini tanıyan devlet şeklidir.
Örnek: İspanya gibi.

Birleşik Yapılı Devlet

Federasyon (Federal Devlet)

- En az iki egemen devletin ortak amaçlar doğrultusunda bir araya gelerek oluşturduğu devlettir.
- Anayasa ile kurulurlar.
- Üye devletler iç ilişkide serbest, dış ilişkide federal devlete bağlıdırlar.
- Üye devletlerin ayrılma hakları yoktur.
- Federal devlet, federe devletlerden oluşur ve ayrı tüzel kişilikleri vardır.
- Yasa birliği yoktur.
- Federe devletlerin ayrılma hakları yoktur.
- Federal ve federe devlet olmak üzere iki ayrı vatandaşlık vardır.

Çift meclis, sert ve yazılı anayasa federal devletin en önemli özelliğidir.
Örnek: ABD, Kanada, Almanya, İsviçre, Brezilya, Avusturya gibi.

Konfederasyon

- Egemen en az iki devletin savunma ya da ekonomi amaçları doğrultusunda bir araya gelerek oluşturduğu devlettir. Anlaşma ile kurulurlar.
- Üye devletler iç ve dış ilişkide bağımsızdırlar.
- Üye devletlerin ayrılma hakları vardır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

HÜKÛMET KAVRAMI VE HÜKÛMET SİSTEMLERİ

Hükûmet, bir devletin yönetiminden ve yönetimden sorumlu gruptur. Hükûmet, politik bir aygıt içindeki görevliler tarafından politika ve kararların uygulanması sürecidir. Aynı zamanda bağlayıcı politik kararların alınmasından sorumlu görevlilerden oluşmuş gruba da hükûmet denir.

Hükûmet sistemleri kuvvetler birliği ve kuvvetler ayrılığı olmak üzere ikiye ayrılır.

a. Kuvvetler Birliği: Yasama, yürütme ve yargı yetkilerinin tek bir yerde toplanmasıdır.

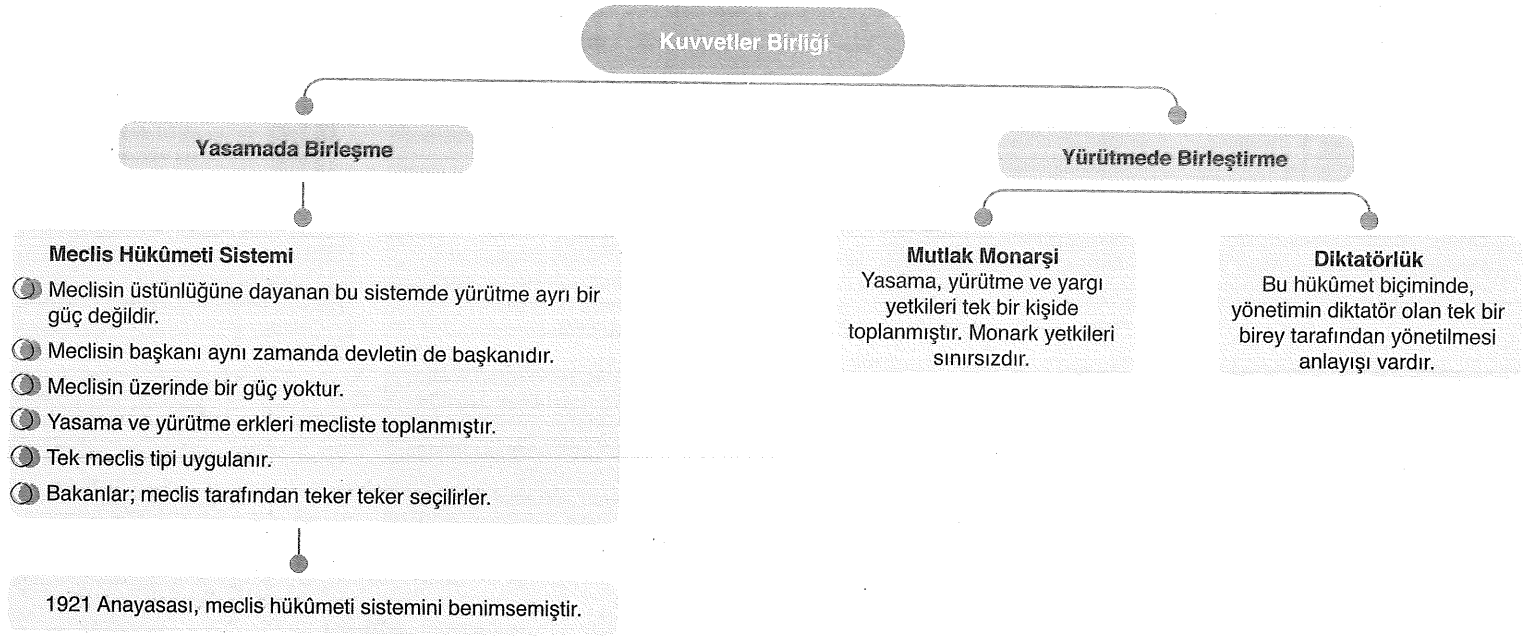

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

b. Kuvvetler Ayrılığı: Yasama, yürütme ve yargı yetkilerinin farklı yerlerde toplanmasıdır.

Kuvvetler Ayrılığı

Yumuşak Ayrılık

Parlamenter Sistem

- Parlamenter hükûmet sistemi, yasama ve yürütme kuvvetlerinin yumuşak bir şekilde birbirinden ayrılması sonucu oluşan hükûmet sistemidir, kuvvetlerin iş birliği esastır.
- Yürütme iki başlıdır. Bir tarafta Bakanlar Kurulu (hükûmet), diğer tarafta devlet başkanı bulunur fakat devlet başkanı sorumsuzdur diğer taraftan hükûmet yasamaya karşı sorumludur.
- Hükûmet, parlamento içerisinden çıkar.
- Hükûmet güven oylamasıyla kurulur ya da güvensizlik oylaması sonucu düşürülebilinir, ayrıca hükûmette parlamentoyu feshedebilir.
- Bir kişi hem yürütme de hem de yasama da görev alabilir.
- Devlet başkanı yasama organı tarafından seçilir.

Örnek: İngiltere, Almanya, İtalya gibi.

Sert Ayrılık

Başkanlık Sistemi

- Başkanlık sistemi, kuvvetlerin katı bir şekilde ayrılmış olduğu hükûmet sistemidir.
- Yürütme tek başlıdır.
- Bakanlar, başkana karşı sorumludur.
- Yasama, yürütmeyi feshedemez.
- Güvensizlik oyuyla hükûmet düşürülemez. Bu yüzden hükûmet kuruluşunda güvenoyu yoktur.
- Devlet başkanı halk tarafından seçilir.
- Devlet başkanı yasama organının çalışmalarına katılamaz.
- Yürütme organında görev alan biri yasama organında görev alamaz.

Örnek: ABD, Brezilya gibi.

Karma Ayrılık

Yarı Başkanlık Sistemi

- Başkanlık sistemi ile parlamenter sistemin karışımıdır. Yürütme gücü halk tarafından seçilen devlet başkanı ile meclis güvenine dayanan hükûmet başkanı arasında paylaşılır. Fiilî olarak ise yürütmenin başı devlet başkanıdır.
- Yarı başkanlık sisteminde yürütme organı iki başlı olma özelliğine sahiptir. Bir tarafta Cumhurbaşkanı, diğer tarafta Bakanlar Kurulu bulunur. Bu özelliğiyle parlamenter sistem ile benzerlik taşır.
- Yarı başkanlık sisteminde yürütme organının başlarından birisi olan Cumhurbaşkanı halk tarafından seçilir. Bu özelliğiyle başkanlık sistemi ile benzerlik taşır.

Örnek: Fransa gibi.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

HOCA Kafası

Karma Hükûmet Sistemi

Meclis hükûmeti sistemi ve parlamenter sistemin beraber götürülmesidir. Bu modele kuvvetler birliği görevler ayrılığı da denir. Meclis hükûmeti sisteminden farklı olarak Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu vardır. Parlamenter sistemden farklı olarak Cumhurbaşkanı da Bakanlar Kurulu da milletvekillerinden oluşur. Yürütme, yasamadan oluşur. 1924 Anayasası'nda benimsenen hükûmet modelidir.

NOT

1982 Anayasası'nda yapılan 2017 Anayasa değişikliği ile Türkiye'de, parlamenter sistem uygulamasından cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçilmiştir.

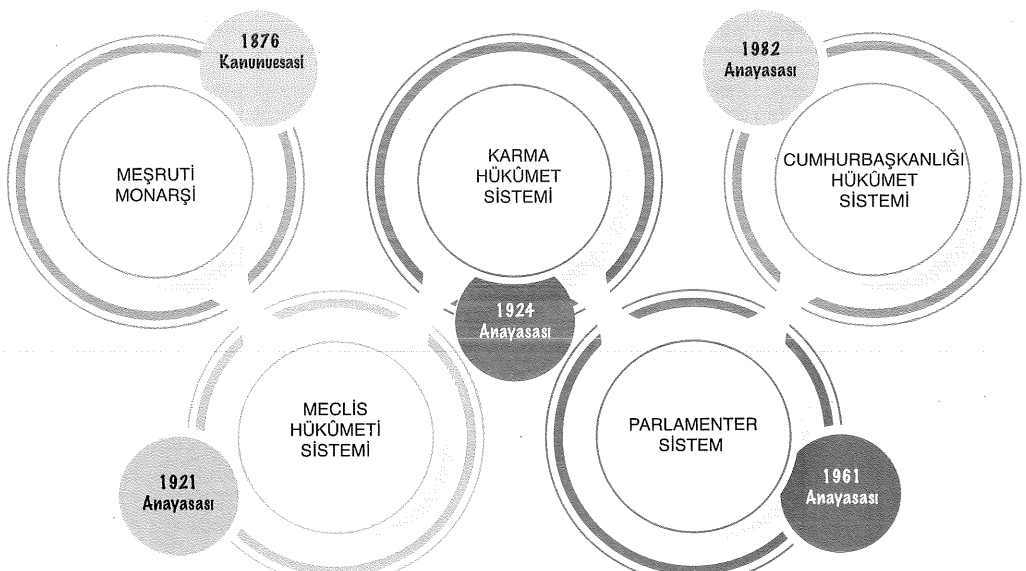

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

DEMOKRASİ KAVRAMI

Yönetimin halk tarafından oluşturulmasıdır. Halkın iradesi ortaya konur. Eski Yunanca "halk idaresi" anlamına gelen "demokratia" sözünden gelir.

Demokratik Devlet Gerekleri

- Seçimle iş başına gelen siyasal makamların olması
- Tek dereceli seçimlerin var olması
- Güvence altına alınmış temel kamu haklarının olması
- Birden fazla siyasi partinin varlığının olması
- Muhalefetin iktidar olma şansının olması
- Düzenli tekrarlanan seçimlerin olması
- Seçimlerin serbest olması

Demokrasi Türleri

Doğrudan Demokrasi

Bu sistemde halk egemenliğini doğrudan doğruya kullanılır.

Örnek: 1924 Köy Kanunu

Yarı Doğrudan Demokrasi

Egemenliğin kullanılması halk ile temsilciler tarafından paylaşılır.

Örnek: İsviçre, İtalya gibi.

Temsili Demokrasi

Egemenliğin kullanılması genel seçimle seçilmiş ulus adına veya halk adına hareket eden temsilcilere tanınmıştır.

Örnek: Türkiye, İngiltere, Almanya, ABD gibi.

Yarı Doğrudan Demokrasinin Araçları

Halk oylaması (Referandum): Yasama işlemi konusunda halkın oyuna başvurma yöntemidir.

Halk girişimi: Halkın belli sayıda imza toplayarak belli konuda yasa çıkarması veya yasada değişiklik yapılması için yasama organını harekete geçirmesidir.

Halk vetosu: Halkın yasama organınca kabul edilmiş olan bir yasaya hayır diyebilmesidir.

Temsilcilerin azli: Halkın çalışmasından memnun olmadığı temsilcileri görevden almasıdır.

Demokrasi Anlayışları

Çoğulcu Demokrasi

İktidarı elinde bulunduran gücün yetkilerini halkla paylaşmasıdır.

Çoğunlukçu Demokrasi

İktidarı elinde bulunduran gücün azınlık haklarına saygı göstermeksizin toplumu kendi eksenine göre yönlendirmesidir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz izle.

OSMANLI - TÜRK ANAYASA TARİHİ

Osmanlı İmparatorluğu'nda, devlet yönetimi bakımından mutlak monarşi görülmekte, padişahın yetkilerini sınırlayacak hukuk kuralları ve bu kuralları etkili kılacak mekanizmalar bulunmamakta, tüm yetkiler de padişahta toplanmakta idi. Anayasacılık hareketlerinin temelinde devlet iktidarının sınırlandırılması yatmaktadır.

ANAYASAL GELİŞMELER

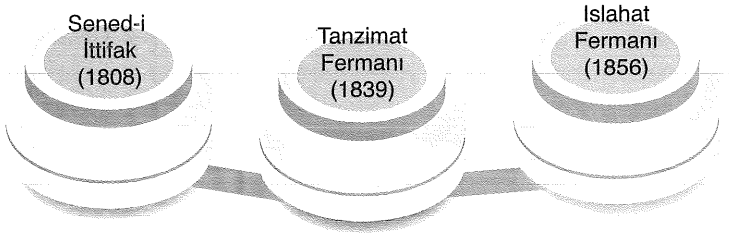

1808 Sened-i İttifak

- Osmanlı İmparatorluğu'ndaki anayasal gelişmenin ilk adımıdır.
- 1808 yılında (II. Mahmut Dönemi'nde) merkezî hükûmetin temsilcileri ile Âyan temsilcileri arasında kabul edilip imzalanmıştır.
- Padişahın yetkileri ilk kez sınırlandırılmıştır. (Padişah kendinden başka bir gücün varlığını tanımıştır.)
- Hukuki niteliği bir misaktır (anlaşma).

1839 Tanzimat Fermanı

- Osmanlı İmparatorluğu'nun ikinci anayasal gelişmesidir.
- Padişah (Abdülmecit) ilk kez hukukun üstünlüğünü kabul etmiş ve yetkilerini kendi fermanı ile sınırlandırmıştır.
- Anayasalcılığa ve demokrasiye atılan ilk adım olmuştur.
- Hukuki biçim olarak ferman niteliği taşır.
- Bu fermanda, devletin uyrukları için can, mal ve ırz güvenliği vadedilmiş, vergi ve askerlik işlemlerinin de bir düzene bağlanacağı söylenmiştir.
- Devlet harcamalarının kanunlara dayandırılacağı hükmü kararı alınmıştır.

1856 Islahat Fermanı

- Tanzimat Fermanı'nda düzenlenen konular tekrarlanmış ve din farkı gözetilmeksizin bütün devlet uyruklarının eşit işlem görmesi ilkesi de getirilmiştir.
- Gayrimüslimlere karşı küçük düşürücü sözler söylenmesi yasaklanmıştır.
- Hukuki biçim olarak ferman niteliği taşır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Osmanlı İmparatorluğu Dönemi'nde yaşanan anayasal gelişmeler anayasalcılığa geçişin temellerini atmıştır. Genç Osmanlılar adı verilen bir grup, Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküntüden kurtulabilmesi için anayasalı bir monarşiye geçilmesi ve padişahın yetkilerinin sınırlandırılmasını savunuyordu. Bu akımın etkisiyle, 1876 yılında ilk Osmanlı anayasası (Kanunuesasi) ilan edilmiştir.

ANAYASALAR

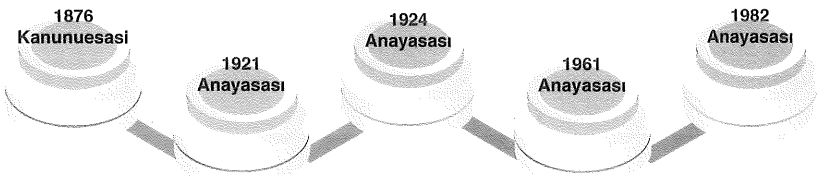

1876 KANUNUESASİ (I. MEŞRUTİYET)

- II. Abdülhamit tarafından kabul ve ilan edilmiştir.
- Meşrutiyet ilan edilmiş ve Osmanlı İmparatorluğu'nda mutlak monarşiden meşruti monarşiye geçilmiştir.
- İlk Osmanlı - Türk anayasasıdır. Belçika, Prusya anayasalarından yararlanılarak hazırlanmıştır.
- Yasama ve yürütme yetkileri padişahta toplanmıştır.
- Yürütme yetkisi padişah başkanlığındaki Heyeti Vükelaya (Bakanlar Kuruluna) aittir.
- Bakanlar Kurulunun başkan ve bakanlarını padişah seçer, atamalarını yapar ve gerektiğinde azleder.
- Padişahın; mutlak veto, sürgün, sansür, meclisi feshetme yetkileri vardır.
- Yasama görevi, Âyan Meclisi ve Mebusan Meclisinden oluşan çift yapılı Meclisi Umumiye verilmiştir.
- Osmanlı Devleti'nin resmî dini İslam'dır.
- Başkent İstanbul'dur.
- Resmî dil olarak Türkçe kabul edilmiştir.
- Yüce Divan oluşturulmuştur.
- İlk kez yerel yönetimler düzenlenmiştir.

Kanunuesasi, Osmanlı - Rus Savaşı (1877-1878) (93 Harbi) gerekçe gösterilerek padişah tarafından feshedilmiş ve Kanunuesasi rafa kaldırılmıştır. 1908 yılında padişahın tahttan indirilmesi sonrasında II. Meşrutiyet ilan edilmiş ve 1909 yılında anayasada birtakım değişiklikler yapılmıştır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

1909 Değişiklikleri

- Padişahın yetkileri daraltılmış, Meclis-i Mebusanın yetkileri artırılmıştır.
- Bakanlar hükûmet siyasetinden dolayı meclise karşı sorumlu olmuştur.
- Kanun teklifi için padişahtan izin alma şartı kaldırılmıştır.
- Padişahın mutlak veto yetkisi geciktirici veto yetkisine çevrilmiştir.
- Basına sansür yasaklanmıştır.
- Padişahın sürgün yetkisi kaldırılmıştır.
- Padişahın, meclisi feshetme yetkisi sınırlandırılmıştır.

Son Osmanlı Meclisi 18 Mart 1920 günü son toplantısını yapmış ve çalışmalarına ara vermiştir. İstanbul'un işgal edilmesi üzerine Mustafa Kemal, ilk defa Büyük Millet Meclisi adı altında 23 Nisan 1920 tarihinde meclisi toplamıştır. Bu meclisin öncülüğünde 20 Ocak 1921 tarihinde Teşkilat-ı Esasiye Kanunu kabul edilmiştir.

1921 ANAYASASI (TEŞKİLAT-I ESASİYE)

- Kanunuesasi yürürlükten kaldırılmamıştır. (İkili anayasal süreç yaşanmıştır.)
- "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." denilerek millî egemenlik ilkesi ilk kez kabul edilmiştir.
- Güçler birliği ilkesi ve meclis hükûmeti sistemi kabul edilmiştir.
- Yerinden yönetim ilkesi benimsenmiştir.
- Yargıdan söz etmeyen tek anayasadır.
- Tek yumuşak ve çerçeve anayasadır.
- Bakanlar Kurulu doğrudan doğruya meclis tarafından kendi üyeleri arasından seçilir.
- Seçimler iki yılda bir yapılır.
- Temel hak ve hürriyetlerden söz etmeyen tek anayasadır.

29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edilmiş ve anayasada birtakım değişikliklere gidilmiştir.

1923 Değişiklikleri

- Türkiye Devleti'nin hükûmet şekli Cumhuriyet olarak kabul edilmiştir.
- Cumhurbaşkanlığı makamı oluşturulmuştur.
- Cumhurbaşkanının TBMM tarafından kendi üyeleri arasından seçileceği kabul edilmiştir.
- "Başbakan, Cumhurbaşkanı tarafından ve meclis üyeleri arasından seçilir." hükmü getirilmiştir.
- "Bakanlar, başbakan tarafından meclis üyeleri arasından seçilecek ve Cumhurbaşkanınca meclisin onayına sunulacak." hükmü getirilmiştir.

1924 Anayasası ikinci TBMM tarafından hazırlanarak 20 Nisan 1924 günü meclis tarafından kabul edilmiştir.
1924 Anayasası, Kanunuesasi ve 1921 Anayasası'nı yürürlükten kaldırmıştır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol ücretsiz izle.

1924 ANAYASASI

- Cumhuriyet'in ilanından sonra yapılan ilk anayasadır.
- "Türkiye Devleti bir Cumhuriyet'tir." ilkesi kabul edilmiştir. Bu hükümle devletin yönetim şeklinin "Cumhuriyet rejimi olduğu" belirtilerek, ülkeyi idare edeceklerin ancak seçim yoluyla bu hakkı elde edebilecekleri kabul edilmiştir.
- Karma hükûmet sistemi benimsenmiştir. Kuvvetler birliği ve görevler ayrılığı ilkesi kabul edilmiştir. Başbakan meclis üyeleri arasından Cumhurbaşkanınca atanır. Bakanlar, başbakanca seçilip tamamı Cumhurbaşkanı tarafından onaylandıktan sonra meclise sunulur ve güvenoyu istenir. Bakanlar Kurulu meclise karşı sorumludur. Bu özelliğinden dolayı parlamenter sisteme benzer bir özellik taşır.
- Çoğunlukçu demokrasi anlayışı benimsenmiştir.
- Seçimler 4 yılda bir yapılır.
- Sert bir anayasadır.
- Türkiye Devleti'nin dini İslam, resmî dili Türkçe ve başkenti Ankara'dır.

1924 Anayasası'nda Yapılan Anayasa Değişiklikleri

- 1928 "Devletin resmî dini İslam'dır." ibaresi anayasadan çıkarılmıştır.
- 1934 Kadınlara genel seçimlere katılma hakkı verilmiştir. (Genel oy ilkesi)
- 1934 seçmen yaşı 18'den 22'ye çıkarılmıştır.
- 1937 Atatürk ilkeleri anayasaya eklenmiştir. (Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Laiklik, Halkçılık, Devletçilik, İnkılapçılık)

1924 Anayasası'nda Yaşanan Gelişmeler

- 1930 Kadınlara belediye seçimlerine katılma hakkı verilmiştir.
- 1933 Kadınlara muhtarlık seçimlerinekatılma hakkı verilmiştir.
- 1946 Tek dereceli seçim sistemine geçilmiştir. Çok partili seçime geçilmiştir.
- 1950 Gizli oy, açık sayım-döküm ilkesi kabul edilmiştir.

YouTube /hocakafası Abone Ol Ücretsiz izle.

27 Mayıs 1960 tarihinde TSK yönetime el koymuştur. Yeni bir anayasa hazırlanması için Kurucu Meclis oluşturulmuş, 1961 Anayasası hazırlanmış ve halk oylamasına sunularak kabul edilmiştir.

1961 ANAYASASI

- Darbe anayasasıdır. Anayasanın üstünlüğünü kabul eden bir anayasadır.
- İlk defa kuvvetler ayrılığı ilkesi (parlamenter sistem) benimsenmiştir.
- "Türkiye Devleti bir Cumhuriyet'tir." ilkesi 1924 Anayasası'ndaki yerini korumuştur.
- 1924 Anayasası'nda yer alan cumhuriyetçilik ve laikliği kabul etmiş, halkçılık, devletçilik ve inkılapçılık ilkelerini kabul etmemiş, milliyetçilik ilkesini ise millî devlet olarak değiştirerek kabul etmiştir.
- İnsan haklarına dayanan devlet, demokratik devlet, sosyal devlet ve hukuk devleti ilkeleri kabul edilmiştir.
- Sosyal hak ve ödevler sistematik olarak ilk defa 1961 Anayasası'nda düzenlenmiştir.
- Çift yapılı meclis sistemi benimsenmiştir. (Millet Meclisi - Cumhuriyet Senatosu)
- Yürütme görevi Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından yerine getirilir.
- Bakanlar, TBMM üyeleri veya milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olanlar arasından başbakanca seçilir ve Cumhurbaşkanınca atanır.
- Yargı yetkisi Türk milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır.
- Mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı tanınmıştır.
- Yüksek Hâkimler Kurulu kurulmuştur.
- Anayasanın üstünlüğü ilkesi güvence altına alınarak Anayasa Mahkemesi kurulmuştur.
- Yargıtay, Danıştay, Askerî Yargıtay, Uyuşmazlık Mahkemesi düzenlenmiştir.
- Diyanet İşleri Başkanlığı düzenlenmiştir.
- Millî Güvenlik Kurulu düzenlenmiştir. Başlangıç metnine yer verilmiştir.
- Çoğulcu demokrasi anlayışı benimsenmiştir.

Ülkede siyasi şiddet olaylarının artmasıyla 12 Mart 1971 tarihinde bir muhtıra yayımlandı. Partiler üstü bir hükûmet kuruldu ve 1961 Anayasası'nda birtakım değişikliklere gidildi.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

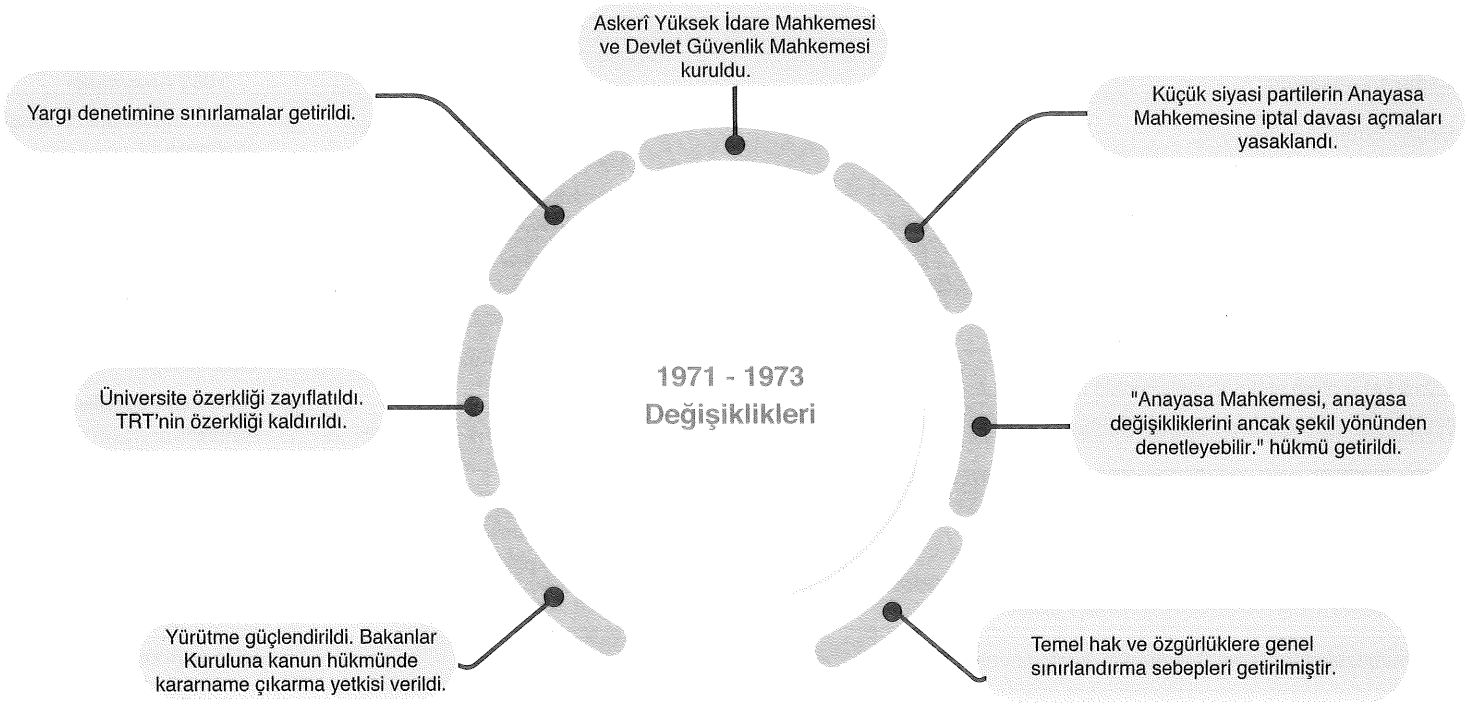

1975 yılından itibaren siyasi şiddet ve terör olayları artmış ve kaosların önüne geçilememiştir. Siyasi sistemde de ciddi tıkanıklıklar yaşanmıştır. 1980 yılında 6 ay süreyle Cumhurbaşkanı seçilememiştir. Bu dönemde meclisler kanun çıkaramaz, hükûmetler karar alamaz hâle gelmiştir. Bunun üzerine 12 Eylül 1980 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri yönetime el koymuştur. 12 Eylül 1980 darbesi sonrasında Kurucu Meclis tarafından hazırlanmış ve halk oylamasına sunularak yürürlüğe girmiştir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

1982 ANAYASASI

- Darbe anayasasıdır.
- Geçiş dönemi öngörmüştür.
- Otorite - hürriyet dengesinde otoritenin ağırlığı artırılmıştır.
- Sert ve kazuistiktir.
- Anayasa değişikliklerinde Cumhurbaşkanı'nın onayı safhası getirilmiştir.
- Yürütme organı güçlendirilmiştir.
- Siyasi karar alma mekanizmalarındaki tıkanıklıkları giderici hükümler getirilmiştir. (Cumhurbaşkanı'na TBMM seçimini yenileme yetkisi verilmiştir.)
- Siyasi partilerin grup kurabilmesi için gereken sayı 20 milletvekili olarak belirlenmiştir.
- Daha az katılımcı demokrasi modeli benimsenmiştir.
- Rasyonelleştirilmiş parlamentarizm ilkesi benimsenmiştir.
- Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği oluşturulmuştur.

1961 VE 1982 ANAYASALARININ KARŞILAŞTIRILMASI

1961 Anayasası

- Askerî müdahaleler sonucu oluşmuştur.
- Bir kanadını askerî (Millî Birlik Komitesi), diğer kanadını sivil kesimin (Temsilciler Meclisi) oluşturduğu kurucu bir meclis vardır.
- Halkoyuna sunularak kesinleşmiştir.
- Halk oylaması Cumhurbaşkanlığı seçimi ile birleştirilmemiştir.
- Otorite - hürriyet dengesinde hürriyetin ağırlığı artmıştır.
- İnsan haklarına dayalı devlet ilkesini benimsemiştir.

1982 Anayasası

- Askerî müdahaleler sonucu oluşmuştur.
- Bir kanadını askerî (Millî Güvenlik Konseyi), diğer kanadını sivil kesimin (Danışma Meclisi) oluşturduğu kurucu bir meclis vardır.
- Meclisin sivil kanadı seçimle oluşmamıştır.
- Halkoyuna sunularak kesinleşmiştir.
- Halk oylaması Cumhurbaşkanlığı seçimi ile birleştirilmiştir.
- Otorite - hürriyet dengesinde otoritenin ağırlığı artmıştır.
- İnsan haklarına saygılı devlet ilkesini benimsemiştir.

NOT

Türk hukukunda yürürlükte bulunan anayasa 1982 Anayasası'dır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

DOĞRU - YANLIŞ

Aşağıdaki ifadelerden doğru olana "D", yanlış olana "Y" harfini yazınız.

		D	Y
1.	Devleti oluşturan unsurlar millet, toprak ve egemenlik olmak üzere üçe ayrılmaktadır.		
2.	Ülkenin bir hanedan, bir aile, grup tarafından yönetildiği devlet şekli teokrasidir.		
3.	İkiden fazla devletin sınırsız ortak çıkarlarını gerçekleştirmek üzere, ortak bir anayasa çerçevesinde meydana gelen devlet, federal devlettir.		
4.	Yasama ve yürütme yetkisinin mecliste toplanması ile oluşan model meclis hükûmeti sistemidir.		
5.	İktidarı elinde bulunduran gücün yetkilerini halkla paylaştığı demokrasi anlayışı çoğulcu demokrasidir. 1961 Anayasası bu modeli benimsemiştir.		
6.	Çerçeve anayasa, ayrıntılı bir şekilde hazırlanan anayasadır ve Türk Anayasaları arasında tek çerçeve Anayasa, 1924 Anayasası'dır.		
7.	Dünyadaki ilk anayasal belge 1215 tarihinde İngiltere'de imzalanan Magna Carta'dır.		
8.	Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk anayasası 1876 Kanunuesasi'dir.		
9.	1921 Anayasası "milli egemenlik" ilkesine yer veren ilk anayasadır.		
10.	1876 Kanunuesasi ile 1961 Anayasası çift meclisli yasama organlarına sahiptir.		
11.	Hukuk devleti, demokratik devlet, insan haklarına dayalı devlet ve sosyal devlet ifadeleri ilk kez 1924 Anayasası'na dâhil edilmiştir.		
12.	En uzun süre yürürlükte kalan anayasa 1982 Anayasası'dır.		
13.	1982 Anayasası, en sert ve en kazuistik anayasamızdır, parlamenter sistemi benimsemiştir.		
14.	ABD'de uygulanan hükûmet modeli başkanlık sistemidir.		

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

HOCA Kafası YAYINLARI

15.	1982 Anayasası'nda yapılan, 2010 değişikliği ile memurlara verilen uyarma ve kınama cezalarına karşı yargı yolu açılmıştır.
16.	Cumhuriyetçilik, yargı bağımsızlığı, laik devlet ilkesi 1924, 1961 ve 1982 Anayasalarının ortak hükümleri arasında yer almaktadır.
17.	Laiklik, ilk kez 1924 Anayasası'nda yapılan 1937 yılı değişikliği ile kabul edilmiştir.
18.	Adil yargılanma sosyal devlet ilkesinin bir gereğidir.
19.	1982 Anayasası başlangıç metni, geçici maddeler ve Anayasa'da yer alan tüm maddelerden oluşur. Anayasa'da yer alan madde ve kenar başlıkları Anayasa metnine dâhil değildir.
20.	Siyasi partiler, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının açacağı dava üzerine Anayasa Mahkemesi tarafından 2/3 oy çokluğu ile kapatılır.
21.	Devlet; millet, toprak ve egemenlik unsurlarından oluşur.
22.	1946 yılında tek dereceli seçim ilkesi uygulanmıştır.
23.	Cumhurbaşkanlığı makamı 1921 Anayasası'nda yapılan 1923 değişiklikleri ile oluşturulmuştur.
24.	Temel hak ve özgürlüklerden söz etmeyen tek anayasa 1961 Anayasası'dır.
25.	1982 Anayasası'nda yapılan 2017 anayasa değişikliği ile Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçiş yapılmıştır.

YANITLAR:
1.D 2.Y 3.D 4.D 5.D 6.Y 7.D 8.Y 9.D 10.D 11.Y 12.D 13.Y 14.D 15.D 16.D 17.D 18.Y 19.D 20.D 21.D 22.D 23.D 24.Y 25.D

YouTube /hocakafası Abone Ol Ücretsiz İzle.

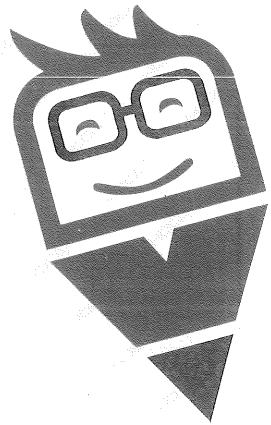

3. ÜNİTE

1982 ANAYASASI GENEL ESASLARI

1982 ANAYASASI GENEL ESASLARI

1982 Anayasası başlangıç ve 7 kısımdan oluşur. Genel esasları, temel hak ve hürriyetler, cumhuriyetin temel organları, mali ve ekonomik hükümler, çeşitli hükümler, geçici hükümler ve son hükümler.

BAŞLANGIÇ HÜKÜMLERİ

Başlangıç metni anayasaya dâhildir. Başlangıç metni anayasanın dayandığı temel görüşü anlatır. 1982 Anayasası'nın 2. maddesinde yer alan ve değişmez olan hükümlerden biri de "başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan" hükmüdür. "Başlangıç metni" değiştirilebilirken "başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan devlet" anlayışı değiştirilemez.

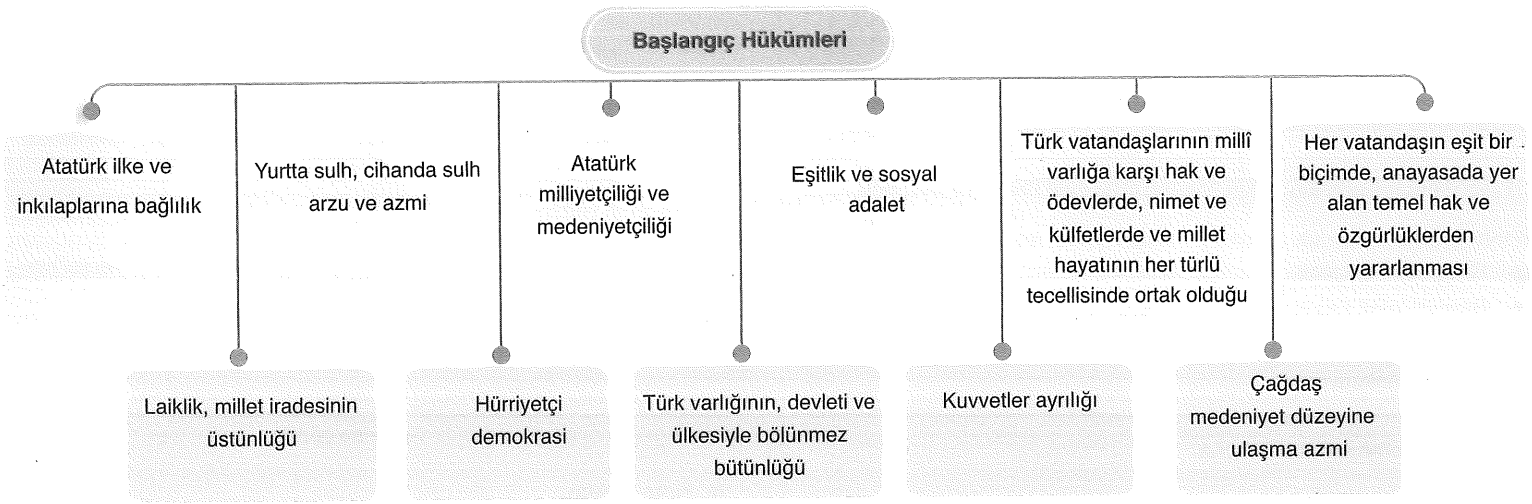

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

GENEL ESASLAR VE DEĞİŞTİRİLEMEZ MADDELER

i. Devletin şekli

Madde 1- Türkiye Devleti bir Cumhuriyet'tir.

NOT

Cumhuriyetçilik ilkesi 1924, 1961 ve 1982 Anayasalarının ortak değiştirilemez tek hükmüdür.

ii. Cumhuriyet'in nitelikleri

Madde 2- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.

iii. Devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti

Madde 3- Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür.

- Resmî dili Türkçedir.
- Bayrağı, şekli kanunda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır.
- Millî marşı İstiklal Marşı'dır.
- Başkenti Ankara'dır.

iv. Değiştirilemeyecek hükümler

Madde 4- Anayasa'nın 1'inci maddesindeki devletin şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkındaki hüküm ile, 2'nci maddesindeki Cumhuriyet'in nitelikleri ve 3'üncü maddesinin hükümleri değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez.

v. Devletin temel amaç ve görevleri

Madde 5- Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.

vi. Egemenlik

Madde 6- Egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir. Türk milleti, egemenliğini, anayasanın koyduğu esaslara göre yetkili organları eliyle kullanır. Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiçbir kimse veya organ kaynağını anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz.

vii. Yasama yetkisi

Madde 7- Yasama yetkisi Türk milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisi'nindir. Bu yetki devredilemez.

viii. Yürütme yetkisi ve görevi

Madde 8-Yürütme yetkisi ve görevi, cumhurbaşkanı tarafından, anayasa ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir.

ix. Yargı yetkisi

Madde 9- Yargı yetkisi, Türk milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

x. Kanun önünde eşitlik

Madde 10- Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayrım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde ve her türlü kamu hizmetlerinden yararlanılmasında kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

Anayasa'nın 10. maddesinde 2004 yılında yapılan anayasa değişikliği ile "Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür." hükmü eklenmiştir. 2010 değişikliği ile "Çocuklar, yaşlılar, engelliler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz." ifadesi getirilmiştir.

CUMHURİYET'İN NİTELİKLERİ

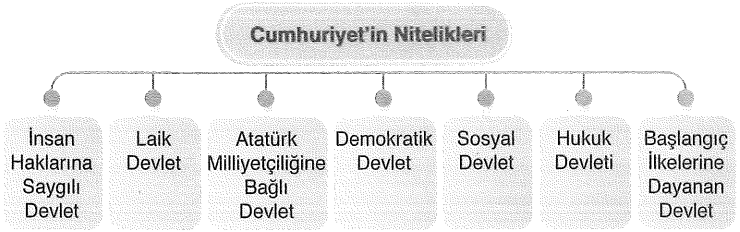

Başlangıç İlkelerine Dayanan Devlet

Başlangıç metni anayasaya dâhildir.

İnsan Haklarına Saygılı Devlet

Temel hak ve özgürlüklerin anayasal güvence altında olmasını ifade eder.

Atatürk Milliyetçiliğine Bağlı Devlet

Atatürk milliyetçiliği, ırkçılığı reddeden, insancıl, barışçıl, birleştirici, bütünleştirici bir milliyetçiliktir. Objektif milliyetçilik anlayışına göre, millet, maddi yani elle tutulur, gözle görülür bağlarla birbirine bağlanmış insan topluluğudur. Irksal, dilsel veya dinsel bağlar objektif niteliktedir. Atatürk milliyetçiliğinde millet, manevi bağlarla birbirine bağlanır. Atatürk milliyetçiliği objektif millet anlayışını değil, subjektif millet anlayışını benimsemiştir.

NOT

Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkesin Türk sayılması, resmî dilin Türkçe olması, Atatürk milliyetçiliğinin yansımalarıdır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Laik Devlet

Bir devletin laik olabilmesi için, o devletin bütün dinler karşısında tarafsız olması, bu dinlerden birini himaye etmemesi veya bu dinlerden bazıları üzerinde baskı uygulamaması gerekir.

Laiklik ilkesi ilk kez 1924 Anayasası'nda yapılan 1937 değişikliği ile anayasaya girmiştir.

Laik Devlet İlkesinin Gerekleri

Din Hürriyeti

Din hürriyeti, inanç, vicdan ve ibadet hürriyetlerini kapsar.

İnanç Hürriyeti

Herkesin dilediği inanç ve kanaate sahip olmasıdır. Mutlaktır.

İbadet Hürriyeti

Kişilerin inandıkları dinin ibadet, ayin ve törenlerini de serbestçe yerine getirebilmesidir. İbadet hürriyeti, din hürriyeti gibi mutlak değildir.

Din ve Devlet İşlerinin Ayrılığı

- Devlet, bütün dinlerin mensuplarına eşit davranmalıdır.
- Din kurumlarıyla devlet kurumlarının ayrılmış olması gerekir.
- Din hizmetlerinin de bir kamu hizmeti olarak kabul edilmesi gerekir.
- Devletin resmî bir dini olmamalıdır.
- Hukuk kuralları, din kurallarına uymak zorunda olmamalıdır.

NOT

Kimse düşünce, inanç ve kanaatlerinin açıklanmasına zorlanamaz. (Çekirdek haklardan biridir.)

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Sosyal Devlet

Sosyal devlet, devletin sosyal barışı ve sosyal adaleti sağlamak amacıyla sosyal ve ekonomik hayata aktif müdahalesini gerekli ve meşru gören bir anlayıştır. Sosyal devlet ilkesi hukukumuza 1961 Anayasası ile girmiştir.

Sosyal Devletin Amaçları

- Fırsat eşitliği sağlamak
- İşsizliği önlemek
- Sosyal güvenliği sağlamak
- İnsanca bir yaşam için tedbirler almak
- Emek - sermaye dengesi sağlamak
- Millî gelirin adaletli bir şekilde dağıtılmasını sağlamak

Sosyal Devletin Araçları

- **Vergi Adaleti (Artan Oranlı Vergi Sistemi)**
  Herkesin mali gücüne göre vergi ödemesidir.
- **Kamulaştırma**
  Özel mülkiyet altındaki bir taşınmazın, sahibinin isteği dışında ve ancak belli bedel karşılığında, kamu mülkiyetine geçirilme işlemidir.
- **Devletleştirme**
  Kamu hizmeti niteliği taşıyan özel girişimlerin kamu yararının zorunlu kıldığı durumlarda devlete aktarılmasına yönelik işlemdir.
- **Planlama**
  Ekonomik kaynakların, kalkınmayı sağlamak amacıyla kullanılmasıdır.
- **Anayasal Güvence Altına Alınmış Sosyal ve Ekonomik Haklar**

NOT

Özelleştirme, sosyal devletin araçları arasında yer almaz.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Hukuk Devleti

Faaliyetlerinde hukuk kurallarına bağlı olan, vatandaşlarına hukuki güvenlik sağlayan devlet anlayışıdır. Hukuk devleti kavramı 1961 Anayasası ile karşımıza çıkmıştır.

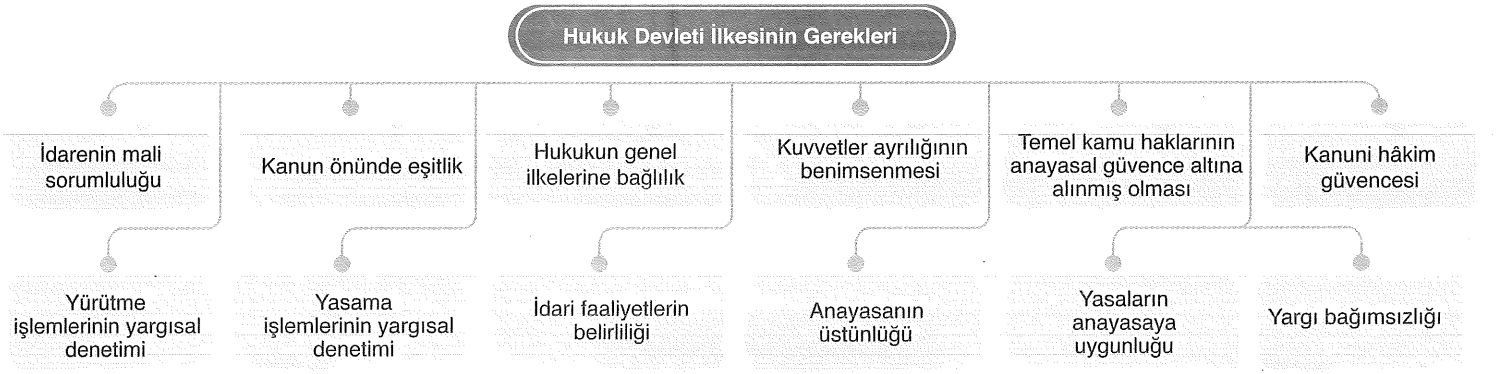

Kanuni Hâkim Güvencesi: Hiç kimse kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz. Kanuni hâkim güvencesi hukuk devleti ilkesinin yansımasıdır.

Hukuk devleti ilkesi gereğince idarenin yapmış olduğu işlem ve eylemlere karşı yargı yolu açıktır. Ancak bu kuralın istisnaları vardır ve yargı yolu kapalıdır. Bu durum **yasama kısıntısı** olarak da adlandırılır.

Yargı Yolu Kapalı İşlemler

- Yüksek Askerî Şûranın terfi işlemleri ile kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma işlemleri
- Hâkimler ve Savcılar Kurulunun meslekten çıkarma haricindeki kararları
- Kamu Görevlileri Hakem Kurulu kararları
- Yüksek Hakem Kurulu kararları
- Tahkim Kurulu kararları
- Silahlı Kuvvet mensuplarına verilen disiplin cezaları
- Sayıştay kararları
- YSK kararları

Demokratik Devlet

Demokratik devlet, "demokrasiye uygun devlet" demektir. Demokratik devlet ilkesi hukukumuza 1961 Anayasası ile girmiştir.

YouTube /hocakafasi Ücretsiz izle.

SEÇİM İLKELERİ VE SİYASİ PARTİLER

Ülkemizde seçimlerde **"nispi temsil sistemi"** uygulanmaktadır. Yani her parti aldığı oy oranında milletvekili çıkarabilir.

Seçim kanunları, temsilde adalet ve yönetimde istikrar ilkelerini bağdaştıracak şekilde düzenlenir.

Seçim kanunlarında yapılacak değişiklikler, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 yıl içinde yapılacak seçimlere uygulanmaz.

Genel Oy İlkesi

Öğrenim durumu, ekonomik gelir, cinsiyet ve vergi gibi sınırlamalar gözetmeksizin bütün vatandaşların oy hakkına sahip olmasını ifade eder.

Eşit Oy İlkesi

Her seçmenin tek bir oya sahip olmasını ifade eder. Yani her seçmenin oyunun aynı derecede olmasıdır.

Gizli Oy ve Açık Sayım Döküm İlkesi

Seçmenin iradesini serbestçe ve her türlü baskıdan uzak biçimde kullanabilmesidir.

Seçimdeki oyların sayım ve dökümünün açık olarak yapılmasını ifade eden ilkedir. Türkiye'de açık sayım ve döküm ilkesi 1950 yılında yapılan seçimlerde uygulanmıştır.

Tek Dereceli Seçim İlkesi

Seçmenlerin kendilerini temsil edecek kişileri doğrudan doğruya seçmesidir. Ülkemizde 1946 yılına kadar iki dereceli seçim sistemi uygulanmıştır. Tek dereceli seçim sistemi 1946 yılında yapılan seçimlerde uygulanmıştır.

Seçimlerin Serbestliği İlkesi

Vatandaşların hiçbir baskı ve zorlama altında kalmadan oy kullanabilmesidir.

Seçimlerin Yargısal Denetimi

Seçimlerin serbest ve dürüst bir şekilde yapılmasını sağlamak amacıyla seçimler yargı organlarının yönetim ve denetiminde yapılır. Seçimlerin yargısal yönetim ve denetimini **Yüksek Seçim Kurulu** yapar.

Seçmen Olma Şartları	Kimler Oy Kullanamaz?	Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşları
Türk vatandaşı olmak 18 yaşını doldurmuş olmak Seçmen kütüğüne kayıtlı olmak Kısıtlı olmamak Kamu hizmetlerinden yasaklı olmamak	Silah altında bulunan er ve erbaşlar Askerî öğrenciler Taksirli suçlardan hüküm giyenler hariç ceza infaz kurumunda bulunan hükümlüler	Yurt dışında yaşayan seçmenler milletvekili genel seçimi, cumhurbaşkanlığı seçimi ve halk oylamasında oy kulanır; ancak yerel seçimlerde oy kullanamazlar.

NOT

Tutuklular oy kullanabilir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Yüksek Seçim Kurulu (YSK)

Seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğüyle ilgili bütün işlemleri yapmak, seçim süresince de seçimden sonra seçimle ilgili bütün yolsuzlukları şikâyet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin ve cumhurbaşkanlığı seçim tutanaklarını kabul etme görevi Yüksek Seçim Kurulunundur.

Yüksek Seçim Kurulunun kararları aleyhine başka bir makama başvurulamaz yani Yüksek Seçim Kurulunun kararlarına karşı yargı yolu kapalıdır.

Yüksek Seçim Kurulu yedi asıl ve dört yedek üyeden oluşur. Üyelerin altısı Yargıtay, beşi Danıştay Genel Kurullarınca kendi üyeleri arasından üye tam sayılarının salt çoğunluğunun gizli oyu ile seçilir. Bu üyeler salt çoğunluk ve gizli oyla aralarından bir başkan ve bir başkan vekili seçerler.

Yüksek Seçim Kurulu üyelerinin görev süresi altı yıldır. Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir.

Siyasi Partiler

Benzer siyasi görüşleri paylaşan kişilerin bir ülkenin yönetiminde söz sahibi olmak üzere kurdukları örgütlere **siyasi parti** denir.

Siyasi partilerin merkezi Ankara'da bulunur. Siyasi partiler yurt dışında teşkilatlanabilir.

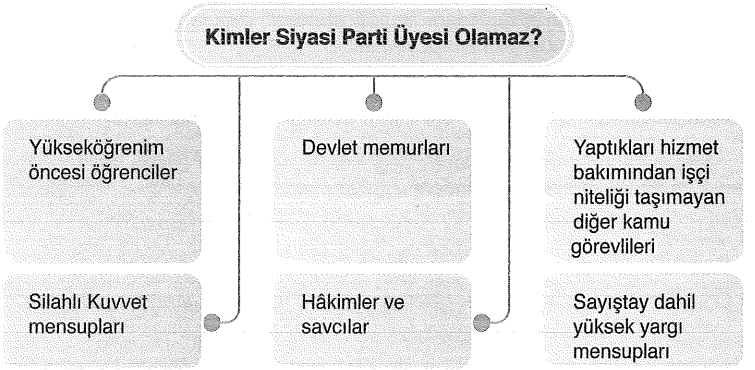

NOT

Siyasi partiler önceden izin alınmadan kurulur. Siyasi partiler, bildiri ve belgelerini İçişleri Bakanlığına vererek önceden izin almadan tüzel kişilik kazanır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Siyasi Partilere İlişkin Esaslar

- Ticari faaliyette bulunamazlar.
- Yabancı devletlerden, milletlerarası kuruluşlardan ve Türk tabiiyetinde olmayan gerçek ve tüzel kişilerden maddi yardım alan siyasi partiler temelli olarak kapatılır. Kapatılan parti başka bir adla kurulamaz.
- Siyasi partiler demokrasi ilkelerine aykırı hareket edemezler.
- Siyasi partiler eski Türk devletlerine ait bayrak ve amblemleri kullanamazlar.
- İnsan haklarına, eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine, demokratik ve laik Cumhuriyet ilkelerine aykırı faaliyetlerde bulunamazlar.
- Diktatörlüğü savunamazlar.
- Devletin bağımsızlığına ve bölünmez bütünlüğüne aykırı faaliyetlerde bulunamazlar.
- Siyasi partinin temelli kapatılmasına neden olan üyeler ve kurucuları 5 yıl süreyle başka bir partinin üyesi, kurucusu olamaz.
- Siyasi partilerin mali denetimini **Anayasa Mahkemesi** yapar. Yaparken Sayıştaydan yardım alabilir.
- **Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın** açtığı dava üzerine siyasi partilerin kapatılmasıyla ilgili kararı **Anayasa Mahkemesi** 2/3 çoğunluğun kararı ile verir.

NOT

Siyasi partilerin TBMM'ye girme barajı %7, siyasi partilerin devletten mali yardım alabilmeleri için gerekli baraj ise %3'tür.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

DOĞRU - YANLIŞ

Aşağıdaki ifadelerden doğru olana "D", yanlış olana "Y" harfini yazınız.

		D	Y
1.	1982 Anayasası 1 başlangıç ve 7 kısımdan oluşur.		
2.	1982 Anayasası'nda yer alan madde ve kenar başlıkları anayasa metnine dâhildir.		
3.	"Türkiye Devleti bir Cumhuriyet'tir." hükmü 1924, 1961 ve 1982 Anayasalarının ortak değişmez hükmüdür.		
4.	1982 Anayasası'na göre Türk Devleti millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde insan haklarına saygılı, başlangıçta belirtilen ilkelere dayalı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, laik, demokratik, sosyal bir hukuk devletidir.		
5.	Sosyal devlet, demokratik devlet ve hukuk devleti ilkeleri 1982 Anayasası ile kabul edilmiştir.		
6.	Fırsat eşitliği sosyal devlet anlayışının yansımasıdır.		
7.	İdarenin yapmış olduğu işlem ve eylemlere karşı yargı yolunun açık olması hukuk devleti ilkesinin sonucudur.		
8.	Devletin resmî bir dininin bulunmaması demokratik devlet anlayışı gereğidir.		
9.	Resmî dilin Türkçe olması Atatürk milliyetçiliğinin yansımasıdır.		
10.	Kamulaştırma ve devletleştirme sosyal devlet ilkesinin araçlarındandır.		
11.	Demokratik devlet ilkesi gereğince seçimlerde açık oy kullanılması gerekir.		
12.	Birden fazla siyasi partinin var olması ve belirli aralıklarla tekrarlanan seçimler demokratik devlet anlayışının sonucudur.		
13.	30 Türk vatandaşı bir araya gelerek siyasi parti kurabilir.		
14.	Siyasi partilerin meclise girme barajı son yapılan genel seçimlerde geçerli oyların yüzde yedisidir.		
15.	Laik devlet ilkesi gereğince mutlak bir ibadet ve mutlak bir inanç hürriyeti vardır.		

YANITLAR:
1.D 2.Y 3.D 4.D 5.Y 6.D 7.D 8.Y 9.D 10.D 11.Y 12.D 13.D 14.D 15.Y

YouTube /hocakafası Abone Ol Ücretsiz İzle.

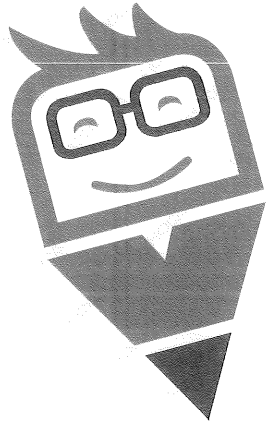

4. ÜNİTE

TEMEL HAK VE ÖDEVLER

TEMEL HAK VE ÖDEVLER

1. Kişinin Hakları ve Ödevleri (Negatif Statü Hakları) (Koruyucu Haklar)

- Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı
- Zorla çalıştırma yasağı
- Kişi hürriyeti ve güvenliği
- Özel hayatın gizliliği
- Konut dokunulmazlığı
- Haberleşme hürriyeti
- Yerleşme ve seyahat hürriyeti
- Din ve vicdan hürriyeti
- Düşünce ve kanaat hürriyeti
- Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti
- Bilim ve sanat hürriyeti
- Basın hürriyeti
- Süreli ve süresiz yayın hakkı
- Basın araçlarının korunması
- Kamu tüzel kişilerinin elindeki basın dışı kitle haberleşme araçlarından yararlanma hakkı
- Düzeltme ve cevap hakkı
- Dernek kurma hürriyeti
- Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı
- Mülkiyet hakkı
- Hak arama hürriyeti
- Kanuni cezalara ilişkin esaslar
- Suç ve cezalara ilişkin esaslar
- İspat hakkı
- Temel hak ve hürriyetlerin korunması

2. Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler (Pozitif Statü Hakları) (İsteme Hakları)

- Ailelerin korunması ve çocuk hakları
- Eğitim ve öğretim hakkı ve ödevi
- Kıyılardan yararlanma
- Toprak mülkiyeti
- Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması
- Kamulaştırma
- Devletleştirme
- Çalışma ve sözleşme hürriyeti
- Çalışma hakkı ve ödevi
- Çalışma şartları ve dinlenme hakkı
- Sendika kurma hakkı
- Sendikal faaliyet
- Toplu iş sözleşmesi ve toplu sözleşme hakkı
- Grev hakkı ve lokavt
- Ücrette adalet sağlanması
- Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması
- Konut hakkı
- Gençliğin korunması
- Sporun geliştirilmesi
- Sosyal güvenlik hakkı
- Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler
- Yabancı ülkelerde çalışan Türk vatandaşları
- Tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması
- Sanatın ve sanatçının korunması
- Devletin iktisadi ve sosyal ödevlerinin sınırları

3. Siyasi Haklar ve Ödevler (Aktif Statü Hakları) (Katılma Hakları)

- Türk vatandaşlığı
- Seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları
- Parti kurma, partilere girme ve partilerden ayrılma
- Siyasi partilerin uyacakları esaslar
- Kamu hizmetlerine girme hakkı
- Mal bildirimi
- Vatan hizmeti
- Vergi ödevi
- Dilekçe, bilgi edinme ve kamu başdenetçisine başvurma hakkı

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Temel Hak ve Hürriyetlerin Niteliği

Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir. Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder.

Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlandırılması

- Sınırlama ancak kanunla yapılabilir.
- Sınırlama, anayasanın sözüne ve ruhuna uygun olmak zorundadır.
- Demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmalıdır.
- Ölçülülük ilkesine uygun olmalıdır. Ölçülülük ilkesi; temel hak ve özgürlüklerin sınırlanmasında sınırlama aracının amacı gerçekleştirmeye elverişli olması ve araç ile amaç arasında ölçülü bir oranın olmasıdır. (2001)
- Hakkın özü kavramının gereklerine uygun yapılmalıdır. Hakkın özüne dokunmak ise, sınırlamanın hakkı kullanılamaz hâle getirmesi anlamına gelmektedir. (2001)
- Sınırlama, anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen özel nedenlere dayanmalıdır. (2001)
- Sınırlama, laik Cumhuriyet gereklerine aykırı olmamalıdır. (2001)

NOT

Temel hak ve hürriyetler ancak kanunla sınırlanabilir.
İstisna: Sosyal ve ekonomik haklar yürütmenin işlemi olan ve kanun gücünde olan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenebilir.
Kişi hakları ve siyasi haklar Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenemez. Olağanüstü hâl Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ile temel hak ve hürriyetlerin tamamı (kişi hakları - sosyal ve ekonomik haklar - siyasi haklar) düzenlenebilir. (Çekirdek haklar hariç)

Temel Hak ve Hürriyetlerin Kötüye Kullanılamaması

Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbiri, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve laik cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz.

Anayasa hükümlerinden hiçbiri, devlete veya kişilere, anayasayla tanınan temel hak ve hürriyetlerin yok edilmesini veya anayasada belirtilenden daha geniş şekilde sınırlandırılmasını amaçlayan bir faaliyette bulunmayı mümkün kılacak şekilde yorumlanamaz.

Bu hükümlere aykırı faaliyette bulunanlar hakkında uygulanacak müeyyideler, kanunla düzenlenir.

Temel Hak ve Hürriyetlerin Kullanılmasının Durdurulması

- Olağanüstü hâl
- Seferberlik
- Savaş

gibi durumlarda temel hak ve hürriyetlerin kullanılması kısmen ya da tamamen durdurulabilir.

- Ölçülülük esas alınmalıdır.
- Milletlerarası anlaşmalardan doğan yükümlülükler ihlal edilmemelidir.

NOT

Özel sınırlama sebeplerine örnek verecek olursak;

Seyahat hürriyetini sınırlandırma sebepleri:	Yerleşme hürriyetini sınırlandırma sebepleri:
• Suç soruşturması	• Suç işlenmesini önlemek;
• Suç kovuşturması	• Düzenli kentleşmeyi gerçekleştirmek
• Suç işlenmesini önlemek	• Sosyal ve ekonomik gelişmeyi sağlamak
	• Kamu mallarını korumak

Sert Çekirdek Haklar

- Kişinin yaşam hakkına, maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamaz.
- Kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz.
- Suç ve cezalar geçmişe yürütülemez.
- Suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz. (Masumiyet Karinesi)

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

NOT

Yakalanan veya tutuklanan kişi, tutulma yerine en yakın mahkemeye gönderilmesi için gerekli süre hariç en geç 48 saat ve toplu olarak işlenen suçlarda en geç 4 güç içinde hâkim önüne çıkarılır. Kimse bu süreler geçtikten sonra hâkim kararı olmaksızın hürriyetinden yoksun bırakılamaz. Bu süreler olağanüstü hâl ve savaş hâllerinde uzatılabilir. Kişinin yakalandığı veya tutuklandığı derhâl yakınlarına bildirilir.

NOT

Hak	Özel Sınırlama Sebepleri
Özel hayatın gizliliği	Millî güvenlik
Konut dokunulmazlığı	Kamu düzeni
Haberleşme hürriyeti	Suç işlenmesinin önlenmesi
Dernek kurma	Genel sağlığın korunması
Sendika kurma	Genel ahlakın korunması
Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme	Başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması
Verilen hakların ortak olan özel sınırlama sebepleri	

NOT

Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. (2001)

NOT

Küçükler, kadınlar ve bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunur.

NOT

Vatandaşlar ve karşılıklılık esası gözetilerek Türkiye'de ikamet eden yabancılar, yetkili makamlara ve TBMM'ye yazı ile başvurabilir.

NOT

Vergi ödevi, bilgi edinme hakkı, kamu denetçisine başvurma hakkı, karşılıklılık esası gözetilerek dilekçe hakkından herkes faydalanır. Yani bu hakları yabancılar da kullanabilir.
Kamu hizmetine girme, vatan hizmeti, siyasi parti kurma, siyasi partiye üye olma, seçme, seçilme, siyasi faaliyette bulunma gibi haklardan yalnızca Türk vatandaşları yararlanır.

NOT

- Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi
- Çalışma hakkı ve ödevi
- Vatan hizmeti
- Çevre hakkı, hem hak hem de ödev olan haklardandır. Vergi ise sadece ödevdir.

Yabancıların Durumu

Temel hak ve hürriyetler, yabancılar için milletlerarası hukuka uygun olarak kanunla sınırlanabilir.

NOT

Önceden izin almaksızın kullanılan hak ve kurulan yapılar:

- Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı
- Süreli ve süresiz yayın hakkı
- Dernek kurma
- Basımevi kurma
- Sendika kurma
- Siyasi parti kurma

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz izle.

BOŞLUK DOLDURMA

Verilen boşlukları doğru şekilde tamamlamak için eşleştiriniz.

1. Olağanüstü hâl cumhurbaşkanlığı kararnameleri ..... düzenleyemez.
2. Yabancılar için, temel hak ve hürriyetler milletlerarası hukuka uygun olarak ..... ile sınırlanabilir.
3. 1982 Anayasasına göre ..... mutlak değildir.
4. Suçluluğu ispat edilinceye kadar kimsenin suçlu sayılamamasına ..... denir.
5. ..... girme hakkından yararlanabilmek için Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olma şartı vardır.
6. ..... seçimlerde oy kullanamazlar.
7. 1982 Anayasasına göre yabancıların dilekçe hakkından yararlanabilmelerinin ön koşulunu ..... oluşturur.
8. Konut dokunulmazlığı, haberleşme hürriyeti, dernek kurma hürriyeti gibi haklar ..... arasında yer alır.
9. Toprak mülkiyeti, çalışma ve sözleşme yapma özgürlüğü, ailenin korunması ve çocuk hakları gibi haklar ..... arasında yer alır.
10. Cenaze ve defin işlerinde ..... yapılamaz.

a. kişinin temel hak ve ödevleri
b. askerî öğrenciler
c. kanun
ç. ibadet özgürlüğü
d. çekirdek hakları
e. karşılıklılık esası ve ikamet
f. sosyal ve ekonomik hak ve ödevler
g. kamu hizmetine
h. grev ve lokavt
ı. masumiyet karinesi

YANITLAR:
1.d 2.c 3.ç 4.ı 5.g 6.b 7.e 8.a 9.f 10.h

YouTube /hocakafasi (Abone Ol) Ücretsiz izle.

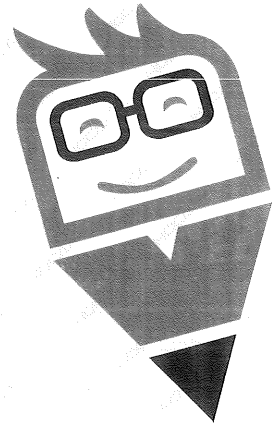

5. ÜNİTE
YASAMA

DEVLETİN TEMEL ORGANLARI

1982 Anayasası, devletin temel organlarını yasama, yürütme ve yargı olmak üzere üçe ayırarak düzenlemiştir. Devlet, yönetme görevini; yasama, yürütme ve yargı organları ile gerçekleştirir.

Yasama	Yürütme	Yargı
Türkiye Büyük Millet Meclisi	Cumhurbaşkanı	Bağımsız ve tarafsız mahkemeler

YASAMA

1982 Anayasası'na göre yasama yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne aittir. Yasama yetkisi, TBMM'nin kanun yapmak, değiştirmek, kaldırmak ve parlamento kararı alma yetkisi olarak da tanımlanabilir.

Yasama Yetkisinin Özellikleri

Genelliği (Sınırsızlığı)	Asliliği (İlkeliliği)	Devredilmezliği	Sürekliliği
TBMM'nin anayasaya aykırı olmamak kaydıyla her konuda ayrıntılı düzenleme ve kanun yapabilmesidir.	TBMM'nin ele aldığı konuyu araya başka bir işlem girmeden düzenlemesidir.	Yasama yetkisinin TBMM'ye ait olması ve devredilmemesidir.	TBMM'nin sahip olduğu yasama yetkisinin kesintiye uğramamasıdır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi, 23 Nisan 1920'de Osmanlı Devleti'nin İtilaf Devletlerince işgali sırasında direniş gösteren Türk milletinin oluşturduğu irade ile kurulan (asli kurucu iktidar) ve yine bu iradenin sahibi olan Türk milletinin anayasa ile verdiği yetki ile yasama görevi yapan Türkiye Cumhuriyeti anayasal devlet organıdır. "Egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir." ilkesi Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin varoluşunun temel dayanağını oluşturur.

TBMM genel oyla seçilen 600 milletvekilinden oluşur. 1982 Anayasası'ndaki ilk düzenlemeye göre, milletvekili sayısı 400 idi. Bu sayı 1987 yılında yapılan değişiklikle 450'ye, 1995 yılında yapılan değişiklikle 550'ye ve son olarak 2017 yılında yapılan değişiklikle 600'e çıkarılmıştır.

NOT

1924 ve 1961 Anayasalarında seçimler 4 yılda bir yapılır. 1982 Anayasası'nın ilk hâlinde 5 yıl olan seçim süresi 2007 anayasa değişikliği ile 4 yıla indirilmiş, 2017 anayasa değişikliği ile tekrar 5 yıla çıkarılmıştır.

NOT

Milletvekili sayısını anayasa belirler. Milletvekillerinin illere dağılımı ise nüfusa göre Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

I. TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ SEÇİMLERİ

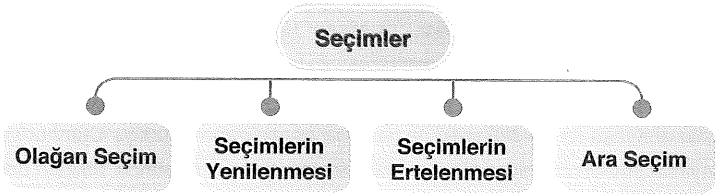

Olağan Seçimler

2017 yılında yapılan değişiklikle Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri beş yılda bir aynı günde yapılır. Süresi biten milletvekili yeniden seçilebilir. Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev sürelerinin dolmasından önceki son pazar günü oy verme günüdür. Görev süresi, birlikte yapılan bir önceki seçim tarihi esas alınarak belirlenir. Oy verme gününden geriye doğru hesaplanacak altmış günlük sürenin ilk günü seçimin başlangıç tarihidir.

Seçimlerin Yenilenmesi

Beş yıllık yasama dönemi sona ermeden de seçim yapılabilir. Seçimleri yenileme kararı TBMM ve Cumhurbaşkanı tarafından alınır.

TBMM Kararı ile Seçimlerin Yenilenmesi

Türkiye Büyük Milllet Meclisi, üye tam sayısının beşte üç (360) çoğunluğuyla seçimlerin yenilenmesine karar verebilir. Bu hâlde Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır.

Cumhurbaşkanı Kararı ile Seçimlerin Yenilenmesi

Cumhurbaşkanı'nın seçimlerin yenilenmesine karar vermesi hâlinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır.

Seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi hâlinde bu karar kırk sekiz saat içinde Resmî Gazete'de yayımlanarak ilan olunur. Bu kararın verildiği günden sonra gelen altmışıncı günü takip eden ilk pazar günü Cumhurbaşkanı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi birlikte yapılır.

Seçimlerin birlikte yenilenmesine karar verilen meclisin ve cumhurbaşkanının yetki ve görevleri, yeni meclisin ve cumhurbaşkanının göreve başlamasına kadar devam eder.

Seçimlerin Geriye Bırakılması (Ertelenmesi)

- 1982 Anayasası'na göre savaş sebebiyle yeni seçimler yapılabilecek durumda değilse, TBMM seçimlerin 1 yıl geriye bırakılmasına karar verebilir.
- 1 yıl sonunda savaş durumu devam ederse erteleme kararı her defasında bir yıl yenilenir.

Ara Seçim

TBMM üyeliklerinin herhangi bir nedenle boşalması hâlinde, sadece boşalan üyeliklerin doldurulması için yapılan seçimdir.

Ara seçim kural olarak;

- Bir yasama döneminde bir defa yapılabilir.
- Genel seçimlerin üzerinden 30 ay geçmedikçe ve seçimlere 1 yıl kala ara seçime gidilemez.

30 ay	1,5 yıl	1 yıl
Ara seçime gidilemez.	**ARA SEÇİM**	**Ara seçime gidilemez.**

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Ancak bu durumun iki istisnası vardır.

30 ay | 1,5 yıl | 1 yıl

TBMM üye tam sayısının yüzde beşi eksilirse (30 milletvekili), ilk otuz ay süre dikkate alınmadan, boşalmayı takip eden üç ay içinde ara seçim yapılır. Bu durumda son 1 yıl kala ara seçim yapılamaz.

Bir ilin veya seçim çevresinin,TBMM'de üyesinin kalmaması hâlinde boşalmayı takip eden 90 gün sonraki ilk pazar ara seçim yapılır. Bu durumda süre şartı yoktur. Her durumda ara seçim yapılır.

II. MİLLETVEKİLLİĞİ

Milletvekili, bir parlamentoda oy verenleri temsil eden kişidir. 1982 Anayasası'na göre TBMM üyeleri tüm milleti temsil eder.

Milletvekili Seçilme Yeterlilikleri

Milletvekili seçilme şartları 1982 Anayasası'nın 76'ncı maddesinde yer alır.

Milletvekili Seçilme Yeterlilikleri

- Türk vatandaşı olmak
- 18 yaşını doldurmuş olmak (2017 Anayasa değişikliği)
- En az ilkokul mezunu olmak
- Kısıtlı olmamak
- Askerlikle ilişiği bulunmamak (2017 Anayasa değişikliği)
- Kamu hizmetinden yasaklı olmamak
- Taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha üstü hapis ile ağır hapis cezasından hüküm giymemiş olmak
- Ağır hapis cezasıyla hüküm giymemiş olmak
- Zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla; kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırmamış olmak (Affa uğramış olsalar bile seçilemezler.)
- Devlet sırlarını açığa vurma, terör eylemlerine katılma ve bu gibi eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle hüküm giymemiş olmak (Affa uğramış olsalar bile seçilemezler.)

NOT

2017 Anayasa Değişikliği

Anayasanın 76. maddesinde "On sekiz yaşını dolduran her Türk milletvekili seçilebilir." hükmü kabul edilmiştir. Değişiklikle, yirmi beş olan milletvekili seçilme yaşı on sekiz olarak belirlenmiştir. Aynı maddede yapılan değişiklikle, milletvekili seçilmeyi engelleyen "yükümlü olduğu askerlik hizmetini yapmamış olanlar." ifadesi, "askerlikle ilişiği olanlar" şeklinde değiştirilmiştir. Böylece, milletvekili seçilebilmek için artık askerlik hizmetini yapmış olma koşulu aranmayacak, askerlikle ilişiği olmayanlar milletvekili seçilebilecektir.

YouTube /hocalarasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Milletvekilliği İçin Görevinden Çekilmesi Gerekenler

- Hâkimler ve savcılar
- Yüksek yargı organları mensuplan
- Silahlı kuvvetler mensupları
- Yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanları
- YÖK üyeleri
- Kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri

Milletvekili Seçilmemeleri Durumunda Tekrar Görevine Dönemeyecek Olanlar

- Hâkimler ve savcılar
- Yüksek yargı organları mensupları
- Silahlı kuvvetler mensupları

Milletvekilliği Sıfatının Kazanılması

Milletvekilliği sıfatı, kişi hakkında, İl Seçim Kurulu tarafından, milletvekili seçildiğine dair tutanağın düzenlendiği an kazanılır. Parlamentoda görevlerini yapabilmeleri için ise TBMM'de yemin etmeleri gerekir.

NOT

Bir kimsenin milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olup olmadığına karar veren YSK'dir. Mazbata ise İl Seçim Kurulu tarafından verilir.

Ödenek ve Yolluklar

TBMM üyelerinin ödenek, yolluk ve emeklilik işlemleri **kanunla** düzenlenir. Ödenek ve yollukların en çok üç aylığı önceden ödenebilir. Ödeneğin aylık tutarı, en yüksek statülü devlet memurunun almış olduğu miktarı, yolluk da ödenek miktarının yarısını aşamaz.

Milletvekilinin Mali Statüsü

TBMM üyelerinin aylıkları kanunla tespit edilir ve kanun TBMM tarafından yapılır. Yani milletvekilleri kendi maaşlarını belirleyebilir. Bu yüzden anayasamız, milletvekili ödeneklerini en yüksek devlet memurunun almakta olduğu miktarla sınırlandırmıştır.

Yasama Muafiyetleri

Yasama Sorumsuzluğu

1982 Anayasası'na göre TBMM üyeleri, meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden, o oturumdaki Başkanlık Divanının teklifi üzerine başka bir karar alınmadıkça, bunları meclis dışında tekrarlamak ve açığa vurmaktan sorumlu tutulamazlar.

Yasama sorumsuzluğu mutlak koruma sağlar, kaldırılamaz.

Yasama Dokunulmazlığı

1982 Anayasası'na göre seçimden önce veya sonra, bir suç işlediği ileri sürülen milletvekilleri meclisten karar alınmadıkça, tutulamaz, sorgulanamaz, tutuklanamaz ve yargılanamazlar. Yasama dokunulmazlığı nispi koruma sağlar, kaldırılabilir.

İstisnaları:

- Ağır cezayı gerektiren suçüstü hâli
- Seçimden önce soruşturmasına başlamış olmak şartıyla Anayasa'nın 14. maddesindeki durumlar yasama dokunulmazlığı kapsamı dışındadır.

NOT

Bakanlar ve Cumhurbaşkanı yardımcıları da yasama dokunulmazlığından faydalanmaktadır.

NOT

Yasama dokunulmazlığı ceza davalarına karşı korur.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

NOT

Yasama dokunulmazlığı TBMM Genel Kurulu tarafından basit çoğunluğun alacağı karar ile kaldırılır. Dokunulmazlığın kaldırılması kararlarına karşı ilgili milletvekili ya da başka bir milletvekili 7 gün içinde Anayasa Mahkemesi'nden iptalini isteyebilir. Anayasa Mahkemesi kararını 15 gün içinde açıklar. Dokunulmazlığın kaldırılması milletvekilliği sıfatını sona erdirmez; ancak milletvekilliği sona erdiğinde dokunulmazlık da biter.

Milletvekilliği Sıfatının Sona Ermesi

Kendiliğinden Sona Erme

- Cumhurbaşkanı seçilme
- Bakan olarak atanma
- Cumhurbaşkanı yardımcısı olarak atanma
- Ölüm
- Seçimlerin yenilenmesi

TBMM Kararı ile Sona Erme

- İstifa (Basit çoğunluk)
- Devamsızlık (Üye tam sayısının salt çoğunluğu)
- Milletvekilliği ile bağdaşmayan görevi sürdürmekte ısrar etme (Basit çoğunluk)

Milletvekilliğinin sona erdirilmesi kararlarına karşı ilgili milletvekili ya da başka bir milletvekili 7 gün içinde Anayasa Mahkemesi'nden iptalini isteyebilir. Anayasa Mahkemesi kararını 15 gün içinde açıklar.

Mahkeme Kararı ile Sona Erme

- Kısıtlanma
- Kesin hüküm giyme

Üyelik, mahkeme kararının TBMM Genel Kuruluna bildirimi ile kendiliğinden düşer.

NOT

Milletvekilinin TBMM Başkanı seçilmesi, dokunulmazlığının kaldırılması, partisinden istifa etmesi, kapatılmasına sebep olması hâllerinde milletvekilliği sıfatı düşmez.

Milletvekilliği ile Bağdaşmayan Görevler (Yasama Bağdaşmazlığı)

- Devlet ve diğer kamu tüzel kişileri ve bunlara bağlı kuruluşlarda
- Devletin veya diğer kamu tüzel kişilerinin doğrudan ya da dolaylı olarak katıldıkları teşebbüs ve ortaklıklarda
- Özel gelir kaynakları ve özel imkânları yasa ile sağlanmış kamu yararına çalışan derneklerde
- Devletten yardım sağlayan ve vergi muafiyeti olan vakıflarda
- Üst kuruluşlarının ve katıldıkları teşebbüs ve ortaklıkların yönetim ve denetim kurullarında görev alamazlar. Bu kuruluşlarda, herhangi bir taahhüt işini doğrudan veya dolaylı olarak kabul edemezler, temsilcilik ve hakemlik yapamazlar.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

III. TBMM İÇ YAPISI VE ÇALIŞMA DÜZENİ

TBMM'nin iç yapısı ve çalışma düzeni kısmen anayasada ve büyük çoğunlukla iç tüzükte düzenlenmiştir.

İç Tüzük: TBMM'nin parlamento kararı şeklinde kendi iç çalışmalarını düzenlemek amacıyla koyduğu kurallardır. TBMM çalışmalarını kendi yaptığı iç tüzük hükümlerine göre yürütür. İç tüzüğün yargısal denetimini **Anayasa Mahkemesi** yapar.

TBMM İç Yapısı

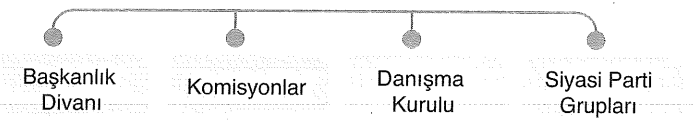

TBMM Başkanlık Divanı

TBMM Başkanlık Divanı, meclis üyeleri arasından seçilen üyelerden oluşur. Başkanlık Divanı, mecliste bulunan siyasi parti gruplarının üye sayısı oranında katılmalarını sağlayacak şekilde kurulur.

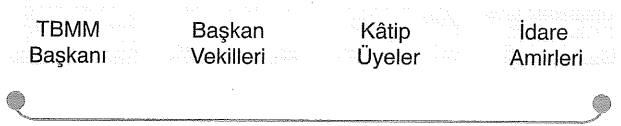

TBMM Başkanlık Divanı üyelerinin tamamı milletvekili olmak zorundadır.

TBMM Başkanlık Divanı Görev Süresi

Bir yasama dönemi içinde 2 defa seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi 2 yıl, ikinci seçilenlerin görev süresi ise o yasama döneminin sonuna kadardır. Başkan hiçbir oturumda, başkan vekilleri ise yönettikleri oturumda oy kullanamazlar.

TBMM Başkanı Seçimi

Meclis Başkanı'nın seçimi en fazla 4 turda, gizli oylama ile gerçekleşir. Başkanlık için meclisin toplandığı günden itibaren 5 gün içinde adaylıklar açıklanır ve 5 gün içinde seçim tamamlanır.

1. TUR

TBMM üye tam sayısının 2/3'ünün (400) oyunu alan aday seçilir, yoksa 2. tura geçilir.

2. TUR

TBMM üye tam sayısının 2/3'ünün (400) oyunu alan aday başkan seçilir, yoksa 3. tura geçilir.

3. TUR

TBMM üye tam sayısının salt çoğunluğunu (301) alan aday başkan seçilir, yoksa 4. tura geçilir.

4. TUR

En çok oy alan iki aday katılır, bunlar arasından fazla oy alan aday TBMM Başkanı seçilir.

NOT

TBMM Başkanı seçilen kimsenin milletvekilliği ve siyasi partisi ile ilişkisi devam eder.

Meclis Başkanı'nın Görev ve Yetkileri

- Meclisi temsil etmek
- Genel kurul görüşmelerini yönetmek
- Başkanlık Divanına başkanlık etmek
- Meclis toplantılarına başkanlık etmek
- Meclisin kolluk ve yönetim hizmetlerini yürütmek
- Meclisi olağanüstü durumlarda doğrudan ya da dolaylı olarak toplantıya çağırmak

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Siyasi Parti Grupları

- Siyasi partilerin meclis çalışmalarına katılmaları, meclisteki parti grupları yolu ile olmaktadır. Siyasi parti grupları en az 20 milletvekilinden oluşur.
- Siyasi parti grupları üye sayıları oranında Meclis Başkanlık Divanına katılır.
- Siyasi parti grupları, genel görüşme ve meclis araştırması isteyebilir.
- Siyasi parti grupları kapalı oturum yapılmasını isteyebilir.
- Siyasi parti grupları Cumhurbaşkanlığı için aday gösterebilir. (2017 Anayasa değişikliği)

Siyasi Parti Gruplarında Yapılması Yasak Olan İşler

- Yasama dokunulmazlığının kaldırılması ile ilgili görüşme yapmak
- Meclis Başkanlığı için aday göstermek
- Meclis soruşturması ile ilgili görüşme yapmak (İç tüzük)

NOT

2017 Anayasa değişikliği ile TBMM'de en fazla üyeye sahip iki siyasi parti grubuna Anayasa Mahkemesi'ne iptal davası açma yetkisi tanınmıştır.

İç Tüzükte Yer Alan TBMM Komisyonları

1. Anayasa Komisyonu
2. Adalet Komisyonu
3. Millî Savunma Komisyonu
4. İçişleri Komisyonu
5. Dışişleri Komisyonu
6. Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu
7. Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu
8. Çevre Komisyonu
9. Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu
10. Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu
11. Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabiî Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
12. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hesaplarını İnceleme Komisyonu
13. Dilekçe Komisyonu
14. Plan ve Bütçe Komisyonu
15. Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu
16. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu

TBMM Çalışma Düzeni

Yasama Dönemi

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin iki genel seçimi arasındaki süre olup, bu süre, anayasa uyarınca uzatılmadığı veya seçimler yenilenmediği takdirde, beş yıldır.

Yasama Yılı

1 Ekim'de başlayıp 30 Eylül'de sona eren süredir.

Birleşim

Genel Kurulun belli bir gününde açılan toplantısıdır.

Oturum

Bir birleşimin ara ile bölünen kısımlarından her biridir.

Tatil

TBMM, bir yasama yılında en çok 3 ay tatil yapar.

Ara verme

TBMM tatil dışında 15 gün çalışmalarına ara verebilir.

Olağanüstü Toplantı

TBMM'nin ara verme ya da tatil döneminde toplanmasına **olağanüstü toplantı** denir. TBMM'yi olağanüstü toplantıya doğrudan TBMM Başkanı ve Cumhurbaşkanı çağırabilir. TBMM Başkanı, en az 120 milletvekilinin istemi üzerine de TBMM'yi olağanüstü toplantıya çağırır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

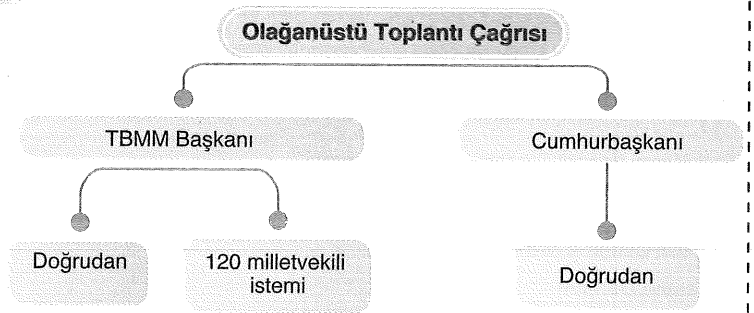

TBMM Toplantı ve Karar Yeter Sayıları

TBMM üye tam sayısı: 600

Toplantı yeter sayısı: TBMM üye tam sayısının en az 1/3 'ü (200 milletvekili)

Karar yeter sayısı: Toplantıya katılanların salt çoğunluğu (adi - basit çoğunluk), karar yeter sayısı üye tam sayısının 1/4'ünün bir fazlasından (151 milletvekili) az olamaz.

Nitelikli Çoğunluk: Basit çoğunluk değil, özel karar yeter sayılarıdır.

Salt Çoğunluk (301)

- Meclis Başkanı seçiminin 3. turu
- Kamu Başdenetçisi seçiminin 3. turu
- Devamsızlık nedeniyle milletvekilliğinin düşürülmesi
- Cumhurbaşkanınca geri gönderilen kanunun aynen kabulü
- Anayasa Mahkemesi'ne üye seçiminin 2. turu
- Meclis soruşturması için önerge verilmesi

Beşte Üç Çoğunluk (360)

- Genel ve özel af kanunu oylaması
- Anayasanın değiştirilmesi teklifi kabulü
- Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin seçimlerin yenilenmesi kararı
- Bakan ve Cumhurbaşkanı yardımcıları hakkında meclis soruşturması açılması kararı
- Hâkimler ve Savcılar Kurulu'na üye seçimi 2. turu
- Meclis soruşturması açılmasına karar vermek

Üçte İki Çoğunluk (400)

- Meclis Başkanı seçiminin 1. ve 2. turu
- Kamu Başdenetçisi seçiminin 1. ve 2. turu
- Hâkimler ve Savcılar Kurulu'na üye seçimi 1. turu
- Anayasa değişikliğinin cumhurbaşkanınca onaylanması
- Cumhurbaşkanı, bakan ve Cumhurbaşkanı yardımcılarının Yüce Divan'a sevki
- Anayasa Mahkemesi'ne üye seçiminin 1. turu

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

IV. TBMM'NİN GÖREV VE YETKİLERİ

TBMM'nin Görev ve Yetkileri

Kanun

- Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak
- Anayasa değiştirmek
- Bütçe ve Kesin Hesap Kanun tekliflerini görüşmek ve kabul etmek
- Para basılmasına karar vermek
- Genel ve özel af ilanı kararı vermek
- Milletlerarası antlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak

Parlamento Kararı

- Savaş ilanı kararı vermek
- Kamu Başdenetçisi seçmek
- Meclis Başkanı seçmek
- Sayıştay Başkanını ve üyelerini seçmek
- Anayasa Mahkemesi'ne üye seçmek
- RTÜK üyelerini seçmek
- Hâkimler ve Savcılar Kurulu'na üye seçmek (2017 Anayasa değişikliği)
- TSK'nin kullanılmasına karar vermek
- Yabancı ülkelere gidecek ve yabancı ülkelerden gelecek askerlere izin vermek
- OHAL kararını ertelemek, kaldırmak ve onaylamak
- Yüce Divan'a sevk etmek
- TBMM iç tüzüğünde değişiklik yapmak
- Kalkınma planlarını onaylamak
- Milletvekilliği sıfatının düşürülmesine karar vermek
- Milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması kararını vermek
- Seçimlerin yenilenmesi kararını almak

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Kanun Koymak, Değiştirmek ve Kaldırmak

Kanun veya yasa bir anayasal hukuk sisteminde, yetkili organlarca meydana getirilen hukuk kurallarıdır.

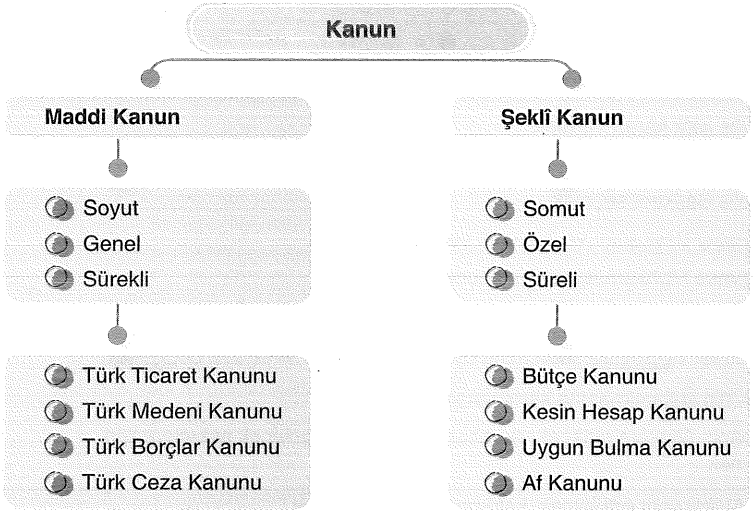

Kanunların yapılması sürecini "öneri", "görüşme", "kabul" ve "yayım" şeklinde dört aşamada inceleyebiliriz.

ÖNERİ

Anayasamıza göre, kanun "önermeye" milletvekilleri yetkilidir. Milletvekilleri tarafından yapılan kanun önerisine "kanun teklifi" denmektedir.
Kanun teklifi Meclis Başkanlığına gönderilir. Başkanlık, ilgili komisyona gönderir. Komisyon tarafından yapılan incelemenin ardından hazırlanan rapor Meclis Başkanlığına gönderilir.

GÖRÜŞME

Görüşmelere başlamak için kanun teklifi hakkında komisyon raporunun TBMM Başkanı tarafından Genel Kurula sevk edilmesi gerekir. Kanun teklifleriyle ilgili görüşmeler bittikten sonra oylamaya geçilir. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kanun tekliflerinin görüşülebilmesi için, her şeyden önce, Genel Kurulda toplantı yeter sayısının olması gerekir.

KABUL

Kanun teklifleri hakkında yapılan görüşmeler tamamlandıktan sonra oylamaya geçilir.

TBMM tarafından reddedilen kanun tekliflerinin, aynı yasama dönemi içinde yeniden verilebilmeleri için **1** tam yılın geçmesi gerekir.

YAYIM

TBMM Genel Kurulundan geçen kanun, yayımlanmak üzere Cumhurbaşkanı'na sunulur. Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce kabul edilen kanunları on beş gün içinde yayımlar. Yayımlanmasını kısmen veya tamamen uygun bulmadığı kanunları, bir daha görüşülmek üzere, bu hususta gösterdiği gerekçe ile birlikte aynı süre içinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne geri gönderir. Cumhurbaşkanınca kısmen uygun bulunmama durumunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi sadece uygun bulunmayan maddeleri görüşebilir. Bütçe kanunları bu hükme tabi değildir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, geri gönderilen kanunu üye tam sayısının salt çoğunluğuyla aynen kabul ederse, kanun Cumhurbaşkanınca yayımlanır; meclis, geri gönderilen kanunda yeni bir değişiklik yaparsa, Cumhurbaşkanı değiştirilen kanunu tekrar meclise geri gönderebilir.

NOT

Bütçe Kanunu, Cumhurbaşkanı tarafından TBMM'ye geri gönderilemez. (Cumhurbaşkanı tarafından veto edilemeyen tek kanun Bütçe Kanunu'dur.)

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

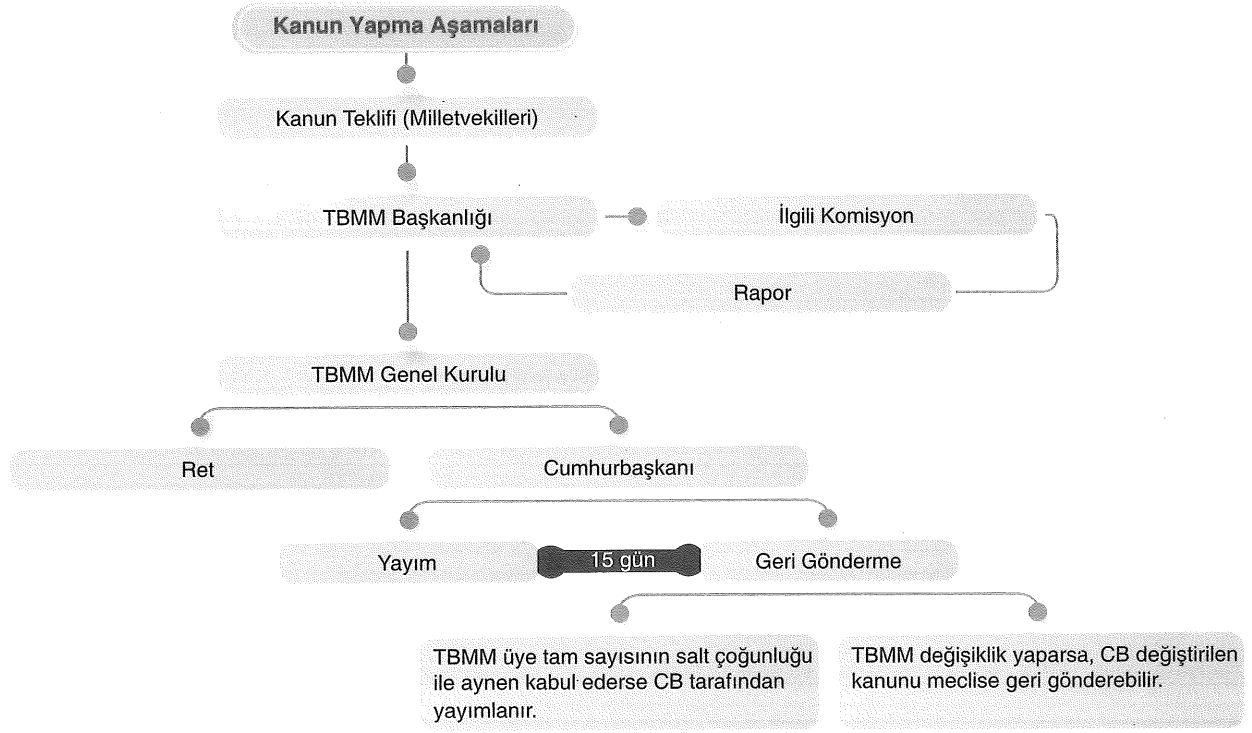

NOT

Yürürlük tarihi belirtilmemiş kanunlar, Resmî Gazete'de yayımlandıkları gün yürürlüğe girerler.

NOT

Kanun teklifini milletvekili yaparken, Bütçe Kanun teklifini Cumhurbaşkanı hazırlar.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Kadük Olma

Bir yasama döneminde sonuçlandırılmayan kanun tekliflerinin hükümsüz sayılmasına **kadük olma** denir.

Kanunların yargısal denetimi **Anayasa Mahkemesi** tarafından yapılır. Parlamento kararları Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenemez.

Kural olarak parlamento kararları anayasal denetime tabi değildir. Bu kuralın 3 istisnası vardır ve Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenir.

- Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü
- Milletvekili dokunulmazlığının kaldırılması
- Milletvekili sıfatının düşürülmesi kararı

Anayasa Değiştirmek

- Anayasanın değiştirilmesi TBMM üye tam sayısının en az 1/3 (200)'ünün teklifi ile mümkündür.
- Anayasa değişikliği teklifi önce Anayasa Komisyonu'nda görüşülür, görüşmelerden sonra bir rapor hazırlanır ve TBMM Başkanlığı'na gönderilir. TBMM Başkanlığı raporu TBMM Genel Kurulu'na gönderir. Anayasa değişikliği teklifi Genel Kurulda iki defa görüşülür. İki görüşme arasında 48 saatlik bir serinleme süresi olur.
- Anayasa değişikliğinin kabulü için iki farklı yeter sayı öngörülmüştür. Anayasa değişikliği teklifi TBMM üye tam sayısının beşte üçü (360) veya üçte ikisinden (400) az bir oyla kabul edilmiş ise yani kabul edilen oylar 360 (dâhil) ile 400 arasında ise Cumhurbaşkanı anayasa değişikliğine ilişkin kanunu bir kez daha görüşülmek üzere TBMM'ye geri gönderme ya da göndermeme yetkisine sahiptir. Cumhurbaşkanı, TBMM'ye geri göndermezse halkoyuna sunmak zorundadır. Buna zorunlu halk oylaması (referandum) denir. TBMM kendisine gönderilen kanunu üye tam sayısının üçte iki çoğunluğuyla aynen kabul ederse, Cumhurbaşkanı anayasa değişikliği kanununu ya onaylar ya da halkoyuna sunar.
- Anayasa değişikliği teklifi TBMM üye tam sayının en az üçte ikisi (400) ile kabul edilmişse Cumhurbaşkanı onaylayabilir, TBMM'ye geri gönderebilir veya halkoyuna sunabilir. TBMM kendisine göre gönderilen kanunu beşte üç (360) çoğunluk ile aynen kabul etmişse Cumhurbaşkanı kanunu halkoyuna sunmak zorundadır.

NOT

Referandum, ilgili Anayasa değişikliği kanununun Resmî Gazete'de yayımını izleyen 60 gün sonraki ilk pazar yapılır. Referandum sonuçları kesindir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Anayasa Değişikliği Süreci

Teklif ≥ 200 (1/3) milletvekili

TBMM Başkanlığı

TBMM Genel Kurulu

Genel Kurulda Görüşme Usulleri

- 2 defa görüşülür.
- Öncelikle görüşülür, ivedilikle görüşülemez.
- 2 görüşme arasında en az 48 saat geçmelidir. 48 saatlik bu süreye "serinleme süresi" denir.

- Kabul sayısı 360 (3/5)dan az ise → Ret
- Kabul sayısı 360 (3/5) dâhil 400 (2/3) arasında ise → Cumhurbaşkanı
  - Zorunlu halkoyu
  - Geri gönderme
- Kabul sayısı 400 (2/3) (dâhil) üzerinde ise → Cumhurbaşkanı
  - Geri gönderme
  - İhtiyari halkoyu
  - Onay

NOT

Anayasa değişiklikleri gizli oylama ile yapılır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

HOCA Kafası YAYINLARI

Bütçe ve Kesin Hesap Kanun Tekliflerini Görüşmek ve Kabul Etmek

- Kamu idarelerinin ve kamu iktisadi teşebbüsleri dışındaki kamu tüzel kişilerinin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır. Mali yıl başlangıcı ile merkezî yönetim bütçesinin hazırlanması, uygulanması ve kontrolü ile yatırımlar veya bir yıldan fazla sürecek iş ve hizmetler için özel süre ve usuller kanunla düzenlenir.
- Bütçe Kanunu'na, bütçe ile ilgili hükümler dışında hiçbir hüküm konulamaz.
- Cumhurbaşkanı Bütçe Kanun teklifini, mali yılbaşından en az **yetmiş beş** gün önce, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunar.
- Bütçe teklifi Bütçe Komisyonu'nda görüşülür. Komisyonun elli beş gün içinde kabul edeceği metin Genel Kurul'da görüşülür ve mali yılbaşına kadar karara bağlanır.
- Bütçe Kanunu'nun süresinde yürürlüğe konulamaması hâlinde, Geçici Bütçe Kanunu çıkarılır. Geçici Bütçe Kanunu'nun da çıkarılamaması durumunda, Yeni Bütçe Kanunu kabul edilinceye kadar bir önceki yılın bütçesi yeniden değerleme oranına göre artırılarak uygulanır.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Genel Kurul'da kamu idare bütçeleri hakkında düşüncelerini her bütçenin görüşülmesi sırasında açıklarlar, gider artırıcı veya gelirleri azaltıcı önerilerde bulunamazlar.
- Genel Kurul'da kamu idare bütçeleri ile değişiklik önergeleri, üzerinde ayrıca görüşme yapılmaksızın okunur ve oylanır.
- Merkezî Yönetim Kesin Hesap Kanunu teklifi, ilgili olduğu mali yılın sonundan başlayarak en geç altı ay sonra Cumhurbaşkanı tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulur. Sayıştay genel uygunluk bildirimini, ilişkin olduğu Kesin Hesap Kanun teklifinin verilmesinden başlayarak en geç yetmiş beş gün içinde meclise sunar. Kesin Hesap Kanunu teklifi ve genel uygunluk bildiriminin Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne verilmiş olması, ilgili yıla ait Sayıştayca sonuçlandırılamamış denetim ve hesap yargılamasını önlemez ve bunların karara bağlandığı anlamına gelmez. Kesin Hesap Kanunu teklifi, yeni yıl Bütçe Kanunu teklifiyle birlikte görüşülür ve karara bağlanır.

NOT

Cumhurbaşkanı, Bütçe Kanunlarını TBMM'ye geri gönderemez. Bütçe kanunlarının yargısal denetimini Anayasa Mahkemesi yapar.Bütçe kanunları basit çoğunluk ile çıkarılabilir.

Milletlerarası Anlaşmaların Onaylanmasını Uygun Bulmak

Usulüne uygun olarak onaylanmış ve yürürlüğe konulmuş uluslararası antlaşmalar kanun değerindedir. Yani bunlar da kanunlar gibi bağlayıcıdır. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş anlaşmaları mahkemeler ve idari makamlar aynı bir kanun gibi uygulamak zorundadırlar.

Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası anlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası anlaşma hükümleri esas alınır. (2004) Dolayısıyla son anayasa değişikliğiyle temel hak ve hürriyetler alanındaki milletlerarası anlaşmalar Türk normlar hiyerarşisinde kanunların üstünde yer alır.

TBMM, Uygun Bulma Kanunu ile uygun bulur.

Cumhurbaşkanı onaylar ve yayımlar.

YouTube Hocakafası Abone Ol Ücretsiz İzle.

Genel ve Özel Af İlan Etmek

TBMM'nin af ilan edebilmesi, meclis üye tam sayısının 3/5 (360) çoğunluğunun kararı ile olur. Orman suçları af kapsamında yer almaz.

Genel Af	Özel Af
Suç ve cezayı ortadan kaldırır.	Cezayı ortadan kaldırır; ancak suçluluk ortadan kalkmaz.

Para Basılmasına Karar Vermek

Türkiye Büyük Millet Meclisi, para basılmasına karar vermek yetkisini "parlamento kararı" şeklinde değil, "kanun" biçiminde kullanır.

Madenî para	Kâğıt para
Darphane basar.	Merkez Bankası basar.

Savaş İlan Etmek ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin Kullanılmasına Karar Vermek

Türk Silahlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesine veya yabancı silahlı kuvvetlerin Türkiye'de bulunmasına izin verme yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne aittir. Ancak ani bir saldırı söz konusu ise ve tatil ya da ara verme döneminde ise bu yetkiyi Cumhurbaşkanı kullanır.

Kamu Başdenetçisi'ni Seçmek

Kamu Denetçiliği Kurumu, idarenin her türlü eylem, işlem, tutum ve davranışlarını, adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden inceleyen, araştıran ve önerilerde bulunan kurumdur. 2010 Anayasa değişikliği ile Kamu Denetçiliği Kurumu kurulmuştur. TBMM Başkanlığı'na bağlıdır. Kamu Başdenetçisi (Ombudsman) en fazla 4 turda ve gizli oy ile seçilir.

1. TUR
TBMM üye tam sayısının 2/3'ünün (400) oyunu alan aday seçilir, yoksa 2. tura geçilir.

2. TUR
TBMM üye tam sayısının 2/3'ünün (400) oyunu alan aday başkan seçilir, yoksa 3. tura geçilir.

3. TUR
TBMM üye tam sayısının salt çoğunluğunu (301) alan aday başkan seçilir, yoksa 4. tura geçilir.

4. TUR
En çok oy alan iki aday katılır, bunlar arasından fazla oy alan aday Başdenetçi seçilir.

Anayasa Mahkemesine Üye Seçmek

Anayasa Mahkemesi 15 üyeden oluşmaktadır (2017 Anayasa değişikliği). Üyelerin 12'sini Cumhurbaşkanı, kalan 3 üyeyi TBMM seçer. Anayasa Mahkemesi üyeleri en fazla 3 turda ve gizli oy ile seçilir.

1. TUR
TBMM üye tam sayısının 2/3'ünün (400) oyunu alan aday seçilir, yoksa 2. tura geçilir.

2. TUR
TBMM üye tam sayısının salt çoğunluğunu (301) alan aday başkan seçilir, yoksa 3. tura geçilir.

3. TUR
En çok oy alan iki aday katılır, bunlar arasından fazla oy alan aday seçilir.

YouTube/hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

TBMM, Anayasa Mahkemesi'ne üç üyeyi; ikisi Sayıştay Genel Kurulu'nun kendi başkan ve üyeleri arasından, bir üyeyi ise baro başkanlarının serbest avukatlar içinden gösterecekleri adaylar arasından seçer.

NOT

Kamu Başdenetçisi'ni seçmek ve Anayasa Mahkemesi'ne 3 üye seçmek TBMM'nin görev ve yetkileri arasına 2010 yılında eklenmiştir.

Hâkimler ve Savcılar Kuruluna Üye Seçmek

Hâkimler ve Savcılar Kurulu on üç üyeden oluşur.

Kurulun dört üyesi Cumhurbaşkanı tarafından, Kurulun kalan yedi üyesi ise TBMM tarafından seçilir.

TBMM;

- üç üyeyi Yargıtay üyeleri arasından,
- bir üyeyi Danıştay üyeleri arasından,
- üç üyeyi nitelikleri kanunda belirtilen yükseköğretim kurumlarının hukuk dallarında görev yapan öğretim üyeleri ile avukatlar arasından seçer.

NOT

Hâkimler ve Savcılar Kuruluna üye seçmek, TBMM'nin görev ve yetkileri arasına 2017 Anayasa değişikliği ile eklenmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Bilgi Edinme ve Denetim Yolu

Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir görev ve yetkisi de Cumhurbaşkanı yardımcıları ile bakanları denetlemektir.

Yazılı Soru

Milletvekillerinin 15 gün içinde yazılı olarak cevaplandırmak üzere Cumhurbaşkanı yardımcıları veya bakanlardan bilgi istemeleridir.

Genel Görüşme

Toplumu ve devlet faaliyetlerini ilgilendiren belli bir konunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda görüşülmesidir.

Meclis Araştırması

Belli bir konuda bilgi edinilmek için yapılan incelemedir. Devlet sırları ile ticari sırlar meclis araştırmasına konu olmaz.

Meclis Soruşturması

Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanların görevleriyle ilgili ceza gerektiren eylemlerinin araştırılmasını sağlayan denetim aracıdır.

- Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, Cumhurbaşkanı'na karşı sorumludur.
- Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar hakkında görevleriyle ilgili suç işledikleri iddiasıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir.
- Meclis, önergeyi en geç bir ay içinde görüşür ve üye tam sayısının beşte üçünün gizli oyuyla soruşturma açılmasına karar verebilir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol ücretsiz izle.

- Soruşturma açılmasına karar verilmesi hâlinde, meclisteki siyasi partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından, her siyasi parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak on beş kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır.
- Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu iki ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi hâlinde, komisyona bir aylık yeni ve kesin bir süre verilir.
- Rapor başkanlığa verildiği tarihten itibaren on gün içinde dağıtılır ve dağıtımından itibaren on gün içinde Genel Kurulda görüşülür.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi, üye tam sayısının üçte ikisinin gizli oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir.
- Yüce Divan yargılaması üç ay içinde tamamlanır, bu sürede tamamlanamazsa bir defaya mahsus olmak üzere üç aylık ek süre verilir, yargılama bu sürede kesin olarak tamamlanır. Yüce Divanda seçilmeye engel bir suçtan mahkûm edilen Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakanın görevi sona erer.
- Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, görevleriyle ilgili olmayan suçlarda yasama dokunulmazlığına ilişkin hükümlerden yararlanır.

NOT

2017 Anayasa değişikliği ile sözlü soru ve gensoru kaldırılmıştır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

DOĞRU - YANLIŞ

Aşağıdaki ifadelerden doğru olana "D", yanlış olana "Y" harfini yazınız.

		D	Y
1.	Yasama yetkisi Türk milleti adına TBMM tarafından kullanılır.		
2.	TBMM ve cumhurbaşkanı tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilebilir.		
3.	Seçimlerle ilgili şikâyet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama Yüksek Seçim Kurulunun görevidir.		
4.	Bir ilin veya seçim çevresinin TBMM'de üyesi kalmazsa erken seçime gidilmesi zorunludur.		
5.	Milletvekilliği sıfatı, kişi hakkında, İl Seçim Kurulu tarafından, milletvekili seçildiğine ilişkin tutanağın düzenlendiği anda kazanılır.		
6.	Milletvekillerinin, meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden meclisçe başka bir karar alınmadıkça bunları meclis dışında tekrarlamak ve açığa vurmaktan dolayı sorumlu tutulmamaları yasama dokunulmazlığı kapsamında değerlendirilmektedir.		
7.	Meclis soruşturmasının yaptırımı Yüce Divan'a sevktir.		
8.	TBMM'de bir siyasi partiyi temsil eden ve az 20 milletvekilinden oluşan yapıya siyasi parti grubu denir.		
9.	Yasama yılı 30 Eylül'de başlayıp 1 Ekim'de sona eren süreyi kapsar.		
10.	TBMM'nin ara verme veya tatil sırasındayken toplanmasına "olağanüstü toplantı" denir. Olağanüstü çağrısı CB veya Meclis Başkanı tarafından yapılır.		
11.	Cumhurbaşkanının hastalık ve yurt dışına çıkma gibi sebeplerle geçici olarak görevinden ayrılması hâllerinde görevine dönmesine kadar TBMM Başkanı, Cumhurbaşkanlığına vekillik eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır.		
12.	TBMM iç tüzüğü işaretle oylama, açık oylama ve gizli oylama olmak üzere üç türlü oylama kabul etmiştir.		
13.	Meclis çalışmalarına özürsüz veya izinsiz olarak 1 ay içinde toplam 5 birleşim günü katılmamak TBMM üyeliğini sona erdiren nedenlerdendir.		
14.	Parlamento kararları kural olarak Anayasa Mahkemesi'nin denetimine tabi değildir. Ancak Meclis iç tüzüğü, milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması ve milletvekilliğinin düşürülmesi kararları parlamento kararı olmakla birlikte Anayasa Mahkemesince denetlenir.		
15.	TBMM'nin, cumhurbaşkanı yardımcısı ve bakanları denetleme yolları; soru, genel görüşme, meclis araştırması ve meclis soruşturması olmak üzere 4 grupta incelenir.		
16.	Kamu Başdenetçiliği TBMM Başkanlığına bağlıdır.		
17.	Cumhurbaşkanı Uygun Bulma Kanunlarını veto edemez.		
18.	Usulüne göre yürürlüğe konulan milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir, hakkında Anayasaya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurulabilir.		
19.	Genel veya özel af ilanı TBMM üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ile alınabilir.		
20.	Kanun teklifi için en az 20 milletvekili gerekmektedir.		

YANITLAR:
1.D 2.D 3.D 4.Y 5.D 6.Y 7.D 8.D 9.Y 10.D 11.Y
12.D 13.D 14.D 15.D 16.D 17.Y 18.Y 19.Y 20.Y

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz izle.

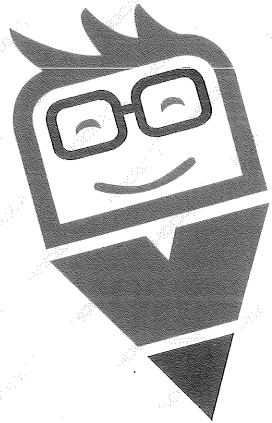

6. ÜNİTE

YÜRÜTME

YÜRÜTME

Yürütme erki; devlet kamu yönetiminin günlük yönetimi için tek yetkiyi ve sorumluluğu alan devlet gücüdür. Anayasaya göre, yürütme yetkisi ve görevi Cumhurbaşkanı tarafından, anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir. Yürütme, monist bir (tek başlı) yapıdadır.

Yürütme — Cumhurbaşkanı

CUMHURBAŞKANI

Cumhurbaşkanı, Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğünü ve birliğini temsil eder.

CUMHURBAŞKANI SEÇİLME YETERLİLİĞİ

Cumhurbaşkanı Seçilme Yeterliliği

- Yükseköğrenim yapmış olmak
- 40 yaşını doldurmuş olmak
- Türk vatandaşı olmak
- Milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olmak

Cumhurbaşkanı, meclisin içinden ya da dışından seçilebilir; yani Cumhurbaşkanı, milletvekili olmak zorunda değildir. (1982 Anayasası)

CUMHURBAŞKANLIĞINA ADAY GÖSTERME

Cumhurbaşkanlığına Aday Gösterenler

- Siyasi parti grupları
- En son yapılan genel seçimlerde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini almış olan siyasi partiler
- En az yüz bin seçmen

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

CUMHURBAŞKANI SEÇİMİ USULÜ

- Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday, Cumhurbaşkanı seçilir.
- İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday, Cumhurbaşkanı seçilir.
- İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması hâlinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır.
- İkinci oylamaya tek adayın kalması hâlinde, bu oylama referandum şeklinde yapılır. Aday, geçerli oyların salt çoğunluğunu aldığı takdirde Cumhurbaşkanı seçilir.
- Oylamada, adayın geçerli oyların çoğunluğunu alamaması hâlinde, sadece Cumhurbaşkanı seçimi yenilenir.
- Seçimlerin tamamlanamaması hâlinde, yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut Cumhurbaşkanı'nın görevi devam eder.
- Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin diğer usul ve esaslar kanunla düzenlenir.

1. Tur

Adaylar arasında geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir.

İlk tur oylamadan sonraki 2. pazar, ilk tur oylamada en çok oy alan 2 aday ikinci tura katılır.

Çoğunluk sağlanamazsa

2. Tur

İlk turda en çok oy alan iki aday arasından geçerli oyların çoğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir.

2. tura kadar adaylardan biri seçilebilme yeterliliğini kaybederse yerine 1. turdan sıradaki aday katılır.

2. tura tek bir aday kalırsa seçim referandum şeklinde yapılır.

NOT

2017 Anayasa değişikliği ile Cumhurbaşkanı seçilen kişinin partisi ile ilişkisi devam eder. Ancak seçilen kişi aynı zamanda milletvekili ise milletvekilliği sıfatı sona erer. Cumhurbaşkanı'nın görev süresi 5 yıldır ve halk tarafından seçilir. Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir. (Ancak Cumhurbaşkanı'nın ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi hâlinde, Cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir.

NOT

1982 Anayasası'nda yapılan 2017 Anayasa değişikliği ile Cumhurbaşkanı'nın nitelikleri ve tarafsızlığına ilişkin 101. maddenin son fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır. Cumhurbaşkanı'nın siyasi parti üyesi olabilmesinin önü açılmıştır.

CUMHURBAŞKANLIĞI MAKAMININ BOŞALMASI

Cumhurbaşkanlığı makamının boşalması durumu 1982 Anayasası ve Cumhurbaşkanlığı Seçim Kanunu'na göre düzenlenmiştir.

• 1982 Anayasası'na göre;

Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması hâlinde, 45 gün içinde Cumhurbaşkanı seçimi yapılır. Yenisi seçilene kadar Cumhurbaşkanı yardımcısı Cumhurbaşkanlığına vekâlet eder ve Cumhurbaşkanı'na ait yetkileri kullanır. Genel seçime bir yıl veya daha az kalmışsa Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimi de Cumhurbaşkanı seçimi ile birlikte yenilenir. Genel seçime bir yıldan fazla kalmışsa seçilen Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi seçim tarihine kadar görevine devam eder. Kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı açısından bu süre dönemden sayılmaz. Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimlerinin yapılacağı tarihte her iki seçim birlikte yapılır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

· **Cumhurbaşkanı Seçim Kanunu'na göre;**

Cumhurbaşkanı Seçim Kanunu'na Göre

Cumhurbaşkanlığı makamının genel seçimlere bir yıl veya daha az süre kalması hâlinde boşalması

Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimine bir yıl veya daha az süre kalması hâlinde, Cumhurbaşkanı seçimi, makamın boşaldığı günden sonra gelen altmışıncı günü takip eden ilk pazar günü Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimiyle birlikte yapılır.

Cumhurbaşkanlığı makamının genel seçimlere bir yıldan fazla süre kalması hâlinde boşalması

Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimine bir yıldan fazla süre kalması hâlinde, Cumhurbaşkanı seçimi, makamın boşaldığı günden sonra gelen kırk beş gün içindeki son pazar günü yapılır. Bu şekilde seçilen Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi seçim tarihine kadar görevine devam eder. Kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı açısından bu süre dönemden sayılmaz.

CUMHURBAŞKANI'NA VEKÂLET

Cumhurbaşkanı'nın hastalık ve yurt dışına çıkma gibi sebeplerle geçici olarak görevinden ayrılması hâllerinde, cumhurbaşkanı yardımcısı, cumhurbaşkanına vekâlet eder ve Cumhurbaşkanı'na ait yetkileri kullanır.

CUMHURBAŞKANI'NIN GÖREV VE YETKİLERİ

- Cumhurbaşkanı devletin başıdır. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanı'na aittir. (2017 Anayasa değişikliği)
- Cumhurbaşkanı, devlet başkanı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyeti'ni ve Türk milletinin birliğini temsil eder; anayasanın uygulanmasını, devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını temin eder.
- Gerekli gördüğü takdirde, yasama yılının ilk günü Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde açılış konuşmasını yapar.
- Ülkenin iç ve dış siyaseti hakkında meclise mesaj verir. (2017 Anayasa değişikliği)
- Kanunları yayımlar.
- Kanunları tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne geri gönderir.
- Kanunların, Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'nün tümünün veya belirli hükümlerinin anayasaya şekil veya esas bakımından aykırı oldukları gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi'nde iptal davası açar.
- Cumhurbaşkanı yardımcıları ile bakanları atar ve görevlerine son verir. (2017 Anayasa değişikliği)
- Üst kademe kamu yöneticilerini atar, görevlerine son verir ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasları Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle düzenler. (2017 Anayasa değişikliği)
- Yabancı devletlere Türkiye Cumhuriyeti'nin temsilcilerini gönderir, Türkiye Cumhuriyeti'ne gönderilecek yabancı devlet temsilcilerini kabul eder.
- Milletlerarası anlaşmaları onaylar ve yayımlar.
- Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli gördüğü takdirde halkoyuna sunar.
- Millî güvenlik politikalarını belirler ve gerekli tedbirleri alır. (2017 Anayasa değişikliği)
- Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil eder.
- Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar verir. (Bu yetki TBMM tatil ya da arada iken kaçınılmaz olursa kullanılır.)
- Sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebiyle belli kişilerin cezalarını hafifletir veya kaldırır.
- Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarabilir. (2017 Anayasa değişikliği)
- Cumhurbaşkanı, kanunların uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilir. Kararnameler ve yönetmelikler, yayımdan sonraki bir tarih belirlenmemişse Resmî Gazete'de yayımlandıkları gün yürürlüğe girer. (2017 Anayasa değişikliği)
- Cumhurbaşkanı, ayrıca anayasada ve kanunlarda verilen seçme ve atama görevleri ile diğer görevleri yerine getirir ve yetkileri kullanır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

CUMHURBAŞKANI'NIN CEZAİ SORUMLULUĞU

Cumhurbaşkanı hakkında, bir suç işlediği iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir.

- Meclis, önergeyi en geç bir ay içinde görüşür ve üye tam sayısının beşte üçünün gizli oyuyla soruşturma açılmasına karar verebilir.
- Soruşturma açılmasına karar verilmesi hâlinde, meclisteki siyasi partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her siyasi parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak on beş kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır.
- Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu iki ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi hâlinde, komisyona bir aylık yeni ve kesin bir süre verilir.
- Rapor başkanlığa verildiği tarihten itibaren on gün içinde dağıtılır, dağıtımından itibaren on gün içinde Genel Kurulda görüşülür.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi, üye tam sayısının üçte ikisinin gizli oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir.
- Yüce Divan yargılaması üç ay içinde tamamlanır, bu sürede tamamlanamazsa bir defaya mahsus olmak üzere üç aylık ek süre verilir, yargılama bu sürede kesin olarak tamamlanır.
- Hakkında soruşturma açılmasına karar verilen cumhurbaşkanı, seçim kararı alamaz. Yüce Divan'da seçilmeye engel bir suçtan mahkûm edilen cumhurbaşkanı'nın görevi sona erer.
- Cumhurbaşkanının görevde bulunduğu sürede işlediği iddia edilen suçlar için görevi bittikten sonra da bu madde hükmü uygulanır.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCILARI

Cumhurbaşkanı, seçildikten sonra bir veya daha fazla cumhurbaşkanı yardımcısı atayabilir.

↓

Cumhurbaşkanı yardımcıları, cumhurbaşkanı tarafından verilen görevleri yaparlar.

↓

Cumhurbaşkanı yardımcıları, cumhurbaşkanına karşı sorumludur.

↓

Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması hâlinde, yenisi seçilene kadar en yaşlı cumhurbaşkanı yardımcısı Cumhurbaşkanlığına vekâlet eder ve cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır.

↓

Cumhurbaşkanının hastalık ve yurt dışına çıkma gibi sebeplerle geçici olarak görevinden ayrılması hâllerinde, cumhurbaşkanının görevlendirdiği yardımcısı Cumhurbaşkanı'na vekâlet eder ve cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır.

↓

Cumhurbaşkanı yardımcıları milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olanlar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanır ve görevden alınır.

↓

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, cumhurbaşkanı yardımcısı olarak atanırlarsa üyelikleri sona erer.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

BAKANLIKLAR

Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle düzenlenir.

Bakanlar, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olanlar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanır ve görevden alınır.

Bakanlar anayasada belirtilen şekilde Türkiye Büyük Millet Meclisi önünde ant içerler.

Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, bakan olarak atanırlarsa üyelikleri sona erer.

Bakanlar, Cumhurbaşkanı'na karşı sorumludur.

Bakanlar, görevleriyle ilgili olmayan suçlarda yasama dokunulmazlığına ilişkin hükümlerden yararlanırlar.

DEVLET DENETLEME KURULU (DDK)

İdarenin hukuka uygunluğunun, düzenli ve verimli şekilde yürütülmesinin ve geliştirilmesinin sağlanması amacıyla, Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak kurulan yapıdır.

Devlet Denetleme Kurulu, Cumhurbaşkanlığına bağlı üst denetleme organıdır. Başkan ve 8 üyeden oluşan kurul; karar organı ile denetim ve soruşturma grupları, kurul sekreterliği ve ona bağlı idari birimlerden oluşur.

Devlet Denetleme Kurulu, Cumhurbaşkanlığına bağlıdır. Kurul başkan ve üyeleri Cumhurbaşkanı'na karşı sorumludur.

- Cumhurbaşkanı emriyle çalışır.
- Kurul başkanı ve üyeleri, yükseköğretimini bitirdikten sonra en az 12 yıl devlet hizmetinde başarıyla çalışmış olan kimseler arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanır.
- Devlet Denetleme Kurulunun işleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işleri **Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi** ile düzenlenir.
- 2017 Anayasa değişikliği ile DDK'ye idari soruşturma yapma yetkisi tanınmıştır.
- Yargı organları, DDK tarafından denetlenemez.

Devlet Denetleme Kurulu;

- Yargı organları dışında tüm kamu kurum ve kuruluşları ile bunlara bağlı, ilgili ve ilişkili kurum ve kuruluşlarda,
- Sermayelerinin en az yarısından fazlasına katılmak suretiyle oluşturulan yurt içi ve yurt dışı kuruluşlarda,
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile her düzeydeki işçi ve iş veren meslek kuruluşlarında,
- Kamuya yararlı derneklerde,
- Vakıflarda,
- Genel Kurmay Başkanlığı, Kuvvet Komutanlıkları, Millî Savunma Üniversitesi ile her türlü askerî okul, birlik ve birimlerde,
- Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı ve Savunma Sanayi Destekleme Fonunun kendi aralarında veya üçüncü kişilerle birlikte, ayrı ayrı sermayelerinin en az yarısından fazlasına katılmak suretiyle oluşturulan ortaklıklarda, denetlemeler yapar.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

YÜRÜTMENİN DÜZENLEYİCİ İŞLEMLERİ

Yürütme işlemi, yürütme organının belli bir sonuç doğurmaya yönelik irade açıklamasıdır.

Yürütmenin Düzenleyici İşlemleri

- Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
- Yönetmelik

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri

Olağan Dönem Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

- Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarabilir. Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle düzenlenemez.
- Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılamaz.
- Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarılamaz.
- Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması hâlinde, kanun hükümleri uygulanır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümsüz hâle gelir.
- Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, yayımından sonraki bir tarih belirlenmemişse, Resmî Gazete'de yayımlandıkları gün yürürlüğe girer.
- Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin yargısal denetimini Anayasa Mahkemesi yapar.

Olağanüstü Hâl Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

- Olağanüstü hâllerde Cumhurbaşkanı, olağanüstü hâlin gerekli kıldığı konularda, 104'üncü maddenin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilen sınırlamalara, tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarabilir.
- Kanun hükmündeki bu kararnameler Resmî Gazete'de yayımlanır, aynı gün meclis onayına sunulur.
- Savaş ve mücbir sebeplerle Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin toplanamaması hâli hariç olmak üzere; olağanüstü hâl sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri üç ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde görüşülür ve karara bağlanır. Aksi hâlde olağanüstü hâllerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kendiliğinden yürürlükten kalkar.
- Olağanüstü Hâl Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenemez.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

- Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle düzenlenir.
- Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği'nin teşkilatı ve görevleri Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle düzenlenir.
- Kamu tüzel kişiliği, ancak kanunla veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle kurulur.
- Üst kademe kamu yöneticilerinin atanması, görevlerine son verilmesine, atamalarına ilişkin usul ve esasları Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'yle düzenlenir.
- Devlet Denetleme Kurulu'nun işleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işleri Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenir.

NOT

İdarenin düzenleyici işlemleri arasında adsız düzenleyici işlemler de yer almaktadır. Yönerge, karar, tebliğ, sirküler, genelge gibi.

YÖNETMELİK

Cumhurbaşkanı, bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilirler.

Hangi yönetmeliklerin Resmî Gazete'de yayımlanacağı kanunda belirtilir.

Yönetmelikler, yayımdan sonraki bir tarih belirlenmemişse Resmî Gazete'de yayımlandığı gün yürürlüğe girer.

Cumhurbaşkanı'nın, bakanlıkların yönetmelikleri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ülke çapında uygulanacak yönetmeliklerinin yargısal denetimi Danıştay tarafından yapılır.

Kamu kurumu ile kamu kuruluşu niteliğindeki meslek kuruluşlarının belli bir yörede uygulanacak olan yönetmeliklerin yargısal denetimi İdare Mahkemesi tarafından yapılır.

NOT

Cumhurbaşkanı'na yönetmelik çıkarma yetkisi 2017 Anayasa değişikliği ile tanınmıştır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

MİLLÎ GÜVENLİK KURULU

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin millî güvenlik siyasetinin tayini, tespiti ve uygulaması ile ilgili kararların alınmasını ve gerekli kurumlar arası eş güdümün sağlanması konusundaki görüşlerini bildirmekle görevli olan kuruldur.

- Türk hukukuna 1961 Anayasası ile girmiştir.
- 2 ayda bir toplanır. Gerektiğinde kurul, doğrudan Cumhurbaşkanı'nın çağrısı ile de toplanır.
- Genel sekreter toplantılara katılır fakat oylamaya katılamaz.
- Kurul Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanır. Cumhurbaşkanı'nın katılmadığı zamanlar kurula Cumhurbaşkanı yardımcısı başkanlık eder.
- Kurul toplantılarına üyeler dışında, gündemin özelliğine göre ilgili bakan ve kişiler de çağrılarak bilgi ve görüş alınabilir.
- Kurulun gündemi Cumhurbaşkanı tarafından düzenlenir. Cumhurbaşkanı yardımcıları, kurul üyesi bakanlar ile diğer bakanlar ve Genelkurmay Başkanı'nın gündeme girmesini istedikleri konular genel sekreter vasıtasıyla Cumhurbaşkanı'na iletilir.
- Kurul, kararlarını çoğunlukla alır. Eşitlik hâlinde kurul başkanının bulunduğu taraf çoğunluğu sağlamış sayılır.
- Kararların asılları ve görüşme tutanakları genel sekreterlikte saklanır. Tutanaklar ve görüşmeler açıklanamaz ve yayımlanamaz. Kurul kararları, kurulun vereceği karara göre açıklanabilir veya yayımlanabilir.
- Genel sekreterlik teşkilatı, genel sekreter, genel sekreter yardımcıları ve hizmet birimlerinden oluşur.
- Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri, Genel Sekreterliğin en üst amiri olup Cumhurbaşkanı'na karşı sorumludur.

NOT

Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği'nin teşkilat ve görevleri Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenir.

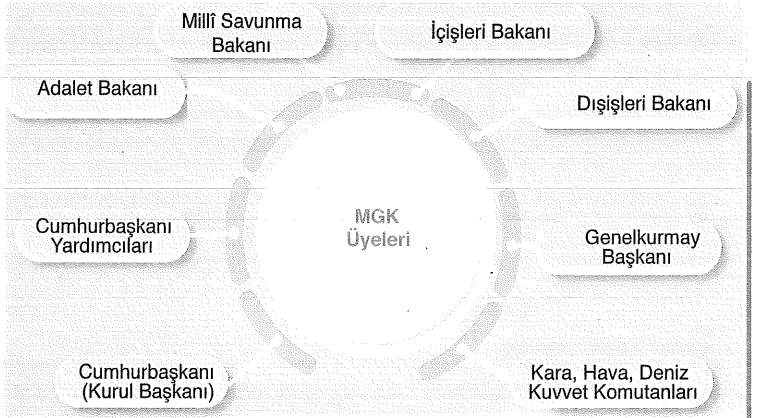

NOT

MGK Genel Sekreteri üye değildir. MGK Genel Sekreterliği, Cumhurbaşkanlığına bağlıdır.

NOT

2017 Anayasa değişikliği ile Jandarma Genel Komutanı, MGK üyeleri arasından çıkarılmıştır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

BAŞKOMUTANLIK VE GENELKURMAY BAŞKANLIĞI

Başkomutan, savaşta bir devletin bütün Kara, Deniz ve Hava Kuvvetlerini komuta eden en büyük komutandır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde Cumhurbaşkanı'nın, TBMM adına temsil ettiği kurumdur.

Başkomutanlık, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin manevi varlığından ayrılamaz ve Cumhurbaşkanı tarafından temsil olunur.

Millî güvenliğin sağlanmasından ve Silahlı Kuvvetlerin yurt savunmasına hazırlanmasından, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne karşı, Cumhurbaşkanı sorumludur.

Genelkurmay Başkanı, Silahlı Kuvvetlerin komutanı olup savaşta Başkomutanlık görevlerini Cumhurbaşkanlığı namına yerine getirir. Genelkurmay Başkanı, Cumhurbaşkanı tarafından atanır.

NOT

Genelkurmay Başkanlığı ve kuvvet komutanlıkları Millî Savunma Bakanlığına bağlıdır.

NOT

Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı İçişleri Bakanlığına bağlıdır.

OLAĞANÜSTÜ HÂL YÖNETİMİ

Olağanüstü Hâl Sebepleri

- Seferberlik
- Savaş
- Savaşı gerektirecek bir durumun baş göstermesi
- Ayaklanma
- Vatan veya Cumhuriyet'e karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma
- Ülkenin ve milletin bölünmezliğini içten veya dıştan tehlikeye düşüren şiddet hareketlerinin yaygınlaşması, anayasal düzeni veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik şiddet hareketlerinin otaya çıkması
- Şiddet olayları nedeniyle kamu düzeninin ciddi şekilde bozulması
- Tabii afet veya tehlikeli salgın hastalık
- Ağır ekonomik bunalım

NOT

2017 Anayasa değişikliği ile sıkıyönetim uygulaması kaldırılmıştır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

- Olağanüstü hâl yurdun tamamında veya bir bölgesinde, süresi altı ayı geçmemek üzere Cumhurbaşkanı tarafından ilan edilir. Olağanüstü hâl ilanı kararı, verildiği gün Resmî Gazete'de yayımlanır ve aynı gün Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin onayına sunulur.

- Türkiye Büyük Millet Meclisi tatilde ise derhâl toplantıya çağrılır; meclis gerekli gördüğü takdirde olağanüstü hâlin süresini kısaltabilir, uzatabilir veya olağanüstü hâli kaldırabilir. Cumhurbaşkanı'nın talebiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi her defasında dört ayı geçmemek üzere süreyi uzatabilir. Savaş hâllerinde bu dört aylık süre aranmaz.

- Olağanüstü hâllerde vatandaşlar için getirilecek para, mal ve çalışma yükümlülükleri ile 15'inci maddedeki ilkeler doğrultusunda temel hak ve hürriyetlerin nasıl sınırlanacağı veya geçici olarak durdurulacağı, hangi hükümlerin uygulanacağı ve işlemlerin nasıl yürütüleceği kanunla düzenlenir.

- Olağanüstü hâllerde Cumhurbaşkanı, olağanüstü hâlin gerekli kıldığı konularda, 104'üncü maddenin on yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilen sınırlamalara tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çıkarabilir. Kanun hükmündeki bu kararnameler Resmî Gazete'de yayımlanır, aynı gün meclis onayına sunulur. Savaş ve mücbir sebeplerle Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin toplanamaması hâli hariç olmak üzere; olağanüstü hâl sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri üç ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde görüşülür ve karara bağlanır. Aksi hâlde olağanüstü hâllerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kendiliğinden yürürlükten kalkar.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

DOĞRU - YANLIŞ

Aşağıdaki ifadelerden doğru olana "D", yanlış olana "Y" harfini yazınız.

		D	Y
1.	1982 Anayasası'na göre yürütme cumhurbaşkanıdır.		
2.	Cumhurbaşkanı seçilme yaşı 40 olarak belirlenmiştir.		
3.	Cumhurbaşkanı yardımcısı ve bakan seçilme yaşı 40 olarak belirlenmiştir.		
4.	En az elli bin seçmen cumhurbaşkanlığına aday gösterebilir.		
5.	TBMM ve cumhurbaşkanlığı seçimleri 5 yılda bir birlikte yapılır.		
6.	Cumhurbaşkanı yardımcısı halk tarafından seçilir.		
7.	Bakanlıkların kurulması ve kaldırılması cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenir.		
8.	Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet Komutanlıkları Millî Savunma Bakanlığı'na bağlıdır.		
9.	Millî güvenliğin sağlanmasından Millî Güvenlik Kurulu sorumludur.		
10.	Devlet Denetleme Kurulu yargı organlarını denetleyemez.		
11.	Cumhurbaşkanına yönetmelik çıkarma yetkisi 2017 Anayasa değişikliği ile tanınmıştır.		

YouTube /hocakafasi Abone ol Ücretsiz izle.

12. Millî Güvenlik Kurulu cumhurbaşkanı başkanlığında toplanır.

13. 1982 Anayasası'na göre cumhurbaşkanına vekâlet etme yetkisi TBMM başkanındadır.

14. Olağanüstü hâl en fazla 6 aylığına cumhurbaşkanı tarafından ilan edilir.

15. TSK'nin başkomutanlığı TBMM'nin manevi varlığından ayrılamaz ve cumhurbaşkanı tarafından temsil edilir.

16. Siyasi parti grupları cumhurbaşkanlığına aday gösteremez.

17. Türk hukukunda cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi uygulanmaktadır.

18. Milletlerarası anlaşmaları cumhurbaşkanı onaylar ve yayımlar.

19. Devlet Denetleme Kurulunun işleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.

20. Hakkında meclis soruşturması açılan cumhurbaşkanı seçimleri yenileme kararı alamaz.

YANITLAR:
1.D 2.D 3.Y 4.Y 5.D 6.Y 7.D 8.D 9.Y 10.D 11.D 12.D 13.Y 14.D 15.D 16.Y 17.D 18.D 19.Y 20.D

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

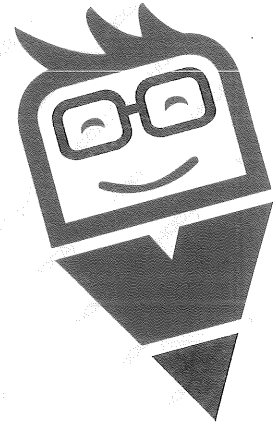

7. ÜNİTE

YARGI

YARGI

1982 Anayasası'na göre yargı yetkisi Türk milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelere aittir.

NOT

2017 Anayasa Değişikliği Anayasanın 9. maddesi, "Yargı yetkisinin bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılacağı" şeklinde değiştirilmiştir. Değişiklikle maddeye "ve tarafsız" ifadesi eklenmiştir.

Mahkeme, taraflar arasındaki hukuki anlaşmazlıkları (davaları) hukukun üstünlüğüne uygun olarak adli veya idari konularda adaleti sağlamak üzere yetkilendirilmiş, toplum yapısına ve kültüre göre değişiklikler gösterebilen bir yargılama formudur.

Hâkim: Devlet tarafından atanan veya devletin tanıdığı usulle seçilen, kendisine sunulmuş bir hukuki uyuşmazlığı çözmekle görevli kişidir.

GENEL HÜKÜMLER

Mahkemelerin Bağımsızlığı

Hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar; anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisi'nde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.

Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.

Hâkimlik ve Savcılık Teminatı

Hâkimler ve savcılar azlolunamaz, kendileri istemedikçe anayasada gösterilen yaştan önce emekliye ayrılamaz; bir mahkemenin veya kadronun kaldırılması sebebiyle de olsa, aylık, ödenek ve diğer özlük haklarından yoksun kılınamaz.

Meslekten çıkarılmayı gerektiren bir suçtan dolayı hüküm giymiş olanlar, görevini sağlık bakımından yerine getiremeyeceği kesin olarak anlaşılanlar veya meslekte kalmalarının uygun olmadığına karar verilenler hakkında kanundaki istisnalar saklıdır.

Hâkimlik ve Savcılık Mesleği

Hâkimler ve savcılar adli ve idari yargı hâkim ve savcıları olarak görev yaparlar.

Hâkimler, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre görev ifa ederler.

Hâkimler ve savcılar, kanunda belirtilenlerden başka, resmî ve özel hiçbir görev alamazlar.

Hâkimler ve savcılar idari görevleri yönünden Adalet Bakanlığına bağlıdırlar.

Duruşmaların Açık ve Kararların Gerekçeli Olması

Mahkemelerde duruşmalar herkese açıktır. Duruşmaların bir kısmının veya tamamının kapalı yapılmasına ancak genel ahlakın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde karar verilebilir.

Mahkemelerin Kuruluşu

Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri **kanunla** düzenlenir.

NOT

Değişiklik ile mahkemelerin kuruluşuna ilişkin Anayasanın 142. maddesine bir fıkra eklenmiştir. Maddenin değişiklikten sonraki hükmü şu şekildedir: Disiplin mahkemeleri dışında askerî mahkemeler kurulamaz. Ancak savaş hâlinde, asker kişilerin görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla görevli askerî mahkemeler kurulabilir.

Değişiklikle, Türk yargı sistemi alanında ayrı bir yargı kolu olarak askerî yargı düzenine son verilmiştir. Böylelikle sadece disiplin mahkemelerinin görev yapacağı hükme bağlanmış olup, özel bir durum olarak, askerî ceza yargılamasına ilişkin sadece savaş durumunda ve asker kişileri görevleriyle ilgili suçlarda yargılamakla görevli askerî mahkemelerin kurulacağı öngörülmüştür.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

YARGI KOLLARI

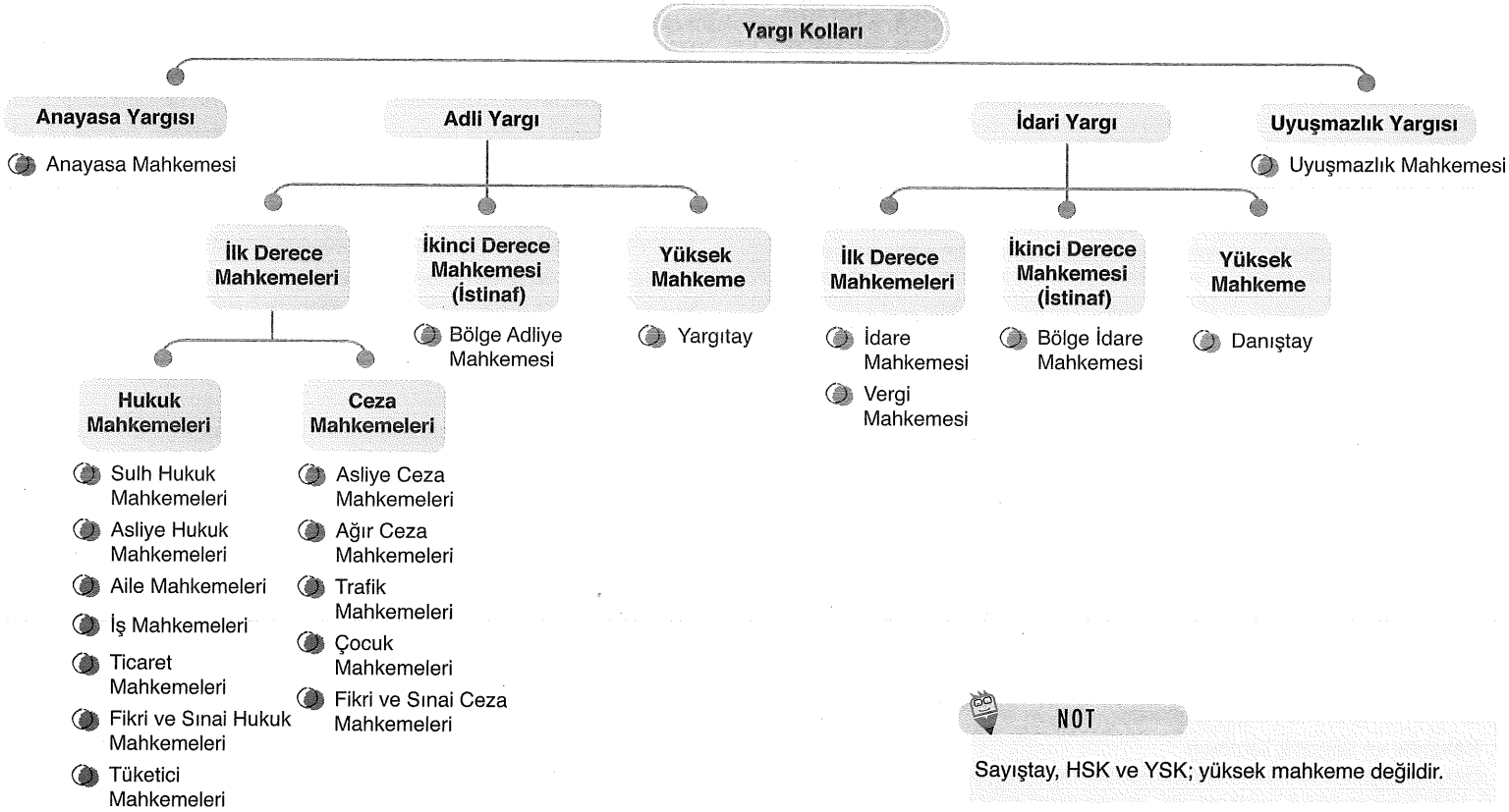

NOT

Sayıştay, HSK ve YSK; yüksek mahkeme değildir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

KANUN YOLLARI

Bir davanın taraflarının, dava sonucunda verilen ve yanlış olduğunu düşündükleri kararın değiştirilmesi ya da düzeltilmesi için bir üst mahkemeye başvurmalarının genel adına **kanun yolu** denir.

İtiraz: Hâkim kararları ile istisnai hâllerde mahkeme kararlarının maddi ve hukuki mesele yönünden incelenmesini sağlar. İnceleme bir başka makam tarafından yapılır.

İstinaf: İstinaf esas mahkemesinin verdiği hükmün sübut yönünden ve hukuka aykırılık yönünden bir üst mahkemede tekrar incelenmesidir. (İkinci derece yargılama olarak düşünülebilir.)

Temyiz: İstinaf mahkemesinin kararlarının hukuki denetim açısından kontrolünü amaçlayan kanun yoludur. İstinaf mahkemesi tarafından yapılan inceleme sonucunda alınan kararlara karşı temyiz incelemesi için temyiz başvurusu yapılabilir.

YÜKSEK MAHKEMELER

1982 Anayasası'nda yüksek mahkeme olarak belirtilen dört mahkeme bulunur.

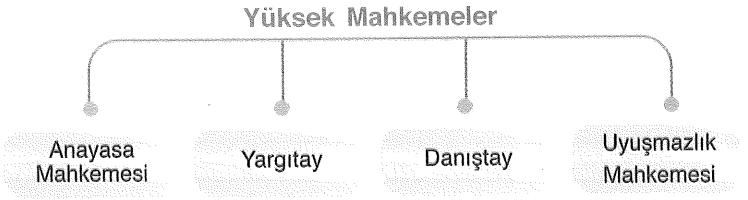

ANAYASA MAHKEMESİ

- **Anayasa Mahkemesi**, Türkiye'deki en yüksek anayasal organdır.
- 1961 Anayasası ile kurulmuştur.
- 15 üyeden oluşur. Üyelerin 12'si Cumhurbaşkanı, kalan 3 üyesi ise TBMM tarafından seçilir. **(2017 Anayasa değişikliği)**

15 Üye

2017 Anayasa Değişikliği ile

12 üyeyi Cumhurbaşkanı;

- Üç üyeyi Yargıtay,
- İki üyeyi Danıştay

Genel kurullarınca kendi başkan ve üyeleri arasından her boş yer için göstereceksi üçer aday içinden;

- En az ikisi hukukçu olmak üzere üç üyeyi Yükseköğretim Kurulunun kendi üyesi olmayan ve yükseköğretim kurumlarının hukuk, iktisat ve siyasal bilimler dallarında görev yapan öğretim üyeleri arasından göstereceği üçer aday içinden;
- Dört üyeyi üst kademe yöneticileri, serbest avukatlar, birinci sınıf hâkim ve savcılar ile en az beş yıl raportörlük yapmış Anayasa Mahkemesi raportörleri arasından seçer.

3 üyeyi TBMM;

- İki üyeyi Sayıştay Genel Kurulunun kendi başkan ve üyeleri arasından, her boş yer için göstereceksi üçer aday içinden,
- Bir üyeyi ise baro başkanlarının serbest avukatları arasından göstereceksi üç aday içinden yapacağı gizli oylamayla seçer.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

HOCA Kafası

Anayasa Mahkemesine Üye Seçilmek İçin Aranan Şartlar

- 45 yaşı doldurmuş olmak
- Avukatların en az 20 yıl fiilen avukatlık yapmış olması
- Anayasa Mahkemesi raportörlerinin en az 5 yıl raportörlük yapmış olması
- Yükseköğretim kurumları öğretim üyelerinin profesör ya da doçent unvanı kazanmış olması
- Birinci sınıf hâkim ve savcıların adaylık dâhil en az 20 yıl çalışmış olması

Anayasa Mahkemesi Başkanı ve Başkan Vekilleri

Anayasa Mahkemesi üyeleri kendi aralarından gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile dört yıl için bir başkan ve iki başkan vekili seçer. Süresi bitenler yeniden seçilebilir.

Anayasa Mahkemesi Üyelerinin Görev Süresi

- Üyeler 12 yıl için seçilirler.
- Bir kimse iki defa Anayasa Mahkemesi üyesi seçilemez.
- Üyeler 65 yaşını doldurunca emekliye ayrılırlar.

Anayasa Mahkemesi'nin kuruluş ve yargılama usulleri kanunla, çalışma esasları ise iç tüzük ile düzenlenir.

Anayasa Mahkemesi Çalışma Esasları

- Anayasa Mahkemesi, iki bölüm ve Genel Kurul hâlinde çalışır. (2010 Anayasa değişikliği)
- Bölümler, başkan vekili başkanlığında dört üyenin katılımıyla toplanır.
- Genel kurul, mahkeme başkanının veya başkanın belirleyeceği başkan vekilinin başkanlığında en az on üye ile toplanır. (2017 Anayasa değişikliği)
- Bölümler ve Genel Kurul, kararlarını salt çoğunlukla alır.
- Anayasa değişikliğinde iptale, siyasi partilerin kapatılmasına ya da devlet yardımından yoksun bırakılmasına karar verilebilmesi için toplantıya katılan üyelerin üçte iki oy çokluğu şarttır.
- Siyasi partilere ilişkin dava ve başvurulara, iptal ve itiraz davaları ile Yüce Divan sıfatıyla yürütülecek yargılamalara Genel Kurulca bakılır.
- Bireysel başvurular ise bölümlerce karara bağlanır. (2010 Anayasa değişikliği)

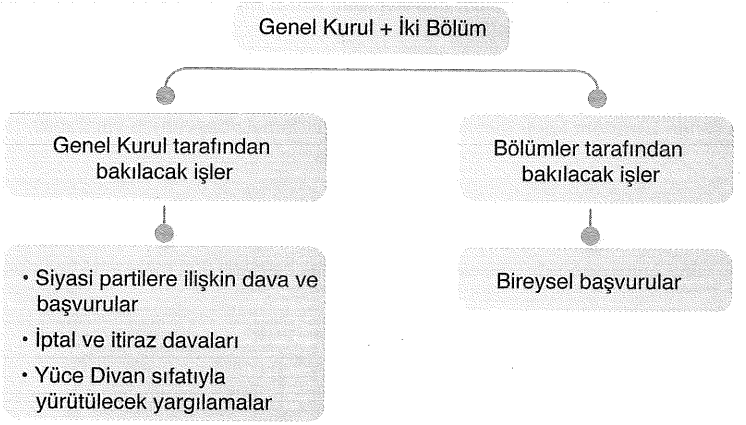

- Şekil bozukluğuna dayalı iptal davaları Anayasa Mahkemesince öncelikle incelenip karara bağlanır.
- Anayasa Mahkemesi Yüce Divan sıfatıyla baktığı davalar dışında kalan işleri dosya üzerinde inceler.
- Bireysel başvurularda duruşma yapılmasına karar verebilir. (2010 Anayasa değişikliği)
- Mahkeme ayrıca gerekli gördüğü hâllerde sözlü açıklamalarını dinlemek üzere ilgilileri ve konu üzerinde bilgisi olanları çağırabilir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Anayasa Mahkemesinin Görev ve Yetkileri

- TBMM üyelerinin dokunulmazlığının kaldırılması ve üyeliğin düşürülmesi kararlarına karşı açılan davalara bakmak
- Siyasi partilerin mali denetimini yapmak
- Siyasi partilerin kapatılması davalarına bakmak
- Kanunların, Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin ve TBMM İç Tüzüğü'nün şekil ve esas bakımından ve anayasa değişikliklerinin ise şekil bakımından anayasaya uygunluğunu denetlemek
- Bireysel başvuruları karara bağlamak
- Kendi üyeleri arasından Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başkan seçmek
- Yüce Divan sıfatıyla yargılama yapmak

NOT

1982 Anayasası'nda güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerden; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulabilir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) birinci bölümü temel hak ve özgürlüklere ilişkindir. Sözleşmeye taraf olanlar, kendi yetki alanları içinde bulunan herkesin, bu hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını sağlarlar. Sözleşmenin ikinci bölümü Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kuruluşu, yapısı ve yetkileri ile ilgilidir. Üçüncü bölüm ise çeşitli hükümleri kapsamaktadır. Ayrıca çeşitli tarihlerde kabul edilen protokoller ile de birçok hak ve özgürlük AİHS'nin parçası hâline gelmiştir.

Yüce Divanda Yargılanacaklar

Yüce Divan sıfatıyla yargılama yapma görev ve yetkisi Anayasa Mahkemesine aittir.

- Cumhurbaşkanı
- Cumhurbaşkanı yardımcıları
- Bakanlar
- Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay başkan, üye ve başsavcıları
- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı
- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı vekili
- HSK Başkanı ve üyeleri
- Sayıştay Başkanı ve üyeleri
- TBMM Başkanı
- Genelkurmay Başkanı
- Kara, Hava, Deniz Kuvvet Komutanları

NOT

2017 Anayasa değişikliği ile Anayasa Mahkemesi'nin Yüce Divan sıfatıyla yargılayacağı kişiler arasına 2010 yılında eklenen Jandarma Genel Komutanı çıkarılmıştır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Yüce Divanda, savcılık görevini Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı vekili yapar.

Yüce Divan kararlarına karşı yeniden inceleme başvurusu yapılabilir. Genel Kurulun yeniden inceleme sonucunda verdiği kararlar kesindir. (2010 Anayasa Değişikliği)

NOT

Milletvekilleri, Yüce Divanda yargılanmaz.

Anayasaya Uygunluk Denetimi

Normlar hiyerarşisinin mevcut olduğu bir sistemde, bu hiyerarşide alt düzeyde yer alan norm geçerliliğini üst normdan alır ve ona uygun olmak zorundadır. Genelde normlar hiyerarşisinde normlar, anayasa, kanun ve diğer normlar olarak sıralanır. Bu hiyerarşide sadece diğer normlar kanun ve anayasaya değil, aynı zamanda kanunlar da anayasaya uygun olmak zorundadır. Kanunların anayasaya uygunluğunun denetlenmesine "**anayasa yargısı**" denir.

Anayasaya Uygunluk Denetimi Kapsamı

Anayasa Mahkemesi kanunların, Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin ve TBMM iç Tüzüğü'nün şekil ve esas bakımından ve anayasa değişikliklerinin ise şekil bakımından anayasaya uygunluğunu denetler.

Şekil Bakımından

Şekil bakımından denetim kanunların anayasada belirtilmiş şekil ve usul kurallarına uygun olarak yapılıp yapılmadıklarının araştırılmasıdır.

Şekil bakımından denetlenecek olanlar;

- Anayasa değişiklikleri
- Kanun
- Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
- TBMM İç Tüzüğü

Esas Bakımından

Bir kanunun esas bakımından denetimi o kanunun içeriğinin anayasa hükümlerine uygun olup olmadığının araştırılmasıdır. Esas bakımından denetlenecek olanlar;

- Kanun
- Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
- TBMM İç Tüzüğü

NOT

Anayasa Mahkemesi şekil bozukluğuna dayalı iptal davalarını öncelikli görüşür ve karara bağlar.

NOT

Anayasa değişiklikleri esas bakımından denetlenemez.

NOT

Olağanüstü Hâl Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri, Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenemez.

YouTube /hocakafasi (Abone Ol) Ücretsiz İzle.

Soyut Norm Denetimi (İptal Davası)

İptal davası, anayasada belirtilen bazı organların bir kanun aleyhinde doğrudan doğruya Anayasa Mahkemesinde iptal davası açmalarıyla gerçekleştirilen denetimdir.

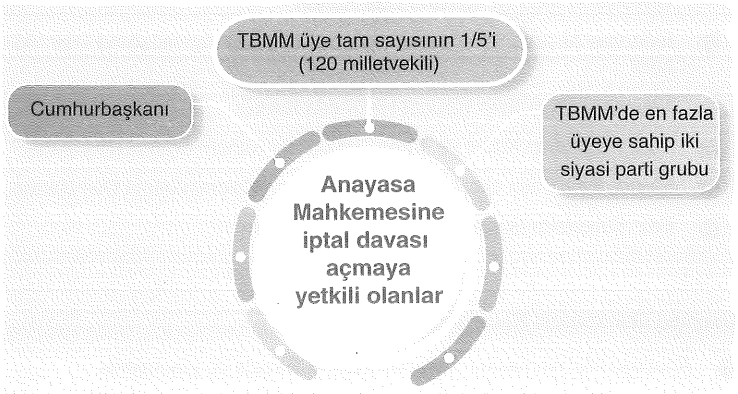

İptal Davası Açma Süreleri

Anayasa değişiklikleri ve kanunların şekil bakımından iptal davası açma süresi Resmî Gazete'de yayımlanmasından itibaren **10** gündür.

Kanunların esas bakımından, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve TBMM İç Tüzüğü'nün hem şekil hem esas bakımından iptal davası açma süresi Resmî Gazete'de yayımlanmasından itibaren **60** gündür.

Kısa Yol (Soyut Norm Denetimi)

Anayasa değişiklikleri ve kanunların şekil bakımından denetimi;

- Cumhurbaşkanı
- TBMM üye tam sayısının 1/5 'i (120 milletvekili)

Süre: 10 gün

Kanunların esas, Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri ve TBMM İç Tüzüğü'nün şekil ve esas bakımından denetimi;

- Cumhurbaşkanı
- TBMM üye tam sayısının 1/5'i (120 milletvekili)
- TBMM'de en fazla üyeye sahip iki siyasi parti grubu

Süre: 60 gün

Somut Norm Denetimi (İtiraz - Defi Yolu)

Somut norm denetimi, bir mahkemede görülmekte olan bir davanın karara bağlanmasının, o davada kullanılacak hukuk normunun anayasaya uygun olup olmamasına bağlı olması hâlinde yapılan denetimdir.

Somut norm denetimine ancak **kanun** ve **Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri** konu olabilir.

"Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümlerini anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır".

Somut norm denetiminin şartları

- Görülmekte olan bir dava olmalıdır.
- Davaya bakan bir mahkeme olmalıdır.
- Dava konusu uygulanan kanun veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin anayasaya aykırılığı iddiası olmalıdır. İddia, mahkeme tarafından haklı görülmeli ve Anayasa Mahkemesine götürülmelidir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

- Hâkim, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı erteler. Anayasa Mahkemesi işin kendisine gelişinden başlamak üzere 5 ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar vermezse, mahkeme, mevcut kanun veya Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne göre davayı sonuçlandırır.
- Anayasa Mahkemesi, anayasaya aykırılık iddiasını reddederse, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından itibaren 10 yıl geçmedikçe aynı kanunun anayasaya aykırılığı iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamaz.

Anayasa Mahkemesi Tarafından Denetlenemeyen Normlar

- OHAL Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri
- Milletlerarası Anlaşmalar (Uluslararası Anlaşmalar)
- 3 istisna hariç Parlamento Kararları
  - **İstisnalar:**
    - TBMM İç Tüzüğü'nde değişiklik yapmak
    - Yasama dokunulmazlığının kaldırılması kararı
    - Milletvekilliğinin düşürülmesi kararı
- Devrim (İnkılap) Kanunları

Devrim (İnkılap) Kanunları

- Tevhid-i Tedrisat Kanunu
- Şapka İktisası Hakkında Kanun
- Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Şeddine ve Türbedarlıklar ile Birtakım Unvanların Men ve İlgasına Dair Kanun
- Evlenme Akdinin Evlendirme Memuru Önünde Yapılacağına Dair Hüküm
- Beynelmilel Erkamın Kabulü Hakkında Kanun
- Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun
- Efendi, Bey, Paşa Gibi Lakap ve Unvanların Kaldırılmasına Dair Kanun
- Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun

Anayasa Mahkemesi Kararlarının Özellikleri

- Anayasa Mahkemesinin kararları Resmî Gazete'de yayımlanır.
- Anayasa Mahkemesi kararları **1 yıl** ertelenebilir.
- Anayasa Mahkemesi kararları kesin ve bağlayıcıdır.
- Anayasa Mahkemesi kararları yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar.
- Anayasa Mahkemesinin iptal kararları gerekçesi yazılmadan açıklanamaz.
- Anayasa Mahkemesinin iptal kararları geriye yürümez.
- Anayasa Mahkemesinin iptal kararları Anayasa Mahkemesince yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde verilemez.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

NOT

Anayasa Mahkemesi kararları ile diğer yüksek mahkemeler arasında uyuşmazlık olması durumunda Anayasa Mahkemesi kararları esas alınır.

YARGITAY

Adliye mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir adli yargı mercine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme mercidir.

Yargıtay üyeleri, Hâkimler ve Savcılar Kurulunca üye tam sayısının salt çoğunluğun gizli oyuyla 12 yıl için seçilir. Bir kimse iki defa Yargıtay üyesi seçilemez.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Cumhuriyet Başsavcı vekili, Yargıtay Genel Kurulunun kendi üyeleri arasından gizli oyla belirleyeceği beşer aday arasından Cumhurbaşkanı tarafından dört yıl için seçilirler. Süresi bitenler yeniden seçilebilirler. Yargıtay Başkanı, kendi üyeleri arasından Yargıtay Genel Kurulunca seçilir.

DANIŞTAY

İdare mahkemelerince verilen kanunun başka bir idari yargı mercine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme mercidir. Danıştay üyelerinin 1/4'ünü Cumhurbaşkanı, kalan 3/4'ünü Hâkimler ve Savcılar Kurulu seçer. Danıştay üyeleri 12 yıl için seçilir. Bir kimse iki defa Danıştay üyesi seçilemez. Danıştay Başkanı, başsavcısı, başkanvekilleri ve daire başkanları kendi üyeleri arasından Danıştay Genel Kurulunca üye tam sayısının salt çoğunluğu ile seçilirler.

NOT

Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay üyelerinin görev süresi 12 yıl, başkan ve başkanvekillerinin görev süresi 4 yıldır.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

Uyuşmazlık Mahkemesi adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlemeye yetkili mahkemedir.

Üyeleri Yargıtay, Danıştay Genel Kurullarınca kendi başkan ve üyeleri arasından seçilir. Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığını, Anayasa Mahkemesince, kendi üyeleri arasından görevlendirilen üye yapar.

HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU (HSK)

Hâkimler ve Savcılar Kurulu, mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar.

Hâkimler ve Savcılar Kurulu 13 üyeden oluşur.

Adalet Bakanı, Kurulun doğal başkanıdır.

Adalet Bakanlığı Müsteşarı, Kurulun doğal üyesidir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz izle.

Dört üyesi **Cumhurbaşkanı** tarafından, kalan yedi üyesi ise **TBMM** tarafından seçilir.

Cumhurbaşkanı

- Üç üyeyi birinci sınıf adli yargı hâkim ve savcıları arasından,
- Bir üyeyi birinci sınıf idari yargı hâkim ve savcıları arasından seçer.

TBMM

- Üç üyeyi Yargıtay üyeleri arasından,
- Bir üyeyi Danıştay üyeleri arasından,
- Üç üyeyi nitelikleri kanunda belirtilen yükseköğretim kurumlarının hukuk dallarında görev yapan öğretim üyeleri ile avukatlar arasından seçer.

TBMM'nin HSK'ye üye seçim usulü

- HSK üyeliği için başvurular TBMM Başkanlığına yapılır.
- Başkanlık, başvuruları Anayasa ve Adalet komisyonları üyelerinden kurulu Karma Komisyona gönderir.
- Komisyon her bir üyelik için üç adayı, üye tam sayısının üçte iki çoğunluğuyla belirler.
- Birinci oylamada aday belirleme işleminin sonuçlandırılmaması hâlinde ikinci oylamada üye tam sayısının beşte üç çoğunluğu aranır. Bu oylamada da aday belirlenemediği takdirde her bir üyelik için en çok oyu alan iki aday arasında ad çekme usulü ile aday belirleme işlemi tamamlanır.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi, Komisyon tarafından belirlenen adaylar arasından, her bir üye için ayrı ayrı gizli oyla seçim yapar.
- Birinci oylamada üye tam sayısının üçte iki çoğunluğu; bu oylamada seçimin sonuçlandırılmaması hâlinde, ikinci oylamada üye tam sayısının beşte üçü çoğunluğu aranır, ikinci oylamada da üye seçilemediği takdirde en çok oyu alan iki aday arasında ad çekme usulü ile üye seçimi tamamlanır.
- Hâkimler ve Savcılar Kurulu üyeleri dört yıl için seçilir. Süresi biten üyeler bir kez daha seçilebilir.
- Kurul üyeliği seçimi, üyelerin görev süresinin dolmasından önceki otuz gün içinde yapılır. Seçilen üyelerin görev süreleri dolmadan Kurul üyeliğinin boşalması durumunda, boşalmayı takip eden otuz gün içinde, yeni üyelerin seçimi yapılır. (2017 değişikliği öncesi 60 gün olan süre 30 güne indirilmiştir.)
- Kurulun yönetimi ve temsili Kurul Başkanı'na aittir. Kurul Başkanı dairelerin çalışmalarına katılamaz.
- Kurulun daire sayısı iki daireye düşürülmüştür. (Değişiklikten önce Kurul üç daireden oluşuyordu.) (2017 Anayasa değişikliği)
- Kurul, kendi üyeleri arasından daire başkanlarını ve daire başkanlarından birini de başkan vekili olarak seçer. Başkan, yetkilerinden bir kısmını başkan vekiline devredebilir.
- Kurulun meslekten çıkarma cezasına ilişkin olanlar dışındaki kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz.
- Kurula bağlı Genel Sekreterlik kurulur. Genel Sekreter, birinci sınıf hâkim ve savcılardan Kurulun teklif ettiği üç aday arasından Kurul Başkanı tarafınca atanır. Kurul müfettişleri ile Kurulda geçici veya sürekli olarak çalıştırılacak hâkim ve savcıları, muvafakatlerini alarak atama yetkisi Kurula aittir.
- Adalet Bakanlığının merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarında geçici veya sürekli olarak çalıştırılacak hâkim ve savcılar ile adalet müfettişlerini ve hâkim ve savcı mesleğinden olan iç denetçileri, muvafakatlerini alarak atama yetkisi Adalet Bakanı'na aittir.
- Kurul üyelerinin seçimi, dairelerin oluşumu ve iş bölümü, Kurulun ve dairelerin görevleri, toplantı ve karar yeter sayıları, çalışma usul ve esasları, dairelerin karar ve işlemlerine karşı yapılacak itirazlar ve bunların incelenmesi usulü ile Genel Sekreterliğin kuruluş ve görevleri kanunla düzenlenir.

YouTube /hocakafasi Abone ol Ücretsiz izle.

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun Görevleri

- Yargıtay üyelerini seçmek
- Danıştay üyelerinin 3/4'ünü seçmek
- Adli ve idari yargı hâkim ve savcılarını;
  - mesleğe kabul etme,
  - atama ve nakletme,
  - geçici yetki verme,
  - yükselme ve birinci sınıfa ayırma,
  - kadro dağıtma,
  - meslekte kalmaları uygun görülmeyenler hakkında karar verme,
  - disiplin cezası verme,
  - görevden uzaklaştırma işlemlerini yapar.
- Adalet Bakanlığı, bir mahkemenin kaldırılması veya yargı çevresinin değiştirilmesi konusundaki tekliflerini karara bağlar; ayrıca, anayasa ve kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirir.

NOT

Hâkimler ve Savcılar Kurulunun meslekten çıkarma cezasına ilişkin olanlar dışındaki kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz. (2010 Anayasa değişikliği)

NOT

Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı İçişleri Bakanlığı'na bağlıdır.

SAYIŞTAY

Sayıştay, merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını TBMM adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarda verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir.

Sayıştay, inceleme ve denetlemelerini **TBMM Genel Kurulu** adına yapar.

Sayıştay başkan ve üyeleri **TBMM** tarafından seçilir.

Sayıştayın kesin hükümleri hakkında ilgililer yazılı bildirim tarihinden itibaren 15 gün içinde bir kereye mahsus olmak üzere karar düzeltilmesi isteminde bulunabilirler.

Vergi vb. mali yükümlülükler konusunda Danıştay kararlarıyla Sayıştay kararları çatışırsa Danıştay'ın kararları esas alınır.

Yüksek mahkeme değildir.

Sayıştay ve Hâkimler ve Savcılar Kurulu, anayasanın yargı bölümünde yer alır.

YouTube /hocakafesi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Anayasa Mahkemesi 15 üyeden oluşur. Üyelerin görev süresi 12 yıldır. 12 üyeyi cumhurbaşkanı, 3 üyeyi TBMM seçer. Başkan ve başkanvekillerinin görev süresi 4 yıldır.	**Yargıtay** Üyelerin tamamını Hâkimler ve Savcılar Kurulu seçer. Üyelerin görev süreleri 12 yıldır. Yargıtay Başkanının görev süresi 4 yıldır. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı vekilini Cumhurbaşkanı seçer. Adli yargı temyiz mercidir.
Danıştay Üyelerinin 1/4'ünü Cumhurbaşkanı, 3/4'ünü Hâkimler ve Savcılar Kurulu seçer. Üyelerin görev süresi 12 yıldır. Danıştay Başkanının görev süresi 4 yıldır. İdari yargı temyiz mercidir.	**Uyuşmazlık Mahkemesi** Başkanı, Anayasa Mahkemesi tarafından kendi üyeleri arasından seçilir.
Sayıştay Başkan ve üyeleri TBMM Genel Kurulu tarafından gizli oyla seçilir.	**Yüksek Seçim Kurulu** 7 asil 4 yedek üyeden oluşur. Üyeler Yargıtay ve Danıştay Genel Kurullarınca kendi üyeleri arasından salt çoğunluğun gizli oyuyla seçilir. Üyelerin görev süresi 6 yıldır.
Hâkimler ve Savcılar Kurulu 13 üyeden kurulur. 7 üyeyi TBMM, 4 üyeyi Cumhurbaşkanı seçer. Doğal başkanı: Adalet Bakanıdır. Doğal üyesi: Adalet Bakanlığı müsteşarıdır. Üyelerin görev süresi 4 yıldır.	**UNUTMA!** Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Uyuşmazlık Mahkemesi, Sayıştay, Hâkimler ve Savcılar Kurulu Anayasa'da "Yargı Bölümü"nde düzenlenmiştir. Yüksek Seçim Kurulu Anayasa'da "Yasama Bölümü"nde düzenlenmiştir.

YouTube /hocakafasi (Abone Ol) Ücretsiz İzle.

BOŞLUK DOLDURMA

Aşağıdaki boşlukları verilenlerle ilişkilendirerek doldurunuz.

1.
- Anayasa Mahkemesi
- Yargıtay
- Danıştay
- Uyuşmazlık Mahkemesi

.....

2.
- Cumhurbaşkanı
- TBMM üye tam sayısının beşte biri
- TBMM'de en fazla üyeye sahip iki siyasi parti grubu

.....

3.
- Resmî Gazete'de yayımlanır.
- Kararları kesin ve bağlayıcıdır.
- Kararları herkese karşı etkilidir.
- Tüm kararları gerekçelidir.

.....

4.
- Anayasa değişiklikleri
- Kanunlar
- Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
- Meclis İç Tüzüğü

.....

5.
- Cumhurbaşkanı
- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı
- HSK Başkan ve üyeleri
- TBMM Başkanı
- Kara, Hava, Deniz Kuvvet Komutanları
- Bakanlar
- Cumhurbaşkanı yardımcıları
- Yüksek yargı organlarının başkan, üye ve başsavcıları
- Sayıştay Başkan ve üyeleri
- Genelkurmay Başkanı

.....

6.
- Seçimlerin genel yönetim ve denetiminden sorumludur.
- 7 asil 4 yedek üyeden oluşur.
- Üyelerin görev süreleri 6 yıldır.

.....

7.
İdare ve vergi mahkemelerince verilen karar ve hükümlerin son inceleme mercidir.

Üyelerinin 1/4'ü Cumhurbaşkanı, 3/4'ü Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından seçilir.

.....

8.
- Adliye mahkemelerince verilen karar ve hükümlerin temyiz mercidir.
- Üyeleri, birinci sınıf hâkim ve Cumhuriyet savcıları arasından Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından seçilir.

.....

9.
- 15 üyeden kurulur.
- Üyeleri Cumhurbaşkanı ve TBMM tarafından seçilir.
- Genel Kurul ve iki bölüm hâlinde çalışır.
- Üyeler 12 yıl görev yapar.
- Seçilen üye iki defa seçilemez.
- Bireysel başvurulara bakar.

.....

10.
- 13 üyeden oluşur.
- Üyeleri Cumhurbaşkanı ve TBMM tarafından seçilir.
- Üyeler 4 yıl için seçilir.
- Doğal başkanı, Adalet Bakanı; doğal üyesi, Adalet Bakanlığı müsteşarıdır.

.....

YANITLAR:

1. Yüksek Mahkemeler
2. Anayasa Mahkemesine iptal davası açmaya yetkili olanlar
3. Anayasa Mahkemesi kararlarının özellikleri
4. Anayasa Mahkemesi denetimine tabi normlar
5. Yüce Divanda yargılananlar
6. Yüksek Seçim Kurulu
7. Danıştay
8. Yargıtay
9. Anayasa Mahkemesi
10. Hâkimler ve Savcılar Kurulu

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

DOĞRU - YANLIŞ

Aşağıdaki ifadelerden doğru olana "D", yanlış olana "Y" harfini yazınız.

		D	Y
1.	Yargı yetkisi, bağımsız ve tarafsız mahkemeler tarafından Türk milleti adına kullanılır.		
2.	Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay ve Uyuşmazlık Mahkemesi 1982 Anayasası'na göre yüksek mahkemeler arasında sayılmıştır.		
3.	Anayasa Mahkemesi üyeleri 12 yıl için seçilir ve bir kimse iki defa Anayasa Mahkemesi üyesi seçilemez.		
4.	Kanunların ve Anayasa değişikliklerinin anayasa uygunluk denetimi Danıştay tarafından yapılır.		
5.	Anayasa Mahkemesi, anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları sadece şekil yönünden denetleyebilir. Dava açma süresi 10 gündür.		
6.	2017 Anayasa değişikliği ile askerî yargı kaldırılmıştır.		
7.	İnkılap Kanunları Anayasa Mahkemesinin denetimine tabidir.		
8.	Danıştay, adliye mahkemelerince verilen karar ve hükümlerin son inceleme merci olup, belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar.		
9.	Danıştay üyelerinin dörtte üçü HSK tarafından, dörtte biri CB tarafından seçilir.		
10.	Uyuşmazlık Mahkemesi adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlemeye yetkilidir.		
11.	TBMM adına kamu kurum ve kuruluşlarının bütün gelir ve giderlerinin incelenmesi görevi Sayıştay tarafından yerine getirilir.		
12.	HSK 22 asıl ve 12 yedek üyeden oluşur.		
13.	HSK üyeleri Cumhurbaşkanı ve TBMM tarafından seçilir.		
14.	Millî güvenliğin sağlanmasından ve Silahlı Kuvvetlerin yurt savunmasına hazırlanmasından TBMM'ye karşı Genel Kurmay Başkanı sorumludur.		
15.	Genel Kurmay Başkanlığı ve kuvvet komutanlıkları Millî Savunma Bakanlığına bağlıdır.		
16.	Vergi, benzeri mali yükümlülükler ve ödevler hakkında Danıştay ile Sayıştay kararları arasındaki uyuşmazlıklarda Sayıştay kararı esas alınır.		
17.	Yüce Divan sıfatı Anayasa Mahkemesi Genel Kurulu'na aittir.		
18.	Siyasi partilerin kapatılması davalarına Anayasa Mahkemesi bakar.		
19.	Siyasi partilerin mali denetimi Sayıştay tarafından yapılır.		
20.	Anayasa Mahkemesi kararları kesindir.		
21.	Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolu 2017 anayasa değişikliği ile tanınmıştır.		
22.	Milletvekilleri görevleriyle ilgili suçlardan Yüce Divan'da yargılanır.		
23.	Yargıtay ve Danıştay üyelerinin görev süresi 12 yıldır.		
24.	Anayasa Mahkemesi başkan ve başkan vekillerinin görev süresi 4 yıldır.		
25.	Hâkimler ve Savcılar Kurulu 13 üye, Yüksek Seçim Kurulu 7 asil 4 yedek üyeden oluşur.		

YANITLAR:

1.D 2.Y 3.D 4.Y 5.D 6.D 7.Y 8.Y 9.D 10.D 11.D 12.Y 13.D
14.Y 15.D 16.Y 17.D 18.D 19.Y 20.D 21.Y 22.Y 23.D 24.D 25.D

You Tube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

BOŞLUK DOLDURMA

Verilen boşlukları doğru şekilde tamamlamak için eşleştiriniz.

1. Hâkimler ve Savcılar idari görevleri bakımından ..... bağlıdır.
2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcı vekili ..... tarafından seçilir.
3. ..... yüksek mahkeme değildir ve anayasanın yargı bölümünde yer alır.
4. Siyasi partilerin kapatılması davasını ..... açabilir.
5. ..... hakkında anayasaya aykırılık iddiasıyla dava açılamaz.
6. Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar görevleriyle ilgili suçlardan .... yargılanır.
7. Anayasa değişikliği teklifinin kabulü için yapılan oylamanın .... ile yapılması gerekir.
8. ....., idare ve vergi mahkemelerince verilen karar ve hükümlerin son inceleme mercidir.
9. ..... TBMM adına kamu kurum ve kuruluşlarının bütün gelir ve giderlerini inceler ve denetler.
10. Anayasa mahkemesi ile diğer mahkemeler arasındaki görev uyuşmazlıklarında, ... kararları esas alır.

a. Hâkimler ve Savcılar Kurulu
b. Cumhurbaşkanı
c. Danıştay
ç. Adalet Bakanlığına
d. Yüce Divan'da
e. Anayasa Mahkemesi
f. İnkılap Kanunları
g. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı
h. Gizli oy
ı. Sayıştay

YANITLAR:
1.ç 2.b 3.a 4.g 5.f 6.d 7.h 8.c 9.ı 10.e

YouTube /hocakafasi Ahome 01 Ücretsiz izle.

BULMACA

Bulmacayı uygun şekilde doldurunuz.

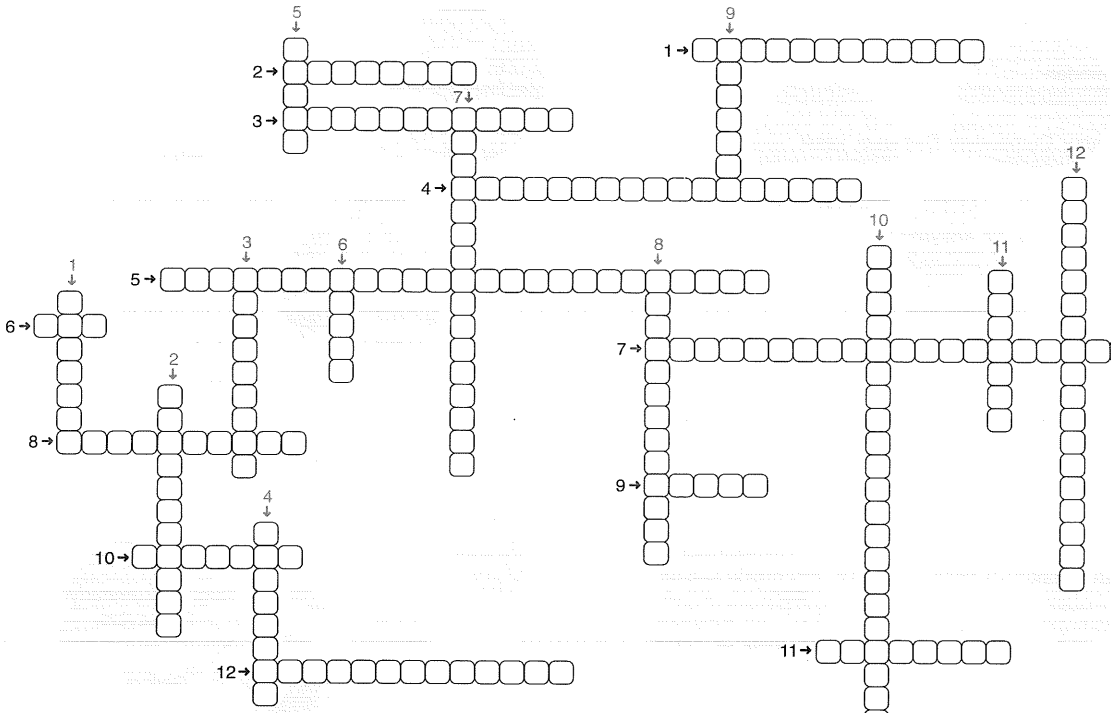

Soldan Sağa

1. Kanun teklifinde bulunma yetkileri vardır.
2. TBMM üye tam sayısında boşalma olması durumunda yapılan seçimdir.
3. HSK'nin doğal başkanıdır.
4. Seçimlerin genel yönetimi ve denetimini yapar.
5. 1982 Anayasası'nda düzenlenen yasama organıdır.
6. TBMM ve cumhurbaşkanlığı seçim süresidir.
7. Yargıtay üyelerinin tamamını seçen kuruldur.
8. Yürütmenin düzenleyici işlemlerinden biridir.
9. Mahkemelerin kurulması ve kaldırılması için çıkarılan normdur.
10. Milletvekili seçilme yaşıdır.
11. Adli yargının temyiz mercidir.
12. Anayasa Mahkemesi tarafından denetlenemeyen kanundur.

Yukarıdan Aşağıya

1. Din, dil, ırk ayrımı gözetilmeksizin herkesin oy kullanmasıdır.
2. Cumhurbaşkanı tarafından veto edilemeyen kanundur.
3. Bir davanın taraflarının dava sonucu verilen kararlar için bir üst mahkemeye başvurmasıdır.
4. TBMM Genel Kurulu'nun belli bir günde açtığı toplantıdır.
5. Seçimlerin ertelenmesinin tek sebebidir.
6. Milletvekili olmamasına rağmen yasama dokunulmazlığından faydalanandır.
7. Siyasi partilerin mali denetimini yapan ve kapatılma davalarına bakan mahkemedir.
8. Türk milletinin bütünlüğünü ve birliğini temsil edendir.
9. TBMM'nin kendi çalışmalarını düzenlemek amacıyla koyduğu kurallardır.
10. İdarenin hukuka uygunluğunun ve verimliliğinin sağlanması amacıyla cumhurbaşkanlığına bağlı olarak kurulan yapıdır.
11. 1982 Anayasası'na göre TBMM üye tam sayısıdır.
12. Savaşa başkomutanlık görevini cumhurbaşkanı namına yerine getiren kişidir.

YANITLAR:

Soldan Sağa
1. Milletvekili
2. Ara seçim
3. Adalet Bakanı
4. Yüksek Seçim Kurulu
5. Türkiye Büyük Millet Meclisi
6. Beş
7. Hâkimler ve Savcılar Kurulu
8. Yönetmelik
9. Kanun
10. On sekiz
11. Yargıtay
12. İhtilap Kanunu

Yukarıdan Aşağıya
1. Genel oy
2. Bütçe Kanunu
3. Kanun yolu
4. Bilirşim
5. Savaş
6. Bakan
7. Anayasa Mahkemesi
8. Cumhurbaşkanı
9. İç tüzük
10. Devlet Denetleme Kurulu
11. Altı yüz
12. Genel Kurmay Başkanı

YouTube /hocakafası Abone Ol Ücretsiz İzle.

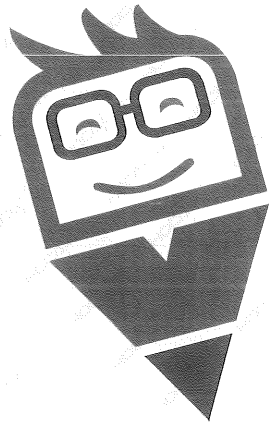

8. ÜNİTE

İNSAN HAKLARI HUKUKU

İNSAN HAKLARI HUKUKU

İNSAN HAKLARI HUKUKUNUN TANIMI

İnsan haklarını düzenleyen hukuk kurallarını bir bütün hâlinde inceleyen hukuk dalıdır.

İnsan hakları hukuku, insan haklarını değil, insan haklarını düzenleyen hukuk kurallarını inceler.

Hürriyet: Hukuk düzeni tarafından yasaklanmamış olan her türlü insan davranışıdır. Seyahat hürriyeti, haberleşme hürriyeti gibi.

Hak: Hukuk düzeni tarafından kişilere tanınan ve hukuk düzeni tarafından korunan meşru yetkidir.

Ödev: Herhangi bir hukuk kuralı gereği yapılması ya da yapılmaması gereken insan davranışlarıdır.

Temel hak ve hürriyetler: Anayasa ile tanınan ve güvence altına alınan hak ve hürriyetlerdir.

İnsan Hakları;

Mutlak, dokunulmaz, bireysel, evrensel ve vazgeçilmez haklardandır. Doğuştan haklardandır. Çoğunlukla hürriyet hakkı olan haklardandır. Temel haklardandır. Devlete karşı ileri sürülebilen haklardandır. Bölünmez haklardandır. Hukuken korunan haklardandır.

Devletin İnsan Hakları Alanındaki Sorumlulukları

- Tanıma
- Dokunmama
- Koruma
- Temin - Tedarik

İnsan Haklarının Özellikleri

- Doğuştanlık
- Evrensellik
- Bireysellik
- Vazgeçilmezlik
- Devredilmezlik
- Temel hak olma
- Bölünmezlik
- Dokunulmazlık

İNSAN HAKLARININ TARİHSEL GELİŞİMİ

İngiltere

- **Magna Carta**

İnsan hakları adına dünyadaki ilk anayasal belge 1215'te imzalanan "Magna Charta Libertatum" (Büyük Özgürlük Şartı)dur. Bu belge ile kralın yetkileri sınırlandırılmış, bireylerin hak ve özgürlükleri artırılmıştır.

Magna Carta sonrasında bu belgenin devamı niteliğinde olan bazı hukuki belgeler de çıkmıştır.

- **Haklar Dilekçesi (1628):** Adil yargılanma, insanların yargıç kararı olmadan tutuklanamaması, vücut bütünlüklerinden yoksun bırakılmaması, sürgün ve müsadere yasağı gibi düzenlemelere yer vermiştir. Bu haklar belli bir sınıfa değil tüm İngiliz halkına tanınmıştır.
- **Habeas Corpus Yasası (1679):** Kralın yasalar üzerinde keyfi şekilde düzenleme yapamaması, keyfi tutuklamaların önlenmesi gibi düzenlemelere yer vermiştir.
- **Haklar Bildirgesi (1689):** Kanunsuz vergi toplanması yasaklanmıştır. Parlamento içinde söz ve tartışmalara dokunulmazlık getirilmiştir. Seçimlerin serbestliği koruma altına alınmıştır.
- **Uzlaşı Yasası (1701)**

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz izle.

Amerika

- **Virginia Haklar Bildirgesi (1776):** Tüm insanlar doğuştan eşit derecede özgür ve bağımsızdırlar. Doğar doğmaz edindikleri belli bazı hakları vardır; siyasal bir topluluk kurdukları zaman, hiçbir antlaşmayla gelecek nesilleri bu haklardan yoksun bırakamaz, onları bu haklardan vazgeçmeleri için zorlayamazlar; yaşama ve özgürlük haklarıyla, mülk edinme ve sahip olma, mutluluk ve güvenlik arama ve kazanma olanağı da bunların arasındadır.
- **Amerikan Bağımsızlık Bildirisi (1776):** Doğal hak anlayışı benimsenmiştir. 2 Temmuz 1776 tarihinde imzalanmış, 4 Temmuz tarihinde ilan edilmiştir. Bu tarih Amerika'da bağımsızlık günü olarak kutlanmaktadır.
- **Amerikan Anayasası (1787):** Dünyadaki ilk yazılı anayasadır.

Fransa

- **İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi:** Çağdaş anlamda insan hakları anlayışının başlangıcını oluşturmuştur. İnsan haklarının vazgeçilmezliği Avrupa'da kişi haklarının temel dayanağını oluşturur.
- **Fransız Anayasası (1791):** İnsanların doğuştan eşit olduğunu belirtmiştir. Kişi özgürlüğü ve güvenliği hakları anayasal olarak belirlenmiştir.

İNSAN HAKLARININ SINIFLANDIRILMASI

Jellinek Sınıflandırması

Jellinek, hakları; "negatif statü hakkı", "pozitif statü hakkı" ve "aktif statü hakkı" olmak üzere üç gruba ayırmaktadır.

1961 ve 1982 Anayasaları da Jellinek modelini benimsemiştir.

Jellinek Sınıflandırması

Negatif Statü Hakları	Pozitif Statü Hakları	Aktif Statü Hakları
Kişinin devlet tarafından dokunulamayacak özel alanını belirleyen hak ve hürriyetlerdir. Bu haklar kişiyi devlete ve topluma karşı koruyan haklar olduğu için bu haklara "koruyucu haklar" da denir. Devlet bu haklara dilediği gibi müdahale edemez. 1982 Anayasası'nda kişinin hak ve ödevleri olarak geçer.	Bu haklar kişiye devletten bir şeyler isteme hakkı verir. Bu haklar, devlete sosyal alanda birtakım ödevler yüklerler. Pozitif statü haklarına, "isteme hakları" da denmektedir. 1982 Anayasası'nda sosyal ve ekonomik hak ve ödevler olarak geçer.	Kişinin devlet yönetimine katılmasını sağlayan haklardır. Bu haklara "katılma hakları" da denir. Aktif statü hakları, 1982 Anayasası'nda siyasi hak ve ödevler olarak düzenlenmiştir.

Vasak Sınıflandırması

Bu tasnife göre birinci kuşak, kişi hakları ve siyasi hakları; ikinci kuşak sosyal, ekonomik ve kültürel hakları; üçüncü kuşak dayanışma haklarını kapsamaktadır.

İlk defa 1979 yılında Karel Vasak tarafından yapılan kuşaklara göre sınıflandırmada, insan hakları özgürlük, eşitlik ve kardeşlik ilkelerinin bir uzantısı olarak birinci kuşak, ikinci kuşak ve üçüncü kuşak insan hakları olarak adlandırılmıştır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Vasak Sınıflandırması

I. Kuşak Haklar

- Yaşam hakkı
- İfade özgürlüğü
- Kölelik yasağı
- İşkence yasağı
- Kişi olarak tanınma hakkı
- Hukuk önünde eşitlik
- Etkili bir hukuk yoluna başvurma hakkı
- Keyfî tutma yasağı
- Adil yargılanma hakkı
- Mahremiyet hakkı
- Seyahat özgürlüğü
- Sığınma hakkı
- Vatandaşlık hakkı
- Evlenme ve ailenin korunması hakkı
- Mülkiyet hakkı
- Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü
- İfade özgürlüğü
- Toplanma ve örgütlenme hakkı

II. Kuşak Haklar

- Çalışma hakkı, adil gelir ve sendika kurma hakkı
- Dinlenme hakkı
- Eğitim hakkı
- Konut hakkı
- Kültürel yaşama katılma hakkı
- Sağlık, beslenme hakkı
- Grev ve toplu sözleşme hakkı
- Bilim ve sanat hürriyeti
- Engelli hakkı
- Çocuk hakları
- Kadro hakları

III. Kuşak Haklar

- Barış hakkı
- Silahsızlandırılmış bir dünyada yaşama hakkı
- Sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı
- Çevre hakkı
- Ekonomik ve sosyal açıdan gelişme hakkı
- Halkların kendi durumlarını serbestçe belirleme hakkı
- Herkesin insanlığın ortak mal varlığından yararlanma hakkı

IV. Kuşak Haklar

Günümüz teknolojik ve bilimsel gelişmelerinin insan onuruna yönelik tehditlere bir cevap olarak ortaya çıkmıştır. Öncelikle dördüncü kuşak haklar şöyle sıralanabilir: Ekosistem hakkı, gelecek doğmamış nesillerin hakkı, kent hakkı ve bunların vazgeçilmez tamamlayıcısı ve yeni bir temel insan hakkı olarak, dördüncü kuşak hakları talep etme hakkı.

İNSAN HAKLARININ KORUNMASI

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER

Birleşmiş Milletler uluslararası barış ve güvenliği sağlamak, devletler arasında dostane ilişkileri desteklemek, kalkınmayı ve insan haklarını geliştirmek amacıyla 1945 yılında kurulmuştur. Birleşmiş Milletler Şartı, 24 Ekim 1945 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Birleşmiş Milletler

- Türkiye, BM'nin kurucu üyelerindendir.
- Örgüt yapısal olarak idari bölümlere ayrılmıştır; Genel Kurul, Güvenlik Konseyi, Ekonomik ve Sosyal Konsey, Yönetim Konseyi, Genel Sekreterlik ve Uluslararası Adalet Divanı.
- Uluslararası Adalet Divanı, Birleşmiş Milletlerin yargı organıdır. Genel Kurul, yasama organıdır. Güvenlik Konseyi, yürütme organıdır. Genel Sekreterlik, yönetim organıdır.
- Uluslararası Adalet Divanının merkezi LAHEY'dedir.

Adalet ve güvenliği ekonomik kalkınma ve sosyal eşitliği uluslararasında tüm ülkelere sağlamayı amaç edinmiş küresel bir kuruluştur.

Örgütün yönetimi New York'ta bulunan genel merkezinden yürütülür ve üye ülkelerle her yıl düzenli olarak yapılan toplantılar yine bu genel merkezde gerçekleştirilir.

Daimî üyeleri ABD, Rusya, Çin Halk Cumhuriyeti, Birleşik Krallık ve Fransa'dır.

Arapça, Çince, Fransızca, İngilizce, İspanyolca ve Rusça örgütün resmî dilleridir.

YouTube /hocalufasi Abone Ol Ücretsiz izle.

BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu İnsan Hakları Bildirisini oluşturmuş, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 10 Aralık 1948'de toplanarak, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ni yayımlamıştır. 10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü olarak kutlanmaktadır. İnsan Hakları Evrensel Bildirisi 30 maddeden oluşmaktadır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin hukuki bağlayıcılığı yoktur.

İkiz Sözleşmeler

- Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi
- Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme

Uluslararası Adalet Divanı

Birleşmiş Milletler'in yargı organı Uluslararası Adalet Divanı'dır. Hollanda'nın Lahey şehrindedir.

NOT

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Avrupa Konseyi'nin mahkemesidir. Strazburg'ta yer alır. Avrupa Birliği Adalet Divanı, Avrupa Birliğinin yargı organıdır. Merkezi Lüksemburg 'ta yer alır. Uluslararası Ceza Mahkemesi; soykırım suçları, insanlığa karşı işlenen suçlar, savaş suçu ve saldırı suçlarına bakar.

AVRUPA KONSEYİ

Avrupa Konseyi, İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan bölgesel bir örgüttür. Konsey'in kurucu antlaşması, 5 Mayıs 1949 tarihinde imzalanan ve 3 Ağustos 1949 tarihinde yürürlüğe giren Avrupa Konseyi Statüsü'dür. Merkezi Strazburg'tur.

Avrupa Konseyi'nin amacı, üyeleri arasında, ortak mirasları olan ülkü ve ilkeleri korumak ve yaymak ve siyasi, ekonomik ilerlemelerini sağlamak amacıyla daha sıkı bir birlik yaratmaktır. Bu amacın gerçekleştirilmesi için Avrupa Konseyi'nin her üyesi, hukukun üstünlüğünü ve kendi yetkisi altında bulunan herkesin insan haklarından ve temel özgürlükten yararlanmasını sağlama yükümlülüğünü kabul eder.

2015 yılı Mayıs ayı itibarıyla, Avrupa Konseyi'ne üye 46 devlet bulunmaktadır. 2022 itibarıyla Rusya Avrupa Konseyi üyeliğinden çıkarılmıştır.

Konsey bünyesinde imzalanan diğer önemli insan hakları belgeleri arasında ise Avrupa Sosyal Şartı, Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Sözleşmesi, Çocukların Cinsel Sömürü ve İstismara Karşı Korunması Sözleşmesi, Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi sayılabilir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Avrupa Konseyi tarafından 4 Kasım 1950 yılında Roma'da hazırlanmıştır. 3 Eylül 1953 yılında yürürlüğe girmiştir. Türkiye, sözleşmeyi 18 Mayıs 1954 yılında imzalamıştır.

"Ortaklaşa Güvence – Devlet Başvurusu" sözleşmenin temel özelliklerindendir.

Avrupa İnsan Hakları Kapsamında Güvence Altına Alınan Haklar

- Yaşama hakkı
- İşkence, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele ve ceza yasağı
- Kölelik ve zorla çalıştırma yasağı
- Kişi özgürlüğü ve güvenlik hakkı
- Adil yargılanma hakkı
- Ceza kanunlarının geçmişe yürümemesi
- Özel hayatın gizliliği ve aile hayatının korunması
- Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü
- İfade özgürlüğü
- Mülkiyet hakkı
- Eğitim hakkı
- Toplantı ve dernek özgürlüğü
- Evlenme hakkı
- Etkili başvuru hakkı
- Ayrımcılık yasağı
- Olağanüstü hâllerde askıya alma
- Borçtan dolayı özgürlüğünden alıkonamama
- Ölüm cezası yasağı
- Serbest seçim hakkı
- Adli hatada tazminat hakkı
- Yabancıların siyasi faaliyetlerinin kısıtlanması

Adil yargılanma hakkı

Herkes davasının, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir. Karar aleni olarak verilir. Ancak, demokratik bir toplum içinde ahlak, kamu düzeni veya ulusal güvenlik yararına, küçüklerin çıkarları veya bir davaya taraf olanların özel hayatlarının gizliliği gerektirdiğinde veyahut, aleniyetin adil yargılamaya zarar verebileceği kimi özel durumlarda ve mahkemece bunun kaçınılmaz olarak değerlendirildiği ölçüde, duruşma salonu tüm dava süresince veya kısmen basına ve dinleyicilere kapatılabilir. Bir suç ile itham edilen herkes, suçluluğu yasal olarak sabit oluncaya kadar masum sayılır.

Bir suç ile itham edilen herkes aşağıdaki asgari haklara sahiptir:

a) Kendisine karşı yöneltilen suçlamanın niteliği ve sebebinden en kısa sürede, anladığı bir dilde ve ayrıntılı olarak haberdar edilmek

b) Savunmasını hazırlamak için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olmak

c) Kendisini bizzat savunmak veya seçeceği bir müdafinin yardımından yararlanmak; eğer avukat tutmak için gerekli maddi olanaklardan yoksun ise ve adaletin yerine gelmesi için gerekli görüldüğünde, resen atanacak bir avukatın yardımından ücretsiz olarak yararlanabilmek

d) İddia tanıklarını sorguya çekmek veya çektirmek, savunma tanıklarının da iddia tanıklarıyla aynı koşullar altında davet edilmelerinin ve dinlenmelerinin sağlanmasını istemek

e) Mahkemede kullanılan dili anlamadığı veya konuşamadığı takdirde bir tercümanın yardımından ücretsiz olarak yararlanmak

YouTube /hocakafesi Abone ol Ücretsiz izle.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin taraflarının, sözleşmede belirtilen taahhütlere uymalarının sağlanması amacıyla var olmuştur. AİHM Avrupa Konseyine bağlı bir kurumdur. Mahkeme, Fransa'nın Strazburg şehrinde bulunmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), 1959 yılında kurulmuş uluslararası bir mahkemedir. Türkiye Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine bireysel başvuru hakkını 1987 yılında tanımıştır. Türkiye, zorunlu yargı yetkisini ise 1990 yılında kabul etmiştir. Mahkeme, Yüksek Sözleşmeci Taraflar'ın sayısına eşit sayıda yargıçtan oluşur. Bir kişinin AİHM'ye başvurabilmesi için öncelikle kendi ülkesinde hakkını araması, yani iç hukuk yollarını tüketmesi gerekmektedir. Mahkemenin yargı dili İngilizce veya Fransızca'dır. Ancak başvuru, konsey üyesi devletlerin birinin diliyle (örn. Türkçe) de yapılabilir.

Büyük Daire'nin kararı kesindir.

Mahkeme'nin işleyiş giderleri, Avrupa Konseyi tarafından karşılanır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Kimler Başvurur?

- Gerçek kişiler
- Devlet
- Hükûmet dışı kuruluşlar (Dernek, sendika gibi.)
- Kişi ve kişi grupları

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurabilmek için, AİHM'nin yetkili olması, kabul edilebilir bir başvuru olması, iç hukuk yollarının tüketilmiş olması, verilen sürenin içinde olması (iç hukuktaki kesin karar tarihinden itibaren 4 aylık süre içinde yapılmalı) (istisnalar saklıdır) gerekir.

AİHM kararları kesindir.

Yapısı

Yargıçlar, her Yüksek Sözleşmeci Taraf adına, ve her Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın sunacağı üç adaylık liste üzerinden Parlamenterler Meclisi tarafından oy çokluğu ile seçilirler.

Yargıçlar dokuz yıllık bir süre için seçilirler. Tekrar seçilmeleri mümkün değildir.

Yargıçların görev süreleri 70 yaşına ulaştıklarında sona erer.

Yargıçlar, yerlerine başkası seçilinceye kadar görevlerini sürdürürler. Buna karşılık, daha evvelce katılmış oldukları davalara, görevleri sona erdikten sonra da bakmaya devam ederler.

Bir yargıç, diğer yargıçlar tarafından üçte iki çoğunluk ile alınmış ve yargıçlık için gerekli koşulları artık taşımadığına dair bir karar olmadıkça görevden alınamaz.

Tek Yargıç, Komite, Daire ve Büyük Daire Heyetleri

1. Mahkeme, önüne gelen başvuruları incelemek üzere tek yargıç, üç yargıçlı komite, yedi yargıçlı Daire ve on yedi yargıçlı Büyük Daire düzeninde toplanır. Daireler, belirli bir süre için komiteleri kurarlar.
2. Mahkeme Genel Kurulu'nun talebi üzerine, Bakanlar Komitesi, Daire yargıçlarının sayısını, oy birliği ile alacağı bir kararla ve belirli bir süre için beşe düşürebilir.
3. Tek yargıç düzeninde görev alan yargıç, adına seçilmiş bulunduğu Yüksek Sözleşmeci Taraf aleyhine yapılmış hiçbir başvuruyu inceleyemez.
4. Uyuşmazlığa taraf olan Yüksek Sözleşmeci Taraf adına seçilmiş olan yargıç, Daire ve Büyük Daire'nin doğal üyesidir. Bu yargıcın yokluğunda veya görev almasının mümkün olmadığı durumlarda, ilgili Taraf'ın önceden sunacağı listeden Mahkeme Başkanı'nca seçilen bir kişi yargıç sıfatıyla görev alır.
5. Büyük Daire'de ayrıca Mahkeme başkanı, başkan yardımcıları, Daire başkanları ve Mahkeme iç tüzüğüne göre belirlenecek diğer yargıçlar yer alırlar. Bir dava 43. madde uyarınca Büyük Daire'ye gönderildiğinde, kararı veren Dairenin başkanı ile ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf adına yer almış yargıç dışındaki hiçbir Daire yargıcı Büyük Daire'de yer alamaz.

ANAYASA MAHKEMESİ

1982 Anayasası'na göre, herkes Anayasa'da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamında yer alan haklarının devlet gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilir. Bireysel başvuru yapılmadan önce kanunda öngörülmüş başvuru yollarının tüketilmiş olması gerekir. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru, 2010 yılında yapılan anayasa değişikliği ile getirilmiştir.

Bireysel başvuru; kanun yolu öngörüldüyse bu yolların tamamının tüketildiği tarihten, idari ve adli başvuru yolu öngörülmediyse ihlalin meydana geldiği tarihten itibaren 30 gün içinde yapılmalıdır. Mücbir sebep gibi haklı mazereti nedeniyle süresi içinde başvuru yapılmaması durumunda mazeretin kalktığı tarihten itibaren 15 gün içinde ve mazereti belgeleyen delillerle birlikte başvurulabilir.

Yöu Tübe /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

SAYILARLA VATANDAŞLIK

1 Milletvekili	Kanun teklifi - Yazılı soru
20 MV	Siyasi parti grubu kurma
120 MV (1/5)	TBMM'nin olağanüstü toplantıya çağrılması talebi Anayasa Mahkemesinde iptal davası açılabilmesi istemi
151(1/4 + 1)	Meclis en az karar yeter sayısı
200 (1/3)	Meclis toplanma yeter sayısı Anayasa değişikliğine ilişkin kanunun yazılı teklifi
(301) Meclis üye tam sayısının salt çoğunluğu	Devamsızlık nedeniyle milletvekilliği üyeliğinin düşürülmesi (evet sayısı) Meclis soruşturması açılması istemi Meclis Başkanı seçimi (3 tur) Cumhurbaşkanınca geri gönderilen kanunun aynen kabulü
360 MV (3/5)	Af ilanı Anayasa değişikliğine ilişkin en az meclis kabul kararı Türkiye Büyük Millet Meclisinin seçimlerin yenilenmesi kararı Meclis soruşturması açılması kararı
400 (2/3)	Meclis Başkanı seçimi (1. ve 2.tur) Anayasa değişikliğini zorunlu referandumdan çıkaran kabul sayısı Yüce Divana sevk kararı
48 Saat	Anayasa değişikliği teklifinin genel kuruldaki iki görüşmesi arasındaki serinleme süresi
5 Gün	Meclis Başkan adayları meclis toplandığı günden itibaren 5 gün içinde Başkanlık Divanına bildirilir. 5 gün içinde seçim tamamlanır.
7 gün	Vekilliğin düşmesine veya dokunulmazlığın kaldırılmasına karşı Meclis Genel Kurulunun kararının alındığı tarihten başlayarak 7 gün içinde Anayasa Mahkemesine, kanuna ya da iç tüzüğe aykırılık iddiası ile iptal davası açabilir.
15 Gün	Cumhurbaşkanının kanunları Resmî Gazete'de yayımlama süresi Yasama dokunulmazlığı ve milletvekilliğinin düşürülmesi kararlarına karşı yapılan iptal başvurularında Anayasa Mahkemesinin karar verme süresi TBMM normal tatil süresinin haricinde, 15 günü geçmemek üzere çalışmalarına ara verebilir.
55 Gün	Bütçe Kanun teklifinin komisyonunda görüşülme süresi
60 Gün	Anayasa Mahkemesinde iptal davası açma süresi
75 Gün	Cumhurbaşkanı bütçe kanun teklifini mali yılbaşından en az 75 gün önce TBMM'ye sunar.
90 Gün	Bir il veya çevresinin TBMM'de üyesi kalmaması durumunda boşalmayı takip eden 90 gün içinde ara seçime gidilir.
3 Ay	TBMM üye tam sayısının yüzde beşinin eksilmesi durumunda 3 ay içinde ara seçim yapılır. TBMM bir yasama yılında en fazla 3 ay tatil yapar.
4 Ay	OHAL süresinin uzatılması
6 Ay	Cumhurbaşkanı yurdun bir veya birden fazla bölgesinde veya bütününde, süresi 6 ayı geçmemek üzere olağanüstü hâl, ilan edebilir.
2 Yıl	TBMM Başkanlık Divanı için bir yasama döneminde iki seçim yapılır, ilk seçilenlerin görev süresi 2 yıl, ikinci seçilenlerin görev süresi o yasama döneminin sonuna kadardır.
5 Yıl	TBMM ve Cumhurbaşkanlığı seçim süresi Yerel seçim süresi

YouTube/hocakafesi Abone Ol ücretsiz izle.

DOĞRU - YANLIŞ

Aşağıdaki ifadelerden doğru olana "D", yanlış olana "Y" harfini yazınız.

		D	Y
1.	Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolu 2010 anayasa değişikliği ile açılmıştır.		
2.	Avrupa Birliği'nin yargı organı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesidir.		
3.	Birleşmiş Milletler'in yargı organı Uluslararası Adalet Divanıdır.		
4.	Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin hukuki bir bağlayıcılığı yoktur.		
5.	İnsan haklarını kuşaklara göre sınıflayan hukukçu Karel Vasak'tır.		
6.	İnsan haklarını negatif statü, pozitif statü ve aktif statü hakları olarak gruplandıran hukukçu Jellinek'tir.		
7.	Türkiye, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine bireysel başvuru hakkını 1987 yılında tanımıştır.		
8.	Avrupa Konseyi'nin temelini oluşturan sözleşme Magna Carta'dır.		
9.	İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi 10 Aralık 1948'de kabul edilmiştir.		
10.	1921 Anayasası temel hak ve hürriyetlere yer vermemiştir.		

YANITLAR:
1.D 2.Y 3.D 4.D 5.D 6.D 7.D 8.Y 9.D 10.D

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

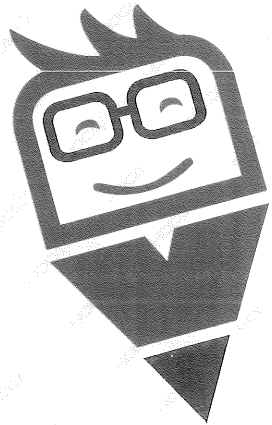

9. ÜNİTE

İDARE HUKUKU

İDARE

İdare, organik anlamda devlet yapılanması içerisinde belli görevleri yerine getirmek için oluşturulan örgüt ve bu örgütte istihdam edilenler olarak tanımlanır. Fonksiyonel anlamda ise idare ile kastedilen kamu hizmetlerini hayata yansıtmak için sahip olunması gereken nitelikler ve bu örgütün çalışma sistematiğidir.

İdarenin varoluş amacı kamu yararının gerçekleştirilmesidir. İdare hukuku da kamu yararını oluşturmaya, bozulan yarar dengesini yeniden kurmaya yardımcı olarak idarenin faaliyet ve örgütlenmesini kurallara tabi kılar ve böylece bireyin hak ve hürriyetlerinin güvence altına alınmasını sağlar.

İDARE HUKUKU

İdare hukuku, temeli anayasada belirlenen, idarenin faaliyet ve örgütlenmesine ilişkin kurallar öngören, kamuya tanınan üstünlük ve ayrıcalıklar ile bireye tanınan hak ve hürriyetlerin dengelenmesini sağlayan hukuk dalıdır.

İdare hukukunun konusunu **devlet idaresi** oluşturur.

İdare hukukunun temel amacı **kamu yararının sağlanmasıdır.**

İdare Hukukunun Özellikleri

- Statü hukukudur. (Kuralsaldır.)
- Tedvin edilmemiş (dağınık) bir hukuk dalıdır.
- Genç bir hukuk dalıdır.
- Dinamiktir. (Gelişime ve değişime açıktır.)
- Temel amacı kamu yararıdır.
- Doğan uyuşmazlıklar idari yargıda çözülür.
- İçtihatlara dayanan bir hukuk dalıdır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

İDARİ FONKSİYON

İdari fonksiyonun konusunu, devletin yasama ve yargı işlemleri ile yürütme organının siyasi işlemleri dışında kalan ve toplumun günlük ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yürütülen tüm kamusal faaliyetler oluşturur.

İdari Fonksiyonun Özellikleri

- Üstün ve ayrıcalıklı yetkiler kullanılarak yerine getirilir.
- Sürekli bir devlet fonksiyonudur.
- Kendiliğinden (resen) harekete geçer.
- Tüm bireyleri kapsar.
- Temel amacı kamu yararıdır.
- İdari işlem ve eylemlerle yerine getirirler.
- Konusunu kamu hizmetleri oluşturur.

İDARE HUKUKUNUN KAYNAKLARI

Asli (Birincil)

- Anayasa
- Kanun
  - Milletlerarası Anlaşmalar
  - OHAL Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri
- Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
- Yönetmelik

Tali (İkincil - Yardımcı)

- Yargısal Kararlar (İçtihatlar)
- Bilimsel Görüşler (Doktrinler)

NOT

Örf ve âdet hukuku, idare hukukunun kaynakları arasında yer almaz. İdare hukukunda yazısız kaynak olarak idari teamüller (tatbikatlar) vardır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İDARESİNİN GÖREVLERİ

Millî Güvenliği Sağlamak: T.C. idaresinin temel görevi T.C. Devleti'nin bağımsızlığını ve egemenliğini korumaktır. Millî güvenliğin sağlanmasından TBMM'ye karşı **Cumhurbaşkanı** sorumludur.
Dış güvenlik faaliyetleridir.

Özendirme ve Destekleme (Teşvik) Faaliyetleri: İdare bazı alanlarda kamusal fayda görmesine rağmen bu alanlarda kendi çalışma yapmaz. Ancak bu alanlarda çalışmak isteyen bireylere destek ve kolaylıklar sağlar.

Kamu Hizmetleri: Eğitim, sağlık, haberleşme, bayındırlık gibi idari faaliyetler kamu hizmetleridir.

Planlama Faaliyetleri: İdarenin toplumsal hayatın her kesiminde inceleme, araştırma ve öngörme çalışmaları yaparak yasama ve yürütme organına seçenekler belirlediği faaliyetleridir.

Kolluk Faaliyetleri: İdare, millî güvenliği sağlamanın yanı sıra toplumun gündelik düzenini koruyarak toplumsal hayatın güvenli ve huzurlu bir şekilde devam etmesini sağlamakla görevlidir. İç güvenlik faaliyetleridir.

İç Düzen (Öz Yönetim) Faaliyetleri: İdare görevlerini yerine getirebilmek için teşkilat, personel, taşınır ve taşınmaz mallar gibi unsurlara sahiptir. İdarenin, teşkilatını yürütmek, personel temini ve personeli yetiştirmek için bulunduğu faaliyetler iç düzen faaliyetlerini oluşturur.

NOT

İdarenin doğrudan kamuya yönelik olmayan tek faaiyeti iç düzen (öz yönetim) faaliyetleridir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

KAMU HİZMETİ FAALİYETLERİ VE KOLLUK FAALİYETLERİ

Kamu Hizmeti: Bir kamu tüzel kişisi tarafından üstlenilen ve doğrudan doğruya onun tarafından veya onun görevlendirmesi ve denetimi altında özel kişi tarafından da kamu yararı amacıyla yürütülen faaliyetlerdir.

Kamu Hizmetlerinin Özellikleri

Süreklilik ve Kesintisizlik (Devamlılık)

Kamu hizmetleri, tatmininde kamu yararı bulunan bir gereksinimi karşılayan faaliyetler olarak kabul edildiklerinden, bunların sürekli ve düzenli bir biçimde yürütülmesi gerekir. Aksi takdirde kamu gereksinimi karşılanmaz ve kamu yararı gerçekleşmez.

Nesnellik (Tarafsızlık - Genellik)

Kamu hizmetleri bireysel değil fakat toplumsal gereksinimlerin giderilmesi için yürütüldüklerinden, idare bu hizmetleri yürütürken nesnel (objektif) davranmak ve yan tutmamak (tarafsız olmak) zorundadır. Buradaki eşitlikten anlaşılması gereken herkesin aynı kamu hizmetlerinden faydalanması değil aynı durumda olanların aynı kamu hizmetlerinden faydalanmasıdır. Yani nispi eşitlik ilkesi geçerlidir.

Değişkenlik ve Uyarlama

Bir faaliyetin kamu hizmeti hâline getirilmesi, o konudaki kamusal gereksinimin en iyi ve uygun bir biçimde karşılanması amacına yönelik olduğundan, kamu hizmetleri değişken olmak; yani değişen ve gelişen koşullara ve teknik verilere kendilerini uydurmak zorundadırlar.

Bedelsizlik (Meccanilik)

Kamu hizmetlerinin finansmanı; vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler çerçevesinde sağlanır. Bazı kamu hizmetlerinden bedel istenebilir. (Doğal gaz, elektrik gibi)

YouTube /hocakafası Abone Ol Ücretsiz İzle.

Kolluk

İdarenin kamu düzenini sağlamak, kolluk düzeninin bozulmasını önlemek ve kamu düzeni bozulduğunda eski hâle geri getirmek için üstlendiği faaliyetleri yürütmek için kurduğu yapıya **kolluk** denir.

Kamu Düzeni Ögeleri

Esenlik ve Dirlik

Bazı kanunlarda selamat ve intizam ya da huzur ve sükûn sözcükleri ile de anlatılan dirlik ve esenlik, yaşamın normal seyrini olumsuz yönde etkileyebilecek her türlü ses ve gürültü kirliliği, düzensizlik, karışıklık ve kargaşa ortamının yokluğudur.

Genel Ahlak

Belli bir zamanda ve yerde, toplumun tamamına ya da etkili bir çoğunluğuna egemen olan toplumsal davranış kurallarıdır. Genel ahlak, kamu düzeninin bir parçasıdır. Ancak idare bireylerin özel ahlaki anlayışları ile ilgilenmez.

Genel Sağlık

Sıhhat olarak da anılan sağlık, toplumun bulaşıcı ve yaygın hastalıklardan uzak tutulmasını, toplumun sağlık koşulları içinde yaşamını sürdürmesini ifade eder. Kamu düzeninin bir ögesi olarak sağlık, her bir bireyin teker teker hastalıklardan arındırılması ve kurtarılması anlamına gelmemektedir.

Güvenlik

Bireylerin umumi veya umuma açık yerlerde can ve malları için endişe duymamalarını ifade eder. Bir başka deyişle, güvenlik bireylerin can ve eşyalarına zarar verebilecek tehdit ve tehlikelerin yokluğu anlamına gelir.

Kolluk Türleri

Kolluk kuruluşları adli kolluk, idari kolluk ve siyasi kolluk olmak üzere üç türe ayrılır.

Özel İdari Kolluk

Genel İdari Kolluk

Personeli, polis, jandarma, bekçi ve sahil güvenlik olan bu kolluğun amirleri şunlardır:
- Cumhurbaşkanı
- İçişleri Bakanı
- Vali
- Kaymakam

Mahallî İdari Kolluğu

Belediye Kolluğu

Personeli zabıta olan belediye kolluğunun amirleri şunlardır:
- Belediye Başkanı ve Yardımcıları
- Belediye Meclisi
- Belediye Encümeni

Köy Kolluğu

Personeli köy korucusu olan köy kolluğunun amirleri şunlardır:
- Muhtar
- İhtiyar Heyeti

Hizmet Kolluğu

Personeli orman, gümrük ve turizm muhafaza memurları olan hizmet kolluğunun amirleri şunlardır:
- Genel Müdürler

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Adli Kolluk

- Mevcut olan kamu düzeni bozulduktan sonra harekete geçen kolluk türüdür.
- Adli kolluk, bastırıcı kolluktur.
- Adli kolluk, adli makamların emri altındadır.
- Adli kolluk faaliyetlerinden doğan uyuşmazlıklar adli yargıda çözümlenir.

İdari Kolluk

- Mevcut olan kamu düzeni bozulmadan önce faaliyette olan ve kamu düzeninin bozulmaması için gerekli tedbirleri alan kolluktur.
- İdari kolluk, önleyici kolluktur.
- İdari kolluk, idari makamların emri altında çalışır.
- İdari kolluk faaliyetlerinden doğan uyuşmazlıklar idari yargıda çözümlenir.

NOT

Siyasi kolluk, MİT Başkanlığı tarafından yürütülür. MİT Başkanlığı Cumhurbaşkanlığına bağlıdır.

NOT

Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı İçişleri Bakanlığına bağlıdır.

İDARE HUKUKUNA İLİŞKİN İLKE VE ESASLAR

Genel İlkeler

- Hukuk devleti ilkesi
- Sosyal devlet ilkesi
- Demokratik devlet ilkesi
- Cumhuriyetçilik ilkesi
- Laiklik ilkesi
- Atatürk milliyetçiliğine bağlı devlet ilkesi
- İnsan haklarına saygılı devlet ilkesi
- Üniter devlet ilkesi
- Eşitlik ilkesi

İdare Hukukuna Özgü İlke ve Esaslar

- İdarenin kanuniliği ilkesi
- Merkezden yönetim ilkesi
- Yetki genişliği ilkesi
- Yerinden yönetim ilkesi
- Kamu tüzel kişiliği kavramı
- İdarenin bütünlüğü ilkesi
- Kamu hizmeti görevlileri
- Kanunsuz emir

İdarenin Kanuniliği İlkesi

İdarenin kuruluş, teşkilatlanma, görev, yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi **kanunla** yapılır.

Merkezden Yönetim İlkesi

Merkezden yönetim, kamu hizmetlerinde birlik ve bütünlüğü sağlamak amacıyla söz konusu hizmetlere ilişkin karar ve faaliyetlerin merkezî hükûmet ve onun hiyerarşik yapısı içinde yer alan örgütlerce yapılmasıdır.

Merkezî teşkilatça alınan kararların ülke çapında uygulanabilmesi için merkezin hiyerarşisi altında taşra teşkilatları var olmuştur.

Yerinden Yönetim İlkesi (Ademimerkeziyetçilik)

Kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde karar alma ve uygulama yetkisinin merkezî idare teşkilatı dışında, merkezden bağımsız tüzel kişiliği olan idarelere verilmesine yerinden yönetim (ademimerkeziyet) denir. Yerinden yönetim ilkesi, ya belli bir yöre ya da belli bir hizmet itibarıyla, iki biçimde uygulanmaktadır. Yerinden yönetim ilkesinin belli bir yöre itibarıyla uygulanmasına yerel yerinden yönetim (mahallî ademimerkeziyet), belli bir hizmet itibarıyla uygulanmasına ise hizmet yerinden yönetimi (hizmet ademimerkeziyeti) denilmektedir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Merkezden / Yerinden Yönetimlerin Fayda ve Sakıncaları

Merkezden Yönetimin Faydaları

- Güçlü bir devlet yönetimi sağlar.
- Hizmetlerin daha az harcama ile yürütülmesini sağlar.
- Hizmetlerin daha rasyonel bir biçimde yürütülmesini sağlar.
- Hizmetlerin yeknesak bir biçimde yürütülmesini sağlar.
- Mali denetim kolaydır.
- Kamu görevlileri yerel etkilerden kurtulur.

Merkezden Yönetimin Sakıncaları

- Yöresel gereksinimler göz ardı edilir.
- Bürokrasi ve kırtasiyecilik artar.
- Demokratik ilkelere uygun değildir.

Yerinden Yönetimin Faydaları

- Bürokrasi ve kırtasiyeciliği azaltır.
- Hizmetler yöresel gereksinimlere uygun yürütülür.
- Demokratik ilkelere uygundur.

Yerinden Yönetimin Sakıncaları

- Ülke bütünlüğünün bölünmesi tehlikesini yaratır.
- Mali denetim güçtür.
- Partizanca uygulamalara yol açar.

Yetki Genişliği İlkesi

Yetki genişliği; merkezdeki kuruluşların, merkezden uzakta bulunan bir örgüte, belli işlevleri yerine getirmelerine yetecek bir ya da daha çok yetkiyi, kendi adlarına kullanmak üzere devretmesidir.

Merkezden yönetimin sakıncalarını kaldırmak ve bu yönetim biçiminin yol açtığı kırtasiyeciliği engellemek, hizmetlerin taşrada gecikmeden yürütülmesini sağlamak amacıyla yetki genişliği ilkesinin uygulanması yoluna gidilmiştir. İl idaresinin amiri olan **vali**, merkezî idare adına merkeze danışmadan kendiliğinden kararlar alabilmekte ve bu kararları uygulanabilmektedir.

NOT

Yetki genişliği yalnıca illerde valiye tanınmış bir yetkidir.

Kanunsuz Emir

Kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimse, üstünden aldığı emri, yönetmelik, kanun veya Anayasa hükümlerine aykırı görürse yerine getirmez ve bu aykırılığı o emri verene bildirir. Ancak, üstü emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilerse, emir yerine getirilir; bu hâlde, emri yerine getiren sorumlu olmaz.

Konusu suç teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez; yerine getiren kimse sorumluluktan kurtulamaz.

Kamu Tüzel Kişiliği

Kamu tüzel kişiliği, kanunla ya da Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulan üstün ve ayrıcalıklı yetkilerle donatılmış, malları, gelir ve personeli ayrı bir statüye tabi tutulmuş kuruluşlardır.

Anayasada Belirtilen Kamu Tüzel Kişileri

- **Radyo Televizyon Kurumu (TRT)**
- **Üniversiteler**
- **Belediyeler**
- **İl Özel İdareleri**
- **Köy İdaresi**
- **Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu**
- **Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları (Odalar, Birlikler ve Barolar gibi)**

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

NOT

YÖK ile RTÜK kamu tüzel kişiliklerini anayasadan değil kendi kurucu kanunlarından alır; ancak yapılan anayasal düzenlemeler ile 1982 Anayasası'na girmiş ve anayasal statü kazanmışlardır.

İdarenin Bütünlüğü İlkesi (Hiyerarşi - İdari Vesayet)

İdari teşkilat, merkezden ve yerinden yönetim olarak iki ana bölüme, bu bölümler de kendi aralarında çeşitli birimlere ayrılmaktadır. Anayasamıza göre, "İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür." Bu bütünlük ise hiyerarşi ve idari vesayet ile sağlanmaktadır.

Hiyerarşi

Hiyerarşi, idari makam ve görevlilerin ast - üst ilişkisiyle aşağıdan yukarıya bağlanmasıdır. Böylece teşkilatın en üstündeki yönetici tüm örgütü yönlendirebilmek imkânına sahiptir. Merkezden yönetimin başkent teşkilatı ile taşra teşkilatı arasında ortaya çıkan idarenin bütünlüğünü sağlamaya yönelik olan araç hiyerarşidir.

İdari Vesayet

İdari vesayet, kamu düzenini ve idarenin bütünlüğünü sağlamak için, kamu yararı amacıyla yerinden yönetim idarelerinin işlemlerini denetleme yetkisidir. Devletin, yani devlet tüzel kişiliğini temsil eden merkezî idarenin yerinden yönetim kuruluşlarını belli ölçüde denetleme yetkisi ile donatılması zorunludur. İdari vesayet, merkezî idare ile yerinden yönetim kuruluşları arasındaki bütünlüğü sağlamaya yarayan hukuki bir araçtır.

NOT

Hiyerarşi hukuka uygunluk ve yerindelik denetimi yaparken idari vesayet yalnızca hukuka uygunluk denetimi yapar.

Hiyerarşi Örnekleri	
Millî Eğitim Bakanı - Bakan Yardımcısı	Hiyerarşi
İçişleri Bakanı - Emniyet Genel Müdürlüğü	Hiyerarşi
Vali - Kaymakam	Hiyerarşi
Kaymakam - İlçe Tarım Müdürü	Hiyerarşi
Rektör - Dekan	Hiyerarşi
Dekan - Bölüm Başkanı	Hiyerarşi
Üniversite - Fakülte	Hiyerarşi

İdari Vesayet Örnekleri	
Adalet Bakanlığı - Türkiye Barolar Birliği	İdari Vesayet
Türkiye Barolar Birliği - Antalya Barosu	İdari Vesayet
Ankara Valiliği - Ankara Büyükşehir Belediyesi	İdari Vesayet
İzmir Büyükşehir Belediyesi - Karşıyaka Belediyesi	İdari Vesayet
Çankaya Kaymakamlığı - Çankaya Belediyesi	İdari Vesayet
YÖK - Üniversite	İdari Vesayet

DEVLET TÜZEL KİŞİLİĞİ (DTK) / KAMU TÜZEL KİŞİLİĞİ (KTK)

DTK – DTK: Hiyerarşi

- Vali (DTK) – Kaymakam (DTK): Hiyerarşi

DTK – KTK: İdari vesayet

- Adalet Bakanlığı (DTK) – Türkiye Barolar Birliği (KTK): İdari vesayet

KTK – KTK: İdari vesayet

- YÖK (KTK) – Üniversite (KTK): İdari vesayet

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Türkiye Cumhuriyeti İdari Teşkilat Yapısı

İdari Vesayet

Merkezden Yönetim

Hiyerarşi

Başkent Teşkilatı

- Cumhurbaşkanı
- Cumhurbaşkanı yardımcıları
- Bakanlıklar

Yardımcı Kuruluşlar

- Millî Güvenlik Kurulu
- Danıştay
- Sayıştay
- Ekonomik ve Sosyal Konsey

Taşra Teşkilatı

İl İdaresi

- Vali
- İl İdare Şube Başkanları
- İl İdare Kurulu

İlçe İdaresi

- Kaymakam
- İlçe İdare Şube Başkanları
- İlçe İdare Kurulu

Bölge İdaresi

DEVLET TÜZEL KİŞİLİĞİ

Yerinden Yönetim

Yerel Yerinden Yönetimler

İl Özel İdaresi

- Vali
- İl Genel Meclisi
- İl Daimî Encümeni

Belediye İdaresi

- Belediye Başkanı
- Belediye Meclisi
- Belediye Encümeni

Köy İdaresi

- Muhtar
- Köy Derneği
- Köy İhtiyar Heyeti

Hizmet Yerinden Yönetimler

- İktisadi Kamu Kurumları
- İdari Kamu Kurumları
- Sosyal Kamu Kurumları
- Kamu Kurumu Niteliğindeki Mesleki Kuruluşlar
- Bilimsel, Teknik ve Kültürel Kamu Kurumları
- Düzenleyici ve Denetleyici Kamu Kurumları

DEVLET TÜZEL KİŞİLİĞİ DIŞINDA AYRI BİR KAMU TÜZEL KİŞİLİĞİ VARDIR.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

1. MERKEZÎ İDARE TEŞKİLATI

Merkezî idare, merkez (başkent) teşkilatı ve taşra teşkilatı şeklinde iki bölümden oluşmaktadır. Merkezî idare içerisinde yer alan birimlerin hepsi devlet tüzel kişiliği içinde yer alır.

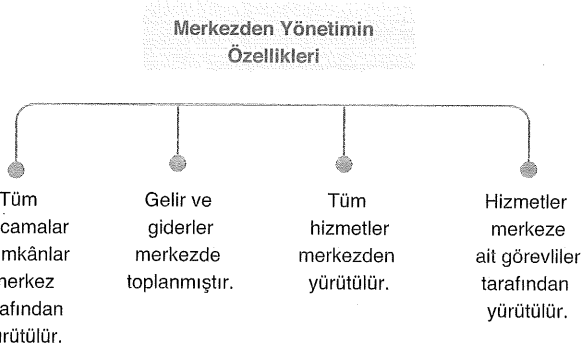

NOT

Merkezî teşkilattaki en üst hiyerarşik amir Cumhurbaşkanı'dır.

A. Başkent Teşkilatı

Cumhurbaşkanı	Cumhurbaşkanı devletin başıdır. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir.
Cumhurbaşkanı Yardımcıları	Cumhurbaşkanına vekâlet eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır.
Özel Kalem Müdürlüğü	Cumhurbaşkanlığı makamına ait yazışmaları yürütür.
Cumhurbaşkanı Başdanışmanı ve Danışmanı	Cumhurbaşkanı kendisine danışmanlık ve verdiği diğer görevleri yapmak üzere Cumhurbaşkanı Başdanışmanı ve Cumhurbaşkanı Danışmanı atayabilir.
Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği **Genel Sekreter**	**En yüksek devlet memuru** olan Genel Sekreter, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinin en üst amiridir. Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinin birimleri şunlardır: • Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü • Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü • Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü • Destek ve Mali Hizmetler Genel Müdürlüğü • Koruma Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları	Cumhurbaşkanlığı bünyesinde aşağıda yer alan kurullar şunlardır: • Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu • Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu • Ekonomi Politikaları Kurulu • Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu • Hukuk Politikaları Kurulu • Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu • Sağlık Politikaları Kurulu • Sosyal ve Gençlik Politikaları Kurulu • Tarım ve Gıda Politikaları Kurulu • Yerel Yönetim ve Afet Politikaları Kurulu

NOT

Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı'nın ismi, Resmî Gazete'de yayımlanan kararname ile "Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği" olarak değiştirildi. Karar, "Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi" kapsamında yürürlüğe girdi.
1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin ikinci kısmının başlığı, yeni düzenlemeyle birlikte "Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği" oldu. Bu kapsamda, mevzuatta yer alan "Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı" ifadeleri "Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği" olarak değiştirildi. Benzer şekilde, "İdari İşler Başkanı" ünvanı yerine "Genel Sekreter" ifadesi kullanılacak.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Cumhurbaşkanlığına Bağlı Kurum ve Kuruluşlar	Diyanet İşleri Başkanlığı İletişim Başkanlığı Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı Millî Saraylar İdaresi Başkanlığı Savunma Sanayi Başkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Devlet Denetleme Kurulu Siber Güvenlik Başkanlığı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü

Cumhurbaşkanı Tarafından Atanan Kamu Görevlilerinden Bazıları

- Diyanet İşleri Başkanı
- Millî İstihbarat Teşkilatı Başkanı
- Millî Güvenlik Kurulu Genel Sekreteri ve yardımcıları
- Devlet Denetleme Kurulu Başkanı ve üyeleri
- Savunma Sanayi Başkanı ve üyeleri
- Bakan yardımcıları
- Cumhurbaşkanlığı Ofis Başkanları
- Cumhurbaşkanlığına bağlı kurum ve kurul başkanları
- TRT Genel Müdürü
- TC Merkez Bankası Başkanı ve yardımcıları
- Sayıştay Başsavcısı
- Valiler
- Büyükelçiler
- Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar Başkanı ve üyeleri (RTÜK ve Kişisel Verileri Koruma Kurulunun TBMM tarafından seçilen üyeleri hariç)
- TMSF Başkanı ve üyeleri
- Yükseköğretim Kurulu üyeleri
- AFAD Başkanı
- Gelir İdaresi Başkanı
- KOSGEB Başkanı
- TÜİK Başkanı
- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanı
- TOKİ Başkanı
- Türk Patent ve Marka Kurumu Başkanı
- ÖSYM Başkanı
- TÜBİTAK Başkanı

B. Taşra Teşkilatı

Merkezî idare, üstlendiği kamu hizmetlerini tüm ülke düzeyinde yürütebilmek için taşrada da örgütlenmiştir. Taşra teşkilatı, merkezî idarenin taşradaki bir uzantısıdır. Taşra örgütleri, tek bir bütünün parçasıdırlar ve devlet tüzel kişiliği içinde yer alırlar.

Taşra Teşkilatının Özellikleri

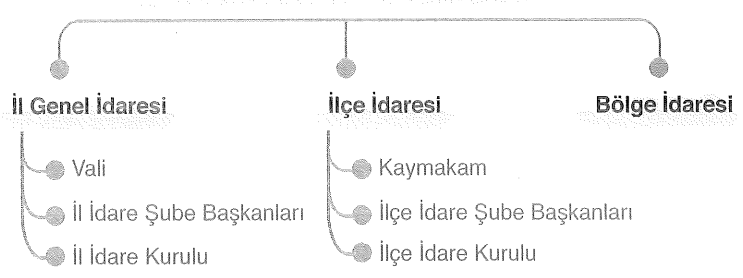

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

İl Genel idaresi

İllerin kurulması, kaldırılması, merkezlerinin belirlenmesi, adının değiştirilmesi ve bir ilçenin başka bir ile bağlanması **kanunla** olur. İl sınırlarının belirlenmesi cumhurbaşkanı onayı ile olur. İl idaresi üç bölümden oluşur. Bunlar; vali, il idare şube başkanları ve il idare kuruludur.

İl Genel İdaresi Bölümleri

Vali

İl idaresinin en üst hiyerarşik amiridir.

Görevleri

- İlde cumhurbaşkanının temsilcisi ve idari yürütme vasıtasıdır.
- Açılış ve törenlere katılmak
- Genel emirler çıkarmak
- İl içinde devlet tüzel kişiliği aleyhine olan davalarda devlet tüzel kişiliğini temsilen yer almak
- İldeki memurlar üzerinde hiyerarşi yetkilerini kullanmak
- İl içindeki yerel yönetim birimleri üzerinde idari vesayet yetkilerini kullanmak
- Yabancı devlet temsilcileri ile görüşme yapmak
- Sınır ülke idari makamları ile iletişim kurmak
- İlde kolluk yetkilerini kullanmak

İl İdare Şube Başkanları

Bakanlıkların ildeki yüksek memurlarıdır.

Valinin hiyerarşisi altındadırlar.

- Hukuk İşleri Müdürü
- Defterdar
- Emniyet Müdürü
- Sağlık Müdürü
- İl Millî Eğitim Müdürü
- İl Çevre ve Şehircilik Müdürü gibi

İl İdare Kurulu

İstişari ve idari nitelikte görevleri olan danışma kuruludur. Başkanı validir.

- Defterdar
- İl Millî Eğitim Müdürü
- Çevre ve Şehircilik Müdürü
- Hukuk İşleri Müdürü
- İl Sağlık Müdürü
- İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürü gibi

Vali olarak atanabilmek için en az 4 yıllık yükseköğrenim mezunu olmak ve kamuda veya sosyal güvenlik kurumlarına tabi olmak kaydıyla uluslararası kuruluşlar ile özel sektörde veya serbest olarak en az 5 yıl çalışmış olma şartı aranır.
Vali, Cumhurbaşkanı kararıyla atanır.
Vali, ilde Cumhurbaşkanı'nın temsilcisi ve idari yürütme vasıtasıdır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

İlçe İdaresi

İlçelerin kurulması, kaldırılması, merkezlerin belirlenmesi, adının değiştirilmesi ve bir ilçenin başka bir ile bağlanması **kanunla** olur. İlçe sınırlarının belirlenmesi cumhurbaşkanı onayı ile olur. İlçe idaresi üç bölümden oluşur. Bunlar; kaymakam, ilçe idare kurulu ve ilçe idare şube başkanlarıdır.

İlçe İdaresi Bölümleri

Kaymakam

İlçe idaresinin en üst hiyerarşik amiridir.

Görevleri

- İlçede Cumhurbaşkanı'nın yürütme vasıtasıdır.
- Açılış ve törenlere katılmak
- İlçedeki memurlar üzerinde hiyerarşi yetkilerini kullanmak
- İlçe içindeki yerel yönetim birimleri üzerinde idari vesayet yetkilerini kullanmak

İlçe İdare Şube Başkanları

Bakanlıkların ilçedeki yüksek memurlarıdır.

- Mal Müdürü
- İlçe Yazı İşleri Müdürü
- İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürü
- İlçe Jandarma Komutanı
- İlçe Emniyet Müdürü
- İlçe Millî Eğitim Müdürü gibi

İlçe İdare Kurulu

İstişari ve idari nitelikte görevleri olan danışma kuruludur. Başkanı kaymakamdır.

- Yazı işleri Müdürü
- Mal Müdürü
- İlçe Millî Eğitim Müdürü
- İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürü gibi

Kaymakamlar, Cumhurbaşkanı kararı ile atanır.

Kaymakam, ilçede Cumhurbaşkanı'nın idari yürütme vasıtasıdır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

2. YERİNDEN YÖNETİMLER

Yerinden yönetim sisteminin belli bir yöre itibarıyla uygulanması sonucu ortaya çıkan yerel yönetimler anayasamıza göre "... il, belediye ve köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları kanunda gösterilen, seçmenler tarafından oluşturulan kamu tüzel kişilikleri..." olarak tanımlanmıştır. Yerel yerinden yönetimler ve hizmet yerinden yönetimler olmak üzere iki bölümden oluşur.

A. Yerel Yerinden Yönetimler (Mahallî İdareler)

Yerel yerinden yönetimler; il özel idaresi, belediye idaresi ve köy idaresinden oluşur.

Yerel Yerinden Yönetimlerin Özellikleri

- Merkezin vesayet denetimine tabidirler.
- Devletten ayrı mal ve bütçeleri vardır.
- Ayrı kamu tüzel kişilikleri vardır.
- Kamu görevlileri merkezî idarenin hiyerarşisine tabi değildir.
- Merkezden ayrı karar organları vardır.
- Yönetmelik çıkarabilirler.

İl Özel İdaresi

Merkezî idarenin taşra örgütü olan ilin kurulmasını öngören kanun ile; yani ayrı bir kanuna gerek duyulmadan kurulur ve onunla aynı sınırlara sahip olur. İl sınırları içinde yaşayan insanların yerel ortak ihtiyaçlarının karşılanması için kurulmuştur.

İl Özel İdaresinin Bölümleri

Vali
- İl özel idaresinin başıdır.
- İl özel idaresinin yürütme organı ve temsilcisidir.
- İl özel idaresinin vesayet makamıdır.

İl Genel Meclisi
- İl özel idaresinin en yüksek görüşme ve karar organıdır.

İl Encümeni
- Danışma ve ikinci derece karar organıdır.
- Yıllık kamulaştırma programına alınan işlerle ilgili kamulaştırma kararı alır ve uygular.

Belediye İdaresi

Belediye, belde sakinlerinin mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir.

Nüfusu **beş bin** ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilir. İl ve ilçe merkezlerinde nüfusa bakılmaksızın belediye kurulması zorunludur.

Belediyeler kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kurulur.

Belediye İdaresinin Bölümleri

Belediye Başkanı
- Belediye idaresinin başıdır.
- Belediye idaresinin en büyük mülki amiridir.
- Belediye idaresinin yürütme organı ve temsilcisidir.
- Belde seçmenleri tarafından doğrudan seçilir.

Belediye Meclisi
- En yüksek görüşme ve karar organıdır.
- Beldedeki seçmenler tarafından seçilir.
- Başkanı, belediye başkanıdır.
- Belediye meclisinin feshedilmesi İçişleri Bakanı bildirisi ve Danıştay kararı ile gerçekleşir.

Belediye Encümeni
- Belediye meclis üyeleri ve belediye çalışanlarından oluşur.
- Danışma organıdır.
- Başkanı, belediye başkanıdır.
- Kamulaştırma kararı alır.

Belediye başkanını geçici olarak görevden uzaklaştıran İçişleri Bakanlığıdır.

Belediye başkanının görevine nihai olarak son veren Danıştaydır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Büyükşehir Belediyesi

Sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyon sağlayan; idari ve mali özerkliğe sahip olan, karar organları seçmenler tarafından oluşturulan kamu tüzel kişileridir.

Büyükşehir belediyesi oluşturulabilmesi için nüfusun en az **yedi yüz elli bin** üstü olması gerekir.

Büyükşehir belediyeleri **kanunla** kurulur.

İl genel meclisi üyeleri, belediye başkanı ve meclis üyeleri, büyükşehir belediye başkanı doğrudan yerel seçimlerle seçilir. Büyükşehir belediye meclis üyeleri, ilçe belediye başkanları ve meclis üyelerinin arasından oluşur. Doğrudan yerel seçimle belirlenmez. Ancak tamamı seçilmiş kişilerden oluşur.

Köy İdaresi

Nüfusu iki binden az ve yüz elliden fazla olan; cami, okul, otlak gibi ortak malları bulunan bağ, bahçe ve tarlalarıyla birlikte, bir yerden bir yere götürülebilen veya götürülemeyen mallara sahip olup da kanunla kendisine verilen işleri yapan tüzel kişiliktir. Köy, **idari karar (İçişleri Bakanlığı kararı)** ile kurulur.

İdare Kurulu ve İl Genel Meclisi görüşü → Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı → İçişleri Bakanlığı kararı

Köy İdaresinin Bölümleri

Muhtar
- Köy derneği tarafından seçilir.
- Köy idaresinin başı, yürütme organı ve temsilcisidir.
- Siyasi partiler muhtarlık seçiminde aday gösteremez.
- 18 yaşını doldurmuş olmalıdır.

İhtiyar Heyeti
- Köy derneği tarafından seçilmiş üyeler ile doğal üyelerden oluşur.
- Öğretmen ve imam doğal üyeleridir.
- Köyün işlerini sıraya sokar.
- Salmaya ve imeceye karar verir.
- Köy tüzel kişiliğinin karar organıdır.

Köy Derneği
- Köydeki seçmenlerdir.
- Muhtar ve ihtiyar heyetini seçer.
- Köyün isteğe bağlı işlerini zorunlu hâle getirir.

İmece: Köy işlerinin köy halkı tarafından el birliği ile gerçekleştirilmesidir.

Saima: Köyün ortak işlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla köy halkından toplanan paradır.

NOT

Büyükşehir belediyesi bulunan illerde; il özel idaresi, belde belediyeleri, bucaklar kaldırılmıştır. Köyler mahalleye dönüşmüştür. Mahalleye dönüşen köyler idari sınırları içindeki ilçe belediyesine mahalle olarak bağlanmıştır.

Mahalle: Belediye sınırları içerisinde yer alan, ortak ihtiyaç ve öncelikleri benzer özellikler gösteren ve sakinleri arasında komşuluk ilişkisi bulunan insanların yaşadığı birimdir.

Mahalle yönetiminin organları seçim ile oluşmasına rağmen, köy yönetiminde olduğu gibi tüzel kişiliğe sahip değildir.

Özerk bütçeye sahip değillerdir.

Mahalle yönetiminin organları seçimle iş başına gelen muhtar ve ihtiyar heyetidir.

Belediye sınırları içinde mahalle kurulması, mahallenin kaldırılması, mahallelerin birleştirilmesi belediye meclisinin kararı, kaymakamın görüşü üzerine valinin onayı ile olur.

NOT

Nüfusu iki binden az yerlere köy, nüfusu iki bin ile yirmi bin arası yerlere kasaba, nüfusu yirmi binden çok nüfuslu yerlere şehir denir.

You Tube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

B. Hizmet Yerinden Yönetim Kuruluşları

Teknik bilgi ve uzmanlık isteyen hizmetin devlet tüzel kişiliği dışında örgütlenmesi ve tüzel kişiliğe kavuşturulması sonucu ortaya çıkan kuruluşlardır.

Hizmet Yerinden Yönetim Kuruluşları

İdari Kamu Kurumu
- DSİ Genel Müdürlüğü
- Vakıflar Genel Müdürlüğü
- Karayolları Genel Müdürlüğü
- Orman Genel Müdürlüğü

Kamu İktisadi Kurumları
- BOTAŞ
- TÜPRAŞ
- TMO
- ÇAYKUR
- TİGEM

Sosyal Kamu Kurumları
- Türkiye İş Kurumu
- Sosyal Güvenlik Kurumu
- YURTKUR
- Emekli Sandığı

Bilimsel, Kültürel ve Teknik Kamu Kurumları
- Üniversiteler
- TÜBİTAK
- TÜBA
- Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü
- Atatürk, Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu

Düzenleyici ve Denetleyici Kamu Kurumları
- SPK
- RTÜK
- Rekabet Kurumu
- Kamu İhale Kurumu
- BDDK

Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları
- Barolar
- Odalar
- Birlikler

İdarenin Mal Edinme Yöntemleri

Kamulaştırma (İstimlak)

Devlet ve diğer kamu tüzel kişilerinin, kamu yararının gerektirdiği hâllerde, karşılığı kural olarak peşin ödenen, özel mülkiyette bulunan taşınmaz bir malın tamamına veya bir kısmına, kanunda gösterilen esas ve usullerle zorla el koymasıdır.
Kamulaştırma ancak kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla yapılır.
Kamulaştırılacak taşınmazın karşılığı kural olarak peşin ödenir.
Ancak tarım reformunun uygulanması kapsamında yapılan kamulaştırmalarda, büyük enerji ve sulama projeleri le iskân projelerinin gerçekleştirilmesine ilişkin yapılan kamulaştırmalarda, Kıyıların Korunması Kanunu kapsamındaki kamulaştırmalarda, turizm amaçlı kamulaştırmalarda taksitlendirme yoluna gidilebilir. Taksit süresi 5 yılı aşamaz.

İstimval

Olağanüstü durumlarda, idarenin gereksinim duyduğu taşınır malları kamu gücü kullanarak elde etmesidir. İstimval olağan bir yetki olmayıp olağanüstü durumlarda kullanılan bir yetkidir.

Geçici İşgal

Bir bayındırlık hizmetinin görülmesi sırasında, bu hizmetin yapılabilmesi için ihtiyaç duyulan maddelerin (taş, kum vb.) elde edilmesi amacıyla özel mülkiyette bulunan taşınmaza idarece el konulmasıdır.

Devletleştirme

Kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla özel mülkiyette bulunan işletmelere idarece el konulmasıdır.

YouTube Ahocakafası Abone Ol Ücretsiz İzle.

KAMU GÖREVLİLERİ

Devlet Memurları Kanunu'na göre, kamu idare ve kuruluşlarınca yürütülen kamu hizmetleri memur, sözleşmeli personel ve işçiler tarafından görülür.

Kamu Görevlileri

Memur

657 sayıl Devlet Memurları Kanunu, devlet ve diğer kamu tüzel kişilerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilen kimselerdir.

Sözleşmeli Personel

Kalkınma planı, yıllık program ve iş programlarında yer alan önemli projelerin hazırlanması, gerçekleştirilmesi, işletilmesi ve işlerliği için şart olan, zaruri ve istisnai hâllere münhasır olmak üzere özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç gösteren geçici işlerde, Cumhurbaşkanınca belirlenen esas ve usuller çerçevesinde mali yılla sınırlı olarak sözleşme ile çalıştırılmasına karar verilen ve işçi sayılmayan kamu hizmeti görevlileridir.

İşçi

Bir hizmet akdine dayalı olarak çalışan kimselerdir. Özel hukuk hükümlerine tabidirler.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz izle.

DEVLET MEMURLUĞU

Devlet ve öteki kamu tüzel kişiierince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmeti yürüten kamu görevlileridir.

Memurluk Mesleğinin Özellikleri

- Memurlar tarafsız ve eşit davranmalıdır.
- Süreklilik arz eder.
- Memuriyet bir meslektir.
- Memurların hak ve yükümlülükleri kanunla düzenlenir.
- Memuriyet bir kadro içerir.

Memurluk Mesleğinin İlkeleri

Sınıflandırma

Devlet kamu hizmetleri görevlerini ve bu görevlerde çalışan devlet memurlarını görevlerin gerektirdiği niteliklere ve mesleklere göre sınıflara ayırmaktır.

Liyakat

Devlet kamu hizmetleri görevlerine girmeyi, sınıflar içinde ilerleme ve yükselmeyi, görevin sona erdirilmesini liyakat sistemine dayandırmak ve bu sistemin eşit imkânlarla uygulanmasında, devlet memurlarını güvenliğe sahip kılmaktır.

Kariyer

Devlet memurlarına, yaptıkları hizmetler için lüzumlu bilgilere ve yetişme şartlarına uygun şekilde, sınıfları içinde en yüksek derecelere kadar ilerleme imkânını sağlamaktır.

Memurluk Mesleğinin Sınıfları

- Genel İdare Hizmetleri Sınıfı (B sınıfı kadrolar, masa başı memurları gibi)
- Teknik Hizmetler Sınıfı (mimar, mühendis, kimyager gibi)
- Sağlık Hizmetleri ve Yardımcı Sağlık Hizmetleri (doktor, eczacı, hemşire gibi)
- Eğitim ve Öğretim Sınıfı (öğretmen gibi)
- Avukatlık Hizmetleri Sınıfı
- Din Hizmetleri Sınıfı (imam, müftü gibi)
- Emniyet Hizmetleri Sınıfı (polis, başkomiser, emniyet amiri gibi)
- Yardımcı Hizmetler Sınıfı (temizlik, aydınlatma gibi)
- Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfı (vali, kaymakam gibi)
- Millî İstihbarat Hizmetleri Sınıfı
- Jandarma Hizmetleri Sınıfı
- Sahil Güvenlik Hizmetleri Sınıfı

NOT

Valilikler, Özel Kalem Müdürlükleri, Büyükelçilikler, Elçilikler, Millî İstihbarat Teşkilatı memurlukları, TBMM ve Cumhurbaşkanlığı memurlukları, bakan yardımcılıkları, Özel Kalem Müdürlükleri; istisnai memurluklardır.

YouTube /hocakafasi Abone ol Ücretsiz izle.

Devlet Memurluğuna Giriş

Memurluğa girişte "eşitlik" ve "serbestlik" ilkeleri hâkimdir. Kamu hizmetlerine girişte görevin gerektirdiği niteliklerden b aşka hiçbir ayrım gözetilmez.

Memur Olma Koşulları

- Türk vatandaşı olmak
- 18 yaşını doldurmuş olmak
- Askerlikle ilişiği bulunmamak
- En az ortaokul mezunu olmak
- Görevini yapmaya engel bir rahatsızlığı bulunmamak
- Yüz kızartıcı suçlardan hüküm giymemiş olmak
- Taksirli suçlar hariç, 1 yıldan fazla hapis cezası almamış olmak
- Devlet güvenliğine karşı, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlardan mahkûm olmamak

NOT

Memurluk sınıfının gerektirdiği özel nitelikleri taşımak gibi koşullar da aranabilir. (Bazı memuriyetler için yabancı dil biliyor olmak gibi.)

Aday Memurluk

Sınavı kazananlar aday memur statüsü ile göreve başlar. Adaylık süresi en az **1 yıl**, en çok **2 yıldır**. Aday memur, adaylığı süresince yalnızca kendi kurumunda çalışabilir. Adaylık süresi içinde aylıktan kesme veya kademe ilerlemesinin durdurulması cezası almış olanların disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişikleri kesilir. Adaylık devresi içinde veya sonunda ilişikleri kesilenler (sağlık nedenleri hariç) 3 yıl süre ile devlet memurluğuna alınmazlar.

Asli Memurluğa Başlama

Ataması yapılan memurun göreve başlaması;

Aynı Yerdeki Göreve Atananlar

Aynı yerdeki görevlere atananlar atama emirlerinin kendilerine tebliğ gününü izleyen iş günü içinde işe başlamak zorundadır.

Başka Yerdeki Göreve Atananlar

Başka yerdeki gröeve atananlar, atama emirlerinin kendilerine tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içerisinde o yere hareket ederek belli yol süresini izleyen iş günü işe başlamak zorundadır.

NOT

Kurum ve kuruluşlar çalıştırdıkları personele ait kadrolarda %3 oranında engelli çalıştırmak zorundadır.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Memurların Tabi Olduğu Yükümlülükler

Memuriyet Ödevleri

- Anayasa ve kanunlara uygun davranma
- Hizmeti kişisel olarak ve kesintisiz yürütme
- Hiyerarşik üste bağlılık ve itaat etme
- Kıyafet sorumluluğu
- Mal bildirme ödevi (5 yıl)
- Resmî belge, araç ve gereçleri iade ödevi
- Davranış ve iş birliği
- Tarafsızlık ödevi

Memuriyet Yasakları

- Başka bir görev alma yasağı
- Bir sanat ve ticaretle uğraşma yasağı
- Siyasi faaliyette bulunma ve siyasi partilere girme yasağı
- Hediye ve çıkar sağlama yasağı
- Gizli bilgileri açıklama yasağı
- Ayrıldığı kuruma karşı görev alma yasağı
- Grev yasağı
- Toplu eylem ve hareketlerde bulunma yasağı
- Denetimindeki teşebbüsten menfaat sağlama yasağı

Genel Haklar

- Uygulamayı isteme hakkı
- Güvenlik
- Emeklilik
- Çekilme
- Müracaat, şikâyet ve dava açma
- Sendika kurma
- İzin
- Kovuşturma ve yargılama
- İsnat ve iftiralara karşı koruma

Çalışma Saatleri ve İzinler

- **Çalışma Saatleri:** Memurların haftalık çalışma süresi genel olarak 40 saattir.
- **Yıllık İzin:** Devlet memurlarının yıllık izin süresi, hizmeti bir yıldan on yıla kadar (on yıl dâhil) olanlar için yirmi gün, hizmeti on yıldan fazla olanlar için otuz gündür.
- **Mazeret İzni:**
  - Kadın memurlara, doğumdan önce sekiz, doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam on altı hafta süreyle analık izni verilir.
  - Memura, eşinin doğum yapması hâlinde, isteği üzerine on gün babalık izni verilir.
  - Memura, kendisinin veya çocuğunun evlenmesi ya da eşinin, çocuğunun, kendisinin veya eşinin ana, baba ve kardeşinin ölümü hâllerinde isteği üzerine yedi gün izin verilir.
  - Memura, aylık ve özlük hakları korunarak, verilecek raporda gösterilecek lüzum üzerine, kanser, verem ve akıl hastalığı gibi uzun süreli bir tedaviye ihtiyaç gösteren hastalığı hâlinde on sekiz aya kadar, diğer hastalık hâllerinde ise on iki aya kadar izin verilir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Devlet Memurlarına Uygulanan Disiplin Cezaları

Memurlar bulundukları kurumun iç düzenini bozmaya yönelik davranışta bulunurlarsa disiplin cezaları uygulanır.

Disiplin Cezaları

- **Uyarma**
- **Kınama**
- **Aylıktan kesme**
- **Kademe ilerlemesinin durdurulması**
- **Memuriyetten çıkarma (İhraç)**

Uyarma: Memura, görevinde ve davranışlarında daha dikkatli olması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir.

Uyarma cezasını gerektiren fiil ve hâller şunlardır:

- Verilen emir ve görevlerin tam ve zamanında yapılmasında, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasların yerine getirilmesinde, görevle ilgili resmî belge, araç ve gereçlerin korunması, kullanılması ve bakımında kayıtsızlık göstermek veya düzensiz davranmak,
- Özürsüz veya izinsiz olarak göreve geç gelmek, erken ayrılmak, görev mahallini terk etmek,
- Kurumca belirlenen tasarruf tedbirlerine riayet etmemek,
- Usulsüz müracaat veya şikâyette bulunmak,
- Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunmak,
- Görevine veya iş sahiplerine karşı kayıtsızlık göstermek veya ilgisiz kalmak,
- Belirlenen kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranmak,
- Görevin iş birliği içinde yapılması ilkesine aykırı davranışlarda bulunmak.

Kınama: Memura, görevinde ve davranışlarında kusurlu olduğunun yazıyla bildirilmesidir.

Kınama cezasını gerektiren fiil ve hâller şunlardır:

- Verilen emir ve görevlerin tam ve zamanında yapılmasında, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasların yerine getirilmesinde, görevle ilgili resmî belge, araç ve gereçlerin korunması, kullanılması ve bakımında kusurlu davranmak,
- Eşlerinin, reşit olmayan veya mahcur olan çocuklarının kazanç getiren sürekli faaliyetlerini belirlenen sürede kurumuna bildirmemek,
- Görev sırasında amire hâl ve hareketi ile saygısız davranmak,
- Hizmet dışında Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak,
- Devlete ait resmî araç, gereç ve benzeri eşyayı özel işlerinde kullanmak,
- Devlete ait resmî belge, araç, gereç ve benzeri eşyayı kaybetmek,
- İş arkadaşlarına, maiyetindeki personele ve iş sahiplerine kötü muamelede bulunmak,
- İş arkadaşlarına ve iş sahiplerine söz veya hareketle sataşmak,
- Görev mahallinde genel ahlak ve edep dışı davranışlarda bulunmak ve bu tür yazı yazmak, işaret, resim ve benzeri şekiller çizmek ve yapmak,
- Verilen emirlere itiraz etmek,
- Borçlarını kasten ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olmak,
- Kurumların huzur, sükûn ve çalışma düzenini bozmak.
- Yetkili olmadığı hâlde basına, haber ajanslarına veya radyo ve televizyon kurumlarına bilgi veya demeç vermek.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz izle.

Aylıktan Kesme: Memurun, brüt aylığından 1/30-1/8 arasında kesinti yapılmasıdır.

Aylıktan kesme cezasını gerektiren fiil ve hâller şunlardır:

- Kasıtlı olarak; verilen emir ve görevleri tam ve zamanında yapmamak, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmemek, görevle ilgili resmî belge, araç ve gereçleri korumamak, bakımını yapmamak, hor kullanmak,
- Özürsüz olarak bir veya iki gün göreve gelmemek,
- Devlete ait resmî belge, araç, gereç ve benzerlerini özel menfaat sağlamak için kullanmak,
- Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunmak,
- Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etmek,
- Görev yeri sınırları içerisinde herhangi bir yerin toplantı, tören ve benzeri amaçlarla izinsiz olarak kullanılmasına yardımcı olmak,
- Hizmet içinde Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak.

Kademe İlerlemesinin Durdurulması: Memurun bulunduğu kademedeki ilerlemesinin 1-3 yıl durdurulmasıdır.

Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren fiil ve hâller şunlardır:

- Göreve sarhoş gelmek, görev yerinde alkollü içki içmek,
- Özürsüz ve kesintisiz 3-9 gün göreve gelmemek,
- Görevi ile ilgili olarak her ne şekilde olursa olsun çıkar sağlamak,
- Amirine veya maiyetindekilere karşı küçük düşürücü veya aşağılayıcı fiil ve hareketler yapmak,
- Görev yeri sınırları içinde herhangi bir yeri toplantı, tören ve benzeri amaçlarla izinsiz kullanmak veya kullandırmak,
- Gerçeğe aykırı rapor ve belge düzenlemek,
- Ticaret yapmak veya Devlet memurlarına yasaklanan diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunmak,
- Görevin yerine getirilmesinde dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı yapmak, kişilerin yarar veya zararını hedef tutan davranışlarda bulunmak,
- Belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunmamak,
- Açıklanması yasaklanan bilgileri açıklamak,
- Amirine, maiyetindekilere, iş arkadaşları veya iş sahiplerine hakarette bulunmak veya bunları tehdit etmek,
- Diplomatik statüsünden yararlanmak suretiyle yurt dışında, haklı bir sebep göstermeksizin ödeme kabiliyetinin üstünde borçlanmak ve borçlarını ödemedeki tutum ve davranışlarıyla Devlet itibarını zedelemek veya zorunlu bir sebebe dayanmaksızın borcunu ödemeden yurda dönmek,
- Verilen görev ve emirleri kasten yapmamak,
- Herhangi bir siyasi parti yararına veya zararına fiilen faaliyette bulunmak.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Memuriyetten Çıkarma (İhraç): Bir daha Devlet memurluğuna alınmamak üzere memurluktan çıkarmadır.

Devlet memurluğundan çıkarma cezasını gerektiren fiil ve hâller şunlardır:

- İdeolojik veya siyasi amaçlarla kurumların huzur, sükûn ve çalışma düzenini bozmak, boykot, işgal, kamu hizmetlerinin yürütülmesini engelleme, işi yavaşlatma ve grev gibi eylemlere katılmak veya bu amaçlarla toplu olarak göreve gelmemek, bunları tahrik ve teşvik etmek veya yardımda bulunmak,
- Yasaklanmış her türlü yayını veya siyasi veya ideolojik amaçlı bildiri, afiş, pankart, bant ve benzerlerini basmak, çoğaltmak, dağıtmak veya bunları kurumların herhangi bir yerine asmak veya teşhir etmek,
- Siyasi partiye girmek,
- Özürsüz olarak bir yılda toplam 20 gün göreve gelmemek,
- Savaş, olağanüstü hâl veya genel afetlere ilişkin konularda amirlerin verdiği görev veya emirleri yapmamak,
- Amirlerine, maiyetindekilere ve iş sahiplerine fiilî tecavüzde bulunmak,
- Memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde bulunmak,
- Yetki almadan gizli bilgileri açıklamak,
- Siyasi ve ideolojik eylemlerden arananları görev mahallinde gizlemek,
- Yurt dışında Devletin itibarını düşürecek veya görev haysiyetini zedeleyecek tutum ve davranışlarda bulunmak,
- 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkındaki Kanuna aykırı fiilleri işlemek.
- Terör örgütleriyle eylem birliği içerisinde olmak, bu örgütlere yardım etmek, kamu imkân ve kaynaklarını bu örgütleri desteklemeye yönelik kullanmak ya da kullandırmak, bu örgütlerin propagandasını yapmak.

Disiplin Cezası Vermeye Yetkili Amir ve Kurullar

Uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları disiplin amirleri tarafından; kademe ilerlemesinin durdurulması cezası, memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındıktan sonra, atamaya yetkili amirler il disiplin kurullarının kararlarına dayanan hâllerde Valiler tarafından verilir.

Devlet memurluğundan çıkarma cezası amirlerin bu yoldaki isteği üzerine, memurun bağlı bulunduğu kurumun yüksek disiplin kurulu kararı ile verilir.

Disiplin kurulu ve yüksek disiplin kurulunun ayrı bir ceza tayinine yetkisi yoktur, cezayı kabul veya reddeder. Ret hâlinde atamaya yetkili amirler 15 gün içinde başka bir disiplin cezası vermekte serbesttirler.

Özel kanunların disiplin cezası vermeye yetkili amir ve kurullarla ilgili hükümleri saklıdır.

Savunma Hakkı

Devlet memuru hakkında savunması alınmadan disiplin cezası verilemez. Soruşturmayı yapanın veya yetkili disiplin kurulunun 7 günden az olmamak üzere verdiği süre içinde veya belirtilen bir tarihte savunmasını yapmayan memur, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.

Zaman Aşımı

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125'inci maddesinde sayılan fiil ve hâlleri işleyenler hakkında, bu fiil ve hâllerin işlendiğinin öğrenildiği tarihten itibaren;

- Uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarında bir ay içinde disiplin soruşturmasına,
- Memurluktan çıkarma cezasında 6 ay içinde disiplin kovuşturmasına,

başlanmadığı takdirde disiplin cezası verme yetkisi zaman aşımına uğrar.

Disiplin cezasını gerektiren fiil ve hâllerin işlendiği tarihten itibaren nihayet iki yıl içinde disiplin cezası verilmediği takdirde ceza verme yetkisi zaman aşımına uğrar.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Karar Süresi

- Disiplin amirleri uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarını soruşturmanın tamamlandığı günden itibaren 15 gün içinde vermek zorundadırlar.
- Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren hâllerde soruşturma dosyası, kararını bildirmek üzere yetkili disiplin kuruluna 15 gün içinde tevdi edilir. Disiplin kurulu, dosyayı aldığı tarihten itibaren 30 gün içinde soruşturma evrakına göre kararını bildirir.
- Memurluktan çıkarma cezası için disiplin amirleri tarafından yaptırılan soruşturmaya ait dosya, memurun bağlı bulunduğu kurumun yüksek disiplin kuruluna tevdi edilmesinden itibaren azami altı ay içinde bu kurulca karara bağlanır.

Disiplin Cezalarının Bir Süre Sonra Özlük Dosyasından Silinmesi

- Disiplin cezaları memurun özlük dosyasına işlenir. Devlet memurluğundan çıkarma cezasından başka bir disiplin cezasına çarptırılmış olan memur uyarma ve kınama cezalarının uygulanmasından 5 sene, diğer cezaların uygulanmasından 10 sene sonra atamaya yetkili amire başvurarak, verilmiş olan cezalarının özlük dosyasından silinmesini isteyebilir.
- Memurun, yukarıda yazılan süreler içerisindeki davranışları, bu isteğini haklı kılacak nitelikte görülürse, isteğinin yerine getirilmesine karar verilerek bu karar özlük dosyasına işlenir.
- Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının özlük dosyasından çıkarılmasında disiplin kurulunun mütalaası alındıktan sonra yukarıdaki fıkra hükmü uygulanır.

İtiraz

- Disiplin amirleri tarafından verilen uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarına karşı disiplin kuruluna, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına karşı yüksek disiplin kuruluna itiraz edilebilir.
- İtirazda süre, kararın ilgiliye tebliği tarihinden itibaren 7 gündür. Süresi içinde itiraz edilmeyen disiplin cezaları kesinleşir.
- İtiraz mercileri, itiraz dilekçesi ile karar ve eklerinin kendilerine intikalinden itiberen 30 gün içinde kararlarını vermek zorundadır.
- İtirazın kabulü hâlinde, disiplin amirleri kararı gözden geçirerek verilen cezayı hafifletebilir veya tamamen kaldırabilirler.
- Disiplin cezalarına karşı idari yargı yoluna başvurulabilir.

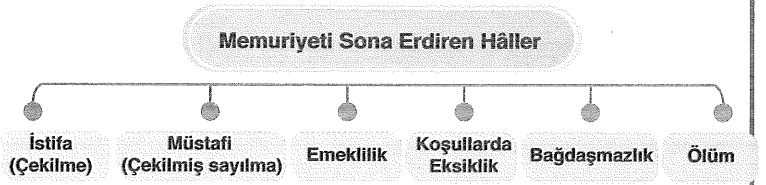

Memur;

- Usullere uygun istifa ederse 6 ay,
- Yerine yenisinin gelmesini beklemeden istifa ederse 1 yıl,
- Devir teslim işlemlerini gerçekleştirmeden istifa ederse 3 yıl memur olamaz.
- ★ Memur, adaylıktan asilliğe atandığında göreve vaktinde başlamazsa müstafi (istifa etmiş sayılmak) sayılır, müstafi sayılan memur 1 yıl memur olamaz.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

DOĞRU - YANLIŞ

Aşağıdaki ifadelerden doğru olana "D", yanlış olana "Y" harfini yazınız.

		D	Y
1.	Millî güvenliğin sağlanması, kolluk faaliyetleri, kamu hizmetleri, özendirme/destekleme faaliyetleri, planlama faaliyetleri ve iç düzen faaliyetleri Türkiye Cumhuriyeti idaresinin görevlerindendir.		
2.	Hiyerarşi, merkezî idarenin yerinden yönetim kuruluşlarının üzerinde uyguladığı otoritedir.		
3.	Silahlı Kuvvetlerin yurt savunmasına hazırlanmasından meclise karşı cumhurbaşkanı sorumludur.		
4.	Yetki genişliği illerde vali, ilçelerde ise kaymakam tarafından kullanılmaktadır.		
5.	İdarenin bütünlüğü, hiyerarşi ve vesayet denetimi ile sağlanır.		
6.	İdari sözleşme türleri; mali iltizam sözleşmeleri, kamu istikraz sözleşmeleri, kamu hizmeti imtiyaz sözleşmeleri, yer altı ve yer üstü servetlerine ilişkin sözleşmeler, orman işletme sözleşmeleri ve idari hizmet sözleşmelerinden oluşmaktadır.		
7.	İdarenin mal edinme yöntemleri kamulaştırma, devletleştirme, istimval ve geçici işgaldir.		
8.	Özel idari kolluk makamları Cumhurbaşkanı, İçişleri Bakanı, Valiler ve Kaymakamdan oluşmaktadır.		
9.	Merkezî idarede en üst hiyerarşik amir Cumhurbaşkanı'dır.		
10.	Genelkurmay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığına bağlı ve sorumludur.		
11.	Kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla özel mülkiyete ait işletmelere zorla el konulmasına istimval denir.		
12.	Bir hizmetin kamu hizmeti sayılmasına veya var olan kamu hizmetinin kaldırılmasına yasama organı karar verir.		
13.	Belediyeler kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur.		
14.	Kamu tüzel kişileri kanunla ya da Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulur.		
15.	İl ve ilçelerin kurulması ve kaldırılması kanunla olur.		
16.	İl genel idaresi vali, il idare şube başkanları ve il idare kurulundan oluşmaktadır.		
17.	Memur uyarma ve kınama cezalarının uygulanmasından 5 yıl, diğer cezaların uygulanmasından 10 yıl sonra atamaya yetkili amire başvurarak, verilmiş olan cezaların özlük dosyasından silinmesini isteyebilir.		
18.	Vali ilde cumhurbaşkanını temsil ederken kaymakam, ilçede cumhurbaşkanını temsil eder.		
19.	Köy işlerini yerine getirmek amacıyla köyde toplanan vergiye imece adı verilir.		
20.	Memurlara uygulanan uyarma ve kınama disiplin cezaları sözlü yapılır.		
21.	Vali ve kaymakam, cumhurbaşkanı kararı ile atanır.		
22.	Memurlukta adaylık en az 1 yıl, en çok 2 yıldır.		
23.	Memurların haftalık çalışma süresi 50 saattir.		
24.	Adalet Bakanlığı ve Türkiye Barolar Birliği arasında idari vesayet ilişkisi vardır.		
25.	Belediye başkanının görevine geçici olarak son veren İçişleri Bakanlığı, nihai olarak son veren ise Danıştay'dır.		

YANITLAR:
1.D 2.Y 3.D 4.Y 5.D 6.D 7.D 8.Y 9.D 10.D 11.Y 12.D 13.D 14.D
15.D 16.D 17.D 18.D 19.Y 20.Y 21.D 22.D 23.Y 24.D 25.D

YouTube /hocakafasi Abone Ol ücretsiz İzle.

BOŞLUK DOLDURMA

Verilen boşlukları doğru şekilde tamamlamak için eşleştiriniz.

1. İdare organlarının bayındırlık, eğitim, sağlık, haberleşme gibi konulardaki faaliyetlerine ..... denir.
2. Merkezî idare en yüksek hiyerarşik amir .....'dır.
3. Merkezi yönetimin, mahalli idareler üzerindeki denetim aracına .... denir.
4. Olağanüstü hâllerde taşınır mallara idare tarafından el konulmasına ..... denir.
5. ....., cumhurbaşkanı onayı ile atanır.
6. İdarenin asli ve süreli personeline ..... denir.
7. Konusu ..... teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez, yerine getiren hiç kimse sorumluluktan kurtulamaz.
8. Merkezden yönetimin sakıncalarını azaltmak amacıyla yalnızca illerde valiye tanınan yetkiye ..... denir.
9. ....., köyde 18 yaşını dolduran tüm seçmenlerden oluşur.
10. Belediye başkanları ..... kararı ile görevden alınabilir.

a. Yetki genişliği
b. Cumhurbaşkanı
c. Kaymakam
d. Köy derneği
e. İdari Vesayet
f. Danıştay
g. Suç
h. Kamu hizmeti
i. Memur
j. İstimval

YANITLAR:
1.h 2.b 3.e 4.i 5.c 6.i 7.g 8.a 9.d 10.f

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

BULMACA

Buimacayı uygun şekiide tamamiayınız.

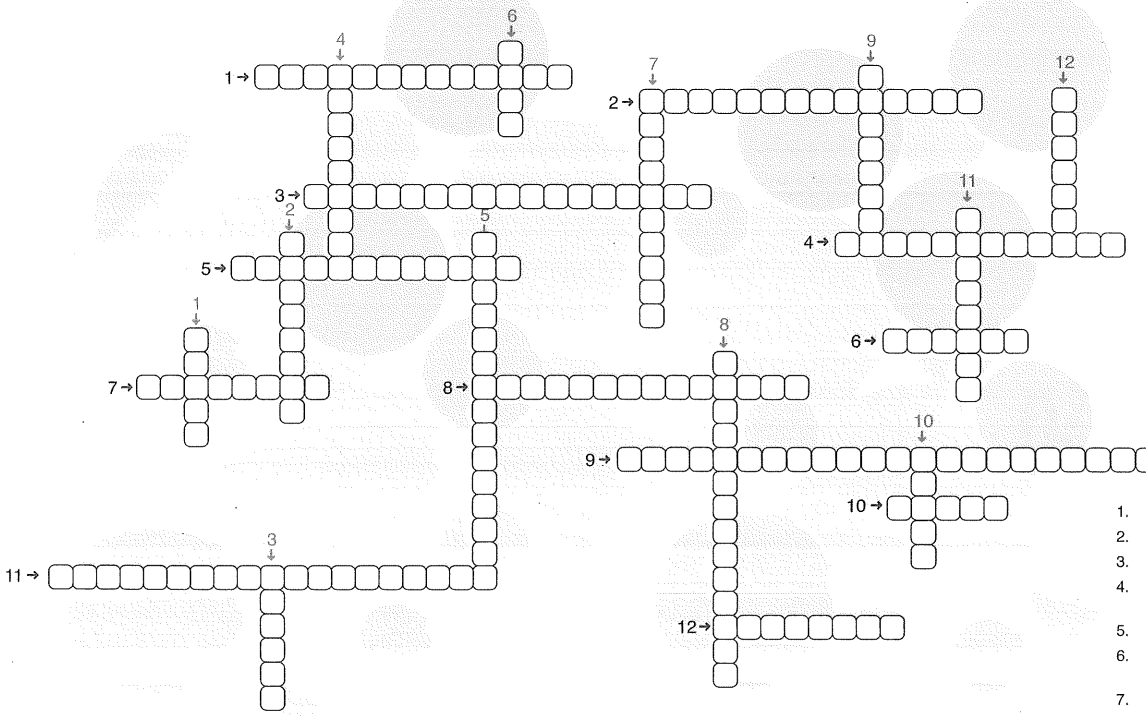

Soldan Sağa

1. Merkezî idarede en üst hiyerarşik amirdir.
2. Genel idari kolluk makamlarından biridir.
3. Kanunla ya da Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile kurulan üstün ayrıcalıklı yetkilerle donatılmış kuruluşlardır.
4. İdarenin kamu yararı amacı ile özel mülkiyette bulunan taşınmaz bedelini ödeyerek el koymasıdır.
5. İdarenin bütünlüğünü sağlayan ilkelerden biridir.
6. Köyün hiyerarşik amiridir.
7. Belediye başkanının görevine nihai olarak son veren mahkemedir.
8. Merkezden yönetimin sakıncalarını azaltmak amacıyla yalnızca illerde valiye tanınan yetkidir.
9. Cumhurbaşkanlığına bağlı kuruluşlar arasında kamu tüzel kişiliğine sahip olan tek kuruluştur.
10. İdarenin asli ve sürekli personelidir.
11. Valinin göreve gelmesinin usulüdür.
12. İdarenin yalnızca olağanüstü durumlarda kullandığı mal edinme yöntemidir.

Yukarıdan Aşağıya

1. İllerin ve ilçelerin kurulması için çıkarılan normdur.
2. İlçede cumhurbaşkanını temsil eden kişidir.
3. Memurlara uygulanan disiplin cezalarından biridir.
4. Merkezî idarenin taşra teşkilatı üzerindeki denetleme yöntemidir.
5. Belediye idaresinin temsilcisi ve yürütme organıdır.
6. İstisnai memuriyeti olan ve il idaresinin hiyerarşik amiri olan kişidir.
7. Köylerin kurulmasının usulüdür.
8. İl özel idaresinin karar organıdır.
9. Genel idare kolluk personellerinden biridir.
10. Köy işlerinin köy halkı tarafından el birliği ile gerçekleştirilmesidir.
11. Merkezî idareye yardımcı kuruluşlardan biridir.
12. Memurluk mesleğinde üst kademelere kadar yükselme sağlayan ilkedir.

YANITLAR:

Soldan Sağa
1. Cumhurbaşkanı
2. Vişifeler Bakanı
3. Kamu Uzel Kişiliği
4. Kamulaştırma
5. İdari vesayet
6. Muhtar
7. Danıştay
8. Vekil genişliği
9. Savunma Sanayi Başkanlığı
10. Memur
11. Cumhurbaşkanı kararı
12. İstimval

Yukarıdan Aşağıya
1. Kanun
2. Kaymakam
3. Kınama
4. Hiyerarşi
5. Belediye Başkanı
6. Vali
7. İdari karar
8. İl Genel Meclisi
9. Jandarma
10. İmece
11. Sayıştay
12. Karşıyer

YouTube /hocakafası Abone Ol Ücretsiz İzle.

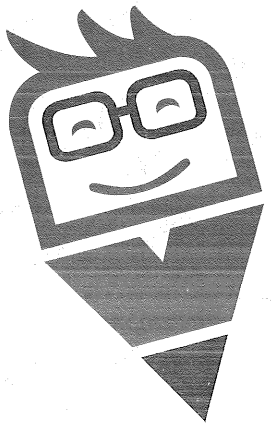

HUKUK SÖZLÜĞÜ

HUKUK SÖZLÜĞÜ

Fiil Ehliyeti: Kişinin, sahip olduğu hakları kullanabilmesi ve kendi fiilleriyle borç altına girebilmesini sağlayan ehliyettir.

Kişi: Hukukun haklara ve borçlara ehil kıldığı varlıklardır.

Vakıf: Gerçek veya tüzel kişilerin yeterli mal ve hakları belirli ve sürekli bir amaca özgülemeleriyle oluşan tüzel kişiliğe sahip mal topluluklarıdır.

Edim: Borç ilişkisinde alacaklının borçludan talep edeceği borçlunun da yerine getirmekle yükümlü olduğu davranışlardır.

Uyrukluk Bağı: Kişileri ve şeyleri devlete bağlayan hukuki ve siyasi bağdır.

Vatandaş: Devlete uyrukluk bağı ile bağlı olan gerçek kişilerdir.

Hukuki Fiil: Hukukun sonuç bağladığı insan iradesi ile olan davranışlardır.

İkrah: Bir kimseyi yapmak istediği şeyi yapmamaya, yapmamak istediği şeyi yapmaya korkutarak zorlamaktır.

İkrar: Saklamayıp söyleme; bildirme; açıkça söyleme; kabul gibi durumlardır.

Adli Sicil: Bir kimsenin mahkûmiyetinin olup olmadığının anlaşılması için konulmuş olan kayıt yöntemidir.

Tapu Sicili: Taşınmazlar üzerindeki hakların kamuya açıklanmasını sağlamak amacıyla hizmet eden çeşitli defter ve belgelerin meydana getirdiği bütündür.

Tescil: Ayni hakların doğumu için gerekli olan işlemdir.

Şerh: Bazı şahsi haklar ile malikin tasarruf yetkisini sınırlayan kararların kütüğün şerhler sütununa yazılmasıdır.

Beyan: Taşınmazlarla ilgili bazı hukuki ve fiili durumların tapu kütüğünün beyanlar sütununa yazılmasıdır.

Terkin/Tadil/Düzeltme: Ayni hakları ortadan kaldırmak, değiştirmek ve düzeltmek üzere yapılan işlemlerdir.

Tek Mülkiyet: Mülkiyet hakkına tek bir kişinin sahip olmasıdır.

Paylı Mülkiyet: Bir şeyin (eşya, mal) fiziki olarak bölünmemiş olması şartıyla birden fazla kişiye belirli paylarla ait olmasıdır. Örnek: 1000 m^2 lik bir arazi üzerinde A = %40 B = %35 C = %25 paya sahip olduğunda aralarında paylı mülkiyet oluşur.

Elbirliği Mülkiyeti: Kanundan kaynaklanan bir durumdan dolayı (miras ortaklığı gibi) birden fazla kişi arasında kurulan ve ortaklar arasında payların belirli olmadığı mülkiyet türüdür.

Taşınmaz Mülkiyeti: Bir şeye sahip olmak anlamına gelen mülkiyet hakkının; bina, arsa, arazi gibi taşınmaz eşya üzerinde kurulmasıdır.

Ahde Vefa: Söze bağlılık, sözleşmeye bağlılıktır.

Ahde Vefa İlkesi: Sözleşme yapıldıktan sonra hâl ve şartlarda büyük ölçüde değişiklik meydana gelmesi ile borçlu açısından ağır sonuçlar doğacak olsa bile sözleşmenin aynen yerine getirilmesidir.

Emprevizyon Teorisi: Sözleşmenin yapılması sırasında mevcut olmayan bir durumun daha sonradan ortaya çıkması yüzünden sözleşme gereği borçlunun üstlendiği taahhüdün aynen yerine getirilmesinin güçleşmesi hâlinde borçlu hâkimden sözleşmenin yeni şartlara uygun hâle getirilmesini talep edebilir. Sözleşmenin şartlarında olağanüstü değişiklik hâlinde ya sözleşme feshedilir ya da değişen koşulla ilgili düzenleme yapılır. Bu duruma emprevizyon (öngörmezlik) teorisi denir.

Azil: Herhangi bir konuda verilen bir yetkinin geri alınmasıdır.

Gabin: Aşırı yararlanma, edimler arasında açık oransızlık durumudur.

Haksız Fiil: Hukuk düzeninin izin vermediği, zarar verici eylemlerdir.

Malik: Mülkiyet hakkı sahibi; bir şeye sahip olan kişidir.

Mamelek: Mal varlığıdır.

YouTube/hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Müflis: Mahkemelerce iflasına karar verilen kimsedir.

Önalım Hakkı: Bir taşınmaz malın satılması hâlinde, onu diğer alıcılara nazaran öncelikle satın alabilme hakkıdır.

Tebligat: Bir hukuki işlemin yetkili makamca, ilgili kişinin bilgisine sunulmak üzere, kanun ve usule uygun olarak yazı veya ilanla bildirilmesidir.

Tereke: Miras bırakanın, mirasçılara intikal etmeye elverişli mal varlığıdır.

Trampa: Bir malın başka bir malla değiştirilmesini konu alan sözleşmedir.

Vâris: Mirasçıdır.

Zilyetlik: Bir şey üzerinde fiili hâkimiyet veya bir eşyayı fiili hâkimiyet ve kudret alanı içinde bulundurma durumudur.

İyiniyet: Bir hak kazanılırken kazanmaya engel bir durumun varlığının bulunması ve kişide mevcut mazur görülen bir bilgisizlik veya yanlış bilgi olması durumudur.

Vasi: Kanunun öngördüğü durumlarda, küçük veya kısıtlı kişilerin haklarını korumak üzere mahkeme tarafından atanan kanuni temsilcidir.

Vekâlet Sözleşmesi: Kişinin, bedelli veya bedelsiz olarak, bir iş yürütmeyi veya yerine getirmeyi başkası adına üstlendiği sözleşmedir.

Vesayet: Küçük veya kısıtlıların haklarının korunması amacıyla özel hukuk tarafından düzenlenen ve bir kamu hizmeti niteliğini taşıyan kuruma verilen addır.

Velayet: Anne ve babanın ergin olmamış çocukları üzerindeki hak ve ödevidir.

Vize: Bir ülkeye girmek veya bir ülkeden çıkmak için yetkili makamlardan alınması gerekli izindir.

Zaman Aşımı: Kanunda öngörülen ve belirli koşullar altında geçmekle, bir hakkın kazanılmasını, kaybedilmesini veya bir yükümlülükten kurtulmayı sağlayan süredir.

Dava Hakkı: Herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanarak mahkeme önünde davacı veya davalı olarak bulunabilmesi hakkıdır.

Davalı: Davacının iddialarını yönelttiği kişidir.

İnkâr: Tarafların ileri sürdüğü olgunun bulunmadığını savunmasıdır.

İtiraz: Davaya konu olan olayın inkâr edilmesiyle birlikte, davaya konu olan olayın doğumunda birtakım eksikliklerin olduğunun ya da olayın ortadan kalktığının ileri sürülmesidir.

Def'i: İddia edilen durumdan, iddia edilen hakkın doğduğunu kabul edip bir nedenden dolayı bu hakkın kullanılamayacağının ileri sürülmesidir.

İkrah: Korkutma, tehdit.

İbraz: Sunma, gösterme.

İktisap: Kazanma, elde etme.

İlliyet Bağı: Hareketle neticeyi birbirine bağlayan hukuki bağdır.

Muaccel Borç: İfa zamanı gelmiş borç.

Müeccel Borç: İfa zamanı gelmemiş borç.

Karine: Birtakım somut bulgulardan yola çıkılarak bilinmeyen bir olgunun sonuçlarının çıkarılmasıdır. Karine fiili karine ve kanuni karine olarak sınıflandırılır.

Fiili Karine: Kanunda belirtilmeyen hayat içerisinde ortaya çıkan karinedir.

Kanuni Karine: Kanunda belirtilen karinelerdir. Adi karine ve kesin karine olabilir. Adi karine; aksi ispat edilebilen karinelerdir. Örneğin; iyiniyet karinesi, babalık karinesi, ölüm karinesi, gaiplik karinesi, mülkiyet karinesi, tapu kayıtlarının doğruluğu karinesi, resmî sicil ve senetlerin doğruluğu. Kesin karine; aksi ispat edilemeyen karinelerdir. Örneğin; tapu sicilindeki kayıtların herkesçe bilindiği, yerleşim yeri karinesi, annelik karinesi.

Tacir: Bir ticari işletmeyi kısmen dahi olsa kendi adına işleten kimsedir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

İrtifak Hakları: Bir taşınmaz üzerinde, bir kullanma ve yararlanmaya rıza göstermeyi yahut mülkiyete özgü bazı hakların kullanılmasından kaçınmayı gerektiren ve diğer bir taşınmaz veya kişi yararına ayni hak olarak kurulan hukuki işlemdir.

İrtikap: Memurlardan birinin memurluk sıfatını veya memurluğa ait bir görevi kötüye kullanarak kendisine veya başkasına, hakkı olmadığı hâlde, para ödenmesine veya menfaat vaadine bir kimseyi zorlaması veya kandırması yahut memurun yasaya göre almaması gereken bir şeyi diğerinin yanılgısından yararlanarak alması suçudur.

Aciz Vesikası: İcra takip dosyalarında paraların paylaştırılması sonucunda alacağın tamamını alamayan alacaklıya, ödenmeyen alacak kesimi için icra dairesi tarafından verilen belgedir.

Konkordato: Ekonomik durumu kötüleşmiş bir borçlunun borçlarını ödeyebilmek amacıyla, mahkeme denetimi altında olmak şartıyla, alacaklıları ile yaptığı anlaşmadır.

Rehin Hakkı: Bir alacağı güvence altına almak amacıyla taşınır veya taşınmaz eşya üzerinde kurulan haktır. A'nın B'ye 100 bin lira borç verdiği bir ilişkide, B'nin borcunu ödeyememe riskine karşılık, A'nın B'ye ait otomobil veya ev üzerinde kurduğu güvenceye rehin denir.

Muvazaa: Bir hukuki ilişkinin taraflarının, gerçekte yapmak istemedikleri bir işlemi yapmış gibi göstererek üçüncü kişileri aldatmaları durumudur.

Kayyum: Belirli bir malın yönetilmesi veya belirli bir işin yapılması için görevlendirilen kişidir.

YORUM TÜRLERİ

- **Yasama Yorumu:** Kanun koyucunun kendisi tarafından yapılan yorumdur. Bu yorum türünde, kuralı koyan makam, kendi iradesinin ne olduğunu belirtmek suretiyle hukuk kuralının anlamını açığa kavuşturmaktadır. Yasama yorumunun yapılabilmesi için ilgili pozitif hukuk sisteminin anayasası tarafından öngörülmüş olması gerekir. 1924 Anayasası md. 24 "Büyük Millet Meclisi, kanun koymak, kanunlarda değişiklik yapmak, kanunları yorumlamak, kanunları kaldırmak, - - - - gibi görevleri bizzat kendisi yapar." diyerek yasama yorumunu benimsemişti. 1961 ve 1982 Anayasaları yasama yorumunu kabul etmemiştir.
- **Yargı Yorumu:** En kısa tanımıyla mahkemeler tarafından yapılan yorumdur. Hâkimlerin görevlerini yaparken kullandıkları en önemli araçtır. Yani hâkim, önüne gelen uyuşmazlıkta çözümü, kanun hükümlerini bizzat yorumlayarak ortaya koymaya çalışır.
- **Bilimsel Yorum:** Bilimsel görüşler yani doktrin yorumu hukuk alanında çalışan bilim insanlarının görüşlerini içerir. Bilimsel yorum hiçbir şekilde bağlayıcı değildir.

YORUM YÖNTEMLERİ

- **Lafzi Yorum:** Yorumun ilk ve en temel aşaması kuşkusuz lafzi yorumdur. Lafzi yorum ile sonuca ulaşılamadığı takdirde diğer metotlara geçilir. Bu yöntem için "lisana dayalı yorum", "kelimesel yorum" kavramları da kullanılır. Kanun koyucunun ne dediğini anlamak için ilk önce onun ne dediğine, yani kanunun sözüne bakmak gerekir. Bu yöntemde bir kanun maddesinin anlamı, bu maddenin kelimelerine, bu kelimelerin cümle içindeki yerlerine, maddenin söz dizimine, noktalama işaretlerine bakılarak tespit edilir. "Her metin kendini, kendi adına konuşur" kaidesi, metinsel yorum yaklaşımının bir ifadesidir.
- **Tarihî Yorum:** Kanun metinlerinin kanun koyucunun amaç ve niyetlerine göre yorumlanmasına tarihî yorum denir. Bu yöntemde meclis tutanaklarına, komisyon tutanaklarına, Genel Kurul konuşmalarına ve kanunun gerekçesine bakılarak kanun koyucunun amacı ve niyeti tespit edilir.
- **Sistematik Yorum:** Kanunun bir maddesini, maddenin öncesi ve sonrasına, kanun içinde bulunduğu yere, diğer maddeler karşısındaki durumuna bakarak yorumlamaya sistematik yorum denir. "Kimse bütünü okumadan bir parçayı doğru olarak anlayamaz", "En iyi yorum öncekiler ve sonrakilerle yapılır." ilkeleri bu yorum metodunu anlatır.

You Tube /hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

- **Amaca Uygunluk (Gai) Yorumu:** Bu yönteme göre, kanunun sadece metnine göre hareket etmek doğru değildir. Yorum yaparken kanunun amacını ve özellikle zamanın ihtiyaçlarını gözden uzak tutmamak gerekir. Amaca göre yorum da hukuk kuralı, uygulandığı zamanın ihtiyaçlarına ve anlayışına göre yorumlanır. Burada hâkim kanun metninden bağımsız olacak şekilde yorum yapamaz.

YORUM YAPILIRKEN KULLANILAN MANTIK KURALLARI

- **Kıyas:** "Kıyas, kanunda belirli bir fiili durum için konulmuş bulunan kuralın, o duruma benzeyen fakat hakkın da hüküm bulunmayan başka bir duruma da uygulanmasıdır."[1] Yani A olayı için uygulanan bir kuralın kanun tarafından düzenlenmemiş benzer nitelikteki B olayına uygulanmasıdır. Kıyas kanunda kıyas yasağının bulunmadığı durumlarda uygulanabilir.

  Örnek: Tren vagonunda sigara içilmesini yasaklayan "Sigara içmek yasaktır." cümlesinden kıyas yoluyla aynı yerde puro veya pipo içilmesinin de yasak olduğu sonucu çıkarılabilir. Zira bu yasağın varlık nedeni dumandan rahatsız olan yolcuları korumak olduğuna göre, bu vagonda pipo veya puro da içilmemesi gerekir.

Atıf: Bir kanundan başka bir kanuna ya da bir kanun maddesinden başka bir kanun maddesine, kanun koyucu tarafından bile isteye yapılan yollamadır/göndermedir.

- **Aksi İle Kanıt (Mefhumu Muhalif):** "Aksi ile kanıt yöntemi, bir hukuk kuralının belirli bir durumun özelliğini dikkate alarak düzenleme yaptığı alanlarda uygulama imkânı bulur. Eğer böyle bir düzenleme varsa, yani bir hukuk kuralı belirli bir durumun özelliğini dikkate alarak, o hukuki duruma belirli bir sonuç bağlamışsa, bu durumun dışında kalan bütün diğer durumlar, bu sonucun aksi hukuki sonuçlara tabi olurlar."[2]
  Örnek: Dükkânlara pazar günü kapanma zorunluluğu getiren kural iş yerlerinin diğer günler açık olabileceği sonucunu doğurur. Yirmi bir yaşına giren her erkeğin askerlik hizmeti ile yükümlü olması kuralı, kadınların askerlik hizmeti ile yükümlü olmadıkları anlamına gelir.

1 GÖZLER, Hukukun Genel Teorisine Giriş, s.173 (1998)
2 GÖZLER, Hukukun Genel Teorisine Giriş, s.176 (1998)
3 GÖZLER, Hukukun Genel Teorisine Giriş, s.178 (1998)

- **Evleviyet (Öncelik, Hayli Hayli) Kuralı:** "Evleviyet kuralının temelinde, çoğun içinde azın da bulunacağı veya bütün için doğru olan şeyin parçalar için de doğru olacağı fikri yatar."[3] Evleviyet kuralının iki ayrı şekli söz konusudur. Bunlar, büyükten küçüğe akıl yürütme ve küçükten büyüğe akıl yürütmedir.
  Örnek: Çimlere basmak yasaksa oturmak da yasaktır, hayvanları yaralamak yasaksa öldürmek de yasaktır.

İdari İşlemler: İdari fonksiyonun yerine getirilmesi için yapılan kamu hukuku işlemleridir.

Şart İşlemler: Belli bir kişiyi önceden belirlenmiş, kişilik dışı hukuki bir statüye sokan yahut bundan çıkaran işlemlerdir. (Emekliye sevk etme, atama, tahsis, vatandaşlığa alınma, okula kayıt vb.)

Yapıcı İşlemler: İlgili kişi için bir hukuki durum yaratan, mevcut hukuki durumu değiştiren yahut ortadan kaldıran işlemlerdir. (Memurluğa alınma, kamulaştırma, disiplin cezası, ruhsat vb.)

Belirleyici İşlemler: Yeni bir hukuki durum yaratmayan ancak önceden var olan bir hukuki durumu belirleyen işlemlerdir. (Diploma verme, emekliye sevk, sertifika vb.)

Zımni (Örtülü) İşlem: İdarenin iradesini açıkça ortaya koymadığı örneğin sustuğu hâllerde ortaya çıkar.

Yükümlendirici İşlem: İlgilisine belli bir davranışta bulunma zorunluluğu yahut bir yükümlülük getiren işlemlerdir. (askerlik, vergi, memurun azledilmesi, kolluk işlemleri gibi)

Basit İşlem: Tek bir kamu görevlisinin iradesiyle yapılan işlemlerdir. (amirin memuruna uyarma cezası vermesi gibi)

Kolektif İşlem: Kamu görevlilerinin iradelerini, aynı anda, belli bir yönde ve aynı amaca yönelik olarak ortaya koyması ile almış oldukları kararlarıdır. (kurul, meclis, encümen kararları gibi)

Genel İşlem: Sürekli, soyut, nesnel ve genel durumlar belirlenir. Bunlar, hukuk düzenine yeni kurallar getiren, var olan kuralları veya bir kuralı değiştiren ya da kaldıran işlemlerdir. Örneğin olağanüstü hâl ilanı, şehrin karantinaya alınması, kar yağışı nedeniyle okulların tatil edilmesi gibi.

Youtube/hocakafasi Abone Ol Ücretsiz İzle.

Birel İşlem: Belli bir kişiye, nesneye veya olaya uygulanması sonucu ve yalnız bunlar için geçerli durumlar oluşturan işlemlerdir. Örneğin, bir öğrencinin bir bölüme kayıt yaptırması, kayıt yenilemesi, belediyenin yıkım kararı gibi.

İdarenin Takdir Yetkisi: Hukuk kurallarıyla idarenin nasıl ve hangi yöntemle hareket edeceğinin belirlenmediği hâllerde, idareye bu boşluğun doldurulabilmesi, somut ihtiyaçlara en uygun cevabın verilebilmesi için tanınan serbest karar alma veyahut mevcut seçeneklerden birini özgürce seçebilme iradesidir.

Yetki Unsuru: İdari kararlar, herhangi bir organ, makam veya kamu görevlisi tarafından değil, Anayasa ve kanunların yetkili kıldığı organ, makam ve kamu görevlileri tarafından alınmalıdır.

Kişi Yönünden Yetki: İdarenin görev alanı içine giren bir konuda hangi idari mercinin irade açıklamaya ve dolayısıyla işlem tesis etmeye yetkili olduğunu belirtmektedir.

Konu Yönünden Yetki: Belli konulara ilişkin kararların hangi idari makamlarca alınacağını ifade eder.

Yer Yönünden Yetki: İdari makamların konu yönünden sahip oldukları yetkiyi kullanabilecekleri coğrafi alanı ifade eder.

Zaman Yönünden Yetki: İdari makamların konu yönünden sahip oldukları yetkiyi kullanabilecekleri süreyi ifade eder.

Yetkide Paralellik İlkesi: İdari kararların ancak onları alan merciler tarafından geri alınabilmesidir.

Fiilî Memur: Hukuken geçerli olmayan bir atama işlemi ile görev yapan, olağanüstü durumlarda memur statüsünde olmadıkları hâlde zorunlu kamu hizmetlerini üstlenen kişilerdir. Mesela, itfaiye ekiplerinin ulaşmasının zaman alacağı gerekçesi ile yeni başlayan orman yangınını kendi imkânları ile söndüren kişinin eylemi "fiili memur" teorisi ile açıklanır.

Bilgi Alma Hakkı: İsteği üzerine ilgiliye karar alınmadan önce, karar alınmasına yol açan ve açıklanması mümkün bütün ögeler hakkında uygun bir biçimde bilgi verir. 1982 Anayasası'nda 2010 yılında yapılan değişiklik ile bu hak anayasal hak hâline geldi.

Hazırlık İşlemleri: İdari işlem ve kararların alınmasından önce belli hazırlıkların yapılmış olması veya belli mercilerin görüşlerinin alınmış bulunması öngörülmüş olabilir. Bu gibi hâllerde, hazırlayıcı işlemlerin yapılmamış olması veya söz konusu mercilerin görüşlerinin alınmamış olması, alınan idari kararın hukuka aykırılığı sonucunu doğurur.

Şekil ve Usulde Paralellik İlkesi: Kanunda aksi öngörülmedikçe, bir idari işlemin yapılması sırasında izlenen şekil ve usul kurallarına, o işlemin geri alınmasında, kaldırılmasında, değiştirilmesinde ve düzeltilmesinde de uyulması gerekir.

Yetki Devri: Karar alma yetkisinin yetkiyi devreden makamdan (üstten) ayrılarak kendisine yetki devredilen makama (asta) geçmesidir.

İmza Devri: Kararın imza ile belgelenmesinin üstten asta devredilmesidir.

Konu Unsuru: Bir hukuki işlemin konusu onun doğurduğu hukuki sonuç, hukuk âleminde meydana getirdiği değişikliktir. Örneğin, memur atama işleminin konusu, bir kimsenin memur statüsüne sokulmasıdır.

Amaç (Maksat) Unsuru: Kanun koyucunun idari işlem ile ulaşmak istediği, o işlemden beklediği nihai sonuçtur. İdari işlem ve kararlar idari fonksiyonun yerine getirilmesi için yapıldıklarına ve idari fonksiyon toplumsal gereksinimlerin karşılanması suretiyle kamu yararının gerçekleşmesine yönelik bulunduğuna göre, idari işlem ve kararların amacı da kanunda açıkça gösterilmiş olsun ya da olmasın, idari hizmetlerin daha iyi bir biçimde yürütülmesi ve kamu yararının sağlanmasıdır.

Yetki Saptırması: Kişisel kin, çıkar, nefret, husumet ve siyasal amaç güdülerek alınan kararlar olarak ifade edilmektedir.

Yetki Gasbı: Devlet ve idare adına, hukuki işlem yapma izin ve yetkisi olmayan bir kimsenin, yetkiliymiş gibi o işi veya eylemi yapmasıdır. Yani idareye tamamen yabancı birinin idare adına irade açıklaması durumudur. Örnek olarak; memur olmayan birinin kendini memur gibi tanıtarak işlem yapmasıdır.

Fonksiyon (Görev) Gasbı: Yasama, yürütme ve yargı organlarından birinin, diğerlerine ait herhangi bir yetkiyi, hakkı olmadığı hâlde kullanmasıdır.

YouTube Hocakafası Abone Ol Ücretsiz İzle.

İkame Yasağı: Üst, ast yerine geçerek karar alamaz ve ast, üst yerine emir veremez. Eğer üst, ast yerine karar alır ya da ast, üst yerine emir verirse yetki tecavüzü olur.

Yetki Tecavüzü: Aynı tüzel kişilik içerisindeki çeşitli birim ve organların kendi görev alanına girmeyen konularda karar alması durumudur.

Geri Alma: Sakat bir idari kararın, idarenin alacağı bir başka idari karar ile hükümsüz hâle getirilmesi, alındığı tarihten itibaren hukuk âleminden silinmesidir.

Düzeltme: Bir idari kararın içeriğine ve doğuracağı sonuçlara dokunulmaksızın, yanlış hükümleri yerine doğrularının geçmişe ve geleceğe yönelik olarak konulmasıdır.

Değiştirme: Bir idari kararın aynı zamanda hem geleceğe yönelik olarak ortadan kaldırılması ve hem de onun yerine yeni bir kararın alınmasıdır.

Mali İltizam Sözleşmeleri: Mültezim adı verilen karşı tarafa götürü veya orantılı bir kazanç ya da ücret karşılığında belli bir idari hizmetin gördürülmesini öngörürler.

Kamu İstikraz (Borçlanma) Sözleşmeleri: Devlet ve öteki kamu tüzel kişileri tarafından tahvil, bono vb. gibi adlarla çıkarılan senetler karşılığında halktan borç para alınmasını sağlayan akdi ilişkiler de idari sözleşme sayılmaktadır. Devlet adına borçlanmaya Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkili iken, belediye ve il özel idaresi adına meclisleri yetkilidir.

Kamu Hizmeti İmtiyaz Sözleşmeleri: Kamu hizmeti imtiyaz sözleşmeleri, bir kamu hizmetinin bir özel kişi tarafından kurulmasını ve belli bir süre işletilmesini veya kurulmuş bulunan bir kamu hizmetinin belli bir süre işletilmesini öngören idari sözleşmelerdir.

Abonman Sözleşmeleri: Endüstriyel ve ticari kamu hizmetlerinden yararlananların bu hizmetleri yürüten kamu kurumları ile yaptıkları sözleşmelerde biri hukuk sözleşmesi sayılmakta ve bu sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklar adli yargı yerinde çözümlenmektedir. Örneğin su, hava gazı, telefon, radyo, televizyon gibi faaliyetler ticari ve sınai niteliktedir.

Emanet Usulü: Kamu hizmetlerinin kamu kesiminde yer alan tüzel kişilere gördürülme usulüdür. Bir başka anlatımla emanet, bir kamu hizmetinin devlet veya öteki kamu tüzel kişileri tarafından doğrudan doğruya, örgüt ve hizmete tahsis edilen ayni ve şahsi vasıtalarla görülmesi usulüdür.

Tehlike İlkesi: İdarenin birtakım faaliyetleri, barındırdıkları riskler dolayısıyla zarara neden olabilir. Bu durumda idarenin sorumluluktan kurtulması mümkün değildir.

Kamu Külfeti Karşısında Eşitlik (Fedakârlığın Denkleştirilmesi) İlkesi: Toplumun bütününü kapsayan ve yararı da bütününe yönelik olan idarenin eylem ve işlemlerinden ötürü herhangi bir birey zarar görebilir. Yani topluma nimet olan, o kimse için külfet olursa bunun giderilmesi gerekir. Bu durumda idare kusuru olmasa dahi mali anlamda sorumludur. Fedakârlığın denkleştirilmesine; yol, tünel, köprü, metro çalışmasından kaynaklı ortaya çıkan zararlar ve bu gibi durumlarda idarenin el koyduğu taşınmazların bedelini ödemesi örnek olarak gösterilebilir.

YouTube /hocakafasi Abone Ol! Ücretsiz İzle.